

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Ročník 64
29. októbra 2021

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

UZNESENIA

Výbor regiónov

Interactio – hybrid – 145. plenárne zasadnutie VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

2021/C 440/01	Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Návrhy Európskeho výboru regiónov v súvislosti s pracovným programom Európskej komisie na rok 2022	1
2021/C 440/02	Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Vízia pre Európu: budúcnosť cezhraničnej spolupráce . . .	6

STANOVISKÁ

Výbor regiónov

Interactio – hybrid – 145. plenárne zasadnutie VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

2021/C 440/03	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu	11
2021/C 440/04	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – nový program pre Stredozemie	19
2021/C 440/05	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 v súvislosti s COP26	25
2021/C 440/06	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán pre európsku demokraciu	31
2021/C 440/07	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Splnenie cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030 . . .	36
2021/C 440/08	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy	42

2021/C 440/09	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Stratégia posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ	49
2021/C 440/10	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Budúcnosť regionálnych letísk – výzvy a príležitosti	51
2021/C 440/11	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Plán zameraný na budúcnosť opatrovateľov a opatrovateľských služieb – miestne a regionálne príležitosti v kontexte európskej výzvy	56
2021/C 440/12	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo	62

III *Prípravné akty*

Výbor regiónov

Interactio – hybrid – 145. plenárne zasadnutie VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

2021/C 440/13	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akt o digitálnych službách a akt o digitálnych trhoch . .	67
2021/C 440/14	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Odolnosť kritických subjektov	99
2021/C 440/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Revidované nariadenie o transeurópskej energetickej infraštruktúre pripravenej na zelenú a digitálnu transformáciu	105

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

VÝBOR REGIÓNOV

INTERACTIO – HYBRID – 145. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Návrhy Európskeho výboru regiónov v súvislosti s pracovným programom Európskej komisie na rok 2022

(2021/C 440/01)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV,

so zreteľom na:

- protokol o spolupráci s Európskou komisiou z februára 2012,
- uznesenie VR Priority Európskeho výboru regiónov na roky 2020 – 2025 ⁽¹⁾,
- príspevky regionálnych parlamentov s legislatívnymi právomocami zaslané v rámci dohody o spolupráci medzi VR a CALRE,

Obnova a súdržnosť

1. Keďže realizácia programu NextGenerationEU bude hlavnou prioritou pracovného programu Európskej komisie na rok 2022, VR vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že miestne a regionálne samosprávy budú zapojené do vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti, čo je nevyhnutné na to, aby sa dosiahli ciele Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, zaistila lepšia koordinácia s programami politiky súdržnosti a stratégiami pre inteligentnú špecializáciu, ktoré vypracovali regióny, a zabránilo prípadnej nízkej miere čerpania prostriedkov. Zdôrazňuje tiež, že je potrebné zapojiť miestne a regionálne samosprávy do procesov európskeho semestra, keďže väčšina odporúčaní pre jednotlivé krajiny má miestny a regionálny rozmer;
2. Opakuje svoju výzvu adresovanú Európskej komisii, aby boli ciele udržateľného rozvoja začlenené do reformovaného európskeho semestra, mapované v rámci národných plánov obnovy a odolnosti, a na tomto základe integrované do budúceho cyklu, počínajúc ročným prieskumom udržateľného rastu. VR tiež očakáva, že sa zriadi platforma viacerých zainteresovaných strán pre ciele udržateľného rozvoja, ktorá bude pomáhať a radiť Komisii, pokiaľ ide o včasné plnenie cieľov udržateľného rozvoja;
3. Vyzýva Európsku komisiu, aby predložila návrh predĺžiť súčasné výnimočné opatrenia flexibility v rámci Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus do roku 2022, medzi inými možnosť 100 % miery spolufinancovania EÚ, a zvažila dočasné zvýšenie prahu štátnej pomoci *de minimis* s cieľom naďalej podporovať udržateľné investície v rovnakom období;
4. Nabáda Európsku komisiu, aby prijala všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie úplnej realizácie právne záväzného plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov priebehu súčasného VFR, a to aj prostredníctvom včasných legislatívnych návrhov;

⁽¹⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

5. Vyzýva Komisiu, aby pri opätovnom spustení svojej revízie európskeho rámca správy hospodárskych záležitostí zohľadnila realitu a potreby miestnych a regionálnych samospráv, ako aj vplyv pandémie COVID-19 na úroveň dlhu a deficitu, najmä pokiaľ ide o verejné investície na všetkých úrovniach verejnej správy;

6. Vyzýva Európsku komisiu, aby pri revízii stratégie EÚ pre najvzdialenejšie regióny vzhľadom na vážne dôsledky pandémie COVID-19 pre tieto regióny považovala za prioritu udržateľný rozvoj a vytváranie pracovných miest, a je odhodlaný podieľať sa na formulovaní a vykonávaní tejto stratégie, ako to už v minulosti odporúčal;

7. Vyzýva Komisiu, aby začlenila demografické aspekty do všetkých svojich politík a aby zabezpečila finančné nástroje, ktoré umožnia rozvoj činností a opatrení na riešenie demografických výziev v regiónoch, kde majú demografické zmeny mimoriadny dosah;

Životné prostredie a udržateľnosť

8. Víta návrh Komisie spoločne s VR zaviesť monitorovanie nulového znečistenia a v neskoršej fáze hodnotiacu tabuľku ekologickej výkonnosti regiónov EÚ v rámci svojho akčného plánu nulového znečistenia. Navrhuje spolupracovať na regionálnej úrovni pri monitorovaní pokroku v plnení cieľov všetkých politík zelenej dohody a ich vplyvov vrátane vykonávania opatrení v oblasti klímy a zelenej obnovy. Žiada, aby bol zapojený do organizácie Európskeho roka zelenších miest, ak sa potvrdí na rok 2022. Takisto požaduje, aby sa pri realizácii opatrení zelenej dohody zohľadnili špecifiká vidieckych oblastí, najmä tých najviac vyľudnených;

9. Žiada Komisiu, aby do Európskej zelenej dohody začlenila právny predpis o oceánoch ako zastrešujúcu stratégiu s merateľnými cieľmi a lehotami, ktorá by sa zasadzovala za ochranu morského prostredia, zníženie znečistenia a zvrátenie straty biodiverzity a zároveň chránila a podporovala prevádzkovateľov maloobjemového rybolovu;

10. Navrhuje Komisii, aby zaviedla koncepciu environmentálnej a klimatickej súdržnosti ako doplnkový rozmer ku koncepcii hospodárskej, sociálnej, územnej a digitálnej súdržnosti a ako kľúčový prvok obnovy v Európe a vo svete, a tiež udržateľného rozvoja, programu OSN 2030, cieľov udržateľného rozvoja a cieľa uhlíkovej neutrality;

11. Pripája sa k výzve Európskeho parlamentu, aby Komisia do konca roka 2022 predložila právne záväzný právny predpis v oblasti biodiverzity. Sprewádzat by ho mal monitorovací mechanizmus s ukazovateľmi, do ktorého by boli formálne zapojené aj miestne a regionálne samosprávy;

12. Žiada Európsku komisiu, aby prehodnotila nariadenie o riadení energetickej únie s cieľom prispôsobiť ho vykonávaniu zelenej dohody, posilniť integráciu príspevkov z nižšej ako celoštátnej úrovne do národných plánov a zosúladiť národné energetické a klimatické plány s národnými plánmi na vykonávanie programu OSN do roku 2030 a rámca cieľov udržateľného rozvoja. Navrhuje, aby sa v rámci UNFCCC a v následnom riadení EÚ v oblasti klímy formálne zohľadnil rámec pre činnosti na nižšej ako celoštátnej úrovni;

13. Očakáva, že Komisia začne začleňovať rodové hľadisko do svojich politických procesov: v zelenej dohode, v národných plánoch obnovy a odolnosti a v dohodách o partnerstve v rámci štrukturálnych a investičných fondov EÚ, predovšetkým tým, že v súlade s článkom 16 písm. f) medziinštitucionálnej dohody a nie neskôr ako 1. januára 2023 navrhne metodiku na posúdenie vplyvu programov EÚ na rodovú rovnosť;

14. Žiada Komisiu, aby začala štruktúrovaný dialóg s miestnymi a regionálnymi samosprávami o forme a uplatňovaní balíka *Fit for 55*;

15. Podporuje ciele stratégie „z farmy na stôl“, ktorá ešte musí byť transponovaná do právnych predpisov v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky. Vyzýva tiež Komisiu, aby navrhla systémy pre spravodlivé nutričné označovanie, ako aj označovanie pôvodu a spôsobov výroby živočíšnych produktov;

16. Žiada, aby Európska komisia zabezpečila, že sa európska vidiecka agenda bude zohľadňovať vo všetkých politikách a bude mať ambiciózne a konkrétne politické ciele zamerané na posilnenie inovačnej dynamiky vidieckych území, organizovanie inteligentnej spolupráce medzi územiaми a stimulovanie činnosti občanov v miestnych stratégiách rozvoja;

Digitálna transformácia a priemysel

17. Žiada Komisiu, aby začlenila digitálnu súdržnosť do koncepcie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti ako doplnkový rozmer, čím by sa zabránilo dvojitej digitálnej priepasti v dôsledku chýbajúcej infraštruktúry, nedostatočného prístupu k elektronickým zariadeniam a nedostatočných digitálnych zručností;

18. Nabáda Komisiu, aby v porovnávacej správe o elektronickej verejnej správe zohľadnila regionálne a miestne odlišnosti, keďže rozdiely medzi mestami a vidiekom, pokiaľ ide o využívanie služieb elektronickej verejnej správy, sa prehlbujú;

19. Vyzýva Komisiu, aby zabezpečila štruktúrovaný dialóg s európskymi mestami a regiónmi o tom, ako posilniť regionálne priemyselné ekosystémy, klastre a medziregionálne združenia počas realizácie priemyselnej stratégie so zreteľom na stratégie pre inteligentnú špecializáciu, keďže v oznámení o aktualizácii priemyselnej stratégie 2020 vo veľkej miere chýba miestne orientovaný prístup;

Cezhraničná spolupráca a mobilita

20. Víta záväzok Komisie predložiť núdzový nástroj jednotného trhu a žiada vytvorenie právnych predpisov, ktorými sa zabezpečia minimálne európske normy a postupy zaručujúce otvorené vnútorné hranice aj počas krízy;

21. Zdôrazňuje, že je potrebný politický rámec EÚ, ktorý by umožnil efektívne zriaďovanie a riadenie cezhraničných verejných služieb; nabáda tiež európskeho zákonodarcu, členské štáty, regióny a miestne samosprávy, aby ďalej rozvíjali a podporovali nástroje participatívnej cezhraničnej demokracie, ktoré prispievajú k zapojeniu občanov do procesu európskej integrácie v praxi;

22. Vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že diskusie medzi členskými štátmi o navrhovanom európskom cezhraničnom mechanizme (ECBM) stroskotali. Keďže právne a administratívne prekážky výrazne obmedzujú cezhraničnú spoluprácu a kvalitu života v pohraničných regiónoch, VR žiada, aby Komisia predložila nový návrh nariadenia o ECBM;

23. Žiada Európsku komisiu, aby predložila konkrétne usmernenia týkajúce sa nového rámca pre mestskú mobilitu, ktorým sa zvýši udržateľnosť mestskej mobility a zníži jej vplyv na zdravie ľudí;

24. Víta medziinštitucionálnu dohodu o Nástroji na prepájanie Európy (NPE). Dúfa, že spolufinancované projekty transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) a transeurópskej energetickej infraštruktúry (TEN-E) prispievajú k zabezpečeniu chýbajúcich prepojení, najmä v cezhraničných regiónoch, a pripomína Komisii, že je potrebné vyčleniť dostatočný rozpočet na spolufinancovanie projektov komplexnej siete;

Migrácia a sociálna ochrana

25. Navrhuje vytvoriť regionálny sociálny prehľad s cieľom zachytiť plný rozsah sociálnych výziev v EÚ a zabezpečiť, že sa Európsky pilier sociálnych práv (EPSP) bude uplatňovať na všetkých úrovniach;

26. Vyzýva Komisiu, aby podporovala členské štáty pri uplatňovaní európskej záruky pre deti a monitorovala ho a uľahčovala výmenu osvedčených postupov v tejto súvislosti;

27. Očakáva, že Európska komisia predloží ambiciózny návrh na zlepšenie pracovných podmienok pracovníkov platforiem, ktorý bude zohľadňovať vnútroštátne modely trhu práce a rozhodovacie právomoci EÚ;

28. Vyzýva Komisiu, aby odporúčania VR začlenila do iniciatívy v oblasti dlhodobej starostlivosti vzhľadom na jej silnú spätosť so závažným nedostatkom zručností v tejto oblasti a demografickými zmenami, ktoré sú obzvlášť naliehavé v regiónoch so starnúcim obyvateľstvom;

29. Zaväzuje sa zohrávať aktívnu úlohu v Európskej platforme na boj proti bezdomovstvu, ktorú by mal doplniť návrh Komisie na vytvorenie rámca EÚ pre vnútroštátne stratégie v oblasti bezdomovectva;

30. Žiada Komisiu, aby v kontexte pandémie COVID-19 venovala osobitnú pozornosť posilneniu obnovy a odolnosti kultúrneho a kreatívneho priemyslu a pomohla riešiť otázku neistých pracovných podmienok umelcov tým, že im uľahčí mobilitu a vzájomné uznávanie ich štatútu;

Migrácia a integrácia

31. Žiada Komisiu, aby zabezpečila pokrok smerom k vytvoreniu európskeho rámca pre riadenie migrácie a azylu v rámci nového paktu o migrácii a azyle. Zdôrazňuje, že by sa mal zohľadniť a podporiť miestny a regionálny rozmer migrácie a integrácie prostredníctvom nového partnerstva medzi VR a Komisiou zameraného na integráciu;

Bezpečnosť

32. Žiada Komisiu, aby VR zapojila ako plnohodnotného partnera do záväzku EÚ k mestskej bezpečnosti a odolnosti, ako aj do iniciatívy Mestá proti radikalizácii a terorizmu;

Zdravie, civilná ochrana a cestovný ruch

33. Pripomína Komisii, že pri každej revízii schengenského právneho rámca sa musia zohľadniť názory a potreby miest a regiónov v blízkosti vnútorných hraníc. Žiada, aby sa s ním konzultovalo v počiatočnom štádiu v súlade s Protokolom č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality;

34. naliehavo vyzýva Európsku komisiu, aby urýchlene podnikla kroky na dosiahnutie uspokojivého a trvalého riešenia problému humanitárnej krízy v oblasti Stredozemného mora, pričom sa treba v prvom rade zamerať na ochranu života migrantov, ale takisto treba zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd. VR a miestne a regionálne samosprávy ponúkajú v tejto súvislosti svoju úzku spoluprácu;

35. Žiada Komisiu, aby predložila odvážne návrhy na vývoj a výrobu základných liekov v EÚ s cieľom zabezpečiť strategickú autonómiu EÚ a znížiť závislosť od tretích krajín. Očakáva, že Komisia navrhne aj konkrétne a spoľahlivé opatrenia na podporu prístupu ku generickým a biologicky podobným liekom a tiež na zabezpečenie prístupu k liekom v čase krízy;

36. Podporuje myšlienku preskúmať v kontexte Konferencie o budúcnosti Európy úlohu Európskej únie v politike verejného zdravia, pričom treba mať na pamäti, že politika v oblasti zdravia je primárnou právomocou členských štátov a za jej realizáciu často zodpovedá nižšia ako celoštátna úroveň;

37. Očakáva, že jeho stanovisko o právach pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti, ako aj výsledky 3. konzultácie so sieťou RegHub sa odzrkadlia v 3. správe o uplatňovaní smernice, ktorú má Komisia predložiť v roku 2022;

38. Teší sa, že bude môcť prispieť k návrhu Komisie na vytvorenie európskeho očkovacieho kalendára a preukazu, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby všetci Európania mali právo a dôkaz o ochrane poskytovanej prostredníctvom očkování, a to bez ohľadu na to, kde žijú;

39. V oblasti civilnej ochrany nabáda Európsku komisiu, aby pokračovala v stanovovaní a rozvoji cieľov Únie týkajúcich sa odolnosti voči katastrofám ako nezáväzných cieľov na podporu opatrení v oblasti prevencie a pripravenosti, a zdôrazňuje, že je pri tom potrebné spolupracovať nielen s národnými vládami, ale aj s miestnymi a regionálnymi samosprávami. Taktiež očakáva úplné zavedenie vedomostnej siete Únie v oblasti civilnej ochrany a naliehavo vyzýva Komisiu, aby zohľadnila aj odborné znalosti v oblasti zvládania katastrof dostupné na nižšej ako celoštátnej úrovni; Okrem toho očakáva jasný plán pre dlhodobý záväzok a finančné posilnenie mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany, ako aj jeho nástrojov, ako sú rescEU a európsky lekársky zbor;

40. Opakovane zdôrazňuje, že je potrebná nová stratégia pre európsky cestovný ruch a žiada Komisiu, aby predložila európsku agendu pre cestovný ruch 2030/2050, ktorej prvý návrh by zverejnila do konca prvého polroku 2022 a ktorej cieľom by bolo podporiť ekologickú a digitálnu transformáciu ekosystému cestovného ruchu, posilniť jeho konkurencieschopnosť a podporiť oživenie v oblasti zamestnanosti v tomto sektore na miestnej a regionálnej úrovni;

Zahraničná spolupráca

41. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že v dohode o obchode a spolupráci podpísanej 24. decembra 2020 medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom sa nestanovuje žiadne osobitné alebo štruktúrované zapojenie miestnych a regionálnych samospráv. VR však bude, najmä prostredníctvom politickej práce kontaktnej skupiny VR – Spojené kráľovstvo, naďalej hľadať spôsoby na zabezpečenie kontinuity našej spolupráce s decentralizovanými správnymi orgánmi Spojeného kráľovstva a miestnou samosprávou. Žiada tiež Komisiu, aby úzko monitorovala zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do využívania pobrexítvej adaptačnej rezervy;

42. Žiada, aby Komisia zaviedla trvalú a štruktúrovanú podporu partnerskej spolupráce medzi miestnymi samosprávami na západnom Balkáne a ich partnermi v členských štátoch EÚ, a to v úzkej spolupráci s VR a predovšetkým prostredníctvom jeho zmiešaných poradných výborov s Čiernou Horou, Severným Macedónskom a Srbskom, ako aj prostredníctvom pracovnej skupiny pre západný Balkán;

43. Víta rozhodnutie zriadiť Akadémiu Východného partnerstva pre verejnú správu, ako aj posilnenie úlohy miestnych a regionálnych samospráv pri uplatňovaní politik, stratégií a hlavných iniciatív Východného partnerstva;

44. Naliehavo vyzýva všetky inštitúcie EÚ, aby pri vykonávaní obnoveného partnerstva s južným susedstvom považovali miestne a regionálne samosprávy za kľúčových partnerov pre udržateľný rozvoj a programovanie, aby sa vytvorila nová dynamika pre decentralizačné reformy;

45. Žiada Komisiu, aby uznala, že miestne a regionálne samosprávy môžu zohrávať dôležitú úlohu pri dosahovaní mieru a prosperity v tretích krajinách, a to prostredníctvom iniciatív, ako je Nikózijská iniciatíva – konkrétny príklad partnerskej spolupráce, ktorá prispieva k budovaniu dôvery a udržiavaniu vnútorného dialógu medzi regionálnymi a miestnymi samosprávami;

Subsidiarita a budúcnosť Európy

46. Opätovne vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila svoje úsilie a kontakty s občanmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami v kontexte Konferencie o budúcnosti Európy aj po nej a aby poskytla vhodné nástroje, ktoré umožnia nadviazať na odporúčania konferencie. Nabáda Komisiu, aby zintenzívnila spoluprácu medzi svojimi zastúpeniami v členských štátoch a VR pri organizovaní miestnych dialógov mimo hlavných miest;

47. Žiada Komisiu, aby nadviazala na legislatívne a nelegislatívne opatrenia načrtnuté v akčnom pláne pre európsku demokraciu a do ich rozsahu pôsobnosti zahrnula regionálne a miestne voľby, miestne médiá a boj proti dezinformáciám na regionálnej a miestnej úrovni;

48. Aj naďalej sa bude zasadzovať za uplatňovanie odporúčaní osobitnej skupiny pre subsidiaritu a proporcionalitu a scenár „Menej, ale efektívnejšie“; žiada, aby sa systematicky používala tabuľka posudzovania subsidiarity;

49. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil inštitúciám EÚ a predsedníctvam Rady EÚ.

V Bruseli 30. júna 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Vízia pre Európu: budúcnosť cezhraničnej spolupráce

(2021/C 440/02)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. je pevne presvedčený o vysokej pridanej hodnote cezhraničnej spolupráce ako základného prvku projektu Európskej únie a jej politik, keďže jej cieľom je posilniť územnú súdržnosť, ako aj prepojenia, výmeny a spoluprácu medzi územiami a občanmi cez pozemné a námorné hranice;
2. je znepokojený skutočnosťou, že v dôsledku pandémie COVID-19 došlo k najväčšiemu útlmu cezhraničnej spolupráce za posledné desaťročia. V kontexte diskusie o budúcnosti Európy v Európskej únii vyzýva, aby bola cezhraničná spolupráca opätovne zaradená na popredné miesto v politickom programe EÚ a prispela tak k obnove po kríze;
3. v nadväznosti na verejné konzultácie VR o budúcnosti cezhraničnej spolupráce a po konzultácii s členmi Európskej cezhraničnej aliancie občanov navrhuje pre cezhraničnú spoluprácu v nadchádzajúcich rokoch túto víziu;

Pohotovostné služby, zdravotná starostlivosť a budúce krízy

4. vyzýva Európsku komisiu, aby predložila návrh na zachovanie pozemnej a námornej cezhraničnej spolupráce a cezhraničnej aktivity v prípade celoeurópskej alebo regionalizovanej krízy. Súčasťou tohto návrhu by malo byť zachovanie otvorených vnútorných hraníc EÚ, zabezpečenie voľného pohybu osôb, poskytovanie cezhraničných verejných služieb a plné fungovanie jednotného trhu a schengenského priestoru;
5. zdôrazňuje, že Európska únia a jej členské štáty by mali vždy včas prekonzultovať s miestnymi a regionálnymi samosprávami zvažované uzavretie hraníc alebo akýkoľvek druh opatrení, ktoré by mohli mať vplyv na život občanov. Okrem toho každé takéto opatrenie musí rešpektovať zásadu proporcionality a nesmie ísť nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie legitímnych a transparentných cieľov politiky;
6. zdôrazňuje, že je potrebné, aby osoby, ktoré majú pobyt v Európskej únii, mali čo najrýchlejší prístup k pohotovostným a zdravotníckym službám. Nabáda členské štáty, aby zvážili opatrenia, ktoré by zamestnancom a vozidlám pohotovostných a zdravotníckych služieb umožňovali voľný prechod cez hranice;
7. navrhuje, aby členské štáty zohľadnili cezhraničnú spoluprácu pri uskutočňovaní zmien v činnosti pohotovostných a zdravotníckych služieb alebo príprave či vykonávaní nových národných, regionálnych alebo miestnych zdravotných plánov. Zároveň by sa mohli uplatňovať a dodržiavať zdravotné plány Únie, a to v rámci možností a v závislosti od príčin núdzového stavu;
8. vyzýva členské štáty, aby vypracovali spoločné cezhraničné núdzové plány pre jednotlivé hranice alebo dokonca pre časti hraníc s cieľom zabezpečiť lepšiu pripravenosť a reakciu v prípade núdze. Pri vypracúvaní takýchto plánov by sa malo konzultovať s pohraničnými regiónmi EÚ, a najmä euroregiónmi, pracovnými spoločenstvami, európskymi zoskupeniami územnej spolupráce (EZÚS) a inými cezhraničnými štruktúrami, pričom vo vhodných prípadoch by sa im mala dať možnosť prevziať zodpovednosť za vykonávanie alebo spoluriadenie týchto plánov;

9. požaduje intenzívnu spoluprácu s Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) a príslušnými regionálnymi samosprávami, najmä prostredníctvom zriadenia miestnych alebo regionálnych stredísk na monitorovanie zdravia;

Integrované cezhraničné regióny

10. vyzýva Európsku úniu, aby v spolupráci so svojimi členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami podporovala rozvoj funkčných obytných oblastí vo vnútrozemských a morských cezhraničných oblastiach Únie a susedných krajín vrátane najvzdialenejších regiónov a následne zamerala svoje budúce možnosti financovania a politiky na tieto oblasti;
11. žiada Európsku komisiu, aby pri vypracúvaní všetkých svojich politik zohľadňovala horizontálnym spôsobom cezhraničný aspekt;

12. vyzýva Európsku komisiu, a najmä EUROSTAT, ako aj príslušné národné štatistické úrady, aby systematicky zhromažďovali štatistické údaje o živote v cezhraničných oblastiach, mapovali cezhraničné toky a vzájomné závislosti vo všetkých príslušných oblastiach politiky a vo verejnom živote s cieľom poskytnúť konkrétne podklady pre budúcu tvorbu politík;
13. žiada členské štáty, aby preskúmali možnosť vytvorenia spoločných stratégií pre integrované cezhraničné oblasti a naplánovali osobitné zdroje na rozvoj cezhraničných projektov, priestorového plánovania, infraštruktúry, hospodárskych stratégií a integrovaného trhu práce. Financovanie rozvoja a vykonávania týchto stratégií by sa realizovalo prostredníctvom programu INTERREG v rámci viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027;
14. sa domnieva, že všetky útvary Európskej komisie by mali vedieť o existencii EZÚS. Európsky výbor regiónov preto vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila, že EZÚS budú uznané ako právnické osoby a oprávnené na všetky výzvy EÚ na predkladanie projektov;
15. zdôrazňuje, že environmentálne zdravie (kvalita ovzdušia, pôdy a vody) a zdravie obyvateľov pohraničných oblastí by sa mali ďalej chrániť, aby sa zabránilo znečisťovaniu a priemyselným rizikám, ktoré vznikajú na druhej strane hraníc;
16. VR vyzýva Európsku komisiu, aby v snahe umožniť bezproblémovú cezhraničnú aktivitu nadviazala dialóg s členskými štátmi s cieľom nájsť účinné spôsoby vzájomného uznávania kvalifikácií a práv občanov a podnikov;

Zlepšenie cezhraničných dopravných a komunikačných spojení

17. vyzýva na podporu lepšej cezhraničnej prepojenosti a intermodality na pozemných a námorných hraniciach prostredníctvom primeraného financovania a strategického plánovania. Nástroje ako Nástroj na prepájanie Európy by mali vždy zahŕňať osobitné výzvy na dobudovanie chýbajúcich cezhraničných prepojení, a to aj mimo základnej siete TEN-T. V rámci dlhodobých investícií prostredníctvom Európskej investičnej banky (EIB) a národných podporných bánk a inštitúcií by sa mali takisto poskytovať finančné prostriedky na cezhraničné projekty. Mal by sa zvýšiť podiel iniciatív INTERREG na financovaní odstraňovania týchto prekážok v oblasti dopravy vo svojich operačných programoch;
18. zdôrazňuje, že všetky riešenia zamerané na dekarbonizáciu cezhraničných tokov by sa mali podporovať ambicióznejšie, aby sa dosiahli ciele v oblasti klímy do roku 2030 a klimatická neutralita do roku 2050. Patrí sem aj vypracúvanie spoločných cenových politík alebo systémov predaja cestovných lístkov, harmonizácia cestovných poriadkov a prístupňovanie informácií cestujúcim;
19. vzhľadom na výzvy, ktorým čelia ostrovné, horské a okrajové oblasti, by chcel tiež zdôrazniť význam programov cezhraničnej spolupráce pre zabezpečenie územnej kontinuity a cezhraničnej mobility, udržateľného riadenia prírodných zdrojov a podporu dekarbonizácie energetického systému a obehového hospodárstva v príslušných regiónoch a morských oblastiach;
20. zdôrazňuje, že projektom cezhraničného pripojenia IT, prístupu k širokopásmovým sieťam a využívaniu nástrojov umelej inteligencie, ktoré by podporili hospodársku a sociálnu spoluprácu medzi cezhraničnými regiónm, je potrebné venovať väčšiu pozornosť a vyčleniť na ne viac finančných prostriedkov, pričom sa musia zohľadniť najmä potreby vidieckych oblastí;

Rozvoj cezhraničných služieb

21. zdôrazňuje potrebu politického rámca EÚ v snahe umožniť účinné zriadenie a riadenie cezhraničných verejných služieb, ktoré by reagovali na potreby občanov EÚ žijúcich v pohraničných regiónoch s osobitným ohľadom na potreby občanov v cezhraničných regiónoch, ktoré čelia demografickým výzvam, pričom sa poskytovaním kvalitných verejných služieb zabráni tomu, aby sa tieto regióny naďalej vyľudňovali. Cezhraničné verejné služby pre obyvateľov a podniky by sa mali rozvíjať vo všetkých oblastiach, ktoré sú relevantné pre cezhraničný život;
22. vyzýva pohraničné regióny EÚ, a najmä euroregióny, pracovné spoločenstvá, EZÚS a iné cezhraničné štruktúry, aby proaktívne hľadali cezhraničné synergie, možné úspory z hľadiska zdrojov a doplnkové služby so zámerom vytvoriť atraktívnu ponuku pre občanov a turistov na oboch stranách hraníc;
23. vyzdvihuje potrebu zlepšiť prístup k audiovizuálnemu obsahu a jeho distribúciu obmedzením geografického blokovania, najmä v pohraničných regiónoch, čo by bolo prospešné aj pre jazykové menšiny;

24. zdôrazňuje, že zníženie administratívnej záťaže je obzvlášť dôležité pre podniky pôsobiace v pohraničných regiónoch, a preto sa zaväzuje uprednostniť túto otázku v rámci platformy Fit for Future s príslušnými návrhmi v oblastiach, ako je verejné obstarávanie a nástroje a postupy digitálneho obstarávania, pričom zdôrazňuje význam digitalizácie pri rozvoji cezhraničného poskytovania verejných služieb zohľadňujúc trojitú perspektívu: výrobnú štruktúru, verejnú správu a verejné subjekty poskytujúce služby občanom, ako aj samotných občanov;

25. vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala legislatívny rámec, ktorý by pohraničným štátom uľahčil prijatie štatútu cezhraničných pracovníkov;

Rozvoj integrovaných cezhraničných trhov práce

26. zdôrazňuje, že v cezhraničných regiónoch, ktoré sú intenzívne prepojené, je potrebný spoločný rozvoj, aby sa zabezpečila súdržnosť a udržateľný rast. To si vyžaduje integrovanú územnú stratégiu, spravodlivé rozdelenie príjmov vytvorených cezhraničnou prácou a cezhraničné financovanie cezhraničnej infraštruktúry a verejných služieb potrebných na zabezpečenie fungovania daného cezhraničného regiónu;

27. požaduje lepšiu podporu a výraznejšie uľahčenie cezhraničnej spolupráce v oblasti mobility na účely vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti. Tento druh mobility prináša jednotlivcom lepšie vyhliadky na zamestnanie, prispieva k otvorenosti voči svetu a posilňuje európske občianstvo;

28. zdôrazňuje, že vzdelávacie systémy vrátane univerzít, inštitúcií pre vzdelávanie dospelých a inštitútov odborného vzdelávania v pohraničných regiónoch by mali ponúkať príležitosti na štúdium jazykov susedných krajín čo možno najskôr a v rámci koncepcie celoživotného vzdelávania, a to s učebnými osnovami prispôbenými súčasným a budúcim potrebám trhu práce;

Posilnenie cezhraničného riadenia

29. žiada, aby cezhraničné štruktúry, ako sú euroregióny, pracovné spoločenstvá a cezhraničné EZÚS, zohrávali významnejšiu úlohu pri riadení financovania cezhraničných oblastí a aby sa s nimi pravidelne konzultovalo o všetkých aspektoch cezhraničného života. Členské štáty a miestne a regionálne samosprávy by mali zaviesť pracovné metódy, aby sa to zaistilo;

Rozvíjanie pocitu spoločnej identity naprieč hranicami

30. zdôrazňuje, že cezhraničná spolupráca sa netýka len hospodárskej spolupráce, ale aj života v pohraničných regiónoch a rozvíjania pocitu spoločnej identity. Mal by sa vypracovať prístup založený na kultúre, ktorý zdôrazní bohatstvo spoločného hmotného aj nehmotného dedičstva cezhraničných regiónov a ktorý občanom ponúkne príležitosť pravidelne komunikovať a udržiavať kontakty so svojimi susedmi a budovať vzájomnú dôveru, ktorej absencia zostáva kľúčovou prekážkou cezhraničnej spolupráce. V tejto súvislosti sú mimoriadne dôležité projekty „ľudia ľuďom“, najmä na posilnenie medzikultúrnej výmeny, vzhľadom na to, že prehĺbujú susedskú spoluprácu, ktorú občania považujú za najbližšiu, pretože sa prejavuje v každodennom živote. Osobitná pozornosť by sa mala venovať aj rozmanitosti obyvateľstva, pričom treba hľadať vhodné prostriedky na uplatňovanie inkluzívneho prístupu;

31. Podporuje vytvorenie európskeho elektronického preukazu služieb a pripomína spoluzákonodarcom, že cieľom tohto elektronického preukazu služieb je zníženie administratívnej zložitosti a nákladov pre poskytovateľov cezhraničných služieb, najmä pre MSP, pri plnení administratívnych formalít;

32. vyzýva Európsku úniu, členské štáty a miestne a regionálne samosprávy, aby podporovali organizovanie pravidelných kultúrnych, vzdelávacích a športových cezhraničných podujatí a festivalov. Zdôrazňuje, že dobrovoľnícka práca mladých ľudí a ich zapojenie do iniciatív cezhraničnej a európskej spolupráce by sa mali ďalej rozvíjať, pričom by sa mala dokončiť iniciatíva mladých dobrovoľníkov INTERREG a rovnako by sa mal dobudovať Európsky zbor solidarity;

33. zastáva názor, že Európska únia by mala podporovať vývoj univerzálnych automatizovaných prekladateľských zariadení, ktoré sú obzvlášť užitočné v cezhraničných oblastiach;

Lepšia právna regulácia pre silnejšie pohraničné regióny

34. pripomína, že Európska únia prijala mnohé právne predpisy a zmluvy, ktoré majú potenciál výrazne zlepšiť život občanov pohraničných regiónov, avšak ich vykonávanie a následné opatrenia sú nedostatočné. Naliehavo vyzýva Európsku komisiu, aby preskúmala vykonávanie existujúcich právnych predpisov a posilnila nadväzná opatrenia s cieľom zabezpečiť riadne vykonávanie týchto predpisov na všetkých úrovniach;

35. vyzýva Európsku komisiu, aby navrhla nástroj koordinácie medzi členskými štátmi počas transpozície smerníc EÚ s cieľom predísť vytváraniu nových právnych prekážok na hraniciach;

36. vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby vykonali posúdenia cezhraničného územného vplyvu všetkých príslušných legislatívnych návrhov s potenciálnym cezhraničným dosahom s cieľom zabrániť vytváraniu nových prekážok v cezhraničných regiónoch;

37. vyzýva Európsku komisiu, aby navrhla revízie alebo objasnenia Schengenskej dohody, najmä ustanovení, ktoré umožňujú členským štátom uzavrieť hranice alebo zaviesť dodatočné administratívne požiadavky na ich prekročenie;

38. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že rokovania medzi členskými štátmi o navrhovanom mechanizme riešenia právnych a administratívnych prekážok (ECBM) zlyhali. Domnieva sa totiž, že tento návrh predstavoval značný pokrok v oblasti cezhraničnej spolupráce. Keďže cezhraničné právne a administratívne prekážky výrazne obmedzujú cezhraničnú spoluprácu a kvalitu života v pohraničných regiónoch, VR požaduje, aby Komisia prišla s novou iniciatívou na účely revízie nariadenia o ECBM, pričom by sa zohľadnili problematické oblasti, na ktoré upozornili členské štáty. VR ponúka, že pred týmto novým návrhom nariadenia zorganizuje diskusie s Európskou komisiou, Európskym parlamentom a členskými štátmi, regionálnymi a miestnymi samosprávami a všetkými ostatnými zainteresovanými stranami, ktoré sa zaujímajú o túto tému;

39. vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby uznali úlohu euroregiónov ako kľúčového nástroja európskej integrácie a súdržnosti, a to vytváraním euroregionálnej identity, prijímaním spoločných stratégií, odstraňovaním nákladov vyplývajúcich z cezhraničného kontextu a prostredníctvom susedskej spolupráce. Žiada preto, aby sa poskytovaním väčšej finančnej pomoci podporovala a stimulovala úloha euroregiónov v rámci cezhraničnej spolupráce;

Zlepšenie Európskej územnej spolupráce

40. vyzýva Európsku úniu, aby zrevidovala viacročný finančný rámec počas preskúmania v polovici trvania tým, že vyčlení oveľa viac finančných prostriedkov na programy INTERREG a na Európsku územnú spoluprácu;

41. požaduje výrazné trvalé zjednodušenie projektov INTERREG a zdôrazňuje, že by mali byť dostatočne flexibilné na to, aby riešili skutočné potreby cezhraničných oblastí. Vyzýva orgány zodpovedné za riadenie programov INTERREG, aby sa sústavne vyhýbali akejkoľvek nadmernej regulácii. Malo by sa upustiť od zbytočných administratívnych postupov a niektorých kontrol a auditov, ktoré sa vykonávajú príliš často, pretože súčasná záťaž spôsobuje, že cezhraničné projekty sú pre mnohé miestne a regionálne samosprávy a iné subjekty nerealizovateľné alebo nežiaduce;

42. na obdobie rokov 2021 – 2027 sa musia zachovať všetky zemepisné oblasti cezhraničnej spolupráce, ako boli vymedzené v období 2014 – 2020, a bez riadneho odôvodnenia sa nesmú vyňať žiadne územia oprávnené na rôzne programy cezhraničnej spolupráce;

43. vyzýva, aby sa v pohraničných regiónoch a v rámci programov INTERREG investovalo viac zdrojov do projektov „ľudia ľuďom“ (P2P) alebo mikroprojektov, ktorých riadenie by sa mohlo realizovať prostredníctvom pravidelných výziev alebo vytvorením fondu malých projektov, v pohraničných regiónoch s cieľom rozšíriť možnosti stretávania sa a rozvíjania aktivít zameraných na budovanie vzájomnej dôvery, a navrhuje tiež užšiu interakciu a spoluprácu v rámci cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce;

44. zdôrazňuje význam synergií a komplementárnosti medzi opatreniami cezhraničnej spolupráce a európskymi programami financovania v rámci priameho, nepriameho a najmä zdieľaného riadenia;

45. poukazuje na to, že v rámci programov INTERREG by Únia mala financovať ďalšie vzdelávanie úradníkov pracujúcich v pohraničných regiónoch na základe cezhraničnej spolupráce a ponúkať programy jazykového vzdelávania a výmenné programy pre štátnych zamestnancov v cezhraničných regiónoch podobné programu Erasmus s cieľom posilniť cezhraničnú spoluprácu;

46. zdôrazňuje záväzok VR spolupracovať s členskými štátmi, inštitúciami EÚ a príslušnými zainteresovanými stranami pri plnení návrhov uvedených v tomto uznesení;

47. zdôrazňuje, že cieľom návrhov uvedených v tomto uznesení je prispieť k diskusiám počas Konferencii o budúcnosti Európy. V tejto súvislosti vyzýva miestne a regionálne samosprávy pohraničných regiónov, aby organizovali cezhraničné dialógy s občanmi a zriadili trvalé konzultačné mechanizmy, v rámci ktorých by občania mohli prispieť ku Konferencii o budúcnosti Európy;

Vonkajší rozmer cezhraničnej spolupráce

48. pripomína dôležitú úlohu, ktorú môže cezhraničná spolupráca a trvalé cezhraničné štruktúry, ako sú euroregióny, pracovné spoločenstvá alebo EZÚS, zohrávať pri dosahovaní udržateľného rozvoja presahujúceho vonkajšie hranice, prispievajú k intenzívnejšej spolupráci EÚ so susednými krajinami, podpore miestnych a regionálnych samospráv, presadzovaní zvýšenej bezpečnosti a zlepšovaniu sociálno-ekonomického rozvoja. Miestne a regionálne samosprávy pozdĺž vonkajších hraníc EÚ, pozemných aj námorných, by mali zintenzívniť spoluprácu so svojimi susedmi z krajín mimo EÚ v prospech oboch strán prostredníctvom rozvoja spoločnej infraštruktúry, posilnenia sociálno-ekonomickej spolupráce a rozsiahlejšej kultúrnej výmeny, a zároveň umožniť zavedenie spoločných služieb, čo by bolo prospešné pre občanov tohto pohraničného priestoru;

49. požaduje, aby bola cezhraničná spolupráca medzi európskymi, národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi považovaná za kľúčový prvok dlhodobého riešenia humanitárnej krízy v Európe a v jej susedstve;

50. zdôrazňuje, že cezhraničný program PEACE na hraniciach medzi Írskom a Severným Írskom zohral v mierovom procese kľúčovú úlohu a vyjadruje poľutovanie nad rozhodnutím vlády Spojeného kráľovstva odstúpiť od účasti na iných programoch Európskej územnej spolupráce. Na základe úspešnej práce vykonanej v rámci programov INTERREG týkajúcich sa oblasti Severného mora považuje VR podporu budúcich cezhraničných projektov a štruktúr za dôležitý krok smerom k zachovaniu silných väzieb s mestami a regiónmi Spojeného kráľovstva, a to aj bez formálneho zapojenia do programov spolupráce EÚ;

51. pripomína, že vonkajšie hranice EÚ siahajú až do Karibiku, Indického oceánu a po západoafrické pobrežie, keďže v týchto oblastiach sa nachádzajú najvzdialenejšie európske regióny. Ide o oblasti, ktoré sú výrazne vystavené rizikám a núdzovým situáciám súvisiacim okrem iného s migračnými pohybmi, nedovoleným obchodovaním, prírodnými katastrofami alebo zdravotnými krízami. Na rozdiel od iných susedných vonkajších hraníc nevypracovala EÚ pre tieto oblasti spoločné stratégie. Vyzýva EÚ, aby v tomto smere pokročila a vypracovala akčné plány pre každú z týchto oblastí, posilnila spoluprácu so susednými krajinami a využila strategický potenciál najvzdialenejších európskych regiónov, ktoré sa nachádzajú v týchto oblastiach.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

STANOVISKÁ

VÝBOR REGIÓNOV

INTERACTIO – HYBRID – 145. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu

(2021/C 440/03)

Spravodajca:	Robert VAN ASTEN (NL/Renew Europe) člen rady mesta Haag
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu – nasmerovanie európskej dopravy do budúcnosti COM(2020) 789 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta stratégiu EÚ pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu. Týmto oznámením Európska komisia prepája program udržateľnosti Európskej zelenej dohody s digitálnou agendou a úlohou mobility pri obnove po kríze spôsobenej pandémiou COVID-19.
2. Mobilita spája ľudí, mestá a regióny a je predpokladom dobre fungujúceho hospodárstva. Zároveň je však zodpovedná za štvrtinu všetkých emisií CO₂ v Európe. Výbor preto podporuje komplexný prístup Európskej komisie k udržateľnejšej mobilite, zlepšeniu prístupu k udržateľným alternatívam a uplatňovaniu správnych (cenových) stimulov.
3. Pripomína však, že zvyšovanie udržateľnosti mobility musí byť spojené so súvisiacimi výzvami, ako je dostupnosť lokalít, fyzická a cenová dostupnosť dopravy, bezpečnosť cestnej premávky, zdravie, územné plánovanie, existencia účinných alternatív k súkromnej doprave a demografické zmeny. V stratégii chýbajú konkrétne opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa tieto výzvy mohli vzájomne posilňovať.
4. Poznamenáva, že mestá a regióny sú územiami, v ktorých je mobilita spojom medzi bývaním, zdravotnou starostlivosťou, prácou, poznatkami, nakupovaním a voľným časom. Transformácia v oblasti mobility sa uskutočňuje najmä na regionálnej a miestnej úrovni. V stratégii by sa mala venovať väčšia pozornosť znalostiam a skúsenostiam miest a regiónov pri zvyšovaní udržateľnosti mobility. Prechod na udržateľnú a inteligentnú mobilitu si vyžaduje spoločný prístup zahŕňajúci všetky úrovne verejnej správy (viacúrovňové riadenie) v súlade so zásadou aktívnej subsidiarity.
5. Nejde len o zabezpečenie udržateľnejšej dopravy (smerom k vozidlám s nulovými emisiami), ale skôr – tam, kde je to možné – o skrátenie vzdialeností a zníženie počtu ciest, ako aj o zmenu druhov mobility (smerom k udržateľnejším a aktívnejším formám, ako je chôdza, bicyklovanie a autobusová a železničná doprava) a ich spoločné využívanie (napríklad prostredníctvom inteligentného, digitálne podporovaného spoločného využívania motorových vozidiel tzv. *RidePooling*, a to aj vo vidieckych oblastiach).

6. Poznamenáva, že transformácia v oblasti mobility si vyžaduje zmenu správania, ktorá je zameraná na používateľa. Väčšia pozornosť by sa mala venovať sociálnej inovácii orientovanej na účinné osvetové nástroje, ktoré môžu mestá a regióny využiť na podporu aktívnej mobility, ako je, okrem iných opatrení, inštitucionálna podpora cyklistickej dopravy, výstavba parkovísk pre bicykle, monitorovanie správneho využívania cyklistických a peších koridorov, a všetky potrebné úpravy na zlepšenie prístupnosti pre všetkých občanov.

7. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že stratégia nepredstavuje komplexnú víziu európskej politiky mobility, ktorá by zohľadňovala spoločne a vyvážené všetky druhy dopravy. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že Komisia by mala klásť väčší dôraz na iné udržateľné druhy dopravy, ako je autobusová doprava, ktorá má zohrávať kľúčovú úlohu pri prechode na udržateľnú, bezpečnú a prístupnú mobilitu.

8. Sa domnieva, že EÚ, jej členské štáty, regióny a mestá musia začať považovať verejné priestory za spoločný statok, najmä v kontexte navrhovania a územného plánovania miest, ako aj klimatického a energetického plánovania. To by mohlo pomôcť zmeniť využívanie verejného priestoru tak, aby sa už nevyužíval prevažne pre osobné automobily, ale aby sa stal spoločným statkom pre všetkých občanov.

9. Vyzýva členské štáty, ich regióny a mestá, aby výrazne zintenzívnili úsilie o zvýšenie podielu chôdze, cyklistiky, verejnej dopravy a iných možností udržateľnej hromadnej dopravy v mestských, prechodných a vo vidieckych oblastiach.

10. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že Európska komisia sa vo svojom návrhu zameriava najmä na súkromné vozidlá, pričom nevenuje dostatočnú pozornosť ich vplyvu na dopravné preťaženie a ďalšie negatívne externality (hluk, znečisťovanie ovzdušia, nehody, klimaticky škodlivé plyny, rozdeľovanie území atď.). Tieto externality vznikajú najmä v tranzitných regiónoch a mestách. Okrem toho sa v niektorých členských štátoch zvyšuje počet ciest, pretože obyvateľstvo sa z centier miest sťahuje do ich okrajových častí alebo predmestských oblastí.

11. Víta dôležitú úlohu plánov udržateľného mestského rozvoja. Tieto plány využíva čoraz väčší počet miest v Európe, mali by sa však rozšíriť tak, aby v rámci denného mestského systému zahŕňali okolité regióny⁽¹⁾. Tento systém sa môže v jednotlivých mestách alebo regiónoch líšiť a zahŕňať aj predmestia a okolité vidiecke oblasti.

12. Zdôrazňuje kľúčový prínos misií v rámci programu Horizont Európa, najmä misie 100 klimaticky neutrálnych miest do roku 2030 k riešeniu hlavných spoločenských výziev stanovených v stratégii EÚ a poukazuje na jeho všeobecný charakter a na to, že kombinujú rozličné tematické oblasti.

13. Dobré spojenia sú dôležité pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť v EÚ. Výbor konštatuje, že v stratégii pre mobilitu chýbajú najmä konkrétne iniciatívy Európskej komisie pre vidiecke, odľahlé a najvzdialenejšie oblasti, ktoré vychádzajú z dôležitej úlohy mobility na vidieku v oblastiach so slabšími štruktúrami na zabezpečenie poskytovania služieb všeobecného záujmu. Približne dve tretiny európskeho obyvateľstva žijú mimo veľkých miest. Služby verejnej dopravy predstavujú veľkú výzvu osobitne v riedko osídlených oblastiach a ostrovných, najvzdialenejších a horských regiónoch. Európske fondy a regulačné opatrenia by mali prispieť k tomu, aby sa mobilita občanov zlepšila všade.

14. Pripomína, že regióny a mestá sú často samy poskytovateľmi alebo objednávateľmi verejných dopravných služieb a stanovujú záväzky vyplývajúce zo služieb vo verejnom záujme, napríklad aj v oblasti zdravotných dopravných služieb a pravidelnej verejnej cestnej osobnej dopravy. V tejto súvislosti žiada Európsku komisiu, aby vo svojej revízii výkladových usmernení k nariadeniu o záväzkoch vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme v pozemnej doprave lepšie zohľadnila udržateľný rozmer dopravy, najmä s cieľom umožniť miestnym a regionálnym samosprávam formulovať prísnejšie požiadavky.

Úloha miestnych a regionálnych samospráv

15. Mestá a regióny čelia rôznym výzvam. Niektoré regióny s veľkými mestami, ako aj tranzitné regióny trpia vysokým dopravným preťažením, znečistením ovzdušia a environmentálnym hlukom. V iných, najmä riedko osídlených regiónoch a v okrajových častiach veľkých miest, je nedostatok dobrých spojení veľkým problémom, ktorý ohrozuje dostupnosť

⁽¹⁾ Denný mestský systém sa vzťahuje na územie v okolí mesta, kde sa uskutočňuje denná dochádzka z miesta bydliska do práce a opačne. Ide o prostriedok na vymedzenie mestského regiónu zahrnutím oblastí, z ktorých jednotlivci dochádzajú.

dopravy aj lokalít. A napokon sú aj regióny, v ktorých sa počas určitej sezóny počet ich obyvateľov až strojnásobuje. Veľké regióny môžu čeliť naraz všetkým týmto typom problémov.

16. V súvislosti s vodíkovou stratégiou EÚ vyzdvihuje potenciál vodíka získavaného z obnoviteľných zdrojov energie a e-palív odvodených z tohto vodíka, pokiaľ ide o dekarbonizáciu tých oblastí dopravy, v ktorých elektrifikácia nemá zmysel alebo je v nedohľadne, čo je prípad ťažkej nákladnej, lodnej a leteckej dopravy. Čistý vodík môže byť užitočnou alternatívou v rámci miestnej verejnej dopravy a pre špeciálne mestské vozidlá ⁽²⁾.

17. Mobilita je neoddeliteľne spojená s územným plánovaním, ako je projektovanie a umiestňovanie obytných štvrtí, pracovísk, zariadení služieb a kultúrnych zariadení, ale aj chodníkov a cyklistických trás, zastávok verejnej dopravy, parkovísk atď. Už štrukturálne plány a vymedzenia využitia územia sú určujúce pre zariadenia mobility a stanovujú kritériá ich výstavby. Zameraním iba na zvýšenie udržateľnosti všetkých existujúcich foriem mobility EÚ sa dostatočne nezohľadňuje územnoplánovací rozmer.

18. Vo vidieckych oblastiach je mobilita jedným zo základných aspektov územného plánovania, pretože umožňuje prepojenie medzi populačnými centrami a najdôležitejším populačným centrom na vidieku alebo administratívnym centrom, kde sa nachádzajú všetky základné verejné služby. Vidiecka mobilita tak prostredníctvom tých druhov dopravy, ktoré sú najefektívnejšie, majú rozvetvenú sieť a sú rozšírené po celom území, umožňuje občanom prístup k základným službám (vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, sociálne služby atď.) za rovnakých podmienok ako v mestskom alebo prímestskom prostredí.

19. V záujme zníženia emisií z mobility založenej na fosílnych palivách odporúča, aby sa základné služby, ako je bývanie, práca, školy, zdravotnícke zariadenia, obchodné, voľnočasové ⁽³⁾ a nákupné možnosti, nachádzali v bezprostrednej blízkosti každej obytnej zóny. Pandémia COVID-19 a digitálna práca zároveň prispievajú k väčšej nezávislosti miesta bydliska od miesta pracoviska, čo by mohlo z dlhodobého hľadiska zredukovať aj dopravu. Preto vždy, keď je to možné, a s prihliadnutím na rozdielne podmienky európskych miest podporuje koncepciu „15-minútového mesta“. Ide o mesto, v ktorom jeho obyvatelia za uspokojením všetkých svojich potrieb a väčšiny svojich želaní necestujú dlhšie ako 15 minút. Hoci používanie automobilov v takomto meste možno zrealizovať, vozidlá nemôžu určovať rozsah mesta ani mestskú formu.

20. Poukazuje na to, že je potrebné zohľadniť obmedzenia najvzdialenejších regiónov, v ktorých je projektovanie, výstavba a údržba siete hromadnej dopravy určenej obyvateľom zložitejšia a nákladnejšia a kde v prípade chýbajúcich alternatív zostávajú súkromné vozidlá hlavným dopravným prostriedkom.

21. Mestá a regióny podporujú aktívnu mobilitu prostredníctvom primeranej infraštruktúry pre chodcov, cyklistov a verejnú dopravu. Mala by sa pritom venovať pozornosť ľahkým a bezpečným možnostiam prestupu, prispôbeniu vozidiel osobnej dopravy tak, aby boli vybavené na prepravu bicyklov, a dobrým a cenovo dostupným spojeniam pre obyvateľov okrajových miest a obcí nachádzajúcich sa vo vidieckejších oblastiach. V tejto súvislosti vyjadruje poľutovanie nad tým, že v stratégii sa neprezentuje jasná vízia hromadnej dopravy. Je tiež potrebné, aby navrhovaná stratégia vyčlenila na rôzne potreby mobility tie druhy dopravy, ktoré sú v každom danom prípade najefektívnejšie, najudržateľnejšie a najlepšie reagujú na potreby verejnosti.

22. Dobré spojenia sú dôležité pre hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť v rámci EÚ. V rámci jednotného trhu spájajú všetky regióny a mestá a zabezpečujú, aby sa na nikoho nezabudlo. To platí nielen pre metropolitné oblasti v hospodárskych centrách, ale aj pre stredne veľké mestá, vidiecke a horské oblasti, okrajové a najvzdialenejšie oblasti a ostrovy.

Plány udržateľnej mestskej mobility

23. Ústredným prvkom stratégie sú plány udržateľnej mestskej mobility. Tento dobrovoľný politický nástroj z roku 2013 je určený na riadenie mestskej mobility a prepojenie medzi mestami a okolitými (prímestskými) oblasťami. V Európe v súčasnosti disponuje plánom udržateľnej mestskej mobility 1 000 miest. EÚ v posledných rokoch uverejnila usmernenia ⁽⁴⁾ k širokej škále aspektov, vrátane nízkoemisných zón, bicyklovania, spoločnej mobility, propagácie elektromobility a klimatického plánovania vidieckych verejných priestranstiev.

⁽²⁾ CoR/2020/549.

⁽³⁾ Dobrým príkladom je koncepcia „15-minútového mesta“. To znamená, že obyvatelia nájdu všetko, čo potrebujú – obchody, kancelárie, školy, zdravotnú starostlivosť, šport, kultúru a voľnočasové aktivity (diverzita) – do 15 minút (hustota) cestou pešo alebo bicyklom (koncepcia).

⁽⁴⁾ <https://www.eltsis.org/mobility-plans/sump-guidelines>

24. V niektorých členských štátoch sa vypracúvajú regionálne plány mobility, ktoré lepšie odrážajú rozsah výziev, a sú v súlade s regionálnym denným mestským systémom. V súčasnosti sa ako základ používajú funkčné mestské regióny, ale aktuálna definícia Eurostatu dostatočne neodráža štrukturálnu a funkčnú realitu polycentrických regiónov s dopravnými tokmi medzi nimi. Regionálne plány udržateľnej mobility by mali byť tiež nástrojom na zabezpečenie účinnej a udržateľnej dopravy v najvyludnenejších vidieckych regiónoch.

25. Plány udržateľnejestskej mobility musia byť dostatočne pružné, aby odrážali rozmanitosť miest a regiónov a zásadu subsidiarity. Je dôležité finančne podporovať vypracovanie plánov udržateľnejestskej mobility a realizáciu opatrení v nich stanovených, aby sa miestne a regionálne samosprávy mohli oboznámiť s metodikou a vzájomne sa učiť uplatňovaním nových politických koncepcií a realizovaním pilotných iniciatív na zmenu správania.

26. V rámci udržateľnejestskej mobility by sa mal zohľadňovať význam vidieckych, odľahlých a najvzdialenejších oblastí, ostrovov a horských regiónov, aby sa zaistilo dobré spojenie a dostupnosť. To si vyžaduje rozvoj modelov mobility založených na efektívnych a udržateľných systémoch, ako je doprava na požiadanie. Tieto plány musia zahŕňať aj vidiecke územia, ktoré sú závislé od hlavného mestského centra, aby sa zabezpečilo náležité spojenie s riedko osídlenými, odľahlými a ťažko prístupnými oblasťami.

Finančné nástroje

27. Zdôrazňuje, že hromadná verejná doprava musí zostať východiskom plánov udržateľnejestskej mobility, ktoré musia zahŕňať aj školskú dopravu, aby sa dosiahlo menej vozidiel v premávke a zmenšili negatívne externality. Vyzýva Komisiu, aby v novom rámciestskej mobility tento druh dopravy uznala za základ udržateľnejestskej mobility a zabezpečila dostatočnú podporu jeho rozšírenia.

28. Mnoho investícií potrebných na transformáciu v oblasti mobility sa v nadchádzajúcich rokoch musí realizovať zo štátnych, regionálnych a miestnych zdrojov. To znamená, že EÚ musí v rámci Paktu stability a rastu a pravidiel štátnej pomoci vytvoriť priestor na investície, ktorými sa zníži vplyv dopravy na životné prostredie a dosiahne sa cieľ Európskej zelenej dohody.

29. Konštatuje, že na investície do životaschopných miest a regiónov, konkrétne na opatrenia uvedené v plánoch udržateľnejestskej mobility, sú potrebné dodatočné finančné prostriedky EÚ. Ide o zlepšenie služieb hromadnej verejnej dopravy, sietí chodníkov a cestičiek pre cyklistov, ako aj budovanie dobrej infraštruktúry, ako sú verejne dostupné stanice na nabíjanie elektrických vozidiel a plnenie vozidiel na vodíkový pohon, systémy pre verejnú dopravu a inteligentné aplikácie. Menej rozvinutým regiónom s obmedzenými finančnými možnosťami sa musia poskytnúť finančné prostriedky na počiatočné investície a na prevádzkové náklady dopravných služieb z dlhodobého hľadiska. Vzhľadom na prísne požiadavky pri využívaní finančných prostriedkov EÚ a rozmanitosť štruktúry rozpočtov v členských štátoch je pre miestne a regionálne samosprávy niekedy v porovnaní s inými možnosťami podpory prístup k týmto prostriedkom sťažený.

Poukazuje na to, že regióny so silným hospodárskym zameraním na automobilový a dodávateľský priemysel stoja v kontexte reštrukturalizácie sektora pred veľkou výzvou. Výroba elektrických a hybridných vozidiel je v celom hodnotovom reťazci, od výroby až po servisné opravovne, oveľa menej náročná na pracovnú silu. Nové technológie si vyžadujú úplne odlišné zručnosti. Regióny, v ktorých automobilový priemysel tvorí významnú časť ich hospodárstva a má významný podiel na zamestnanosti, by potrebnú dodatočnú podporu mali dostať z európskych fondov, aby sa minimalizovali riziká a vyvážili možné negatívne účinky technologickej transformácie, ktorú EÚ požaduje od tohto odvetvia, na hospodárstvo týchto regiónov a úroveň zamestnanosti v nich.

30. Komisia má v úmysle aktívne podporovať miestne a regionálne samosprávy, ale jej stratégii chýba integrovaný prístup. Pomohlo by, ak by miestne a regionálne samosprávy mohli získať podporu pomocou lepších informácií, jednotných kontaktných miest a technickej pomoci pri podávaní žiadostí o dotácie alebo využití poradenských služieb s cieľom vymieňať si skúsenosti a prispôbiť ich konkrétnej regionálnej situácii.

31. Miestne a regionálne samosprávy môžu na účel transformácie v oblasti mobility využívať finančné prostriedky z Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Konštatuje však, že tieto finančné prostriedky nie sú ani zďaleka dostatočné na to, aby miestnym a regionálnym samosprávam umožnili plniť si úlohy v oblasti udržateľnejestskej mobility. Požaduje preto, aby sa pre ne vyčlenilo určité minimálne percento z týchto prostriedkov v závislosti od ich právomocí.

32. Vyjadruje tiež poľutovanie nad tým, že aj keď nariadenie o spoločných ustanoveniach a nariadenia o EFRR schválené Európskym parlamentom a Radou Európskej únie umožňujú v rámci politiky súdržnosti investície do transformácie v oblasti mobility, útvary Európskej komisie takéto investície niekedy zablokujú počas rokovaní o operačných programoch EFRR.

33. Finančné prostriedky na miestne investície sa poskytujú aj z programu Interreg. Význam tohto programu pre miestne a regionálne samosprávy spočíva v tom, že popri investíciách sa môžu vzájomne učiť. Zdôrazňuje význam výmeny dobrých príkladov na miestnej a regionálnej úrovni, napríklad v súvislosti s politikou v oblasti cyklistickej dopravy. V tomto zmysle by makroregionálne stratégie mohli zohrávať dôležitú úlohu.

34. Poukazuje na to, že uvedené fondy EÚ by mali uprednostňovať prechod od súkromných vozidiel na udržateľnejšie druhy dopravy, ktoré budú zohrávať kľúčovú úlohu pri energetickej transformácii, ako je hromadná osobná doprava.

35. Podporuje návrh rozšíriť financovanie sietí TEN-T z rozpočtu Nástroja na prepájanie Európy (NPE) na riešenia pre prvý a posledný kilometer vrátane multimodálnych uzlov, záchytných parkovísk (P+R) a bezpečnej aktívnej infraštruktúry pre chodcov a cyklistov. Zdôrazňuje, že pri financovaní sietí TEN-T by sa mali podporovať aj projekty verejnej a hromadnej dopravnej infraštruktúry, ako je renovácia železničných a autobusových staníc, obnova prevádzky a elektrifikácia železničných tratí alebo riešenia na podporu intermodálnej dopravy. Súhlasí s tým, že na tento účel by sa mal zaviesť povinný plán udržateľnej mestskej mobility.

36. V záujme prechodu na udržateľné palivá z obnoviteľných zdrojov (v sieťach TEN-T) vo veľkom rozsahu je nevyhnutné zabezpečiť pripojenie k energetickej sieti (v sieťach TEN-E), aby bolo možné (rýchlo) nabíjať elektrické vozidlá, ako aj plniť vozidlá na vodíkový pohon alebo na iné alternatívne palivá, a podporiť ich rozšírenie vo všetkých druhoch dopravy. V tejto súvislosti je nevyhnutná systémová integrácia.

37. Zdôrazňuje, že mestské uzly by pri želanom rozširovaní siete TEN-T mali zohrávať dôležitejšiu úlohu. Na tieto uzly je v súčasnosti vyčlenené len 1 % finančných prostriedkov z NPE a aby mohli byť oprávnené na spolufinancovanie, je potrebné ich lepšie vymedziť. Mestské uzly sú súčasťou širšej siete prepojení. Podporná úloha uzlov v aktívnej mobilite a vo verejnej doprave a úloha miestnych a regionálnych samospráv pri riadení siete TEN-T by sa mala uznať a podporovať. Miestne samosprávy zastupujúce mestské uzly by sa teda mali systematicky zapájať do stretnutí fór koridoru základnej siete TEN-T, v ktorom sa nachádzajú. Európska komisia by okrem toho mala lepšie vymedziť oprávnené investície do mestských uzlov v rámci priority „železničných tratí“ výziev na predkladanie projektov v rámci NPE. Napokon by sa mal rozšíriť zoznam mestských uzlov siete TEN-T ako súčasť revízie tejto siete plánovanej na jeseň 2021, pretože výrazne obmedzuje možnosti mobilizácie finančných prostriedkov.

38. Víta program Horizont Európa s klastrami Klíma, energetika a mobilita a Digitalizácia, priemysel a vesmír. Podporuje misiu v oblasti 100 klimaticky neutrálnych a inteligentných miest. Transformácia v oblasti mobility si vyžaduje inovácie, experimentálny priestor a príležitosť na výmenu poznatkov. Mestá a regióny môžu fungovať ako živé laboratóriá pre technické aspekty a inkluzívnu zložku, napríklad pokiaľ ide o riešenie aktívnej mobility. Misie s novými inovačnými finančnými nástrojmi môžu miestnym a regionálnym samosprávam pomôcť pri plnení ich úloh a určení vopred stanovených cieľov.

39. Upozorňuje na program InvestEU, v ktorom je „Udržateľná infraštruktúra“ jednou zo štyroch oblastí politiky (segmenty). Tieto nástroje sú však finančnými nástrojmi, pri ktorých sa investície musia vrátiť. Konštatuje, že tento efekt návratnosti investícií nie je ani zďaleka pri všetkých investíciách. Preto je dôležité, aby Poradenské centrum InvestEU prihliadlo na všeobecné potreby miest a regiónov a na úrovni EÚ rozvíjalo skutočné finančné inžinierstvo.

Politické nástroje

40. V stratégii EÚ sa počíta s mnohými politickými nástrojmi, ktoré môžu mestám a regiónom pomôcť pri transformácii v oblasti mobility, ale v mnohých bodoch by výbor uvítal konkrétne politické návrhy.

41. V záujme zabezpečenia rovnakých podmienok sú potrebné regulačné opatrenia EÚ v oblasti harmonizácie, normalizácie a interoperability. Riadnu štandardizáciu, ochranu a výmenu údajov a prísne normy v oblasti emisií a bezpečnosti cestnej premávky možno regulovať len na úrovni EÚ.

42. Považuje za dôležité skončiť so subvencovaním fosílnych palív a namiesto toho podporovať alternatívne druhy čistého pohonu, pričom táto podpora by podľa možnosti mala byť zameraná na nové technológie, aby sa prechod skôr urýchlil než spomalil. To možno dosiahnuť uplatňovaním zásad „znečisťovateľ platí“ a „používateľ platí“ a ukončením daňových výhod pre fosílnu palivá. Zároveň konštatuje, že daňové systémy na mnohých miestach výrazne podporujú poskytovanie služobných vozidiel s motormi s vnútorným spaľovaním, čo je v rozpore s dlhodobými a strednodobými cieľmi EÚ v oblasti klímy.

43. Podporuje projekt Európskej komisie zahrnúť cestnú dopravu do systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov. Obáva sa však, že takéto začlenenie by zasiahlo zraniteľných spotrebiteľov. Trvá preto na tom, že príjmami z tejto novej dane by sa mal financovať rozsiahly program verejných investícií v rámci budúcej politiky súdržnosti s cieľom umožniť miestnym a regionálnym samosprávam rozvíjať dekarbonizované ponuky dopravy pre všetkých občanov EÚ bez ohľadu na to, kde žijú, najmä v záujme prepojenia vidieckych a odľahlých oblastí s mestskými centrami.

44. Na dosiahnutie prechodu na iné druhy dopravy sú potrebné rôzne stimuly. Ide tu napríklad o pozitívne stimuly ako je rozšírenie miestnej verejnej dopravy, daňové výhody pri nákupe vozidiel s nulovými emisiami (bicykle, kolobežky, osobné autá), či dobre fungujúcu, spoľahlivú a cenovo dostupnú železničnú dopravu. Zároveň to však zahŕňa aj cenové stimuly, ktoré musia uľahčiť využívanie udržateľnej hromadnej dopravy, napríklad problematiku mýta a časovo diferencovaného poplatku za dopravné preťaženie, zdaňovanie kerozínu v leteckej doprave, rozšírenie systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov na leteckú a lodnú dopravu a rozsiahlejšiu ekologickú daň na zníženie cestnej dopravy a znečistenia, napríklad v alpských krajinách alebo iných cezhraničných oblastiach, ktoré sú obzvlášť náchylné na preťaženie spojené s tranzitnou dopravou.

45. Poznnamenáva, že počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 mnohé mestá a regióny (opätovne) objavili aktívnu mobilitu. Bicykel a chôdza nie sú len zdravé a vitálne druhy dopravy, ale sú prínosom aj pre klímu. EÚ musí preto vo svojom politickom programe považovať aktívnu mobilitu za vyššiu prioritu.

46. Poukazuje na to, že revízia smernice o zdaňovaní energie ponúka jedinečnú príležitosť dekarbonizovať dopravu a uľahčiť využívanie energeticky najúčinnejších dopravných prostriedkov, ako je hromadná osobná doprava, a posilniť internalizáciu nákladov na dopravu.

47. Dodáva, že okrem podpory hromadnej dopravy sú nevyhnutné opatrenia na uľahčenie jej využívania všetkými užívateľmi, a to tak z hľadiska cien vrátane stanovenia nízkonákladových taríf pre používateľov, alebo dokonca bezplatnej prepravy pre niektoré skupiny, ako aj z hľadiska možnosti kombinovať jej používanie s cyklistickou dopravou s cieľom uľahčiť zmiešané modely mobility.

48. Poukazuje na to, že v závislosti od regionálnych a miestnych podmienok môžu obnoviteľné biopalivá, e-palivá, vodík a iné inovačné palivá a pohonné systémy predstavovať udržateľné riešenia a nesmú byť znevýhodnené.

49. Verejno-súkromné riešenia môžu zohrávať úlohu pri znižovaní neudržateľnej mobility prostredníctvom dohôd s podnikmi týkajúcich sa práce z domu, umiestnenia prevádzok alebo distribúcie tovaru v meste. EÚ môže zabezpečiť, aby sa tieto verejno-súkromné riešenia uplatňovali vo väčšej miere.

50. Mestá a regióny sa snažia obmedziť prístup k automobilovej a nákladnej doprave prostredníctvom nízkoemisných zón a zón s nulovými emisiami. Žiada, aby v záujme zabezpečenia riadneho dodržiavania týchto opatrení mali miestne a regionálne samosprávy prístup do systému Eucaris⁽³⁾ s údajmi o evidencii vozidiel z iných členských štátov.

51. Vítá návrhy týkajúce sa vozidiel s nulovými emisiami (normy emisií CO₂ a emisné normy po norme Euro VI), poukazuje však na to, že nariadenia musia držať krok s potrebným rozvojom výroby energie z obnoviteľných zdrojov, prenosových sústav a regionálnych a miestnych distribučných sietí a infraštruktúry na nabíjanie vozidiel a dopĺňanie paliva. Tieto nové normy musia ponechať dostatočný priestor pre inovácie a musia byť technologicky neutrálne. Mali by sa uplatňovať nielen na osobné automobily a autobusy, ale aj na ekologické dodávkové a nákladné vozidlá v rámci mestskej logistiky s nulovými emisiami. Vyzýva tiež na prijatie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa znečisťujúcich mopedov a skútrov a plavidiel vnútrozemskej vodnej dopravy. Okrem spomenutých emisných noriem sú pri znižovaní emisií tuhých častíc, ktoré sú súčasťou znečistenia ovzdušia, dôležité aj prísnejšie pravidlá pre pneumatiky a brzdy. Pritom sa vždy musí

⁽³⁾ Eucaris je medzivládna aplikácia pre siete vnútroštátnych databáz s údajmi o evidencii vozidiel. V súčasnosti sa používa na účely smernice (EÚ) 2015/413 o výmene informácií o dopravných deliktoch.

dbať o to, aby vozidlá podliehali aj iným požiadavkám (najmä pokiaľ ide o dojazd vozidla a čas nabíjania/doplňenia paliva), ktoré sú nevyhnutné pre prevádzku osobnej dopravy a zásobovanie v mestách, a najmä pre miestnu verejnú dopravu.

52. Požaduje jednotný rámec EÚ pre ľahké elektrické vozidlá, ako sú elektrické kolobežky a motocykle, rýchle elektrické bicykle a iné formy mikromobility uvedené v nariadení (EÚ) č. 168/2013. Víta zámer Európskej komisie vydať v roku 2021 usmernenia na podporu bezpečného používania prostriedkov mikromobility.

53. Vyzýva Európsku komisiu, aby vyvinula väčšie úsilie na podporovanie nákupu elektrických, nízkoemisných a vodíkom poháňaných automobilov alebo nákupu bicyklov, a to poskytovaním stimulov, ktoré zvýšia objem výroby a vytvoria vhodnú infraštruktúru, čo povedie k zníženiu ich nákladov, ktoré sú v súčasnosti veľmi vysoké a finančne nedostupné pre veľký počet spotrebiteľov. Mohlo by to zahŕňať aj revíziu smernice o DPH, aby mohli členské štáty nižšou daňovou sadzbou podnecovať ich nákup.

54. Uznáva, že pre mnohé mestá a regióny je mobilita ako služba dôležitou koncepciou s cieľom podporovať dopravu „od dverí k dverám“. Na tento účel je dôležité, aby sa EÚ zamerala na multimodálne cestovné lístky a integrované informácie o všetkých možných druhoch alebo kombináciách dopravy ⁽⁶⁾.

55. Súhlasí s novými návrhmi Európskej komisie, ktoré predloží v snahe podporiť nabíjaciu infraštruktúru a vodíkové čerpacie stanice ⁽⁷⁾. Je to dôležité vzhľadom na rýchlosť technického vývoja (v oblasti rýchleho nabíjania, nabíjajúcich staníc a vodíka) a z hľadiska požiarnej bezpečnosti. Technologické normy a požiadavky na nabíjacie stanice a zjednotenie možností platby by sa mali dohodnúť na úrovni EÚ. Súčasný nedostatok spoľahlivej infraštruktúry brzdí súkromné investície na trhu.

56. Multimodálne uzly v obciach ponúkajú dobré spojenie s medzimestskými a medzinárodnými dopravnými spojeniami, ale aj možnosti (prekládky) pre regionálnu nákladnú logistiku a menšiu mestskú logistiku. Včasné rozširovanie európskych koridorov TEN-T musí byť sprevádzané budovaním multimodálnych logistických a prekládkových zariadení.

57. Komisia má v úmysle do roku 2030 dosiahnuť v rámci EÚ uhlíkovo neutrálne plánované hromadné cestovanie v rámci EÚ do vzdialenosti 500 km a predpokladá v tejto súvislosti, že zdvojnásobenie vysokorýchlostnej dopravy ako alternatívy k leteckej doprave bude zohrávať významnú úlohu. Železničná nákladná doprava by sa mala do roku 2050 viac než zdvojnásobiť a letecká, námorná a vnútrozemská vodná doprava by sa mali do veľkej miery stať udržateľnejšími. Európska komisia by mala podľa možnosti vždy uprednostňovať ekologické alternatívy dopravy.

58. Lepšia harmonizácia pravidiel v železničnej a vnútrozemskej vodnej doprave je nevyhnutná pre zvýšenie ich udržateľnosti a konkurencieschopnosti. Okrem toho by sa mali pozdĺž dopravných osí aj v regiónoch vytvoriť alebo posilniť multimodálne prekládiská. Pri medzinárodnej železničnej doprave okrem toho nejde iba o vysokorýchlostné spojenia, ktoré sa považujú za prioritu, ale aj o bežné (cezhraničné) spojenia. EÚ by mala aj naďalej prostredníctvom NPE podporovať realizáciu chýbajúcich cezhraničných železničných spojení, ktoré sú nevyhnutné pre vzájomné prepojenie európskych regiónov. Pri týchto spojeniach zvýšenie rýchlosti na 160 – 200 km/h ešte stále prináša mnoho výhod. Pre ľudí musí byť totiž zaujímavé, aby na krátke a stredne dlhé vzdialenosti používali vlak alebo autobus nielen namiesto lietadla, ale aj namiesto auta. Preto podporuje Európsky rok železníc.

59. Poukazuje na úspešnú spoluprácu medzi Európskou komisiou a Európskym výborom regiónov v rámci Európskeho roka železníc. S uspokojením berie na vedomie veľký záujem miestnych a regionálnych samospráv o výzvu Komisie na predkladanie návrhov na podujatia zamerané na podporovanie železničnej dopravy ako najudržateľnejšej, energetickejšej a najbezpečnejšej formy dopravy.

60. Transformácia v oblasti mobility je aj sociálnou transformáciou. Niektoré pracovné miesta zaniknú a iné sa zmenia, pričom sa vytvoria aj mnohé nové. Je preto potrebné zabezpečiť, aby boli pracovníci včas vyškolení alebo rekvalifikovaní, najmä v automobilovom priemysle. Veľká časť pridanej hodnoty elektrických vozidiel spočíva v batériách, ktoré sa v súčasnosti vo veľkej miere vyrábajú mimo Európy s inými environmentálnymi a sociálnymi normami. Transformáciou sa

⁽⁶⁾ Revíziou smernice EÚ o inteligentných dopravných systémoch EÚ (IDS).

⁽⁷⁾ Revíziou smernice o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá a smernice o energetickej hospodárnosti budov v súvislosti s ustanoveniami týkajúcimi sa nabíjacej infraštruktúry v zastavanom území.

musí zabezpečiť, aby nedošlo k presunu práce a pridanej hodnoty do regiónov sveta s menšími klimatickými a environmentálnymi ambíciami. Udržateľnosť sa musí posudzovať globálne a počas celého životného cyklu. Transformácia mobility ovplyvní aj popredajné služby a predaj náhradných súčiastok a príslušenstva, ako aj nezávislé opravovne. Reštrukturalizácia v sektore popredajných služieb musí byť riadená a zmiernená sociálnymi opatreniami.

61. Autonómne vozidlá môžu zásadne zmeniť využívanie životného priestoru. Vzhľadom na demografický vývoj Európy ponúkajú autonómne vozidlá príležitosti pre vidiecke aj mestské oblasti. Tento vývoj na vidieku môže umožniť „miestnu verejnú dopravu na požiadanie“ pre malé obce v riedko osídlených oblastiach. Regiónom to ponúka príležitosti na rozvoj, potenciál sociálnych inovácií a možnosti bojovať proti vyľudňovaniu vidieka. V mestských oblastiach môžu autonómne vozidlá zvýšiť efektívnosť dopravy a zlepšiť využitie kapacít. To môže pomôcť pri pôsobení proti preťaženiu dopravy, znečisťovaniu ovzdušia a environmentálnemu hluku vo veľkomestách.

62. Na vybudovanie dôvery verejnosti je potrebná spolupráca a výmena skúseností medzi výskumom, priemyslom, zákonodarnými orgánmi, obcami a regiónmi. Zlepšenie bezpečnosti cestnej premávky musí byť jedným z hlavných východiskových bodov rozvoja automatizácie dopravy. Automatizácia by mala prispieť k dosiahnutiu cieľa nulovej úmrtnosti na cestách (tzv. *Vision Zero*) v oblasti bezpečnosti cestnej premávky. Miestne a regionálne samosprávy rôznych štruktúr by mali pripraviť pilotné projekty pre autonómnú mobilitu. Autonómne vozidlá musia plne fungovať na všetkých dopravných trasách, a to aj vo vidieckych oblastiach a na úzkych mestských a obecných cestách. Pri rozvoji a riadení autonómnej dopravy sa musí zohľadniť skutočnosť, že v zastavaných oblastiach je najvyššou prioritou podporovanie chôdze a bicyklovania a zaistenie bezpečnosti cestnej premávky.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – nový program pre Stredozemie

(2021/C 440/04)

Spravodajca:	Vincenzo BIANCO (IT/SES), poslanec mestského zastupiteľstva, Catania
Referenčné dokumenty:	Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – Nový program pre Stredozemie JOIN(2021) 2 final; SWD(2021) 23 final Spoločný pracovný dokument o obnovenom partnerstve s južným susedstvom a investičnom pláne, ktorý je sprievodným dokumentom k Spoločnému oznámeniu Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – Nový program pre Stredozemie [neexistuje v slovenskom jazyku] JOIN(2021) 2 final; SWD(2021) 23 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA**EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV****a) Všeobecné poznámky**

1. zdôrazňuje, že z historického a kultúrneho hľadiska bolo Stredozemné more pre národy rôznych kontinentov po stáročia skôr prirodzeným spojovacím článkom, než demarkačnou líniou;
2. víta iniciatívu Komisia zameranú na obnovu partnerstva s južným susedstvom EÚ v záujme mieru, stability a prosperity v tomto regióne. Podporuje perspektívu oživenia po odznení krízy COVID-19, ktorú opisuje Komisia v rámci tohto spoločného oznámenia, ako zriedkavú príležitosť, aby sa ťažiskom programu pre Stredozemie stali ľudia;
3. víta skutočnosť, že EÚ po prvý raz adresuje osobitné oznámenie svojim južným susedom, čo len dokazuje význam týchto vzťahov pre obe strany;
4. je pevne presvedčený, že dosahovanie hmatateľných výsledkov prostredníctvom spolupráce má kľúčový význam pre väčšiu prosperitu, rovnosť, udržateľnosť a bezpečnosť v regióne Stredozemného mora v budúcnosti;
5. vyzýva preto EÚ a jej partnerské krajiny, aby konkrétnym a vhodným spôsobom využívali miestne a regionálne samosprávy ako hnaciu silu územného rozvoja blízkeho ľudom. Výhody spolupráce sa musia prejavíť nielen v hlavných mestách. Už existujúce obrovské územné rozdiely vo vnútri susedných krajín sa nesmú ďalej prehĺbovať, naopak, treba ich prostredníctvom nových iniciatív zmenšovať. V tejto súvislosti by sa mala venovať osobitná pozornosť rozvoju cezhraničných projektov, ktoré posilňujú vzťahy medzi regiónmi na troch brehoch Stredozemného mora a poskytujú pridanú hodnotu, keďže reagujú na globálne problémy z miestneho hľadiska. Vzhľadom na prierezový rozmer cieľov udržateľného rozvoja a ich transformačný potenciál by EÚ mala vybudovať regionálne stratégie na zotavenie sa z krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a na urýchlenie prechodu k udržateľnosti v Stredozemí v priebehu nadchádzajúcich desiatich rokov, pričom by mala vychádzať zo stredozemského makroregionálneho rámca riadenia zahŕňajúceho rôzne úrovne riadenia;
6. pripomína, že v roku 2010 Európsky výbor regiónov spolu s územnými združeniami, ktoré sa v tejto oblasti aktívne angažujú, založili Európsko-stredomorské zhromaždenie regionálnych a miestnych samospráv (ARLEM) s cieľom umožniť miestnym a regionálnym samosprávam vyjadriť sa v rámci európsko-stredozemského procesu;
7. zdôrazňuje, že sa bude pokračovať v úsilí o zlepšenie regionálnej, subregionálnej a medziregionálnej spolupráce, v rámci ktorej bude Únia pre Stredozemie ústredným prvkom a jej programy spoločným referenčným rámcom;

b) Ľudský rozvoj, dobrá správa vecí verejných a právny štát

8. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť súčasné nástroje na ochranu ľudských práv, keďže to, čo EÚ v tejto súvislosti dosiaľ urobila, je síce pozitívne, ale nie dostatočné. Privítal by v tejto súvislosti, keby všetci štátni príslušníci partnerských krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, mali výhody zo vzostupnej konvergencie, pokiaľ ide o práva a povinnosti v oblasti rovnosti, ako aj všetky formy diskriminácie;

9. navrhuje tiež, aby sa uviedol do praxe postup pre Stredozemskú chartu ľudských práv, ktorú by mohli podpísať členovia partnerstva. Táto charta by mohla prevziať obsah Charty základných práv Európskej únie a mohla by byť základom významného zblížovania s EÚ v oblasti ľudských práv. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že niektoré krajiny, ktoré boli pôvodne signatármi Barcelonského vyhlásenia, sú teraz už členmi EÚ (Cyprus a Malta);

10. navrhuje, aby sa vytvorili fóra ad hoc pre dialóg a viacúrovňovú výmenu medzi zástupcami miestnych a regionálnych samospráv a národných orgánov, ako aj zástupcami občianskej spoločnosti z európskych krajín a krajín južného susedstva, alebo aby sa podporili už existujúce mnohostranné fóra, ako je Nadácia troch kultúr Stredozemia (Fundación Tres Culturas del Mediterráneo) zahŕňajúca subjekty z troch brehov Stredozemného mora s cieľom podporiť dobrú správu vecí verejných a zapojenie do rozhodovacích procesov;

11. zaväzuje sa propagovať emancipáciu žien a rodovú rovnosť, pokiaľ ide o práva a príležitosti, ako základný zdroj podpory regionálnej stability a sociálno-ekonomického rozvoja. Ženy a dievčatá by mali byť rovnocenne zastúpené na vedúcich pozíciách vo verejnej aj súkromnej sfére, aby sa zabezpečila riadne fungujúca demokracia a hospodárstvo a dodržiavali sa ľudské práva všetkých. Je potrebné vytvoriť podmienky na posilnenie zapojenia žien do politiky a verejného života v regióne, a to aj na vedúcich pozíciách, ako aj do rozhodovacích procesov na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni, a takisto odstrániť akékoľvek právne či iné prekážky, ktoré bránia ženám v politickej účasti na volebných procesoch a ich zastúpeniu vo volebných výsledkoch, vrátane vedúcich pozícií, s cieľom bojovať proti rodovej nerovnosti a podporiť posilňovanie inkluzívnych spoločností, ktoré by zaručili rovnejšiu a udržateľnejšiu sociálnu štruktúru v mestách a regiónoch Stredozemia;

12. v tejto súvislosti okrem iného pripomína, že podpora úlohy žien vo verejnej politickej sfére musí ísť ruka v ruke s právnymi rámcami s cieľom odstrániť rodovo motivované násilie, ako aj s uznaním občianskych slobôd a odstránením rozdielov v odmeňovaní v porovnaní s mužmi a holistickým prístupom k zosúladeniu pracovného a rodinného života v snahe zlepšiť aktuálnu situáciu;

13. vyzýva EÚ, aby posilnila hospodárske a sociálne práva a posilnila postavenie žien a dievčat tak, aby každý v celej svojej rozmanitosti mal rovnaké príležitosti a prístup k dôstojnému zamestnaniu a aby mu zároveň bola zaručená rovnaká odmena za rovnakú prácu. Okrem toho by sa ženy a muži mali rovnako deliť o opatrovateľské povinnosti a mali by mať prístup k primeraným službám sociálnej ochrany. Celkovo by opatrenia mali prispievať k zníženiu segregácie na trhu práce, posilňovaniu vedúceho postavenia žien a zvyšovaniu ich vyjednávacích síly a zároveň k vytváraniu priaznivého prostredia na upevňovanie ich ekonomického postavenia;

14. víta všetko úsilie vynaložené v rámci partnerstiev a spolupráce, ako je nedávno zavedený monitorovací mechanizmus pre rodovú rovnosť v euro-stredozemskom regióne, ktorého cieľom je zhromažďovať údaje rozčlenené podľa pohlavia o štyroch prioritných oblastiach stanovených v ministerskom vyhlásení z Káhiry z roku 2017. Účelom tohto monitorovacieho mechanizmu, ktorý sa opiera o ukazovatele na sledovanie pokroku, je vyhodnocovať rodové rozdiely a tvorcom politik poskytovať údaje pre vedecky podložené odporúčania s cieľom monitorovať kvalitu života a úlohu žien v našich spoločnostiach;

15. žiada EÚ, aby uľahčila účasť občanov z južného susedstva na programoch EÚ, ktorých predmetom sú výmeny v oblasti výskumu, inovácie, kultúry a vzdelávania;

16. vyzýva EÚ, aby posilnila úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri podpore digitalizácie a služieb elektronickej verejnej správy, keďže majú potenciál lepšie nadviazať kontakt s miestnym súkromným sektorom a pomôcť tak zvýšiť efektívnosť a účinnosť programov ústrednej štátnej správy;

17. žiada, aby sa EÚ zasadzovala za opatrenia, ktorých cieľom je znížiť v partnerských krajinách, ktoré nie sú členmi EÚ, počet mladých ľudí, ktorí predčasne opúšťajú školu, a opatrenia zamerané na skupiny mladých ľudí prisťahovaleckého pôvodu najmä v problematických štvrtiach a školách, prostredníctvom ktorých by sa im dala druhá šanca na vzdelanie a odbornú prípravu a podporili programy zamerané na začlenenie sa do trhu práce;

c) Odolnosť, prosperita a digitálna transformácia

18. víta prístup v novom programe, ktorého cieľom je postaviť ľudí, a najmä mladých ľudí, do centra obnoveného európskeho politického úsilia, pričom treba mať na pamäti, že takmer 50 % obyvateľov v krajinách južného susedstva má menej ako 25 rokov; v tejto súvislosti zdôrazňuje vlastný príspevok k podpore podnikania mladých ľudí, predovšetkým v oblastiach, ako je digitálna transformácia, ktorá ponúka perspektívu zlepšenia výkonnosti, inovácií, rastu a zvýšenia konkurencieschopnosti a inkluzívneho a udržateľného rozvoja, a k rozvoju miestneho ekosystému priaznivého pre podnikanie, a to prostredníctvom vytvorenia ceny ARLEM pre mladých miestnych podnikateľov v Stredozemí. Zdôrazňuje dôležitú úlohu, ktorú môžu zohrávať inovačné ekosystémy⁽¹⁾ pri stimulovaní hospodárskej obnovy po ničivých sociálno-ekonomických dôsledkoch pandémie ochorenia COVID-19 smerom k ekologickej, digitálnej a inkluzívnej transformácii;

19. požaduje rozbehnutie iniciatívy EÚ zameranej na uľahčenie vytvárania pracovných miest zlepšením miestneho podnikateľského prostredia, stimuláciou podnikania a prilákaním investícií do udržateľného hospodárskeho rozvoja v južnom susedstve. Euro-stredozemskí partneri by mali zvýšiť svoje úsilie o zlepšenie ekosystému MSP v Stredozemí: harmonizovať právne predpisy, vymieňať si osvedčené postupy, stimulovať vytváranie nových MSP a zlepšiť prístup k financiam;

20. zdôrazňuje, že hospodársky rozvoj musí sprevádzať inkluzívny a udržateľný sociálny rozvoj, ktorý uľahčí plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030, aby sa posilnila odolnosť obyvateľstva a stabilita všeobecne;

21. vyzýva, aby sa pokračovalo v odstraňovaní štrukturálnych prekážok vrátane pretrvávajúcich stereotypov, ktoré sú základom digitálnej priepasti v snahe pracovať na inkluzívnej digitálnej transformácii presadzovaním rodovo citlivých programov, ktoré podporujú spravodlivú digitálnu transformáciu v partnerských krajinách;

d) Mier a bezpečnosť

22. považuje mier a bezpečnosť za nevyhnutné predpoklady pre dosiahnutie všetkých ďalších cieľov, ktoré sú stanovené v programe, a považuje za potrebné usilovať sa odstrániť faktory, ktoré narušajú stabilizáciu: chudoba, nerovnosť, korupcia, zmena klímy, slabý hospodársky a sociálny rozvoj, ako aj nedostatok príležitostí, predovšetkým pre mladých;

23. podporuje činnosti vedúce k synergii medzi nástrojmi v rámci Charty OSN a stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu: bezpečné prostredie zodpovedajúce požiadavkám budúcnosti, aby bolo možné čeliť rozvíjajúcim sa hrozbám (ochrana pred terorizmom a organizovaným zločinom);

24. pripomína Nikózijskú iniciatívu⁽²⁾ zameranú na spoluprácu s líbyjskými obcami ako konkrétny príklad diplomacie miest a partnerskej diplomacie, kde miestne a regionálne samosprávy môžu významne prispieť k udržateľnému riešeniu dlhodobých medzinárodných výziev;

e) Migrácia a mobilita

25. pokiaľ ide o migráciu, domnieva sa, že pozitívne opatrenia, ktoré EÚ nedávno prijala v tejto oblasti, ešte stále nie sú dostatočné. Ak sa nevytvoria ďalšie spoločné nástroje na európskej úrovni vrátane vhodného distribučného mechanizmu premiestňovania migrantov, budú bremeno riadenia núdzovej situácie migrantov znášať predovšetkým miestne a regionálne samosprávy európskych krajín prvého príchodu, a najmä pohraničné regióny a komunity na juhu EÚ, ktoré čelia väčšiemu tlaku v súvislosti s migračnými tokmi v Stredozemí. Zároveň sa domnieva, že je kľúčové, aby boli zapojené miestne a regionálne samosprávy a aby EÚ poskytla podporu pri zvyšovaní povedomia európskej verejnosti o otázkach, ako sú solidarita, tolerancia a rešpektovanie zákonnosti a dialógu s cieľom zlepšiť spôsoby správneho vnímania otázky migrantov;

26. pripomína, že je nevyhnutné zaujať vyvážený prístup, ktorý by zohľadňoval všetky relevantné aspekty otázky migrácie. V tejto súvislosti víta návrh nového programu mobilizovať všetky príslušné politiky a nástroje, ktoré má EÚ k dispozícii, na podporu týchto globálnych, vyvážených a vzájomne prospešných partnerstiev s južnými susedmi, a ktoré sa týkajú rozvojovej spolupráce, víz, obchodu a investícií, zamestnanosti a vzdelávania;

⁽¹⁾ VR na túto tému pripravuje štúdiu v rámci správy ARLEM s názvom *Inovačné ekosystémy a startupy v Stredozemí ako nástroj obnovy po kríze spôsobenej pandemiou COVID-19*.

⁽²⁾ Iniciatíva sa začala v roku 2015 a v roku 2021 vstúpi do novej fázy s rôznymi novými a významnými projektmi financovanými najmä z prostriedkov EÚ. Na začiatku pôjde o budovanie kapacít, pokiaľ ide o zamestnancov obcí, o rozvoj miestnej ekonomiky a miestnu správu vecí verejných.

(Viac informácií: <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Libya.aspx>).

27. víta úsilie Európskej komisie o reformu spoločného európskeho azylového systému predstavenú v novom pakte o migrácii a azyly a uznáva, že vonkajší rozmer tohto paktu je kľúčovým aspektom nového programu pre Stredozemie. Žiada Európsku úniu, aby poskytla regiónom a miestnym samosprávam dostatočné finančné prostriedky na rozvoj ich politík v oblasti integrácie a začleňovania. Víta návrh Komisie poskytnúť finančnú podporu tretím krajinám pôvodu alebo tranzitu v záujme rozvoja spoločných politík týkajúcich sa migrantov;

28. zdôrazňuje, že je potrebné bojovať proti obchodníkom s ľuďmi a vytvoriť bezpečné cesty do EÚ pre osoby, ktoré majú nárok na štatút ochrany podľa medzinárodného práva, a žiada osobitnú ochranu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi (žien, mladých ľudí, detí);

29. sa domnieva, že je potrebné posilniť spoluprácu EÚ s tretími krajinami, a najmä s jej južnými susedmi, v oblasti migrácie a víta zámer podporovať politiky v oblasti migračnej a azylovej politiky vrátane kapacít partnerských krajín v oblasti riadenia hraníc. Okrem toho žiada EÚ, aby poskytla regiónom a miestnym samosprávam primerané finančné prostriedky na rozvoj ich politík v oblasti integrácie a začleňovania. Navrhuje stimulovať spoluprácu s tretími krajinami pôvodu alebo tranzitu, aby akceptovali návrat neregulárnych migrantov, avšak bez toho, aby bol dotknutý prístup utečencov v núdzi k medzinárodnej ochrane;

30. víta pomoc zameranú na vytvorenie sociálno-ekonomických príležitostí pre migrantov, nútene vysídlené osoby a hostiteľské komunity, a to aj v kontexte obnovy po odznení pandémie COVID-19, pričom osobitnú pozornosť treba venovať marginalizovaným regiónom; pripomína, že je pripravený sprostredkovať dialóg a spoluprácu s miestnymi a regionálnymi samosprávami v krajinách pôvodu a tranzitu migrantov;

f) Zelená transformácia: odolnosť voči zmene klímy, energetika a životné prostredie

31. zdôrazňuje, že južné susedstvo je jednou z hlavných problémových oblastí na svete, pokiaľ ide o zmenu klímy a zhoršovanie stavu životného prostredia, a preto žiada európske inštitúcie, aby čo najskôr doplnili Európsku zelenú dohodu v južnom susedstve EÚ v snahe spolupracovať na vypracovaní komplexnej zelenej dohody pre Stredozemie a zvýšili finančné prostriedky určené na ciele súvisiace s klímou v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI), a to aj prostredníctvom iniciatív zameraných na znovuobjavenie a ochranu Stredozemného mora, morskej oblasti, ktorá je najviac zasiahnutá znečistením, stratou biodiverzity, stúpaním hladiny morí, povodňami a fenoménom otepľovania morí a ktorá má ohromný potenciál hospodárskeho rozvoja v environmentálnej oblasti: v tomto kontexte pripomína, že modré hospodárstvo v roku 2016 predstavovalo 1,3 % HDP EÚ ⁽³⁾;

32. poukazuje na to, že v regióne Stredozemného mora sú mimoriadne potrebné konkrétne lokálne opatrenia v oblasti klímy, keďže vnútroštátne politiky neriešia výzvy problémových oblastí, a že opatrenia by sa mali navrhovať a prispôbovať miestnym podmienkam a potrebám miestnych obyvateľov. Na tento účel navrhuje nadviazať na úspešný projekt Clima-Med a vyzýva ďalších primátorov a starostov z južného Stredozemia, aby sa pripojili k Dohovoru primátorov a starostov ⁽⁴⁾ a v rámci programu Interreg MED podporovali partnerstvá medzi mestami, ktoré sa nachádzajú v stredomorských krajinách EÚ a mimo nej;

33. so záujmom očakáva budovanie silného partnerstva medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami v súvislosti s 26. konferenciou zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy v Glasgowe (Spojené kráľovstvo) a s 15. konferenciou zmluvných strán Dohovoru OSN o biologickej diverzite v čínskom Kunmingu s cieľom posilniť úlohu miestnych a regionálnych samospráv v rámci globálneho riadenia v záujme lepšieho vykonávania cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja, zníženia emisií skleníkových plynov a stanovenia ambicióznejších klimatických cieľov;

34. domnieva sa preto, že odstránenie znečistenia a najmä prevencia znečisťovania spolu so zodpovedným využívaním Stredozemného mora sú ďalšou príležitosťou na rozvoj pre všetky krajiny na jeho brehoch. Poznamenáva, že pri riešení týchto hlavných výziev by sa mali presadzovať riešenia blízke prírode a je presvedčený, že je naliehavo potrebné podporovať iniciatívy v oblasti nakladania s odpadom vrátane potravinového a morského odpadu v snahe podporovať ochranu a obnovu biodiverzity, a to aj prostredníctvom vytvárania účinných a dobre riadených sietí chránených pobrežných a morských oblastí, ako aj zachovania mokradí, rozvodí a cezhraničných povodí ako nákladovo efektívnych riešení blízkeho prírode;

35. vyzýva na vytvorenie sietí regionálnej politiky s cieľom posilniť sociálne a hospodárske väzby opierajúce sa o základy modrého hospodárstva. Rovnako požaduje, aby sa stimulovalo vytváranie stredomorských biosfér v záujme lepšej koexistencie hospodárskych činností a ochrany prírody a aby sa vyvinulo úsilie o zavedenie regionálnych

⁽³⁾ Pozri správu o modrom hospodárstve pre miestne a regionálne samosprávy Stredozemia, ktorú prijalo plenárne zhromaždenie ARLEM 23. januára 2020.

⁽⁴⁾ 62 signatárskych miest sa už pripojilo prostredníctvom predchádzajúceho projektu CES-MED a viac ako 250 miest je na zozname kandidátov.

monitorovacích systémov na posúdenie stavu morských a pobrežných ekosystémov a vplyvu rôznych priemyselných odvetví na biosféru Stredozemného mora. Zároveň žiada, aby sa rozvíjali iniciatívy zamerané na zvyšovanie záujmu a povedomia občanov, pokiaľ ide o potrebu zlepšiť stav našich morských a pobrežných ekosystémov, uvedomujúc si ich výhody pre terajšie a budúce generácie;

36. vyzýva na zintenzívnenie snáh o podporu a presadzovanie udržateľného programu pre cestovný ruch, ktorý je pre región kľúčovým hospodárskym odvetvím, s cieľom znížiť jeho škodlivý vplyv na životné prostredie. To by sa malo dosiahnuť najmä prostredníctvom nástrojov plánovania určených na riadenie ľudských činností v prírodných oblastiach pri súčasnom zohľadnení vzájomného pôsobenia ekosystémov a krajiny. Okrem toho treba využiť krízu spôsobenú ochorením COVID-19 ako príležitosť na obnovu tohto sektora a prepojenie jeho prosperity s ochranou životného prostredia v Stredozemí;

37. dúfa, že podpora Európskej zelenej dohody prinesie určitý prospech sektoru poľnohospodárstva, ktorý má zásadný význam pre hospodárstva väčšiny partnerských krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, a to najmä tým, že budú samy uplatňovať prísne normy stanovené v európskych predpisoch v tejto oblasti. Vyzýva, aby sa v súlade s cieľmi stratégie „z farmy na stôl“⁽⁵⁾ podporovalo navrhovanie a vykonávanie potravinových systémov a investície do nich od výroby až po spotrebu, s osobitným zameraním na bezpečnosť potravín, zdravie rastlín a zdravie a dobré životné podmienky zvierat a v záujme zabezpečenia regionálnej potravinovej bezpečnosti;

38. pripomína odporúčanie zhromaždenia ARLEM obsiahnuté v prijatej správe o poľnohospodárstve a potravinovej bezpečnosti v súvislosti so zmenou klímy v Stredozemí a vyzýva preto Európsku úniu a Úniu pre Stredozemie, aby zvážili vypracovanie spoločnej stratégie pre potravinovú bezpečnosť a potravinovú sebestačnosť v Stredozemí, podporovali agroekologickú transformáciu na postupy, ktoré chránia pôdu a agrobiodiverzitu a zvážili zavedenie označenia „stredomorské výrobky“ alebo „stredomorská strava“ ako súčasť širšej makroregionálnej stratégie pre celé Stredozemie;

39. zdôrazňuje, že potrebné postupné odstránenie využívania energie z fosílnych zdrojov musí byť sprevádzané podporou prechodu na alternatívne zdroje energie. Okrem toho považuje za nevyhnutné poskytovať adresnú pomoc na podporu rozsiahlych investícií do výroby energie z obnoviteľných zdrojov a výroby čistého vodíka, a to tak pre domácu spotrebu, ako aj pre vývoz. Takéto investície musia rešpektovať zásadu „nespôsobovať škodu“ a zaručiť zachovanie zelených plôch a biodiverzity. Poukazuje na kľúčovú úlohu miest a regiónov v tejto oblasti, keďže sú zodpovedné za realizáciu rôznych politík súvisiacich s cieľmi udržateľného rozvoja: rozvoj miest, zmena klímy, sociálno-ekonomické nerovnosti, energetika, zelená a digitálna transformácia a dobrá správa vecí verejných;

g) Vykonávanie a investičný plán

40. víta návrh Európskej komisie vytvoriť hospodársky a investičný plán pre južných susedov s cieľom podporiť vykonávanie tém uvedených v novom programe pre Stredozemie so zameraním na prvok budovania odolnosti najzraniteľnejších sektorov, ako sú vodohospodárstvo, životné prostredie a energetika, a na podporu investičných plánov pre obnoviteľné zdroje vrátane opätovného využívania vody a opätovného spracovania s využitím energie z obnoviteľných zdrojov;

41. víta skutočnosť, že bolo stanovených 12 hlavných iniciatív v prioritných sektoroch zameraných na posilnenie odolnosti, vybudovanie prosperity a zvýšenie obchodu a investícií na podporu konkurencieschopnosti a udržateľného a inkluzívneho sociálno-hospodárskeho rastu;

42. víta návrh Európskej komisie mobilizovať až 7 miliárd EUR na vykonávanie tohto programu. Vráťane záruk z Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj a s využitím investičnej platformy európskej susedskej politiky by sa mohlo zmobilizovať až 30 miliárd EUR vo verejných a súkromných investíciách v južnom susedstve;

43. pozitívne hodnotí dohodu medzi Radou a Európskym parlamentom v súvislosti s nariadením, ktorým sa zriaďuje Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa), v rámci viacročného finančného rámca (VFR) 2021 – 2027, čo umožní EÚ vyčleniť 79,5 miliardy EUR v bežných cenách na podporu a účinnú propagáciu svojich hodnôt a záujmov na celom svete a zároveň podporovať globálne multilaterálne úsilie;

44. vyjadruje svoj súhlas s tým, že aspoň 500 miliónov EUR z celkovej sumy určenej na spoluprácu EÚ so susednými krajinami v rámci geografického piliera NDICI – Globálna Európa bude vyčlenených pre miestne a regionálne samosprávy; žiada, aby sa tieto opatrenia a zdroje primerane posilnili. Malo by sa podporovať flexibilné financovanie, a to

⁽⁵⁾ Pozri CDR-594-2020.

prostredníctvom aktívnej úlohy miestnych a regionálnych samospráv, ktoré by mali určovať jednotlivé potreby regiónov podľa ich významu. Požaduje zvýšenie finančných prostriedkov určených na ciele súvisiace s klímou v rámci Nástroja susedstva a rozvoje a medzinárodnej spolupráce (NDICI);

45. vzhľadom na posilnený geografický prístup a v súlade s prioritami stanovenými v programe dôrazne žiada všetky inštitúcie EÚ, aby miestne a regionálne samosprávy a ich združenia považovali za kľúčových aktérov v oblasti udržateľného rozvoja a za partnerov pri programovaní.

46. miestne a regionálne samosprávy v Stredozemí a ich siete spolupráce, ako je napríklad Aliancia pre spoluprácu v Stredozemí, môžu zohrávať kľúčovú úlohu v snahách o lepšiu koordináciu medzi existujúcimi nadnárodnými rámcami a môžu konkrétnym spôsobom pomôcť implementovať politiky a fondy v praxi a zároveň prispieť k informovaniu vyšších úrovní riadenia o miestnej situácii. Okrem toho to umožňuje zabezpečiť rôznu mieru podpory a väčšiu účinnosť iniciatív.

V Bruseli 30. júna 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 v súvislosti s COP26

(2021/C 440/05)

Spravodajca:	Vincent CHAUVET (FR/RE), starosta mesta Autun
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov [COM(2020) 562 final] Stanovisko z vlastnej iniciatívy

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Zvýšenie emisných cieľov EÚ v záujme účinného dosiahnutia klimatickej neutrality do roku 2050

1. je aj naďalej veľmi znepokojený súčasným celosvetovým stavom klimatickej núdze a plne odhodlaný účinne dosiahnuť nezvratnú klimatickú neutralitu v EÚ do roku 2050. Víta realistický spôsob stanovený v európskom klimatickom predpise, ktorý by mal zabezpečiť opatrenia na postupné znižovanie emisií, ktoré sú spravodlivé pre budúce generácie a budú formovať ekologickú obnovu EÚ po kríze COVID-19 a jej dôsledkoch, lámu odpor voči zavádzaniu alternatívnych energetických technológií, zabezpečujú odolnosť územia a stanovujú rámec pre zvýšenie ambícií v politikách v oblasti zmeny klímy, ktorý by mal vychádzať z pozitívnych a negatívnych skúseností z predchádzajúcich desaťročí;

2. uznáva, že EÚ má vedúce postavenie v medzinárodných rokovaniach o klíme a mala by byť pozitívnym príkladom toho, ako by sa zmena klímy mohla riešiť, a to na základe viacúrovňového riadenia;

3. plne podporuje dohodu dosiahnutú medzi Európskym parlamentom a Radou o európskom klimatickom predpise, v ktorom sa aktualizuje cieľ znížiť emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami z roku 1990 a požaduje predloženie návrhu cieľa na rok 2040 najneskôr šesť mesiacov po prvom globálnom hodnotení Parížskej dohody. Berie však na vedomie, že niektoré zainteresované strany sa domnievajú, že to stále nestačí na včasné dosiahnutie čistej klimatickej neutrality, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa nový rámec zameriava hlavne na emisie CO₂, zatiaľ čo sa na iné emisie skleníkových plynov odkazuje len nejednoznačne alebo sa dostatočne nezohľadňujú. V tejto súvislosti očakáva, že Komisia sa bude venovať všetkým ostatným relevantným skleníkovým plynom s cieľom vytvoriť z EÚ do roku 2050 prvý klimaticky neutrálny kontinent;

4. naliehavo vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby zabezpečili primerané ceny fosílnych emisií prostredníctvom obchodovania s emisnými kvótami a zdaňovania s cieľom riešiť problematiku emisií nákladovo efektívnym spôsobom a uvoľniť zdroje na prechod. Táto otázka by sa mala riešiť v rámci opätovného preskúmania systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ (ETS) a smernice EÚ o zdaňovaní energie v rámci pripravovaného legislatívneho balíka návrhov Fit for 55. V tejto súvislosti víta aj pripravovaný návrh Európskej komisie týkajúci sa mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach, keďže sú potrebné účinné opatrenia na zabránenie úniku uhlíka, presnejšie zohľadňovanie emisií CO₂ v dovoze a zabezpečenie toho, aby ekologické ciele EÚ neboli oslabované presunom výroby do krajín s menej ambicióznymi environmentálnymi politikami;

5. zdôrazňuje, že je dôležité umožniť a podporiť rôzne riešenia s prihliadnutím na technický rozvoj a rôzne okolnosti v regiónoch EÚ z hľadiska klímy, geografie, infraštruktúry, energetických systémov atď. Regulačný rámec EÚ by mal byť podľa možnosti technologicky neutrálny, pokiaľ ide o znižovanie emisií a udržateľnosť, a mal by zabrániť nadmernej regulácii a väčšej administratívnej záťaži v prospech udržateľných riešení;

6. konštatuje však, že plnenie nových cieľov bude pre niektoré regióny mimoriadnou výzvou z dôvodu ich osobitnej povahy. Transformácia energetiky a hospodárstiev týchto regiónov sa musí uskutočňovať spravodlivým spôsobom, a preto zohráva dôležitú úlohu modernizačný fond a mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach;

7. uznáva, že ako sa uvádza v posúdení vplyvu k oznámeniu Komisie *Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030: Investície do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov*, k politike EÚ v oblasti klímy budú musieť prispievať všetky odvetvia. V tejto súvislosti víta zelenú dohodu ako stratégiu rastu a zelený prísľub ako základný nástroj so zameraním na zabezpečenie dosiahnutia tohto cieľa;

8. zdôrazňuje, že v Európe a v zahraničí sa mnohé mestá a regióny ukázali ako ambicióznejšie v oblasti klímy než členské štáty. V niektorých prípadoch, ako je Japonsko, miestne stanovené príspevky miestnych a regionálnych samospráv dokonca prinútili národné vlády, aby aktualizovali svoje vnútroštátne stanovené príspevky (NDC), a preto považuje za veľmi prospešné v záujme dosiahnutia účinného viacúrovňového riadenia, aby sa do stanovovania vnútroštátnych príspevkov začlenili miestne a regionálne stanovené príspevky;

Dosiahnutie cieľa 55 % znamená aktívne zapojiť miestne a regionálne samosprávy do tvorby politiky v oblasti klímy.

9. poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy vykonávajú 70 % všetkých právnych predpisov EÚ, 70 % opatrení na zmiernenie zmeny klímy a 90 % politík v oblasti adaptácie na zmenu klímy⁽¹⁾. Okrem toho európske mestá a regióny, ktoré si stanovili cieľ dosiahnuť nulovú bilanciu emisií, v súčasnosti zastrešujú viac ako 162 miliónov ľudí (36 % obyvateľstva EÚ)⁽²⁾. Miestne a regionálne samosprávy preto sú a budú zodpovedné za riešenie a vykonávanie väčšiny stratégií Európskej zelenej dohody v praxi;

10. sa domnieva, že úsilie o dosiahnutie cieľa znížiť emisie CO₂ aspoň o 55 % do roku 2030 radikálne zmení spôsob, akým organizujeme mestá, regióny a komunity ľudí. Pandémia COVID-19, nové klimatické ciele a existujúce dôsledky zmeny klímy prinesú do európskych spoločností štrukturálne zmeny, ktoré budú predstavovať výzvy pre miestne a regionálne samosprávy, keďže sú najbližšie k občanom a územiám;

11. uznáva, že miestne a regionálne samosprávy zohrávajú dvojité úlohu ako tvorcovia verejnej mienky a ako kontaktné miesta pre priority občanov. Kríza spôsobená ochorením COVID-19 ukázala, že miestne a regionálne samosprávy sú v popredí života ľudí. Zapojenie zainteresovaných strán, podnikov a občanov do rozhodovacieho procesu o politike v oblasti klímy je mimoriadne dôležité pre zabezpečenie dôveryhodnosti, prijateľnosti a úspechu týchto politík, aj pokiaľ ide o vplyv prechodu na klimatickú neutralitu. Je potrebné predvídať a riadiť potenciálne negatívne vplyvy, a to aj v rámci plánov na zvyšovanie úrovne zručností alebo rekvalifikáciu miestnej pracovnej sily, najmä vo vidieckych komunitách a menej rozvinutých regiónoch. Politici volení na miestnej úrovni majú najvyššiu legitimitu na to, aby tieto obavy predvídali a zaoberali sa nimi;

12. zdôrazňuje, že väčšina hlavných odvetví, na ktoré sa zameriavajú ambicióznejšie klimatické ciele na rok 2030, je priamo spojená s miestnymi alebo regionálnymi právomocami. Po prvom rozsiahlom znížení emisií vďaka zatvoreniu uhoľných elektrární a „vyčisteniu“ energeticky náročných priemyselných odvetví, prichádza rad na zníženie emisií v doprave, poľnohospodárstve a budovách, ktoré sú obzvlášť dôležité na miestnej a regionálnej úrovni v mestských i vidieckych oblastiach;

13. uznáva, že automobily s konvenčným pohonom budú musieť byť postupne nahradené vozidlami s nízkymi a s nulovými emisiami, pokiaľ ide o ich celý životný cyklus, a väčším využívaním udržateľných služieb hromadnej dopravy, čo si vyžaduje regionálnu koordináciu a na miestnej úrovni vybudovanie verejne prístupných nabíjajúcich staníc a čerpacích staníc pre alternatívne palivá, ako aj kvalitnej infraštruktúry pre verejnú dopravu (ako napr. pre autobusy a železnice), aby bol proces smerujúci k mobilite s nulovými emisiami pre občanov prítiahľivý a cenovo prijateľný;

14. je znepokojený tým, že v poľnohospodárstve pokles emisií v posledných rokoch stagnoval a v niektorých prípadoch sa emisie zvýšili. V kombinácii s odstraňovaním emisií CO₂ a manažmentom úložísk uhlíka sa poľnohospodári a správcovia lesov dostávajú do popredia boja proti zmene klímy, zatiaľ čo ich činnosti, ktoré sú tiež výrazne ovplyvnené jej vplyvmi, sú nevyhnutné pre výrobu potravín a pre regióny zo sociálneho aj hospodárskeho hľadiska. Vyzýva preto Komisiu, aby pri vykonávaní a prípadnej revízii spoločnej poľnohospodárskej politiky zohľadnila investície potrebné na prechod na klimaticky neutrálne poľnohospodárstvo bez toho, aby sa zabudlo na ziskovosť poľnohospodárskych podnikov a ich zásadnú úlohu dodávateľa potravín pre európsku spoločnosť, ako to preukázala pandémia, ako aj na zosúladenie poľnohospodárskeho využívania pôdy s využívaním pôdy na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov na znehodnotenej vidieckej pôde, ktorú možno využívať a regenerovať, a zdôrazňuje potrebu posilniť klimaticky vhodné systémy využívania

⁽¹⁾ Uznesenie VR na tému *Ekologický dohovor v partnerstve s miestnymi a regionálnymi samosprávami*, december 2019.

⁽²⁾ Podľa informácií, ktoré uverejnil inštitút NewClimate Institute v decembri 2020.

pôdy. Okrem toho zdôrazňuje, že v niektorých členských štátoch sú miestne a regionálne samosprávy významnými verejnými vlastníkami lesov a zohrávajú v tomto odvetví priamu úlohu. V tejto súvislosti by uvítal rozvoj certifikácie sekvestrácie uhlíka s cieľom priamo motivovať jednotlivých poľnohospodárov alebo správcov lesov;

15. sa domnieva, že v energetike sa musí rozsiahle zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie podporiť ambicióznymi a včasnými cieľmi a opatreniami v oblasti ich zavádzania, pričom sa zároveň vyžaduje rozsiahle a decentralizované plánovanie infraštruktúry. Na to je potrebné osobitné riadenie projektov miestnymi a regionálnymi samosprávami a akceptácia infraštruktúry miestnym obyvateľstvom, ako aj zvyšovanie povedomia a podporovanie účasti občanov na spoločných projektoch, napríklad prostredníctvom mechanizmov miestnych energetických spoločenstiev;

16. si uvedomuje, že v stavebníctve sa v rámci nadchádzajúcej vlny obnovy spustí súbor opatrení na zväčšenie dôkladnosti a rýchlosti renovácií na úrovni jednotlivých budov a územných celkov, pričom na úrovni územných celkov si to bude vyžadovať monitorovanie a investície zo strany miestnych a regionálnych samospráv. Zohrávajú tiež kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní súladu obnovy budov s mestským a územným plánovaním, pri podpore politík na boj proti vyľudňovaniu, pri plnení kritérií sociálnej spravodlivosti a pri ochrane životného prostredia;

17. poukazuje na to, že všetky regióny a mestá nie sú na ceste ku klimatickej neutralite v rovnakej situácii: niektoré už znížili svoje emisie, niektoré ich znižujú, niektoré majú problémy. Pri tvorbe politiky v oblasti klímy je preto potrebné zohľadniť územné špecifiká, ako sú izolované energetické systémy, historické alebo environmentálne chránené oblasti, regióny s vysokými emisiami oxidu uhličitého, ostrovná poloha atď., aby sa zabezpečil spravodlivý prechod prijateľný pre všetkých európskych občanov a všetky európske regióny. Je pevne presvedčený, že kľúčovými nástrojmi na dosiahnutie tohto cieľa sú také nástroje, ako je európsky regionálny prehľad⁽³⁾ alebo európske stredisko pre monitorovanie klimatickej neutrality⁽⁴⁾, ako to už požadoval;

18. víta zriadenie nástroja pre európske ostrovy „European Islands Facility“ – NESOI (Nové energetické riešenia pre ostrovy) a sekretariátu iniciatívy Čistá energia pre ostrovy EÚ ako súčasť zohľadňovania územných špecifik;

19. opakuje svoju výzvu na dôrazné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do tvorby európskej politiky v oblasti klímy vo všeobecnosti, ako aj do navrhovania, vykonávania a monitorovania balíka pripravenosti na 55 %, najmä s cieľom zabezpečiť jeho účinnosť, presnosť a prijatie v praxi, keďže samosprávy nezastupujú osobitné záujmy, ale ich úlohou je pracovať v spoločnom záujme občanov;

Viacúrovňové riadenie a subsidiarita sú kľúčom k dosiahnutiu klimatickej neutrality a zapojeniu občanov EÚ do tohto procesu.

20. zdôrazňuje význam aktívnej subsidiarity⁽⁵⁾ pre politiky v oblasti klímy, pričom treba včas zohľadniť miestnu a regionálnu úroveň a nezameriavať sa len na dialóg medzi EÚ a členskými štátmi.

21. poukazuje na to, že európske mestá a regióny získali na dôležitosti ako aktéri podieľajúci sa na tvorbe politiky v oblasti klímy, a zdôrazňuje, že na úrovni EÚ niekedy zašli ešte ďalej v porovnaní s národnou úrovňou, a to prostredníctvom iniciatív, ako je Dohovor primátorov a starostov, a iných účinných iniciatív na miestnej a regionálnej úrovni. Opakuje preto svoju výzvu nadviazať fungujúci, inkluzívny viacúrovňový dialóg, ktorého zámerom je začlenenie cieľov v oblasti klímy do sektorových politík;

22. podporuje iniciatívy a úsilie Dohovoru primátorov a starostov o lepšie začlenenie združení primátorov a starostov na nižšej ako celoštátnej úrovni, na odvetvovej a tematickej úrovni do činností dohovoru a požaduje, aby sa tento dohovor lepšie začlenil a zviditeľnil na národnej, regionálnej a miestnej úrovni;

23. víta iniciatívu začleniť VR do politickej rady európskeho dohovoru a je pripravený zabezpečiť silnejšie prepojenie medzi riadením dohovoru na úrovni EÚ a druhou komorou Dohovoru primátorov a starostov s cieľom poskytnúť politickú podporu iniciatíve, propagovať dohovor, pomáhať pri dialógu s národnými orgánmi a zabezpečiť jednotnosť a súdržnosť pre pomoc a zastúpenie miestnych a regionálnych samospráv na európskej úrovni v prostredí, ktoré je pre väčšinu z nich už dosť zložitá;

⁽³⁾ Vplyv zmeny klímy na regióny: hodnotenie Európskej zelenej dohody.

⁽⁴⁾ Čistá planéta pre všetkých – Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo

⁽⁵⁾ Aktívna subsidiarita by sa mala chápať tak, ako ju vymedzila osobitná skupina Európskej komisie pre subsidiaritu, proporionalitu a scenár „menej, ale efektívnejšie“.

Poskytnúť miestnym a regionálnym samosprávam nástroje na dosiahnutie klimatickej neutrality

24. zdôrazňuje, že mnohé miestne a regionálne samosprávy stále považujú prístup k informáciám a financovaniu iniciatív a projektov v oblasti klímy za zložitý. Ťažkosti sa týkajú týchto bodov:

- nedostatočná znalosť dostupných finančných prostriedkov a existujúcich iniciatív, ktoré sú najvhodnejšie pre projekt mesta alebo regiónu,
- zložitosť európskeho a vnútroštátneho prostredia a zmätok v súvislosti s rôznymi existujúcimi platformami a iniciatívami,
- nedostatočná technická spôsobilosť na miestnej úrovni, pokiaľ ide o využívanie, spravovanie a monitorovanie finančných prostriedkov,
- nedostatočná schopnosť konkurovať súkromnému sektoru pri získavaní a udržiavaní odborníkov,
- nejednoznačné signály vysielané trhu pre energetické komunity a miestne projekty,
- nedostatočná absorpčná kapacita miestnych samospráv a podnikov.

25. vyjadruje znepokojenie nad tým, že ťažkosti uvedené v predchádzajúcich bodoch by mohli vyvolať neochotu miestnych a regionálnych samospráv prijať miestne zelené dohovory a snažiť sa o dosiahnutie záväzkov stanovených na rok 2030;

26. žiada Spoločné výskumné centrum, aby vypracovalo štúdiu na pridelovanie (až do úrovne 3 nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely) o absorpčnej kapacite miestnych a regionálnych samospráv a podnikov, pokiaľ ide o významné nové finančné prostriedky, ktoré sú k dispozícii v rámci zelenej dohody a plánu obnovy, a je pripravený prispieť nástrojmi, ktoré má k dispozícii, ako sú regionálne centrá;

27. upozorňuje Komisiu na to, že miestne a regionálne samosprávy stoja pred mimoriadnou výzvou súčasného riadenia zdravotnej krízy a majú ťažkosti pri pridelovaní finančných a ľudských zdrojov na iniciatívy a opatrenia v oblasti klimatickej neutrality. Žiada preto, aby sa vyčlenili dostatočné zdroje na podporu miestnych a regionálnych samospráv v tejto výzve na nadchádzajúce desaťročie a aby sa zohľadnil celý životný cyklus projektov (vrátane monitorovania);

28. poukazuje na to, že je potrebné zlepšiť vykonávacie kapacity miestnych a regionálnych samospráv a že je dôležité mať dostatok kvalifikovaných pracovníkov, najmä na komunálnej úrovni a vo vidieckych oblastiach. Musí sa systematicky zabezpečovať potrebná pracovná sila, aby sa koordinovali mnohé oblasti činnosti a zodpovednosti spojené s realizáciou klimatických cieľov;

29. víta Európsky klimatický pakt a miestny prístup Platformy pre spravodlivú transformáciu ako kľúčové nástroje na podporu a urýchlenie prechodu na klimatickú neutralitu spolu s ďalšími existujúcimi iniciatívami. Vyzýva však Európsku komisiu, aby vytvorila zastrešujúcu platformu, prípadne prostredníctvom Európskeho klimatického paktu, ktorá bude podporovať ich integráciu a komplementárnosť, usmerňovať miestne a regionálne samosprávy pri výbere v závislosti od ich charakteristík a zabezpečovať súdržnosť, jednoduchý prístup k informáciám, nekonkurujúce záväzky a (čo najviac) zjednoduši a zjednotí prístup k iniciatívam;

30. vyzýva Európsku komisiu, aby uznala skutočnosť, že úloha miestnych a regionálnych samospráv presahuje úlohu iných neštátnych subjektov, a žiada, aby sa táto špecifickosť uznala v rámci zastrešujúcej platformy;

31. podporuje vytvorenie miestnych klimatických paktov s cieľom zabezpečiť, aby spôsoby dosahovania klimatickej neutrality boli participatívne, dobre akceptované a podporované obyvateľstvom a aby zahŕňali záujmy a potreby európskych občanov;

32. uznáva dôležitú úlohu, ktorú poloformálne inštitúcie, ako sú mestské zastupiteľstvá občanov, miestne poradné orgány a konventy občanov vytvárané losovaním zohrávajú pri vytváraní správnej dynamiky a urýchľovaní energetickej transformácie. vyzýva preto všetky obce s najmenej 10 000 obyvateľmi, aby v rámci svojej štruktúry miestnej správy zvážili vytvorenie občianskych zastupiteľstiev, ktoré by sa zaoberali konkrétnymi prostriedkami na zníženie emisií skleníkových plynov a adaptáciu na zmenu klímy;

33. zdôrazňuje, že väčšina miest a regiónov nepozná svoju súčasnú a minulú úroveň emisií CO₂, čo im sťažuje kvantifikáciu ich úsilia a navrhnutie účinných opatrení na dosiahnutie klimatickej neutrality. Naliehavo vyzýva Komisiu, aby pomohla zabezpečiť potrebnú technickú a odbornú pomoc s cieľom pomôcť miestnym a regionálnym samosprávam pri posudzovaní ich emisií, a to najmä plným využívaním miestnych a regionálnych energetických agentúr, miestnych

a regionálnych orgánov v oblasti zmeny klímy a iných príslušných partnerov. Odporúča tiež, aby sa do miestnej správy začlenila funkcia „správca pre oblasť klímy“ s cieľom propagovať klimatický pakt v obciach a koordinovať a vykonávať akčné plány pre udržateľnú energiu a zmenu klímy (SECAP). Menšie orgány verejnej správy môžu túto funkciu využívať spoločne;

34. v tejto súvislosti podporuje spoločný rámec podávania správ Globálneho dohovoru primátorov a starostov ako krok smerom k harmonizovanému vyjadrovaniu názorov na miestnej a regionálnej úrovni;

35. opakuje, že podporuje systém regionálne a miestne stanovených príspevkov ako spôsob formálneho uznania, monitorovania a podpory úsilia miest, miestnych samospráv a regiónov na celom svete znížiť emisie CO₂. Európska komisia by mala spolupracovať s VR s cieľom preskúmať, ako by akčné plány pre udržateľnú energiu a zmenu klímy alebo podobné plány mohli fungovať ako regionálne a miestne stanovené príspevky a predstavovať miestny príspevek k Parížskej dohode a byť oficiálne uznané ako doplnok NDC;

36. víta iniciatívy *Race to Zero* a *Race to Resilience* na celosvetovej úrovni ⁽⁶⁾ a vyzýva strany UNFCCC, aby s ním a ďalšími príslušnými partnermi zo Skupiny samosprávnych orgánov obcí a miest (LGMA) spolupracovali s cieľom formálne uznať príspevok miestnych a regionálnych samospráv k opatreniam v oblasti klímy a nadviazať osobitný dialóg s miestnymi a regionálnymi samosprávami;

37. zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy majú osobitný potenciál pre sociálne aj technické inovácie v oblasti klímy a často sa zúčastňujú na výskumných a inovačných projektoch. Na zabezpečenie úplného rozvoja a využívania tohto potenciálu ako nástroja na hľadanie nových riešení na dosiahnutie uhlíkovej neutrality vyzýva Komisiu, aby v balíku pripravenosti na 55 % venovala náležitú pozornosť vytvoreniu flexibilného rámca, ktorý by zaručil iniciatívy v oblasti inovácií a experimentovania na miestnej úrovni, čo by viedlo k miestnym riešeniam zdola nahor;

38. zdôrazňuje, že sa musí zabezpečiť slobodný výber dekarbonizačných opatrení na miestnej úrovni, a to z technologického, politického a demokratického hľadiska, pretože rozhodnutia prijaté na inej úrovni vyvolávajú neochotu presadzovať ich;

Sprostredkovať názory miestnych a regionálnych samospráv na konferencii COP26

39. uznáva, že hoci vnútroštátne stanovené príspevky sú hlavným prostriedkom ako primár štáty k zodpovednosti, do znižovania emisií sa musí zapojiť spoločnosť ako taká, aby sa dosiahlo klimaticky neutrálne a odolné územie;

40. zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy získali väčšiu váhu v medzinárodných rokovaniach a iniciatívach v oblasti zmeny klímy, a víta existujúce iniciatívy sietí miestnych a regionálnych samospráv, ako sú CPMR, ICLEI, C40, Under2Coalition, Regions4, Climate Alliance, FEDARENE, Únia miest a miestnych samospráv (UCLG) a Globálny dohovor primátorov a starostov, a ich príspevok v rámci platformy UNFCCC neštátnych subjektov pre oblasť klímy (NAZCA);

41. považuje konferenciu COP26 UNFCCC za zásadný míľnik pri upevňovaní postavenia EÚ na čele globálnych opatrení v oblasti klímy a zdôrazňuje, že opatrenia a záväzky, ktoré realizujú mestá a regióny, by mali zohrávať dôležitú úlohu pri príprave na COP26 a mali by sa na nej oficiálne zvýrazniť;

42. žiada svetových a európskych aktérov, aby investovali do rodovej analýzy a údajov rozčlenených podľa pohlavia s cieľom riadne pochopiť vplyv zmeny klímy na všetky zraniteľné skupiny, zaviesť techniky rodového rozpočtovania a zabezpečiť rovnaký prístup k zastúpeniu v tvorbe politík pre všetky pohlavia a všetky úrovne. V tejto súvislosti podporuje výzvu na posilnenie rodovej vyváženosti v národných delegáciách, ako aj v tíme vrcholového manažmentu COP26, víta činnosť UNFCCC týkajúcu sa prepojenia medzi politikami v oblasti rodovej rovnosti a klímy ⁽⁷⁾ a vyzýva Európsku komisiu, aby tiež konala v tomto zmysle;

43. považuje Edinburské vyhlásenie o biodiverzite za doteraz najsilnejší dokument, pokiaľ ide o uznanie, zapojenie a posilnenie postavenia miestnych a regionálnych samospráv v akomkoľvek procese OSN. Navrhuje, aby sa podobný prístup zopakoval a rozšíril aj na ďalšie orgány OSN, a vyzýva svojich partnerov v UNFCCC, aby spolu s ním ako inštitucionálnym zástupcom európskych miest a regiónov vypracovali memorandum o porozumení;

⁽⁶⁾ <https://racetozero.unfccc.int/race-to-resilience/>.

⁽⁷⁾ <https://unfccc.int/gender>.

44. žiada intenzívnejší viacúrovňový politický dialóg o zmierňovaní zmeny klímy a adaptácii na ňu v odvetviach, v ktorých sú už miestne a regionálne samosprávy výrazne zapojené do riadenia a v ktorých sú už vo viacerých častiach sveta prenesené právomoci, pokiaľ ide napríklad o dodávky energie a dopyt po nej, dopravu, poľnohospodárstvo a výstavbu;
45. žiada intenzívnejší viacúrovňový politický dialóg o zmierňovaní zmeny klímy a adaptácii na ňu v odvetviach, v ktorých musia opatrenia v oblasti klímy zohľadňovať iné environmentálne otázky, ako je zachovanie biodiverzity alebo obavy týkajúce sa výroby potravín, čistej vody, udržateľného poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Osobitne to platí o stratégií územného plánovania v súvislosti so zlučiteľnosťou s využívaním pôdy, do ktorej sú kriticky zapojené miestne a regionálne samosprávy, ako aj o rozhodnutí o vykonávaní stratégií, ktoré Komisia prijíma a ktoré vplývajú na poľnohospodárstvo a mali by byť predmetom posúdenia vplyvu, ktorý umožní posúdiť ich dôsledky;
46. víta iniciatívy Európskej komisie a Dohovoru primátorov a starostov zamerané na lepšie prezentovanie činností miestnych a regionálnych samospráv a ich zapojenie do navrhovania a presadzovania klimaticky neutrálnych politík na nadchádzajúcich konferenciách zmluvných strán a na podporu vedúceho postavenia pri vertikálnej integrácii opatrení v oblasti klímy. V tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby s ním spolupracovala pri organizácii tematického dňa o miestnych opatreniach v oblasti klímy v EÚ, ktorý vidí ako príležitosť predstaviť rôzne iniciatívy EÚ;
47. vyzýva svojich členov, aby pred konferenciou COP26 zorganizovali podobné miestne a regionálne konferencie vo svojich komunitách s cieľom zvýšiť informovanosť o stave klimatickej núdze, ale aj zhromaždiť názory občanov a podnikov týkajúce sa ich potrieb a najlepších postupov, ktoré by mohli urýchliť ekologickú transformáciu a dosiahnuť ciele Parížskej dohody;
48. pripomína, že EÚ sa zaviazala byť na rokovaní konferencie zmluvných strán lídrom, a preto musí podniknúť účinné kroky smerom k svojmu cieľu, čo znamená spoluvytváranie a spoluprácu s miestnymi a regionálnymi samosprávami: v tejto súvislosti vyzýva strany UNFCCC, aby s ním spolupracovali s cieľom ďalej propagovať priekopnícke skúsenosti miestnych a regionálnych COP.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán pre európsku demokraciu

(2021/C 440/06)

Spravodajkyňa:	Aleksandra DULKIEWICZ (PL/ELS), primátorka mesta Gdansk
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne pre európsku demokraciu COM(2020) 790 final, 3. decembra 2020

POLITICKÉ ODPORÚČANIA**EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV****Kontext**

1. sa domnieva, že hoci sa akčný plán pre európsku demokraciu zameriava na krátkodobé obranné mechanizmy na ochranu demokratických procesov, mal by naň nadväzovať dlhodobejší a strategickejší prístup k propagovaniu európskej demokracie na všetkých úrovniach a v oboch jej rozmeroch, tak zastupiteľskej, ako aj participatívnej demokracie. Takýto prístup by mohol vychádzať z existujúcich právnych predpisov a najlepších postupov, ktoré sa už uplatňujú v členských štátoch na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, a mohol by viesť k vypracovaniu európskej charty demokracie.
2. Opätovne zdôrazňuje, že podľa článku 5 Zmluvy o EÚ, ktorým sa vymedzuje zásada subsidiarity, Únia koná „v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť“.
3. Víta iniciatívu vytvoriť akčný plán pre európsku demokraciu. V európskom verejnom a politickom priestore pozorujeme nárast hrozieb spojených s populizmom a nacionalizmom, manipuláciou verejnosti, používaním dezinformácií, nenávisných prejavov a konšpiračných teórií. Vedie to k polarizácii, agresii, neznášanlivosti a vážnemu deficitu v oblasti sociálnej solidarity. Všeobecný cieľ posilniť postavenie občanov a vybudovať odolnejšiu demokraciu v celej EÚ je dôležitý pre rozvoj opatrení na posilnenie nášho Spoločenstva.
4. Zdôrazňuje, že Európska únia pripomína svojou štruktúrou spojené nádoby. Zhoršenie situácie v oblasti občianskych práv a slobôd v jednom členskom štáte má skutočný negatívny vplyv na demokraciu v celej európskej rodine a predstavuje hrozbu pre naše spoločné hodnoty.
5. Podčiarkuje, že je potrebné skatalogizovať hrozby pre demokraciu, ako aj inovatívne osvedčené postupy účasti občanov a že regionálne a miestne samosprávy majú na to najlepšie podmienky. Vyzýva Komisiu, Parlament a Radu, aby sa oboznámili s odporúčaniami regionálneho a miestneho barometra EÚ 2021, ktorý bude zverejnený v októbri 2021.
6. Súhlasí s názorom vyjadreným v stanovisku o akčnom pláne proti dezinformáciám, že zvyšovanie povedomia občanov je dlhodobý a zložitý proces, ktorý spočíva okrem iného na rozvoji zručností v oblasti mediálnej gramotnosti a osvojení si nových spôsobov získavania a šírenia informácií. Tieto zručnosti musia ísť ruka v ruke s kritickou analýzou informácií a ich zdrojov.
7. Zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy majú dobré predpoklady na to, aby sa zapojili do prebiehajúceho boja proti dezinformáciám a hrozbám, ktoré sa s nimi spájajú.
8. Konštatuje, že členstvo v EÚ prináša nielen balík slobôd a finančné prostriedky, ale aj povinnosť rešpektovať základné hodnoty. Sú potrebné konkrétne právne nástroje, ktoré umožnia podniknúť rýchle a účinné kroky s cieľom povzbudiť a v krajnom prípade prinútiť členov európskeho spoločenstva, aby uplatňovali zásady demokracie a právneho štátu. V súčasnosti takéto právne nástroje chýbajú. Výsledkom je, že Európska komisia je málo efektívna pri zasahovaní proti

problematickým rozhodnutiam v niektorých členských štátoch, ako sa uvádza v Uznesení Európskeho parlamentu z 10. júna 2021 o situácii v oblasti právneho štátu v Európskej únii a o uplatňovaní nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 o podmienosti, s ktorým VR plne súhlasí, avšak má pochybnosti o tom, či je článok 7 Zmluvy o EÚ dostatočnou odpoveďou na tieto výzvy.

9. Žiada, aby sa čo najskôr prijali strategické opatrenia a právne predpisy, ktoré budú účinné pri riešení problémov v niektorých krajinách EÚ, napr. v oblasti bezpečnosti volieb na všetkých úrovniach.

10. Zdôrazňuje, že európsku demokraciu ohrozujú nielen vonkajší agresori, ktorí sa snažia destabilizovať EÚ, ale aj interní aktéri, ktorí útočia na to, čo je v EÚ najdôležitejšie: na spoločnosť.

11. Domnieva sa, že akčný plán pre európsku demokraciu by mal pripraviť pôdu pre rozvoj vzťahov a kontaktov s partnermi z krajín mimo EÚ, ktorí neakceptujú demokratické normy a nerešpektujú základné ľudské a občianske práva. Príkladom môže byť politika EÚ voči krajinám ako Rusko, Bielorusko a Čína, ako aj činnosť pracovnej skupiny East StratCom. Zastáva názor, že je potrebné podporovať demokratické hnutia v susedných krajinách, a to aj prostredníctvom Východného partnerstva.

12. Konštatuje, že sa treba pokúsiť nájsť rovnováhu medzi zvládaním hrozieb pandémie a ochranou občianskych slobôd (napr. otázka ochrany osobných údajov alebo spôsobu, ako zabrániť obmedzeniu práva zhromažďovať sa a manifestovať).

13. Upozorňuje, že útoky na médiá podkopávajú európske hodnoty a vedú k autoritárstvu. Bez slobodných médií neexistuje skutočná sociálna kontrola. Keďže chýbajú zavedené novinárske normy, vzniká atmosféra, ktorá podporuje šírenie konšpiračných teórií, dezinformácií, populizmu a nenávistných prejavov. Varuje pred snahami o renacionalizáciu médií v niektorých krajinách EÚ.

14. Konštatuje, že v akčnom pláne pre európsku demokraciu sa nevenuje dostatočná pozornosť otázke prístupu k verejným informáciám. Základným prvkom demokracie a rešpektovania ľudských práv je voľný tok informácií a myšlienok. Informácie, ktoré zhromažďujú orgány verejnej správy, patria občanom a všetky úrovne verejnej správy disponujú údajmi v mene občanov⁽¹⁾. Zdôrazňuje, že dobré príklady otvorenosti a zodpovednosti orgánov verejnej správy poskytujú samosprávy, ktoré používajú nástroje umožňujúce občanom prístup k informáciám a priamu účasť na výkone moci⁽²⁾.

15. Pripomína, že demokratická EÚ musí dodržiavať svoj záväzok chrániť hodnoty EÚ, ako aj integráciu a rovnosť vo všetkých jej aspektoch bez ohľadu na pohlavie, rasu, etnický pôvod, náboženstvo, vierovyznanie, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu a členské štáty musia takisto vyvíjať úsilie v tomto smere.

16. Zdôrazňuje, že v akčnom pláne pre európsku demokraciu nie je žiadna výslovná zmienka o činnosti miestnych a regionálnych samospráv.

Priority

17. Vyzýva na posilnenie autority EÚ a členských štátov a dôveryhodnosti verejných inštitúcií rešpektujúcich zásady právneho štátu, vzdelávania a úlohy miestnych a regionálnych samospráv ako inkubátora demokracie.

18. Zdôrazňuje, že dôvera občanov EÚ v činnosť jej najdôležitejších orgánov je nevyhnutnou podmienkou rozvoja demokratického európskeho spoločenstva. Predvídateľnosť a dôveryhodnosť ústredných inštitúcií v členských štátoch si vyžaduje, aby tieto krajiny dodržiavali zásady právneho štátu. Účinné fungovanie nezávislých inštitúcií a vnútroštátne právne predpisy v duchu demokratických hodnôt sú základnými piliermi Spoločenstva.

⁽¹⁾ V rezolúcii Valného zhromaždenia OSN č. 59 prijatej v roku 1946, ako aj v článku 19 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (1948) a v článku 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach (1950) je právo na informácie neoddeliteľnou súčasťou základného práva na slobodu prejavu.

⁽²⁾ Príkladmi takýchto nástrojov sú: otvorené dáta, občiansky rozpočet alebo občianske panely.

19. Zdôrazňuje kľúčovú úlohu územnej samosprávy pri formovaní občianskych postojov. Miestne a regionálne samosprávy sú úrovňou riadenia, ktorá je najbližšie k občanom a ktorej najviac dôverujú⁽³⁾. Je strategicky dôležité posilniť úlohu regiónov a miest, napríklad tým, že sa im poskytnú finančné nástroje, ktorých prostriedky sa budú prideliť výlučne na základe vecných kritérií.

20. Vyzýva, aby sa kládol dôraz na výchovu uvedomelých Európanov, ktorí sú plní tolerance, dokážu robiť kompromisy a pokojne riešiť konflikty. Koexistencia rôznych názorov a postojov je skutočnou vakcínou proti fanatizmu, rasizmu a etnickým konfliktom.

Občianska výchova – kritické myslenie a mediálna gramotnosť

21. Zdôrazňuje, že samosprávy môžu plniť dôležitú výchovnú funkciu a vytvárať podmienky pre miestne spoločenstvá na rozvoj dobrých demokratických návykov.

22. Varuje pred radikalizáciou spoločnosti a pred uzurpáciou moci populistami, ktorí používajú dezinformácie. Na boj proti dezinformáciám je potrebné identifikovať cieľové skupiny, ktoré majú tendenciu najľahšie podľahnúť ich škodlivému vplyvu. Osobitná ochrana by sa mala poskytnúť mládeži, starším osobám, národnostným a etnickým menšinám, prisťahovalcom a digitálne vylúčeným osobám. Európska komisia by mala venovať pozornosť regiónom a skupinám, ktoré sú obzvlášť zraniteľné voči dezinformáciám, prichádzajúcim zvonka aj zvnútra.

23. Berie na vedomie usmernenia, ktoré Európska komisia predložila 26. mája s cieľom odstrániť nedostatky svojho Kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií. Je vítané, že Komisia vyzýva na „silnejšie a špecifickejšie záväzky vo všetkých oblastiach kódexu“ a najmä na zlepšenie metód monitorovania a vyzýva ostatné platformy pôsobiace v EÚ, súkromné služby zasielania správ a iných aktérov v ekosystéme online reklamy, aby sa pripojili ku kódexu. Ťažkosti Komisie pri overovaní pravdivosti monitorovacích správ poskytovaných platformami a absencia akéhokoľvek sankčného mechanizmu však výrazne obmedzujú účinnosť tohto kódexu a vyžadujú si ďalšie regulačné opatrenia na úrovni EÚ.

24. V tejto súvislosti navrhuje vytvoriť nepovinné a pre členské štáty nezáväznú celoeurópske učebné plány zamerané na občiansku náuku, kritické myslenie a mediálnu gramotnosť, ktoré budú podľa vzoru programu CIVIS vo Fínsku ako osvedčeného postupu predmetom verejnej konzultácie a potom prispôbené tak, aby zodpovedali regionálnym a miestnym potrebám. Mali by zahŕňať školské vzdelávanie, odbornú prípravu štátnych zamestnancov, celoživotné vzdelávanie a osvetové kampane. VR by sa chcel na tom aktívne podieľať a vyzýva Európsku komisiu, aby v súlade so zásadou subsidiarity a s ohľadom na rozdelenie právomocí úzko spolupracovala s členskými štátmi a organizáciami občianskej spoločnosti.

Boj proti dezinformáciám a nenávisťným prejavom

25. Domnieva sa, že by sa v úzkej spolupráci s výborom INGE Európskeho parlamentu mala zriadiť európska agentúra⁽⁴⁾, ktorá by sa zameriavala na prevenciu v rámci boja proti dezinformáciám, nenávisťným prejavom, neznášanlivosti, násiliu voči konkrétnym sociálnym skupinám a šíreniu konšpiračných teórií.

26. Vyjadruje poľutovanie nad tým, že miestne samosprávy zohrávajú v boji proti šíreniu falošných správ len vedľajšiu úlohu, často z dôvodu nedostatku odborných znalostí, zručností a zdrojov. Vyzýva na vytvorenie koherentného mechanizmu financovania boja proti dezinformáciám.

27. Vítá stratégiu pre bezpečnostnú úniu, ktorá sa zaoberá hybridnými útokmi štátnych a neštátnych subjektov, kybernetickými útokmi, škodami na kritickej infraštruktúre, dezinformačnými kampaňami a radikalizáciou politickej rétoriky.

28. Zastáva názor, že je potrebné diskutovať o slobode prejavu a o tom, čo znamená na internete. Ako konkrétny krok v tomto smere vyzdvihuje Cenu Pawła Adamowicza⁽⁵⁾ na podporu sociálneho začlenenia, presadzovania rovnakých príležitostí a rešpektovania ľudských práv a občianskych slobôd a na boj proti predsudkom a xenofóbii, ktorú spoločne iniciovali Výbor regiónov, Medzinárodná sieť miest pre utečencov (ICORN) a mesto Gdansk.

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/EURegionalBarometer-2020.aspx>.

⁽⁴⁾ Napríklad prepojená s VR.

⁽⁵⁾ Okrem iného vytvoril dve gdanské koncepcie venované týmto ideálom: model integrácie prisťahovalcov a model rovnakého zaobchádzania.

29. Okrem miestnych samospráv a občianskej spoločnosti musia byť zapojené aj médiá. Vzhľadom na svoju odbornú prax a skúsenosti sú odborníci v oblasti informácií citliví na dezinformácie.

30. Pripomína význam aktu o digitálnych službách ako nástroja, ktorý možno využiť na zvýšenie transparentnosti digitálneho prostredia a zvýšenie zodpovednosti online platforiem.

31. Pripomína, že je potrebné zabezpečiť úplný súlad medzi akčným plánom pre európsku demokraciu, akčným plánom pre mediálny a audiovizuálny sektor a legislatívnymi diskusiami o akte o digitálnych službách.

32. Očakáva smernicu o digitálnych službách, ktorá navrhne horizontálny rámec pre regulačný dohľad nad internetovým priestorom a pravidlá, ktoré zabezpečia zodpovednosť platforiem za to, akým spôsobom spravujú obsah a reklamu a uskutočňujú mikrociele.

Bezpečnosť novinárov a podpora miestnym médiám

33. Zdôrazňuje, že pri získavaní dôvery verejnosti zohráva dôležitú úlohu spoľahlivá žurnalistika, a to aj na miestnej úrovni. Nezávislé médiá sú jedným z najdôležitejších pilierov demokracie a majú skutočný vplyv na úroveň verejnej diskusie.

34. Odsudzuje používanie nástroja SLAPP (strategická žaloba proti verejnej účasti) proti nezávislým médiám a očakáva návrh Komisie na ochranu novinárov a občianskej spoločnosti.

35. Varuje pred marginalizáciou nezávislej tlače prostredníctvom monopolizácie a politizácie médií, najmä ak sa na to využívajú prostriedky z európskych fondov. Vyzýva na lepšie monitorovanie finančných prostriedkov využívaných na takéto činnosti. Podporuje zapojenie regiónov do rozdeľovania finančných prostriedkov EÚ. Podporuje myšlienku vytvoriť so zreteľom na právomoci členských štátov doplnkové legislatívne opatrenia, ktorými sa posilní schopnosť EÚ zasiahnuť s cieľom zabezpečiť, aby sloboda a pluralita nezávislých médií zostali pilierom našej demokracie.

36. Zdôrazňuje, že útoky na slobodu prejavu obmedzujú verejnú diskusiu. Upozorňuje na slobodu prejavu v akademickej, výskumnej alebo umeleckej práci. Zastrasovanie, očierňujúce kampane, politický tlak, finančné obmedzenia a sťažovanie prístupu k verejným finančným prostriedkom ohrozujú činnosť vedcov, médií a mimovládnych organizácií a znemožňujú im plniť svoje poslanie v oblasti kontroly. Varuje pred pokusmi niektorých vlád obmedziť nezávislosť vedeckého výskumu a zavádzať sankcie na základe nejasných a sporných kritérií.

Posilnenie účasti občanov

37. Zdôrazňuje, že Konferencia o budúcnosti Európy by sa mala organizovať v čo najväčšom počte európskych regiónov a mala by prebiehať zdola nahor, aby sa na nej mohli zúčastniť a do diskusie zapojiť rôzne skupiny občanov. Odporúča, aby sa občianske panely uznali ako forma účasti na rozhodovacom procese EÚ.

38. Vyzýva inštitúcie EÚ, aby vytvárali účinné, transparentné a inkluzívne spôsoby, ako osloviť občanov, najmä tých, ktorí sú demotivovaní zapojiť sa do verejného a spoločenského života. Zdôrazňuje kľúčovú úlohu mladých ľudí v tomto procese.

39. Uvedomuje si, že konferencia o budúcnosti Európy je jedinečnou príležitosťou na zapojenie občanov. Táto inovačná a celoeurópska skúsenosť participácie umožní spoločne rozhodnúť o budúcnosti, podobe a prioritách demokratickej Európy. VR je odhodlaný plne zapojiť do konferencie miestne a regionálne samosprávy s cieľom preskúmať osvedčené postupy a dať priestor občanom, ako aj mestám a regiónom.

Slobodné a demokratické voľby

40. Zdôrazňuje, že snaha zaručiť slobodné a demokratické voľby, o ktorých sa píše v akčnom pláne pre európsku demokraciu, by sa mala vzťahovať rovnako na európske, národné, regionálne a miestne voľby.

41. Konštatuje, že politické kampane sa vo veľkej miere presúvajú na internet. Preto sú potrebné pravidlá, ktoré zaručia transparentnosť sponzorovaného politického obsahu a usmernenia pre politické strany a členské štáty. Žiada, aby sa zohľadnili špecifiká miestnych volieb, ktoré sa pri vypracúvaní právnych predpisov na úrovni EÚ často prehliadajú.

42. Konštatuje, že v akčnom pláne sa nevenuje dostatočná pozornosť obdobiam medzi voľbami. K dezinformáciám, propagande, manipulácii a pokusom zmeniť postoje ľudí totiž najčastejšie dochádza práve v tomto čase.

43. Zdôrazňuje, že štrukturálne fondy EÚ by sa mali využívať na financovanie činnosti občianskej spoločnosti a budovania inštitucionálnych a administratívnych kapacít a štruktúr potrebných na aktívnu účasť občanov na politickom dianí. Prístup k prostriedkom z fondov by sa mal čo najviac zjednodušiť a na ich riadení by sa mali v čo najväčšej miere podieľať regióny.

44. Víta skutočnosť, že Európska komisia začala 19. apríla verejnú konzultáciu otvorenú do 12. júla⁽⁶⁾ s cieľom predložiť v poslednom štvrtroku 2021 aktualizované smernice zamerané na podporu občanov EÚ, ktorí majú pobyt v inom členskom štáte EÚ, voliť a byť volení v komunálnych aj európskych voľbách. Ako sa uvádza aj v európskej iniciatíve občanov Voliči bez hraníc⁽⁷⁾, zatiaľ čo viac ako 14 miliónov migrujúcich občanov EÚ je oprávnených voliť, miera účasti a počet migrujúcich občanov EÚ, ktorí kandidujú vo voľbách, sú naďalej nižšie ako v prípade porovnateľných skupín na národnej úrovni a títo občania stále čelia ťažkostiam pri uplatňovaní svojich volebných práv.

45. Varuje, že pandémia poukázala na výzvy spojené s usporiadaním plne demokratických volieb v kontexte reštriktívnych opatrení. Organizačnou a technologickou výzvou, a to aj v súvislosti s kybernetickými hrozbami, je zaistenie bezpečnosti hlasovania poštou a/alebo elektronického hlasovania.

Záver

46. Vyzýva Európsku komisiu, aby hľadala dlhodobé nástroje, ktoré pomôžu EÚ čeliť novým hrozbám. „Vakína demokracie“, ktorú sa snažíme nájsť, musí byť efektívna, inovatívna a účinná a mala by posilniť našu demokratickú infraštruktúru teraz i dlhodobo.

47. Zdôrazňuje, že plná účasť na verejnom živote je základným kameňom pluralistického a demokratického spoločenstva, tento cieľ však možno dosiahnuť len vďaka dôvere občanov v štátne inštitúcie. Bez dôvery nemôže byť reč o participácii a tá nebude možná bez osvety verejnosti. VR vidí v tejto súvislosti dôležitú úlohu pre regionálne a miestne samosprávy.

48. Napokon upozorňuje, že demokracia a právny štát budú na tom dobre len vtedy, keď sa bude výkonná moc na všetkých úrovniach zodpovedať uvedomelým občanom.

V Bruseli 30. júna 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Verejná konzultácia o účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu (<https://bit.ly/3goNYin>) a o účasti na komunálnych voľbách (<https://bit.ly/3gmIR2l>).

⁽⁷⁾ <https://eci.ec.europa.eu/013/public/#/screen/home>.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Splnenie cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030

(2021/C 440/07)

Spravodajca:	Ricardo RIO (PT/EELS), starosta mesta Braga
Referenčný dokument:	Delivering on the UN's Sustainable Development Goals – a comprehensive approach (Splnenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja do roku 2030 – komplexný prístup) Ročná stratégia udržateľného rastu na rok 2021

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. sa domnieva, že dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja je zásadné pre všetkých 194 krajín, ktoré prijali Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, a domnieva sa, že prebiehajúca pandémia a jej očakávané zdravotné, hospodárske, sociálne, environmentálne a kultúrne dôsledky sú pre tento cieľ novým impulzom. Žiada preto európskych vedúcich predstaviteľov, aby boli ambiciózní a konzistentní vo svojich programoch domácej a zahraničnej politiky a aby jednoznačne vyhlásili, že Európska únia na všetkých úrovniach riadenia musí v súvislosti s Dekádou OSN pre opatrenia v oblasti cieľov udržateľného rozvoja stáť v popredí plnenia cieľov udržateľného rozvoja a byť jeho očividným lídrom.
2. Je presvedčený, že toto stanovisko treba chápať ako povzbudenie Európskej komisie k posilneniu cieľov udržateľného rozvoja ako neoddeliteľnej súčasti európskych základných hodnôt a identity, a tým im v rámci celkového naratívu a priorít priznať patrične veľký význam.
3. Víta politické vedenie Európskej komisie pri plnení cieľov udržateľného rozvoja prostredníctvom Európskej zelenej dohody a preorientovanie európskeho semestra na ciele udržateľného rozvoja, ako aj prístup Komisie k presadzovaniu ambiciózneho programu týkajúceho sa udržateľnejšej, konkurencieschopnejšej a súdržnejšej Európy, otvorenej svetu a pripravenej na výzvy 21. storočia, ktorý bol posilnený ďalšími finančnými prostriedkami *Next Generation EU* s cieľom vybudovať ekologickejšiu, digitálnejšiu a odolnejšiu Európu.
4. Naďalej však podporuje žiadosť Rady, Európskeho parlamentu, VR a bývalej platformy viacerých zainteresovaných strán pre ciele udržateľného rozvoja o vypracovanie zastrešujúcej stratégie pre ciele udržateľného rozvoja, ktorá nahradí stratégiu Európa 2020 a realizuje spoločnú víziu modelu udržateľného rozvoja, ktorý chceme podporovať v prospech Európskej únie a z nej, a umožniť tak všetkým miestnym a regionálnym samosprávam deliť sa o totožné ciele a zámery v rovnakom duchu.
5. Pripomína, že EÚ preskúmaním obchodnej politiky mieni podporovať väčšiu udržateľnosť v súlade so svojím záväzkom plniť ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja. Len udržateľný a celistvý obchodný model, ktorý je v súlade so základnými hodnotami Európskej únie, môže prispieť k blahobytu a prosperite všetkých, a to v rámci EÚ, ako aj v iných častiach sveta.
6. Okrem toho vyjadruje poľutovanie nad tým, že ciele udržateľného rozvoja postupne stratili pozíciu v naratíve EÚ a v rámci tvorby politiky EÚ dostávali menší priestor, čo ohrozuje ich šance na implementáciu do roku 2030.
7. Sa domnieva, že schopnosť komunikácie a vzájomného učenia sa v rámci cieľov udržateľného rozvoja je rozhodujúcim prvkom na zvyšovanie povedomia a angažovanosti všetkých partnerov, čo si vyžaduje väčšie zosúladenie systémov riadenia EÚ v hospodárskych, sociálnych a environmentálnych otázkach, ako je európsky semester, Európska zelená dohoda a vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv a cieľov udržateľného rozvoja.
8. Konštatuje, že väzby medzi uvedenými iniciatívami a cieľmi udržateľného rozvoja sa niekedy javia ako chabé. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že Komisia by mala zapojiť všetky svoje príslušné útvary a vyhnúť sa izolovaným iniciatívam.

9. Víta pracovný dokument útvarov Európskej komisie o plnení cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030 ako užitočnú správu o vykonávaní, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že obsahuje len zoznam iniciatív označených v rámci cieľov udržateľného rozvoja.

10. Napríklad v aktualizovanej novej priemyselnej stratégii ⁽¹⁾, ktorá bola predstavená v máji 2021, sa nespomínajú ciele udržateľného rozvoja, a preto nemôže byť súčasťou širšieho a rozsiahleho úsilia o súdržnosť politík a udržateľný rozvoj. To obmedzuje užitočnosť pracovného dokumentu útvarov Komisie z hľadiska vykonávania cieľov udržateľného rozvoja.

11. Víta záväzok vyjadrený v oznámení o lepšej právnej regulácii z 29. apríla 2021 ⁽²⁾ začleniť ciele udržateľného rozvoja do všetkých politík, ako aj určiť príslušné ciele udržateľného rozvoja pre každý návrh a preskúmať, ako iniciatíva podporí ich dosiahnutie, čím sa odzrkadlí predchádzajúca požiadavka VR ⁽³⁾. VR okrem toho považuje transparentné a rozsiahle hodnotenia vplyvu *ex ante* za mimoriadne dôležité pre kontrolu udržateľnosti návrhov.

12. Víta zameranie pracovného dokumentu útvarov na význam účasti zainteresovaných strán a na uznanie úlohy a práce Európskeho výboru regiónov a miestnych a regionálnych samospráv. Poukazuje tiež na dôležitú úlohu národných, európskych a medzinárodných združení regiónov a miest.

13. Konštatuje, že predtým oznámené prostriedky na ďalšiu výmenu názorov a dialóg prostredníctvom konferencií a pravidelných podujatí organizovaných Európskou komisiou sa zatiaľ nenaplnili, a vyzýva na užšiu spoluprácu medzi Európskou komisiou, Radou, Európskym parlamentom a Európskym výborom regiónov v oblasti plnenia cieľov udržateľného rozvoja na úrovni EÚ.

14. Zdôrazňuje, že pandémia COVID-19 preukázala dôležitosť udržateľného rozvoja a že ciele udržateľného rozvoja môžu pomôcť posunúť sa k súdržnej a holistickej vízii v rámci NextGenerationEU a pri príprave národných plánov obnovy a odolnosti (NRRP), a najmä ako súčasť Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF).

15. Sa domnieva, že nedostatočné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv v niektorých členských štátoch a absencia zmysluplného konzultačného procesu pri formulovaní národných plánov obnovy a odolnosti prostredníctvom určovania priorít a plánovaných opatrení, ohrozuje úspech týchto plánov v niektorých členských štátoch, keďže takto sú regionálne perspektívy rozsiahlej hospodárskej, sociálnej a environmentálnej transformácie zohľadnené len čiastočne. Je zrejmé, že treba nevyhnutne podporiť lokalizáciu cieľov udržateľného rozvoja s cieľom lepšej a spravodlivejšej obnovy.

16. Zdôrazňuje, že existujú dva kľúčové subsidiárne prístupy: súdržnejšia koordinácia medzi cieľmi udržateľného rozvoja a hlavnými politikami Európskej únie a nový impulz pre plnenie cieľov udržateľného rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni. Musí sa to uskutočniť s jasnými stimulmi pre všetky zainteresované strany. V tomto zmysle by väčšia interakcia medzi európskymi inštitúciami a miestnou a regionálnou úrovňou priniesla výhody všetkým stranám.

Riadenie cieľov udržateľného rozvoja a európske inštitúcie

17. Víta, že súčasná Európska komisia prijala silný politický záväzok plniť ciele udržateľného rozvoja. Mali by ho však sprevádzať osobitné mechanizmy vnútorného riadenia v rámci Európskej komisie, ako napríklad pravidelné koordinačné stretnutia kabinetu predsedníčky s kabinetmi ostatných komisárov a komisárov o uplatňovaní cieľov udržateľného rozvoja.

18. Vyhlasuje, že platforma viacerých zainteresovaných strán pre ciele udržateľného rozvoja bola dobrým krokom na zapojenie občianskej spoločnosti a miestnych a regionálnych samospráv do rozhodovania o cieľoch udržateľného rozvoja na európskej úrovni. Odporúčania platformy týkajúce sa vykonávania cieľov udržateľného rozvoja v EÚ by sa mali využiť pri ďalších opatreniach ⁽⁴⁾.

19. Uznáva, že Európsky klimatický pakt je krokom, ktorý má povzbudiť viac ľudí k činnosti, ale zameriava sa iba na témy týkajúce sa zelených oblastí a venuje sa podpore prijímania opatrení zainteresovanými stranami, zatiaľ čo platforma zahŕňala všetky ciele udržateľného rozvoja a pôsobila ako štruktúra pre dialóg v záujme podporovať a poskytovať poradenstvo Európskej komisii o ich včasnom vykonávaní.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Aktualizácia novej priemyselnej stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy, 5. mája 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0350&qid=1626252298047>.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-joining-forces-make-better-laws_sk.

⁽³⁾ Bod 42 stanoviska Európskeho výboru regiónov na tému *Ciele udržateľného rozvoja: základ dlhodobej stratégie EÚ pre udržateľnú Európu do roku 2030*, spravodajca: Arnoldas Abramavičius, <https://cor.europa.eu/sk/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-239-2019>.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/sdg_multi-stakeholder_platform_input_to_reflection_paper_sustainable_europe2.pdf.

20. Odporúča využiť správu predloženú na konci mandátu predchádzajúcej platformy na prípravu akýchkoľvek ďalších štruktúrovaných dialógov. Zastáva tiež názor, že budúce štruktúrované dialógy by mali zostať čo najreprezentatívnejšie, pokiaľ ide o širokú škálu zainteresovaných strán v oblasti udržateľného rozvoja z organizácií občianskej spoločnosti, súkromného sektora, odborov, akademickej obce, regionálnych a miestnych samospráv a menšinových alebo zraniteľných skupín, ktoré zastupujú štyri rozmery udržateľného rozvoja (hospodársky, environmentálny, sociálny, riadiaci) a majú preukázateľné výsledky a skúsenosti s prácou na cieľoch udržateľného rozvoja na úrovni EÚ. Na druhej strane by sa zainteresované strany mali zodpovedať svojim samosprávam a príslušným zložkám, zhromažďovať príspevky a podávať im správy.

21. Zdôrazňuje význam začlenenia rodovej rovnosti a rovnakých príležitostí pre všetkých do politík a programov EÚ, ktorými sa plnia ciele udržateľného rozvoja, ako sa zdôrazňuje v nedávnej správe Európskeho dvora audítorov o uplatňovaní hľadiska rodovej rovnosti v rozpočte EÚ ⁽⁵⁾.

22. Žiada preto Európsku komisiu, aby obnovila platformu pre ciele udržateľného rozvoja alebo vytvorila ďalšiu platformu pre dialóg so silnými a štruktúrovanými následnými opatreniami s cieľom podporiť odborné znalosti všetkých rôznych zainteresovaných strán z verejných a súkromných inštitúcií v súvislosti s Agendou 2030 a priamo poskytovať poradenstvo Európskej komisii.

23. Pripomína výzvy rôznych zainteresovaných strán, a najmä Európskeho výboru regiónov, ako hlavného obhajcu subsidiarity v praxi, aby sa spoločné kroky EÚ viac zakladali na výmene najlepších postupov, posúdeniach vplyvu a lepšom prepojení s tzv. štvoritou špirálou (veda, politika, priemysel a spoločnosť). Najväčší vplyv má integrácia poznatkov a skúseností naprieč disciplínami, oblasťami politiky a všetkými cieľmi udržateľného rozvoja. Výzva EK Inteligentné mestá (*Intelligent Cities Challenge*) je vynikajúcim príkladom na povzbudenie a rozvoj v rámci iných GR a politík rovnako ako platforma stratégií pre inteligentnú špecializáciu (S3) pre ciele udržateľného rozvoja, ktorú by európske regióny mohli lepšie využívať.

24. Je presvedčený, že EK by mala vybrať niekoľko ukazovateľov sociálnych, hospodárskych a environmentálnych údajov na miestnej a regionálnej úrovni, ktoré môže miestna a regionálna úroveň ovplyvniť, s cieľom preskúmať vývoj Agendy 2030 v celej EÚ a v prípade možnosti aj vplyv na medzinárodnej úrovni. V tejto súvislosti by sa malo zohľadniť úsilie, ktoré sa už v niektorých krajinách na tento účel vynaložilo.

25. Trvá na tom, že monitorovanie a údaje sú kľúčovými komunikačnými nástrojmi na interakciu s občanmi a občianskou spoločnosťou na miestnej a regionálnej úrovni. VR a miestne a regionálne samosprávy sa zaviazali „lokalizovať“ ciele udržateľného rozvoja a plniť dôležitú funkciu pri zbere údajov. VR napríklad spolupracuje s OECD a pravidelne zhromažďuje údaje o miestnej a regionálnej angažovanosti v oblasti cieľov udržateľného rozvoja a je presvedčený, že ide o ukázkový príklad partnerstva vychádzajúceho z výskumu dôkazoch.

26. Nabáda Európsku komisiu, aby zvýšila spoľahlivosť svojej monitorovacej správy Eurostatu o cieľoch udržateľného rozvoja, a to tak, že zahrnie jednoducho kvantifikovateľné a nebyrokraticky stanoviteľné úrovne dosiahnutia cieľov udržateľného rozvoja. Komisia by mala vo väčšej miere využívať túto správu v rámci európskeho semestra a doplniť ju o údaje a najlepšie postupy miestnych a regionálnych samospráv, keďže súčasné monitorovanie nezahŕňa žiadne údaje na úrovni NUTS 2.

Úloha cieľov udržateľného rozvoja v európskom semestri pre udržateľnú obnovu

27. Oceňuje významnú prácu, ktorú Európska komisia vykonala v snahe začleniť ciele udržateľného rozvoja do európskeho semestra v rámci cyklu semestra 2020. Postupné začleňovanie cieľov udržateľného rozvoja do ročnej stratégie udržateľného rastu, správ o jednotlivých krajinách a národných programov reforiem preukázalo skutočný záväzok EÚ k zmene paradigmy smerom k udržateľnému rozvoju.

28. Podporuje Európsku zelenú dohodu a žiada o synergickejšiu interpretáciu cieľov udržateľného rozvoja pri riešení zmeny klímy a poukazuje tu na užitočnosť cieľov udržateľného rozvoja, najmä cieľa udržateľného rozvoja č. 13 a príležitosť pracovať na kompromisoch súdržnosti politiky s rámcom cieľov udržateľného rozvoja.

29. Sa domnieva, že je potrebné lepšie zosúladiť priority všetkých programov financovania s cieľom univerzálne začleniť ciele udržateľného rozvoja. Napríklad 100 klimatických neutrálnych miest v roku 2030 je krokom k zrýchleniu plnenia cieľov udržateľného rozvoja. Investície do sociálnych otázok sú prospešné aj pre klímu.

⁽⁵⁾ <https://bit.ly/3fjXlaF>

30. Preto nabáda Európsku komisiu, aby výslovne opätovne začlenila ciele udržateľného rozvoja do reformovaného európskeho semestra, čo povedie k udržateľnej miestnej obnove, ktorá by mala v plnej miere zapojiť miestne a regionálne samosprávy a dopĺňať reformy a investície v členských štátoch, ktoré by mali byť v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja a mali by prinášať európsku pridanú hodnotu.

31. V tejto súvislosti opätovne zdôrazňuje, že je potrebné, aby Európska komisia vymedzila pojem „štrukturálne reformy“ v kontexte európskeho semestra. Takéto vymedzenie je potrebné v záujme zabezpečiť, aby sa tieto reformy obmedzovali na oblasti politiky, ktoré sú relevantné pre plnenie cieľov Zmluvy o EÚ a zastrešujúcich politických stratégií Európskej únie vrátane cieľov udržateľného rozvoja a ktoré pri náležitom dodržiavaní zásady subsidiarity priamo súvisia s právomocami EÚ ⁽⁶⁾.

32. Vyzýva Komisiu, aby zvažila príspevok k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja ako spoločný a prierezový cieľ všetkých európskych programov financovania priameho a nepriameho riadenia.

33. Sa preto domnieva, že jeho odporúčania na lepšie prevzatie zodpovednosti za európsky semester sú v súčasnosti o to dôležitejšie, že je naliehavo potrebné zapojiť do tohto procesu regióny, mestá, vidiecke obce a zainteresované strany a zabezpečiť demokratickejšiu a transparentnejšiu správu vecí verejných. Berie na vedomie, že pracovný dokument útvarov Komisie o plnení cieľov udržateľného rozvoja OSN v tomto smere opätovne poukazuje aj na potrebu zapojiť zainteresované strany do plnenia cieľov udržateľného rozvoja.

34. Opakuje svoju výzvu na prijatie európskeho kódexu správania s cieľom zapojiť miestne a regionálne samosprávy a ich zastupujúce združenia do európskeho semestra, a pripomína, že Európska komisia by mala ísť príkladom a viesť štruktúrovaný dialóg so zainteresovanými stranami o európskom semestri, najmä po nevyplnenom priestore, ktorý zanechalo neobnovenie platformy viacerých zainteresovaných strán EÚ pre ciele udržateľného rozvoja.

35. Navrhuje ako prvý krok v tomto smere zorganizovať konferenciu zainteresovaných strán o európskom semestri s podporou oboch poradných výborov a/alebo konzultácie s výbormi pred uverejnením nasledujúcej ročnej stratégie udržateľného rastu.

36. Zdôrazňuje, že podpora dvojakej transformácie a vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv a jeho sprievodného akčného plánu v národných plánoch obnovy a odolnosti nepostačuje na koherentné a konzistentné pokrytie cieľov udržateľného rozvoja v snahe poskytnúť jasnú cestu k dosiahnutiu čiastkových cieľov a hlavných cieľov. Súčasná kríza ukázala, že EÚ potrebuje ciele udržateľného rozvoja ako širší prístup, ktorý zahŕňa a nadväzuje na ďalšie politiky, ako sú biodiverzita a zdravie v záujme predísť budúcim krízam.

37. Keďže sa Európa ocitla na križovatke, vyzýva Európsku komisiu, aby využila nasledujúcu ročnú stratégiu udržateľného rastu na rok 2022 na formálne opätovné začlenenie cieľov udržateľného rozvoja do európskeho semestra, lepšie prepojenie týchto cieľov a RRF a aby výslovne potvrdila ciele udržateľného rozvoja ako spôsob, ktorým môže EÚ formovať udržateľnú obnovu.

38. Sa domnieva, že zachovanie zamerania európskeho semestra ako rámca pre koordináciu hospodárskych politík krajín EÚ je možné aj so začlenením cieľov udržateľného rozvoja a že tieto ciele by sa preto mali čo najskôr opäť začleniť do európskeho semestra.

39. Nabáda Európsku komisiu, aby začala takúto reintegráciu počas hodnotenia NRRP mapovaním cieľov udržateľného rozvoja v NRRP, ktoré predložili jednotlivé členské štáty. Zdôrazňuje, že takéto zmapovanie, pokiaľ ide o to, ako plány prispievajú k plneniu cieľov udržateľného rozvoja, by uskutočnili útvary Európskej komisie. To by poskytlo užitočný prehľad o komplexnosti týchto plánov, pričom by to nepredstavovalo ďalšiu administratívnu záťaž pri podávaní správ.

40. Vyzýva Komisiu, aby zvažila vytvorenie jednoducho štruktúrovaného, nebyrokratického environmentálneho prehľadu, ktorý by dopĺňal sociálny prehľad v rámci európskeho semestra a pripravil by formálne začlenenie cieľov udržateľného rozvoja do ďalšieho cyklu európskeho semestra.

41. Vyslovuje sa za to, aby Komisia predložila návrhy na lepšie zosúladenie požiadaviek na zodpovednosť podnikov s vykonávaním Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. To by mohlo zahŕňať zväzovanie jednoducho štruktúrovaného a nebyrokratického európskeho pasu zodpovednosti veľkých podnikov, v ktorom by sa stanovili požiadavky týkajúce sa cieľov udržateľného rozvoja, pokiaľ ide o pracovnoprávne vzťahy, rodovú rovnosť, riadenie dodávateľského reťazca, zďaňovanie a finančnú transparentnosť.

⁽⁶⁾ Pozri stanovisko VR 3764/2018 na tému *Program na podporu reforiem a európsky nástroj stabilizácie investícií*, <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/COR-2018-03764-00-00-AC-TRA-SK.docx/content>.

42. Sa domnieva, že návrh Komisie na revíziu Paktu stability a rastu, ktorý sa má predložiť v poslednom štvrtroku 2021, by mal pripraviť pôdu pre reformu mechanizmov rozpočtového a makroekonomického dohľadu EÚ zameranú na udržateľnosť v snahe zabezpečiť dostatočne vysokú úroveň kvalitných verejných investícií do udržateľnej transformácie Európskej únie. To by malo zahŕňať návrhy na začlenenie jednoduchých a nebyrokratických ukazovateľov do fiškálneho rámca, ktoré lepšie odrážajú proces dosahovania cieľov udržateľného rozvoja než HDP.

Miestny a regionálny prínos k cieľom udržateľného rozvoja

43. Poukazuje na to, že podľa odhadov OECD 65 % zo 169 súvisiacich čiastkových cieľov v rámci 17 cieľov udržateľného rozvoja nemožno dosiahnuť bez zapojenia miestnych alebo regionálnych samospráv alebo koordinácie s nimi⁽⁷⁾.

44. Konštatuje, že miestne a regionálne samosprávy boli v roku 2018 v priemere zodpovedné za 53 % celkových verejných investícií v EÚ⁽⁸⁾. Väčšina týchto investícií sa týka infraštruktúry pre základné služby, v ktorých majú mestá a/alebo regióny základné právomoci a na ktoré sa niekedy vzťahujú konkrétne ciele udržateľného rozvoja, ako je vzdelávanie, zdravie, sociálna infraštruktúra, pitná voda, sanitácia, nakladanie s tuhým odpadom, energia, doprava a bývanie. Berie tiež na vedomie, že celý jedenásty cieľ udržateľného rozvoja je venovaný mestám a miestnym komunitám.

45. Sa domnieva, že miestne a miestna regionálne samosprávy sú kľúčové pre spustenie miestnych, regionálnych, a teda aj národných politík v dôležitých oblastiach súvisiacich s cieľmi udržateľného rozvoja, ako sú životné prostredie, verejné služby, vzdelávanie, zdravotníctvo a hospodársky a územný rozvoj a prispievajú k mnohým iným cieľom, ako sú rodová rovnosť, udržateľná spotreba, zamestnanosť, inovácia, inkluzívne spoločnosti, dobrá správa vecí verejných a partnerstvá. Preto je dôležité posilniť existujúci konsenzus o zvýšení územných priorít v rámci politiky EÚ. Mnoho sietí zriadilo pracovné skupiny, v rámci ktorých si členovia vymieňajú informácie a skúsenosti s plnením cieľov udržateľného rozvoja vo svojich krajinách – v niektorých prípadoch s partnermi v partnerských krajinách – a obhajujú svoje ciele pred Európskou komisiou a na medzinárodných fórach. Je tiež dôležité, aby miestne a regionálne samosprávy mohli na európskej úrovni vykonávať právomoci, ktorými disponujú vo svojich krajinách, pretože sa tým uľahčí presadzovanie verejných politík v prospech cieľov udržateľného rozvoja na všetkých úrovniach.

46. Vítá predbežné výsledky prieskumu VR a OECD o cieľoch udržateľného rozvoja a obnove⁽⁹⁾, z ktorých vyplýva, že napriek pandémie sú miestne a regionálne samosprávy stále mobilizované realizovať ciele udržateľného rozvoja, pričom 60 % miestnych a regionálnych respondentov vyjadrilo presvedčenie, že ciele udržateľného rozvoja môžu pomôcť zaujať holistickejší prístup k obnove a 43 % má osobitnú štruktúru riadenia na ich vykonávanie.

47. Oceňuje prácu medzinárodných a európskych združení a organizácií zameraných na podporu lokalizácie cieľov udržateľného rozvoja na európskej a medzinárodnej úrovni prostredníctvom decentralizovanej spolupráce a vyzýva na väčšie úsilie o podporu týchto partnerstiev⁽¹⁰⁾.

48. Podporuje ďalší rozvoj iniciatívy OSN s názvom „Lokalizácia cieľov udržateľného rozvoja“ v snahe urýchliť a zintenzívniť úsilie o dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030. Zaväzuje sa spolupracovať s OSN a Európskou komisiou, aby sa podnietila väčšia mobilizácia miest a regiónov v záujme lokalizácie cieľov udržateľného rozvoja a vypracovania dobrovoľných správ o miestnom, regionálnom a subnárodnom preskúmaní, ktoré môžu v konečnom dôsledku prispieť k dobrovoľným správam o vnútroštátnom preskúmaní.

49. Zdôrazňuje, že pri meraní pokroku pri plnení cieľov udržateľného rozvoja je potrebné zamerať sa na miestnu úroveň. EÚ by mala mestám a regiónom pomôcť monitorovať ich pokrok pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja vychádzajúc z ich príslušných daností⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ OECD cituje Sieť riešení udržateľného rozvoja OSN v dokumente s názvom *A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals: A role for Cities and Regions to leave no-one behind* (Teritoriálny prístup k cieľom udržateľného rozvoja: Úloha miest a regiónov na nikoho nezabudnúť) (2017), OECD.

⁽⁸⁾ *Key Data on Local and Regional Governments in the EU* (Kľúčové údaje o miestnych a regionálnych samosprávach v Európskej únii), 2019, OECD.

⁽⁹⁾ Prieskum VR a OECD: Ciele udržateľného rozvoja ako rámec pre obnovu po pandémii COVID-19 v mestách a regiónoch. Prieskum sa realizoval od 10. mája do 18. júna 2021.

⁽¹⁰⁾ Niekoľko príkladov: OECD a jej pilotný projekt územného prístupu k cieľom udržateľného rozvoja; Rada európskych obcí a regiónov (CEMR) a jej činnosť na pomoc národným združeniam regiónov a miest pri príprave dobrovoľných subnárodných hodnotení týkajúcich sa celých krajín; Zhromaždenie európskych regiónov (AER) a jeho činnosť v oblasti vykonávania cieľov udržateľného rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni; globálna sieť Regions4 a jej iniciatíva v oblasti cieľov udržateľného rozvoja *Community of practice*; sieť EUROCITIES a jej pracovná skupina pre ciele udržateľného rozvoja; PLATFORMA a Únia miest a miestnych samospráv a ich školenie pre školiteľov o cieľoch udržateľného rozvoja; program EÚ URBACT a ciele udržateľného rozvoja; think-tank City Mayors Foundation na podporu udržateľnosti; a ICLE, popredná sieť pre mestá na celom svete pre programy udržateľnosti.

⁽¹¹⁾ Ako sa to deje napríklad v Portugalsku v prípade projektov CESOP Local realizovaných Katolíckou univerzitou v Portugalsku a projektov ODS Local realizovaných Lisabonskou univerzitou.

50. Žiada Spoločné výskumné centrum, aby pokračovalo v práci na dobrovoľných miestnych preskúmaniach vo forme príručiek a začlenilo ich do mechanizmov inteligentnej špecializácie s cieľom podporiť mestá a miestne samosprávy pri využívaní súdržnosti a ďalších finančných nástrojov. Európska komisia by okrem toho mala vytvoriť stimuly pre mestá a regióny, aby pracovali na lokalizácii cieľov udržateľného rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni. VR by mal koordinovať tento rozsiahly proces.

51. Konštatuje, že je tiež potrebné posilniť budovanie kapacít na miestnej úrovni pri plnení cieľov udržateľného rozvoja. VR považuje za nevyhnutné spoločne rozvíjať modely strategického riadenia a osobitné nástroje riadenia pre udržateľný rozvoj a ponúknuť školenia rozhodujúcim činiteľom a zamestnancom miestnej samosprávy a miestnym zainteresovaným stranám. EÚ by mohla podporovať európske siete spoločného rozvoja a takéto príležitosti odbornej prípravy. VR tiež považuje úlohu vedecko-technologického a humanistického výskumu za kľúčovú pre dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja, a preto je potrebné zabezpečiť primerané financovanie centier vytvárajúcich poznatky a inovácie.

52. Konštatuje, že je potrebné urýchliť kultúru spolupráce vo všetkých odvetviach a na všetkých úrovniach pri vykonávaní cieľov udržateľného rozvoja.

53. Preto žiada, aby EK vytvorila priame stimuly pre miestne a regionálne samosprávy, ktoré by priamo spolupracovali so súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou pri presadzovaní cieľov udržateľného rozvoja.

54. Zdôrazňuje kľúčovú úlohu regiónov pri navrhovaní a vykonávaní cieľov udržateľného rozvoja v praxi ako základných partnerov národných a miestnych subjektov v duchu spolupráce zakotvenej v celi udržateľného rozvoja č. 17. Finančná a technická podpora regiónov je nevyhnutná na pomoc a budovanie miestnych kapacít na lokalizáciu cieľov udržateľného rozvoja a na zabezpečenie toho, aby udržateľné vidiecke a prímestské oblasti mali udržateľné vzájomné väzby s mestami.

55. Dôrazne podporuje výmenu miestnych a regionálnych najlepších postupov a je presvedčený, že je zásadná pre presadzovanie agendy cieľov udržateľného rozvoja, napríklad prostredníctvom nedávno vytvoreného pilotného projektu *Urbact Network*, ktorý združuje mestá lokalizujúce ciele udržateľného rozvoja. EÚ však musí vytvoriť nový program na výmenu osvedčených postupov medzi mestami a regiónmi v celej EÚ, ako aj s mestami z iných kontinentov s cieľom identifikovať globálne osvedčené postupy a podporovať dvojstranné dohody.

56. Je odhodlaný spojiť sily s ostatnými európskymi inštitúciami pri organizovaní podujatí „*Science meets regions*“ (Veda a regióny) a akčných projektov zameraných na ciele udržateľného rozvoja pilotné testovanie, experimentovanie, vytváranie prototypov a rozširovanie, najmä využitím skúseností z regiónov, ktoré uskutočňujú svoje politiky na základe cieľov udržateľného rozvoja, a neskoršou podporou ich opakovania a rozširovania.

57. Žiada EÚ, aby vytvorila stimuly na podporu participatívnych opatrení verejných a miestnych organizácií na plnenie cieľov udržateľného rozvoja. Tieto stimuly by mali zlepšiť šírenie Agendy 2030 a propagovať ciele udržateľného rozvoja medzi bežnými občanmi v Európe aj mimo nej prostredníctvom viacúrovňových partnerstiev a partnerstiev viacerých zainteresovaných strán.

58. Opätovne potvrdzuje svoj záväzok zintenzívniť partnerstvá s OECD, EUROCITIES, AER, CEMR – PLATFORMA a Regions4 v snahe urýchliť lokalizáciu cieľov udržateľného rozvoja a presadzovať ich ako hlavnú hodnotu EÚ a zaväzuje sa uzavrieť ďalšie partnerstvá na ďalšiu podporu lokalizácie cieľov udržateľného rozvoja v Európe a mimo nej.

59. Odvoláva sa na svoje stanovisko na tému *Ciele udržateľného rozvoja: základ dlhodobej stratégie EÚ pre udržateľnú Európu do roku 2030* ⁽¹²⁾, v ktorom sú uvedené politické názory VR na diskusný dokument s názvom *Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030* a ktoré stále platia, pokiaľ ide o výzvy na to, aby „nové kolégium Európskej komisie prevzalo vedúcu úlohu pri vytváraní viacúrovňového a medziodvetvového riadenia za účasti viacerých zainteresovaných strán, ktoré umožní začleniť všetky rozmery cieľov udržateľného rozvoja do všetkých politík EÚ“.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITIKOSTAS

⁽¹²⁾ Spravodajca: Arnoldas Abramavičius (LT/EELS), prijaté 26. júna 2019, COR-2019-00239.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy

(2021/C 440/08)

Spravodajca:	Markku MARKKULA (FI/ELS), predseda zastupiteľstva mesta Espoo
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy COM(2021) 82 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV

Hlavné všeobecné poznámky

1. víta výzvu Európskej komisie v novej stratégii EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy adresovanú mestám a regiónom, aby spolu s VR pripravili pôdu pre ambicióznejšie ciele v oblasti odolnosti voči zmene klímy a aby sa zaviazali lepšie začleniť opatrenia EÚ do vnútroštátnych, regionálnych a miestnych právnych predpisov a činností;
2. so znepokojením konštatuje, že hospodárske straty spôsobené extrémnymi poveternostnými podmienkami dosiahli od roku 1980 do roku 2016 viac ako 436 miliárd EUR a zvýšia sa aspoň na 170 miliárd EUR ročne, ak globálne otepľovanie dosiahne 3 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou;
3. opätovne zdôrazňuje, že naliehavá potreba bojovať proti zmene klímy si v súlade s Parížskou dohodou vyžaduje odhodlané politické vedenie na všetkých úrovniach riadenia, ktoré je hnacou silou dobre vymedzeného prechodu na klimaticky neutrálnu Európu orientovaného na konkrétne opatrenia a vychádza z prístupu zdola nahor, do ktorého je správne začlenená adaptácia na zmenu klímy a jej zmiernenie;
4. zdôrazňuje, že úloha miest a regiónov sa zmenila z administratívneho zamerania na orgán orientovaný na služby a spoluprácu, ktorý zahŕňa občanov, akademickú obec, podniky a tretí sektor. VR vyzýva mestá a regióny, aby analyzovali a obnovili svoju úlohu, spoluprácu a inovačné politiky s cieľom podporiť rozsiahle spoločenské a technologické inovácie. To im umožní riešiť hlavné spoločenské výzvy a zabezpečiť správne podmienky pre sociálne spoločnosti;
5. žiada, aby sa politiky založené na dopyte, uhlíkovej stope a zmenšení uhlíkovej stopy používali ako kritériá pre udržateľné verejné obstarávanie s cieľom urýchliť transformáciu na obehové hospodárstvo a zvýšiť dopyt po udržateľných produktoch a službách šetrných ku klíme;
6. zdôrazňuje kľúčový význam osvedčenia na miestnej úrovni a odhodlania konať. V záujme toho sú potrebné nové inováčné spôsoby s cieľom poskytovať kvalitnú podporu opatreniam na miestnej úrovni. VR bude spolupracovať s Európskou komisiou na vývoji modelov operačných opatrení v rámci iniciatívy Zelená dohoda na miestnej úrovni pre obce rôznej veľkosti a v rôznych fázach rozvoja prispôbené miestnej situácii;
7. konštatuje, že pre stanovené ciele je mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby sa najnovšie údaje z výskumu využívali, modifikovali a uplatňovali oveľa rýchlejšie ako doposiaľ. Preto naliehavo vyzýva Európsku komisiu, aby zriadila centrá EVP s cieľom zamerať sa na podporu inovácií potrebných na miestnej a regionálnej úrovni z hľadiska spoločnosti a pracovať na rozvoji ekosystémov pre akademickú obec, podniky, spoločnosť a jednotlivcov;

8. prostredníctvom svojej politickej a komunikačnej kampane *Zelená dohoda na miestnej úrovni* poukazuje na to, ako môžu mestá a regióny urýchliť spravodlivú a udržateľnú transformáciu s využitím miestneho, regionálneho, vnútroštátneho a európskeho verejného a súkromného financovania, ako aj ďalších podporných iniciatív. VR je odhodlaný spolupracovať a dosiahnuť prelomové riešenia spolu s Európskou komisiou, misiami EÚ, Radou EÚ pre inováciu, sieťou regionálnych centier EVP a ďalšími iniciatívami príslušných zainteresovaných strán;

9. poukazuje na to, že približne 40 % miest EÚ s viac ako 150 000 obyvateľmi prijalo plány pre adaptáciu na zmenu klímy⁽¹⁾ a nabáda všetky mestá, aby sa pripojili k poznatkom a najlepším postupom v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a pravidelne ich aktualizovali. VR vyzýva mestá a regióny, aby spojili svoje sily s miestnymi a medzinárodnými priemyselnými odvetvami a vytvárali partnerstvá na prispôbenie sa zmene klímy a zmiernenie jej účinkov, a vyzýva Komisiu, aby širila pozitívne výsledky;

10. dôrazne podporuje uplatňovanie stratégie dosiahnuť odolnosť spravodlivým a primeraným spôsobom. Zmena klímy je čoraz problematickejšia, najmä pre osoby v zraniteľných situáciách, staršie osoby, chorých a pre ľudí s nízkymi príjmami. V stratégii sa musí venovať osobitná pozornosť týmto skupinám;

11. zdôrazňuje, že je pripravený a odhodlaný spoločne vytvoriť celoeurópsky adaptačný systém s mestami a regiónmi, ako aj dobre fungujúcu štruktúru viacúrovňového riadenia s jasne vymedzenou zodpovednosťou. Cieľom je umožniť prijímať opatrenia a vytvoriť účinné regionálne a lokálne adaptačné mechanizmy a mechanizmy zmiernenia založené na spoločnej spolupráci verejného, súkromného a tretieho sektora, zlepšiť poznatky a schopnosti a využívať finančné zdroje;

Adaptačná stratégia v rámci Európskej zelenej dohody

12. sa domnieva, že do jedného roka od nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia by Komisia mala prijať usmernenia, ktoré stanovujú spoločné zásady a postupy identifikácie, klasifikácie a obozretného riadenia fyzických a materiálnych klimatických rizík pri plánovaní, vývoji, realizácii a monitorovaní plánov, programov a projektov;

13. navrhuje, aby sa vytvorili synergie medzi usmerneniami o adaptácii a smernicami o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;

14. konštatuje, že miestne a regionálne samosprávy sú zodpovedné za viac ako 70 % opatrení na zmiernenie účinkov zmeny klímy a až za 90 % opatrení na prispôbenie sa zmene klímy. Preto žiadna adaptačná politika nebude úspešná, pokiaľ sa v nej nezohľadnia potreby, názory a odborné znalosti regiónov a miest;

15. vyzýva na to, aby sa mestá a regióny aktívne podieľali na príprave svojich plánov v oblasti klímy a akčných plánov pre zelenú dohodu na miestnej úrovni, ktoré majú zásadný význam, pokiaľ ide o úsilie riešiť výzvy v spojitosti so zmenou klímy, a ktorých cieľom je predchádzať okolnostiam, na ktoré sa nemožno adaptovať, a adaptovať sa na okolnosti, ktorým nemožno predísť;

16. vyzýva na posilnenie regionálnej spolupráce strán v oblasti plánov a opatrení na prispôbenie sa zmene klímy v praxi. Práve na miestnej a regionálnej úrovni sa musia realizovať opatrenia spolu so zapojením občanov a podnikov;

17. uznáva, že najvzdialenejšie regióny EÚ musia reagovať na vážne výzvy v oblasti adaptácie vzhľadom na osobitnú zraniteľnosť, ktorá spôsobuje ich mimoriadnu náchylnosť na účinky zmeny klímy; víta všetky snahy o zmiernenie týchto účinkov, ako napríklad výmena najlepších postupov a globálne a regionálne adaptačné riešenia, ktoré by mala propagovať a podporovať Komisia a členské štáty;

18. zdôrazňuje význam spoločného rozvoja vhodných adaptačných metód a nástrojov na podporu spoločného vytvárania spoločenských inovácií, cezhraničnej spolupráce, výmeny skúseností a schopností v oblasti odolnosti, pričom dôležitým prínosom môžu byť v tomto ohľade opatrenia zahrnuté v celi č. 2 v rámci iniciatívy Interreg na roky 2021 – 2027;

⁽¹⁾ Správa o vykonávaní stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, COM(2018) 738 final.

19. zdôrazňuje, že existuje čoraz silnejšia dôkazová základňa v spojitosti s tým, že ženy sú neúmerne zraniteľné voči zmene klímy z dôvodu zakorenených sociálnych noriem a sociálno-ekonomických štruktúr, ktoré im znemožňujú prístup k zdrojom, rozhodovaniu, informáciám, vzdelaniu, zamestnaniu atď. Preto sa domnieva, že politiky, vrátane Európskej zelenej dohody, sú kľúčové pre prekonanie týchto prekážok a posilnenie celkových potenciálnych zručností, vedomostí a kvalifikácií žien a dievčat s cieľom zabezpečiť účinnosť a udržateľnosť adaptácie na zmenu klímy a znižovania rizika katastrof;
20. vyzdvihuje význam rýchleho prístupu k odbornému poradenstvu o využívaní vedomostí a finančných nástrojov EÚ;
21. zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa lesy a lesnícke podniky ekologicky prispôbovali zmene klímy. Lesy a vlastníci lesov zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri ochrane klímy, no sú tiež osobitne zasiahnutí zmenou klímy. Očakáva, že avizovaná stratégia lesného hospodárstva EÚ zohľadní osobitné vlastnosti lesov v rôznych častiach Európy a že bude úzko prepojená so stratégiou EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy a stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity, ako aj s podpornými opatreniami EÚ pre lesy s poloprírodným charakterom, pokiaľ ide o ich adaptáciu na zmenu klímy a posilňovanie ich kapacity zachytávania uhlíka;
22. vyzýva na urýchlené a ambiciózne vykonávanie opatrení ohlásených v stratégii na podporu adaptačných riešení inšpirovaných prírodou vrátane nových a inovačných koncepcií a produktov financovania. Týka sa to najmä ochrany a obnovy mokradí a rašelinísk a ekologizácie miest; Takéto riešenia prispievajú k zvyšovaniu odolnosti voči zmene klímy, zdravému životnému štýlu, ako aj k dosahovaniu ďalších cieľov zelenej dohody;
23. považuje rozsiahle verejno-súkromné investície do vývoja a zavádzania nových inovatívnych riešení za nevyhnutné. Príkladom je správa „Nulová bilancia emisií do roku 2050: Plán globálneho energetického sektora“, ktorú zverejnila Medzinárodná agentúra pre energetiku (IEA) v máji 2021 a ktorá uvádza plán založený na viac ako 400 priebežných cieľoch, ktoré majú viesť ku globálnemu cieľu dosiahnuť nulové emisie do roku 2050. Je dôležité, aby takéto investície tiež zvyšovali hospodársky rast a zabráňovali predčasným úmrtiam;
24. poukazuje na spoločné úsilie so Spoločným výskumným centrom a ďalšími generálnymi riaditeľstvami Komisie zamerané na rozvoj koncepcie miestnych vedeckých platforiem o zmene klímy (existujúce „medzivládne panely o zmene klímy“) s cieľom stimulovať spoluprácu s vedcami a podporiť rozhodovanie miestnych volených úradníkov;

Zmenšenie uhlíkovej stopy – nový prístup k výpočtu vplyvu zmeny klímy

25. víta zámer Komisie koordinovať jednotlivé politické oblasti s cieľom využiť synergické účinky;
26. sa zasadzuje za zníženie uhlíkovej stopy minimalizovaním negatívneho vplyvu produktov, vytvoreného odpadu, služieb a organizácií a požaduje, aby sa kladol dôraz na zmenšenie uhlíkovej stopy poukazovaním na pozitívny vplyv produktov, služieb a organizácií šetrných ku klíme na udržateľnosť na základe cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja;
27. víta zámer prepojiť adaptáciu na zmenu klímy so smernicou o energetickej hospodárnosti budov, nariadením o stavebných výrobkoch a smernicou o ekodizajne;
28. vyzýva európske priemyselné odvetvia, aby iniciovali rozvoj podnikania v oblasti zmenšenia uhlíkovej stopy a investovali do neho prostredníctvom lepšej energetickej efektívnosti, obmedzeného používania materiálov, zavedením využívania surovín šetrných ku klíme, znižovaním množstva odpadu, predlžovaním životnosti výrobkov a zlepšovaním použiteľnosti výrobkov;
29. naliehavo vyzýva verejný sektor, aby rôznymi spôsobmi využíval svoju úlohu a aktíva s cieľom pomôcť priemyselným odvetviám urýchliť proces vytvárania nových riešení v oblasti zmenšovania uhlíkovej stopy, napríklad pokiaľ ide o preorientovanie verejného obstarávania so zámerom urýchliť vývoj udržateľných nových produktov a služieb a zvýšiť po nich dopyt, otvorené údaje na analýzu problémov a vypracovanie riešení blízkych prírode, crowdsourcing na zavádzanie inovácií a zriaďovanie startupových platforiem a vytváranie sietí s úmyslom rozvíjať a šíriť nové koncepcie a riešenia v záujme zvýšiť udržateľnosť;

Stanovenie cien uhlíka – neoddeliteľná súčasť ekologickej transformácie

30. zastáva názor, že verejný aj súkromný sektor by pri svojich obstarávaníach mal dôkladnejšie skúmať potreby, aby sa zabránilo zbytočnému obstarávaniu produktov a služieb. Tieto skutočné potreby by sa následne mali uspokojovať aj prostredníctvom udržateľných výrobkov a služieb;

31. naliehavo vyzýva Komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť zabezpečeniu efektívneho systému stanovovania cien emisií CO₂, keďže ide o jedno z najúčinnějších opatrení v boji proti zmene klímy. Na prilákanie potrebných investícií by cena CO₂ mala byť predvídateľná a na primeranej úrovni a mala by zohľadňovať skutočné náklady na škody spôsobené emisiami CO₂ s cieľom povzbudiť energetické a iné spoločnosti, aby investovali do riešení šetrných ku klíme;

32. zdôrazňuje, že systém stanovovania cien CO₂ by mal zahŕňať mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach so zámerom vytvoriť rovnaké podmienky na medzinárodnej úrovni, ktoré sú transparentné, a v záujme toho, aby sa eliminovali tzv. „čierni pasažieri“;

33. navrhuje zaviesť pevné trhové stimuly na prilákanie rozvoja nových záchytovej uhlíka a udržateľnú náhradu materiálov s vysokou uhlíkovou stopou materiálmi s nízkou uhlíkovou stopou. Výskum, vývoj a inovácie by mali podporovať vývoj nových technológií zameraných na znižovanie emisií CO₂ a metódy merania;

34. žiada kombináciu vhodných trhových mechanizmov, daní, finančných opatrení, právnych ustanovení a dobrovoľných záväzkov verejného sektora s cieľom prilákať investície v oblasti zmeny klímy do sektora mimo ETS v snahe dosiahnuť nákladovo efektívne zníženie objemu emisií;

35. vyzýva na ďalšie zlepšenie systému obchodovania s emisiami (ETS), najmä pokiaľ ide o vykurovanie, chladenie, využívanie pôdy, dopravu a lesné hospodárstvo (LULUCF). Pri prijímaní systematických krokov na rozvoj ETS by sa vnútroštátne zdaňovanie energie a zdaňovanie v oblasti klímy malo začleniť do globálneho systému ETS;

36. je presvedčený, že rýchlejšie účinné opatrenia zamerané na postupné ukončenie priamych a nepriamych dotácií na fosílna palivá – napríklad existujúce daňové výnimky pre letecké palivo – sú čo najskôr potrebné na vytvorenie efektívnych rovnakých podmienok pre obnoviteľné zdroje energie. Budú tiež podnecovať zmenu správania a vytvárať zdroje potrebné na podporu spravodlivej transformácie;

37. vyzýva EÚ, aby sa vo svete profilovala ako vedúca sila v snahe vyvinúť najneskôr do roku 2030 potrebný systém stanovovania cien emisií CO₂ a systém zostavovania rozpočtu a vyrokovať podobné prvky so svojimi globálnymi obchodnými partnermi;

Financovanie boja proti zmene klímy

38. uznáva obrovské počiatočné investičné potreby vrátane investícií do energetiky, ktoré sa podľa Európskej komisie odhadujú len na roky 2021 – 2030 o 350 miliárd EUR ročne viac ako v predchádzajúcom desaťročí⁽²⁾. VR zdôrazňuje kľúčový význam partnerstiev, v rámci ktorých by sa verejné prostriedky mali zamerať na zrýchlenie tempa;

39. vyzýva na pomoc mestám a regiónom pri hľadaní správnej kombinácie verejných a súkromných finančných prostriedkov na prijímanie adaptačných opatrení z medzinárodných, európskych, vnútroštátnych a miestnych zdrojov a žiada, aby sa znížila byrokracia a zjednodušil prístup k finančným prostriedkom EÚ;

40. vyzýva EÚ a ďalších aktérov, aby vypracovali spôsoby merania potenciálneho vplyvu rizík súvisiacich s klímou na verejné financie a nástroje a modely stresového testovania klímy a aby zohľadňovali zmenu klímy vo výkazoch a vo fiškálnych rámcoch;

41. zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné aktualizovať vnútroštátny energetický mix prostredníctvom využitia vyspelých technológií s cieľom čo najviac prispieť k naplneniu stratégie v oblasti dekarbonizácie a tiež preto, aby boli v plnej miere zahrnuté a využité príspevky výrobcov-spotrebiteľov, miestnych energetických spoločenstiev a nových technológií. Vyzdvihuje význam spoľahlivej elektrizačnej sústavy nízkeho a stredného napätia a potrebu zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov pri základnom zaťažení, najmä prostredníctvom rozvoja zásobovacích a riadiacich technológií, ako aj energetických sietí so zámerom lepšie napojiť nových maloobjemových výrobcov na sústavu nízkeho a stredného napätia. Vyzýva Komisiu, aby v novom navrhovanom rámci TEN-E boli projekty inteligentných sietí lepšie zastúpené v zozname projektov spoločného záujmu;

⁽²⁾ Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030, COM(2020) 562 final.

42. poukazuje na to, že odstránenie rozdielov v ochrane klímy si vyžaduje posilnenie dialógu medzi tvorcami politik a ich zainteresovanými stranami, najmä priemyselnými odvetviami a investormi vrátane poisťovateľov a dôchodkových fondov;

43. víta novú úroveň záväzku Európskej investičnej banky (EIB) zvýšiť do roku 2025 podiel finančných prostriedkov určených na opatrenia v oblasti klímy a vypracovanie plánu pre klimatickú banku⁽³⁾. Taktiež víta, že EIB zaviedla systém hodnotenia klimatických rizík (CRA) na systematické hodnotenie fyzických klimatických rizík;

Európske stredisko pre monitorovanie klímy a zdravia – začlenenie zdravia do cieľov v oblasti klímy

44. víta zriadenie Európskeho strediska pre monitorovanie klímy a zdravia v rámci Európskej platformy pre adaptáciu na zmenu klímy. Prostredníctvom tohto monitorovacieho strediska možno zhromažďovať a prepájať údaje, nástroje a odborné znalosti s cieľom oznamovať, monitorovať a analyzovať účinky zmeny klímy na ľudské zdravie a predchádzať im na základe prístupu „jedno zdravie.“ Považuje však za žiaduce, aby sa oblasť pôsobnosti rozšírila o vplyvy urbanizácie a starnutia;

45. zdôrazňuje, že je potrebné pokračovať v zhromažďovaní príkladov osvedčených postupov vyskúšaných v praxi, sprístupniť ich verejnosti a umožniť ich ľahké vyhľadávanie v archíve vytvorenom na portáli Climate-ADAPT a/alebo v katalógu príkladov dobrej praxe na webovom sídle Dohovoru primátorov a starostov. Poukazuje na to, že prenos znalostí by sa mal uľahčiť aj prostredníctvom spolupráce medzi mestami a mali by sa identifikovať, podporovať a financovať vhodné partnerské a mentorské činnosti;

Digitalizácia, údaje a kozmický priestor

46. zdôrazňuje význam inovatívnych digitálnych technológií, technológie 5G, internetu vecí, umelej inteligencie a dátovej analýzy, ktoré zlepšujú digitálnu a zelenú transformáciu miest a regiónov. Okrem toho má pre vidiecke oblasti mimoriadny význam dostatočné zásobovanie sklenenými vláknami;

47. podčiarkuje, že na to, aby boli všetky opatrenia v oblasti klímy vrátane adaptácie úspešné, musia byť založené na najlepších dostupných poznatkoch a inováciách a v plnej miere závislé od podpory občanov;

48. vyzdvihuje význam používania preventívnych informačných systémov, ako je Galileo a Copernicus, pri posudzovaní nebezpečenstiev a rizík na úrovni komunít, ktoré sú založené na regionálnej a miestnej hĺbkovej analýze údajov, ako aj význam používania satelitov a senzorov s nástrojmi podporovanými GIS na mapovanie zraniteľných miest spojených s rôznymi klimatickými rizikami. Nabáda miestne a regionálne samosprávy, aby využívali službu monitorovania zmeny klímy programu Copernicus (C3S);

49. očakáva, že poznatky získané vďaka systémom monitorovania zo satelitov, ako sú Galileo a Copernicus, o úniku metánu a iných skleníkových plynov, sa využijú na čo najskoršie odstránenie týchto únikov prostredníctvom vnútroštátnych, európskych a medzinárodných opatrení;

50. požaduje regionálnu zmenu v politike adaptácie na zmenu klímy a súhlasí s radou misie pre adaptáciu na zmenu klímy (Climate Adaptation Mission), že sú potrebné najmodernejšie dátové služby v oblasti klímy poskytované programom Copernicus, platformou Climate-Adapt, Vedomostným centrom pre riadenie rizika katastrof a ďalšími nástrojmi a zdrojmi, ako sú satelity na pozorovanie Zeme a snímače na mieste (vrátane pozemných staníc a vzdušných a námorných snímačov);

51. zdôrazňuje, že je potrebné ďalej investovať do vesmírnych technológií s cieľom poskytovať relevantné informácie o klimatických rizikách a súvisiacich adaptačných opatreniach a spolupracovať s Komisiou, so Spoločným výskumným centrom a s Európskou environmentálnou agentúrou, čím by sa tieto technológie viac priblížili miestnym a regionálnym samosprávam;

Misie programu Horizont Európa

52. vyzýva na rýchlejšiu adaptáciu a vykonávanie plánovanej misie programu Horizont Európa s názvom „Adaptácia na zmenu klímy“ a po ich schválení aj iné misie súvisiace s adaptáciou, a to aj v oblasti zdravia pôdy, klimaticky neutrálnych miest a oceánov,

⁽³⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>.

53. vyzdvihuje zásadný význam dvoch misií zameraných na klímu, a to „klimaticky odolná Európa“ a „100 klimaticky neutrálnych miest do roku 2030“ a vyzýva mestá a regióny, ktoré predstavujú celú škálu geograficky, sociálne a hospodársky rozmanitých európskych území, aby spolupracovali s cieľom dosiahnuť cieľ klimatickej neutrality v EÚ;

54. navrhuje, aby Spoločné výskumné stredisko (JRC) EÚ mohlo v spolupráci s VR rozvíjať a organizovať výskumné a vzdelávacie činnosti s cieľom podporiť činnosti misií EÚ v rámci projektu „Veda a regióny.“ Tým sa posilnil vplyv misií a dosiahnuté výsledky by sa okamžite zdieľali pri uplatňovaní v celej Európe;

55. zdôrazňuje svoj záväzok vykonávať misie EÚ v spolupráci s generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre výskum a inovácie a v súlade so spoločným akčným plánom, ktorý podpísala eurokomisárka Maryia Gabriel. VR zdôrazňuje, že misie EÚ potrebujú na dosiahnutie svojich cieľov účinný systém viacúrovňového riadenia, regionálne miestne zamerané inovačné ekosystémy a stratégie pre inteligentnú špecializáciu;

56. prispieva k misiám EÚ aktívnym zapájaním na miestnej úrovni a podporuje zriaďovanie centier EVP tým, že aktívne prispieva k experimentom, rýchlemu vytváraniu prototypov, testovaniu, demonštrácii a šíreniu výsledkov výskumu a inovácií v rámci misií;

57. zdôrazňuje význam začlenenia programu Horizont Európa, spoločných názorných a realizačných nástrojov, inovačných iniciatív verejno-súkromného partnerstva na miestnej úrovni a finančných nástrojov viacúrovňového riadenia do regionálnych stratégií inteligentnej špecializácie;

58. zdôrazňuje zásadný význam zmlúv o partnerstve medzi EÚ a názornými mestami a regiónmi v misiách Smart City a Climate Adaptation s cieľom dosiahnuť celoeurópsky vplyv, priekopnícke ciele v oblasti klímy a rozsiahle výsledky;

59. navrhuje tento trojstupňový prístup k misiám súvisiacim s klímou: 1) otvorený proces s cieľom zapojiť regióny a mestá rôznymi spôsobmi do misie; 2) zapojenie požadovaného počtu priekopníckych komunít do testovania inovatívnych riešení misií v skutočných podmienkach a 3) dohoda o tom, že predvádzacie komunity prispievajú k rozsiahlemu zavádzaniu inovatívnych riešení a k šíreniu najlepších riešení pre celoeurópske použitie;

60. navrhuje nadviazať spoluprácu medzi misiou pre adaptáciu na zmenu klímy a Dohovorom primátorov a starostov a zapojiť čo najviac miest a regiónov s cieľom rozvíjať správne chápanie rizík dôsledkov zmeny klímy, pripraviť sa na ne a riadiť ich, pričom v tomto procese môžu zohrávať aktívnu úlohu vyslanci dohovoru z VR;

61. dôrazne podporuje vytvorenie nástroja politickej podpory zameraného na poskytovanie priamej technickej pomoci s cieľom pomôcť pri vypracúvaní a vykonávaní ich stratégií a plánov na prispôbenie sa zmene klímy. Domnieva sa, že tento nástroj by mal zahŕňať asistenčnú službu pre adaptáciu, praktické semináre a ďalšie nástroje, ktoré sa majú vytvoriť v súčinnosti s Dohovorom primátorov a starostov, a je ochotný podporiť navrhovanie a vykonávanie tohto nástroja;

Kľúčové partnerstvá a COP 26

62. vyzdvihuje konferenciu COP26 UNFCCC ako zásadný míľnik pri upevňovaní postavenia EÚ na čele globálnych opatrení v oblasti klímy a zdôrazňuje, že opatrenia a záväzky, ktoré realizujú mestá a regióny, by mali zohrávať dôležitú a výraznú úlohu pri príprave na COP26;

63. vyzýva UNFCCC, aby sa viac zviditeľnili a uznali nižšie orgány verejnej správy v globálnej diplomacii a pri prijímaní opatrení v oblasti klímy spolu s medzinárodnými spoločenstvami a sieťovými organizáciami, ako je ICLEI, Under2Coalition, Regions4, Climate Alliance a Únia miest a miestnych samospráv (UCLG);

64. odporúča posilniť úlohu miest a regiónov v rámci Európskej platformy pre adaptáciu na zmenu klímy⁽⁴⁾ a želá si prehĺbiť spoluprácu najmä s Európskou environmentálnou agentúrou, EIT Climate-KIC (znalostné a inovačné spoločenstvo Európskeho inovačného a technologického inštitútu pre otázku klímy) a Spoločným výskumným centrom. Taktiež odporúča, aby tieto organizácie pravidelne poskytovali aktuálne informácie o vedeckých poznatkoch a predkladali projekty týkajúce sa zmeny klímy, jej vplyvov a zraniteľnosti v hlavných biogeografických regiónoch Európy;

⁽⁴⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.

65. vyzýva Komisiu, aby členským štátom dôrazne odporučila zapojiť nižšie orgány verejnej správy do vypracovania svojich adaptačných stratégií a podporovania rozvoja regionálnych a miestnych stratégií, ako aj regionálneho členenia národných stratégií. VR je v tomto ohľade pripravený zorganizovať viacúrovňové dialógy v oblasti klímy a energetiky.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Stratégia posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ

(2021/C 440/09)

Spravodajca:	Jean-Luc VANRAES (BE/Renew Europe) poslanec zastupiteľstva mestskej časti Uccle/Ukkel
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia posilnenia uplatňovania Charty základných práv v EÚ COM(2020) 711 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. víta novú stratégiu posilnenia uplatňovania Charty základných práv EÚ, keďže sa v nej osobitne uznáva úloha miestnych a regionálnych samospráv ako kľúčových zainteresovaných strán pri propagovaní a ochrane práv zakotvených v charte;
2. požaduje nepretržité zapojenie miestnych a regionálnych samospráv ako základnej úrovne demokratickej legitimacy do propagovania hodnôt charty a monitorovania dodržiavania zásad, ktoré sú s ňou spojené;
3. súhlasí s tým, že EÚ by mala naďalej podporovať výmenu osvedčených postupov a skúseností medzi všetkými úrovňami verejnej správy (národnou, regionálnou a miestnou) a rozvoj cielenejších usmernení a odbornej prípravy v súvislosti s chartou;
4. zdôrazňuje dôležitosť cielených usmernení z hľadiska objasňovania významu základných práv pre miestne a regionálne samosprávy, a to aj uvádzaním príkladov, ako môžu samosprávy využívať Chartu základných práv EÚ;
5. nabáda na spoluprácu s Radou Európy s cieľom posilniť uplatňovanie Charty základných práv EÚ;
6. víta zámer Komisie vypracovávať od roku 2021 výročnú správu o uplatňovaní Charty základných práv v členských štátoch a vyzýva ju, aby v správe predstavila osvedčené postupy a skúsenosti miest a regiónov pri uplatňovaní charty, pričom by sa do popredia mali dostať proaktívne kontakty s mestami a regiónmi. V tejto súvislosti je dôležitá spolupráca s VR;
7. poukazuje na dôležitú úlohu, ktorú môžu v tejto súvislosti zohrávať národné a európske združenia miestnych a regionálnych samospráv, a zaväzuje sa zintenzívniť spoluprácu s nimi v snahe zvýšiť informovanosť miestnych a regionálnych samospráv a ich chápanie Charty základných práv EÚ;
8. uznáva, že je dôležité vytvoriť kontaktné miesta a sieť, ktoré uľahčia tok informácií o charte medzi rôznymi úrovňami verejnej správy a výmenu najlepších postupov, a ktoré môžu tiež poskytnúť miestnym a regionálnym samosprávam usmernenia o tom, ako formovať svoje politiky v plnom súlade s chartou;
9. víta finančné prostriedky, ktoré Európska komisia vyčlenila prostredníctvom programu Práva a hodnoty na pomoc obciam a združeniam pri spolupráci v otázkach spoločného záujmu, ktoré umožňujú výmenu osvedčených postupov, ako aj pri rozvoji sietí miest;
10. považuje za potrebné, aby všetky členské štáty EÚ vymenovali miestnych koordinátorov s jasným mandátom na vykonávanie charty, ako to navrhuje Európska komisia;
11. vzhľadom na kľúčovú úlohu miestnych a regionálnych samospráv pri zabezpečovaní uplatňovania Charty základných práv sa domnieva, že účasť VR na medziinštitucionálnom dialógu o charte je nevyhnutná;

12. zdôrazňuje, že Európska komisia by pred udelením finančných prostriedkov EÚ mala systematicky vykonávať krížovú kontrolu uplatňovania charty prostredníctvom jasného a transparentného postupu. Podmienkou oprávnenosti čerpania finančných prostriedkov EÚ by malo byť dodržiavanie článku 2 Zmluvy o Európskej únii, v ktorom sú obsiahnuté hodnoty Únie. V nariadení (EÚ) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie⁽¹⁾ sa pripomína, že „Európska rada vo svojich záveroch z 21. júla 2020 uviedla, že finančné záujmy Únie sa majú chrániť v súlade so všeobecnými zásadami zakotvenými v zmluvách, najmä s hodnotami stanovenými v článku 2 Zmluvy o EÚ“. V tom istom nariadení sa stanovuje, že vždy, keď členské štáty plnia rozpočet Únie, dodržiavanie právneho štátu, ktoré prirodzene súvisí s dodržiavaním demokracie a základných práv, je „nevyhnutným predpokladom pre súlad so zásadami správneho finančného riadenia zakotvenými v článku 317 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“)“;
13. vyzýva, aby sa o Charte základných práv náležite diskutovalo pri príležitosti Dňa Európy (9. mája) a v rámci Konferencie o budúcnosti Európy v snahe viac ju tým spopagovať, a žiada svojich členov, aby podporovali miestne, plne prístupné a inkluzívne aktivity, ktorých cieľom je vysvetliť a zdôrazniť mimoriadny význam základných práv a európskej charty pre naše demokracie a našich občanov;
14. plne podporuje prístupenie Európskej únie k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;
15. odporúča vytvoriť orgán na monitorovanie správneho uplatňovania Charty základných práv Európskej únie;
16. žiada, aby sa programy zamerané na mladých ľudí a deti, ako sú Euroscola, eTwinning, Európsky zbor solidarity atď., neustále zameriavali na financovanie opatrení súvisiacich s Chartou základných práv s cieľom vzdelávať ich o nej;
17. odporúča tiež, aby Európska únia pristúpila k Európskej sociálnej charte s cieľom získať najvyššiu úroveň ochrany všetkých základných práv;
18. domnieva sa, že toto prístupenie bude významným míľnikom v posilňovaní uplatňovania Charty základných práv EÚ v Európskej únii a zároveň sa tým ešte viac posilní pozícia EÚ v jej snahách o to, aby sa ľudské práva stali kľúčovým prvkom jej vonkajšej činnosti.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Budúcnosť regionálnych letísk – výzvy a príležitosti

(2021/C 440/10)

Spravodajca: Wladyslaw ORTYL (EKR/PL), maršalek Podkarpatského vojvodstva**POLITICKÉ ODPORÚČANIA****EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV****Aktuálna situácia regionálnych letísk**

1. zdôrazňuje, že na úrovni EÚ neexistuje všeobecne dohodnuté vymedzenie pojmu „regionálne letisko“. Na účely tohto stanoviska sa tento pojem vzťahuje na letiská, ktoré nie sú leteckými uzlami a ktorých hlavnou spádovou oblasťou nie je hlavné mesto danej krajiny. Európska komisia by však mala jeho vymedzenie spresniť na základe kritérií, ako sú druhy poskytovaných spojení, počet cestujúcich a počet spojení s inými letiskami. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby stanovila kritériá na vymedzenie rôznych kategórií regionálnych letísk (ktoré sa nachádzajú v konkrétnych okrajových, ostrovných, najvzdialenejších či menej rozvinutých regiónoch) a pravidiel financovania a hospodárskej súťaže, ktoré sa na tieto kategórie majú uplatňovať;
2. poukazuje na to, že letecká doprava je jedným z odvetví najviac zasiahnutých pandémiou COVID-19 a že situácia regionálnych letísk je mimoriadne znepokojivá. Deväť mesiacov od začatia krízy COVID-19 ešte stále nefunguje viac ako 6 000 spojení, ktoré európske letiská prevádzkovali v roku 2019 ⁽¹⁾. Najväčšie straty v oblasti priamych letov, najmä osobnej dopravy, zaznamenávajú menšie regionálne letiská. Napríklad v talianskom Trevice tak vypadlo 95 % spojení, vo fínskej Vasse 91 %, vo francúzskom Quimper 87 % a v bulharskom Burgase 82 %. Naopak najväčšie európske letiská nákladnej dopravy zaznamenali zvýšenie počtu nákladných letov, napríklad v belgickom Liège o 10,7 %;
3. poukazuje na to, že podľa prognóz organizácií ako Eurocontrol ⁽²⁾ utrpeli letecké spoločnosti, letiská a poskytovatelia leteckých navigačných služieb v roku 2020 čisté straty vo výške 56,2 miliardy EUR, počet cestujúcich v leteckej doprave klesol o 1,7 miliardy a uskutočnilo sa o 6,1 milióna menej letov (v mnohých prípadoch ide v najlepšom prípade o pokles o polovicu). Okrem toho priamo v odvetví zaniklo v Európe 191 000 pracovných miest. ACI vychádza z predpokladu ⁽³⁾, že príjmy európskych letísk sa v roku 2020 značne znížili v dôsledku náhleho poklesu prepravy cestujúcich, a to o 33,6 miliardy EUR (- 68,8 %). Podľa odhadov organizácie Eurocontrol sa letecká doprava vráti na úroveň z roku 2019 v najoptimistickejšom scenári v roku 2024 a v najhoršom prípade až v roku 2029;
4. konštatuje, že z analýz ACI Europe vyplýva, že v strednodobom horizonte by letiská v roku 2021 mohli prísť o ďalších 25 miliárd EUR v príjmoch v porovnaní s rokom 2019;
5. poukazuje na to, že náhly pokles príjmov dostal niektoré letiská do takej ťažkej situácie, že im bez podpory zvonka hrozí platobná neschopnosť. V októbri 2020 hrozila platobná neschopnosť v horizonte niekoľkých mesiacov až 193 letiskám v Európe ⁽⁴⁾. Táto skupina pozostáva najmä z regionálnych letísk, ktoré obsluhujú miestne spoločenstvá. Spolu tieto letiská poskytujú 277 000 pracovných miest a tvoria 12,4 miliardy EUR HDP. Ich platobná neschopnosť by mala dramatické dôsledky pre zamestnanosť a hospodárstvo v oblastiach, v ktorých sa nachádzajú;

Prepojenie leteckej dopravy s Európskou zelenou dohodou

6. konštatuje, že Európska komisia predložila svoje predstavy o dekarbonizácii leteckej dopravy v stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu ⁽⁵⁾, ktorá by do roku 2050 mala viesť k zníženiu emisií skleníkových plynov v doprave o 90 %. Letecká doprava a letiská musia prispieť k presadzovaniu cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie. V Európskej zelenej dohode sa zdôrazňuje, že v blízkosti letísk by sa kvalita ovzdušia mala zlepšiť obmedzovaním emisií znečisťujúcich látok z lietadiel a prevádzky letísk, a to aj postupným zvyšovaním podielu alternatívnych palív, ktoré sú klimaticky neutrálne,

⁽¹⁾ Medzinárodná rada letísk (ACI): Správa o prepojení leteckého odvetvia z roku 2020.

⁽²⁾ Eurocontrol Think Paper #8: Vplyv ochorenia COVID-19 na európske letectvo v roku 2020 a výhľadky na rok 2021.

⁽³⁾ Bulletin ACI: Vplyv ochorenia COVID-19 na obchodné činnosti letísk, 8. decembra 2020.

⁽⁴⁾ Prognóza Medzinárodnej rady letísk (ACI) z 27. 10. 2020: Airports Council International Europe | ACI EUROPE – Media (aci-europe.org).

⁽⁵⁾ Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu.

transformáciou na multimodálne dopravné uzly a budovaním letísk s nulovými emisiami. Regionálne letiská by mohli byť ideálnymi priekopníkmi v oblasti ekologických inovácií, keďže medzi ich prirodzené znaky patrí to, že sú menšie, flexibilnejšie a lepšie prispôsobené novým a ekologickejším typom lietadiel;

7. zdôrazňuje, že z dôvodu dodatočných nákladov vyplývajúcich z ostrovného charakteru bude výstavba infraštruktúry na ostrovoch potrebnej na vybudovanie letísk s nulovými emisiami oveľa nákladnejšia v porovnaní s rovnakým typom opatrení vo vnútrozemských regiónoch. Vyzýva členské štáty, aby zabezpečili osobitnú finančnú podporu pre regionálne samosprávy a/alebo podniky s cieľom urýchliť prechod na letiská s nulovými emisiami na ostrovoch;

8. konštatuje, že letiská sú v jednotlivých členských štátoch a regiónoch rozmiestnené nerovnomerne. V niektorých regiónoch, ako sú krajiny Beneluxu, Nemecko alebo severné Taliansko, sú rozmiestnené veľmi nahusto, kým v iných, napríklad v stredovýchodnej Európe, je v prevádzke pomerne málo regionálnych letísk. Ide o jeden z prejavov rozsiahlejšieho problému rozdielnej dostupnosti dopravy pre občanov aj pre podniky mimo centrálnych oblastí Európskej únie. Preto by sa mali prijať opatrenia na zmiernenie týchto rozdielov a zníženie počtu regiónov bez regionálneho letiska;

9. poukazuje na to, že letecká doprava je po cestnej doprave druhým najväčším zdrojom emisií skleníkových plynov v doprave a okrem toho poškodzuje klímu uvoľňovaním ďalších látok iných ako CO₂ (napr. uvoľňovaním vodnej pary a sulfátov vo väčších výškach). Odhaduje sa, že tieto látky majú rovnako veľký účinok ako samotné emisie CO₂ ⁽⁶⁾. Hoci sa v poslednom čase dosiahol pokrok v oblasti palivovej účinnosti, úžitok pre životné prostredie vyvažuje neustály nárast leteckej dopravy (letecká doprava v rokoch 2005 až 2017 vzrástla o 60 % a predpokladá sa, že sa do roku 2050 strojnásobi); očakáva, že náhly pokles intenzity prepravy v dôsledku krízy COVID-19 bude len prechodný;

10. zároveň zdôrazňuje, že letiská podľa oznámenia Európskeho univerzitného inštitútu ⁽⁷⁾ majú prostredníctvom svojej prevádzky priamy vplyv len približne na 2 % celkových celosvetových emisií v leteckej doprave;

11. poukazuje na cieľ revidovanej bielej knihy z roku 2011, ktorá je kľúčovým dokumentom dopravnej politiky EÚ, znížiť závislosť európskej dopravy od dovozu ropy, zvýšiť jej efektívnosť a znížiť emisie CO₂. V dokumente sa takisto zdôrazňuje význam intermodality a komodalitu prostredníctvom efektívneho využívania rôznych druhov dopravy samostatne a v kombinácii s inými druhmi dopravy, čo zase vedie k optimálnemu a udržateľnému využívaniu prírodných zdrojov. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebná nepretržitá výmena skúseností medzi členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami v záujme väčšej integrácie jednotlivých druhov dopravy, najmä leteckej a železničnej, napríklad prostredníctvom zavádzania priamych cestovných lístkov na cestu vlakom a lietadlom alebo registrácie cestujúcich a batožiny na železničnej stanici ešte pred príchodom na letisko. V dlhodobom horizonte by bolo treba zvážiť, či by sa lety na krátke vzdialenosti nemali nahradiť investíciami do železničných spojení a vysokorýchlostných vlakov;

12. zdôrazňuje, že s cieľom uľahčiť intermodalitu a komodalitu je potrebné v blízkej budúcnosti systematicky budovať atraktívne vlakové spojenia vrátane vysokorýchlostných a nákladných vlakov na letiská a ako služba pre cestujúcich by sa od leteckých, železničných a autobusových spoločností malo vyžadovať, aby predávali spoločné cestovné lístky, ktoré cestujúcim umožnia kúpiť si jeden cestovný lístok na kombinovanú cestu. Otázky týkajúce sa zmeškaných prípojev sa musia riešiť v rámci nariadenia o právach cestujúcich;

13. zdôrazňuje pozitívny vplyv leteckej dopravy na hospodársky rozvoj regiónov, okrem iného aj cestovného ruchu; poukazuje na svoje stanovisko z roku 2020 na tému *Rozvoj udržateľnejšieho cestovného ruchu pre mestá a regióny EÚ*, v ktorom vyzýva na preskúmanie spôsobov, ako možno optimalizovať prepojenosť európskych miest a regiónov, podporovať riešenia menej škodlivé pre životné prostredie a zlepšovať intermodalitu v súlade s konečným cieľom zelenej dohody;

14. odporúča posúdiť skúsenosti získané počas pandémie, vyhodnotiť vplyv poklesu leteckej dopravy na životné prostredie a klímu, ale aj na hospodársky rozvoj regiónov a miest, čím by sa získali podklady pre ďalšie diskusie a rozhodnutia v súvislosti s budúcimi stratégiami udržateľného cestovného ruchu a budúcnosťou regionálnych letísk;

⁽⁶⁾ Údaje Agentúry Európskej únie pre bezpečnosť letectva (EASA), november 2020.

⁽⁷⁾ Oznámenie 2021/02, január 2021.

15. konštatuje, že na zmiernenie svojich emisií môžu letiská na základe environmentálnych kritérií upravovať letiskové poplatky, ktoré platia letecké spoločnosti. Môžu napríklad znížiť letiskové poplatky pre lietadlá, ktoré sú menej hlučné a emitujú menej látok znečisťujúcich ovzdušie. Môžu tiež uprednostniť letecké spoločnosti s väčším vyťažením lietadiel, čím sa znížia emisie na jedného cestujúceho. Okrem toho môžu využiť stimuly na podporu využívania nových palív alebo obmedzovanie hluku tým, že zakážu odlety po určitej hodine večer alebo zavedú nočné zákazy pre také lietadlá, ktoré nepatria do najnovšej generácie lietadiel. Napokon môžu zaviesť aj obmedzenia prevádzkových intervalov na základe typov lietadiel a iných cieľov;

16. trvá na tom, že podmienky verejných investícií do regionálnych letísk (prostredníctvom európskeho financovania alebo štátnej pomoci) by mali zodpovedať cieľom Európskej zelenej dohody a zásade „nepoškodzovať životné prostredie“;

17. oceňuje zintenzívnenie úsilia Európskej komisie na zníženie emisií z leteckej dopravy, ako aj podporu členských štátov EÚ pre systém kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve (CORSIA);

Význam regionálnych letísk

18. poukazuje na to, že letecká doprava v Európe mala v roku 2018 podiel na celosvetovej preprave cestujúcich na úrovni 25,9 %, priamo alebo nepriamo zabezpečovala viac ako 13,5 milióna pracovných miest a prispela do hospodárstva EÚ sumou 991 miliárd USD. Predpokladá sa, že u prevádzkovateľov letísk a v inštitúciách, resp. podnikoch spolupracujúcich s letiskami je priamo zamestnaných približne 1,7 milióna osôb⁽⁸⁾;

19. zdôrazňuje, že regionálne letiská sú dôležité na zabezpečenie dopravnej dostupnosti v regiónoch, ktoré sú vzdialené od hlavných dopravných uzlov, pomerne slabo hospodársky rozvinuté, okrajové alebo ostrovné, čím v nich významne prispievajú k hospodárskemu rozvoju a vytváraniu pracovných miest. Poskytujú impulzy rozvoja, ktoré uľahčujú presadzovanie cieľov politiky územnej, hospodárskej a sociálnej súdržnosti;

20. konštatuje, že regionálne letiská poskytujú aj profesionálne a komplexné služby pozemnej obsluhy pre lietadlá všeobecnej leteckej dopravy, čo zohráva významnú úlohu predovšetkým v letovom výcviku;

21. poukazuje na to, že regionálne letiská sú mimoriadne dôležitou súčasťou kritickej infraštruktúry, ktorá má rozhodujúci význam pre bezpečnosť štátu a jeho občanov. Sú nevyhnutné pre služby leteckej ambulancie (letecká záchrana alebo preprava pacientov), kontrolné lety (detekcia požiarov) a pre hasenie lesných požiarov, ale aj v núdzových situáciách (živelné pohromy a iné katastrofy, povodne), takže prispievajú k zaisteniu riadneho fungovania záchranných služieb, verejnej správy, inštitúcií, ako aj podnikov;

Udržiateľný rozvoj regiónu v závislosti od jeho dostupnosti

22. poukazuje však na to, že tempo rozvoja regiónov do veľkej miery závisí od kvality ich prepojenosti a že regionálne letiská zohrávajú dôležitú úlohu v rámci územnej súdržnosti EÚ, najmä v prípade súostroví, kde sú regionálne letiská nevyhnutné pre vnútornú súdržnosť regiónu bez alternatív, ako sú železnice alebo cesty, a v prípade riedko osídlených, okrajových a najvzdialenejších alebo menej rozvinutých regiónov, ak chýbajú iné vhodné a ekologické spôsoby dopravy;

23. poukazuje na to, že územná súdržnosť je cieľom EÚ, ktorý je uznaný v Lisabonskej zmluve ako tretí rozmer cieľa súdržnosti popri hospodárskej a sociálnej súdržnosti;

24. v tejto súvislosti víta dohodu týkajúcu sa budúceho nariadenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, v ktorom sa v súlade s odporúčaniami uvedenými v stanovisku Európskeho výboru regiónov k EFRR⁽⁹⁾ zohľadňuje mimoriadna situácia odľahlých regiónov a regionálnych letísk. Podľa nariadenia nie sú investície EÚ do infraštruktúry letísk prípustné, s výnimkou odľahlých regiónov a už existujúcich regionálnych letísk za podmienky, že sa investície týkajú cielených opatrení na zmiernenie vplyvu na životné prostredie, bezpečnosti alebo obrany;

⁽⁸⁾ Akčná skupina pre leteckú dopravu (ATAG), *Aviation: Benefits Beyond Borders for 2020* (Letecká doprava: prínosy presahujúce hranice, správa za rok 2020), október 2020.

⁽⁹⁾ COTER-VI-046, stanovisko Európskeho výboru regiónov na tému *Európsky fond regionálneho rozvoja a Kohézny fond*.

Budúcnosť regionálnych letísk

25. je presvedčený, že teraz je vhodný čas na posúdenie relevantnosti regionálnych letísk v Európe. Pri tomto posúdení je v súvislosti s ich prepojenosťou potrebné zvážiť ich úlohu pre občanov a regionálny hospodársky rozvoj vrátane cestovného ruchu a nákladnej dopravy a zohľadniť skúsenosti s pandemiou COVID-19 a jej vplyv, ako aj ich príspevok k ambicióznemu politike EÚ v oblasti klímy;

26. očakáva koordinovaný postup Európskej komisie, členských štátov, regiónov, vedeckej obce, ako aj podnikov s cieľom navrhnuť v Európe nový komplexný dopravný systém, v ktorom sa letecká doprava zachová a nasmeruje na cestu udržateľného rastu. Tieto opatrenia by mali pomôcť zvýšiť odolnosť odvetvia letectva voči krízam, zaistiť jeho užšie prepojenie s inými druhmi dopravy, najmä so železničnou, ako aj jeho zapojenie do realizácie záväzkov vyplývajúcich z Parížskej dohody;

27. zdôrazňuje, že je dôležité nájsť rovnováhu medzi rešpektovaním environmentálnych požiadaviek zameraných na dekarbonizáciu odvetvia leteckej dopravy a závislosťou niektorých okrajových, ostrovných alebo najvzdialenejších regiónov od svojich regionálnych letísk, pre ktoré neexistujú žiadne reálne alternatívy;

Štátna pomoc a pomoc zo strany EÚ

28. sa domnieva, že Európska komisia by od členských štátov mohla spočiatku vyžadovať, aby predložili krátkodobé a dlhodobé strategické plány pre regionálne letiská a v súvislosti s nimi vytvorili špecializované podporné nástroje na zmiernenie klimatických vplyvov leteckej dopravy a na podporu jej ekologickej transformácie;

29. sa nazdáva, že členské štáty by podľa usmernení Európskej komisie k štátnej pomoci a záväzkom služby vo verejnom záujme, ako aj podľa pravidiel platných pre leteckú dopravu počas pandémie COVID-19 mohli za určitých podmienok podporiť podniky zasiahnuté pandemiou, okrem iných aj regionálne letiská;

30. zdôrazňuje však, že regionálne letiská, najmä tie, ktoré sa nachádzajú v riedko osídlených, okrajových a najvzdialenejších, resp. menej rozvinutých regiónoch, majú zo štrukturálneho hľadiska veľký problém pokryť kapitálové a prevádzkové náklady, a preto potrebujú dodatočné prostriedky. Takéto letiská fungujú za nepriaznivých podmienok hospodárskej súťaže, ktoré im v dôsledku obmedzenej oblasti činnosti neumožňujú pokryť fixné náklady;

31. vyzýva v tejto súvislosti Európsku komisiu, aby v rámci svojho legislatívneho procesu vypracovala ešte pružnejšie a účinnejšie pravidlá verejnej pomoci, ktoré členským štátom umožnia poskytovať regionálnym letiskám finančnú pomoc v súlade s príslušnými ustanoveniami EFRR a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, pokiaľ ide o investície do regionálnych letísk, ktoré sa nachádzajú v okrajových, ostrovných alebo najvzdialenejších, resp. menej rozvinutých regiónoch, kde neexistuje efektívnejšia a udržateľnejšia alternatíva (napr. železničná doprava);

32. navrhuje takisto, aby bol prístup členských štátov k regionálnym letiskám v súvislosti s požiadavkami v oblasti životného prostredia viacúrovňový a aby zohľadňoval opatrenia, ktoré vykonávajú samotné regionálne letiská, ako aj opatrenia aktérov, ktoré s nimi spolupracujú priamo na mieste;

Letecká doprava v novom finančnom výhľade EÚ na roky 2021 – 2027

33. vyzýva Európsku komisiu, aby v rámci politiky súdržnosti EÚ na roky 2021 – 2027 a v súlade s vopred stanovenými podmienkami povolila poskytovanie pomoci regionálnym letiskám v podobe prostriedkov na investície priamo podporujúce procesy dekarbonizácie a model nízkouhlíkového a obehového hospodárstva na regionálnych letiskách;

34. takisto apeluje na Európsku komisiu, aby zaviedla nové pravidlá štátnej pomoci pre malé regionálne letiská, ktorých priemerný ročný objem cestujúcich nepresahuje jeden milión a ktoré nekonkurujú iným letiskám, a aby ich oslobodila od povinnosti oznamovať štátnu pomoc na investície (ak nedokážu vytvoriť 25 % vlastného príspevku) a prevádzkovú pomoc;

35. vyzýva Európsku komisiu, aby vyčlenila primerané európske zdroje na rozvoj infraštruktúry v oblasti bezpečnosti prevádzky a bezpečnostnej ochrany, ako aj na využívanie inovačných technológií, resp. digitalizáciu letísk, ktorá prispieva k vykonávaniu cieľov Európskej zelenej dohody;

36. považuje v súvislosti s vytvorením ekologickejšieho systému leteckej dopravy za nevyhnutné, aby európske fondy podporovali výsledky prác výskumu a vývoja súvisiacich najmä so znižovaním hladiny hluku a emisií leteckých motorov používaním alternatívnych palív a leteckých motorov;

37. zdôrazňuje, že v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ⁽¹⁰⁾ sa stanovujú intervenčné oblasti týkajúce sa bezpečnostných systémov a systémov ochrany a riadenia letovej prevádzky pre existujúce letiská a podpory letísk v najvzdialenejších regiónoch pod podmienkou, že tieto opatrenia budú „v plnej miere v súlade s klimatickými a environmentálnymi normami a prioritami Únie a zásadou „výrazne nenarušiť“ v zmysle článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852“. Členské štáty by preto spolu s Európskou komisiou mali posúdiť možnú podporu pre regionálne letiská v rámci národných plánov obnovy a odolnosti;

38. okrem toho očakáva, že Európska komisia zabezpečí, aby regionálne letiská v najvzdialenejších regiónoch boli nabádané využiť európske fondy v rámci národných, resp. regionálnych programov, ktoré sa budú vykonávať prostredníctvom nového finančného výhľadu EÚ na roky 2021 – 2027, a to na investície súvisiace s ochranou životného prostredia alebo sprevádzané investíciami potrebnými na zmiernenie alebo zmenšenie ich negatívneho environmentálneho vplyvu;

Úloha regionálnych a miestnych samospráv

39. konštatuje, že miestne a regionálne samosprávy sú zodpovedné za plánovanie a poskytovanie verejných dopravných služieb na svojom území, ako aj za podporu regionálneho hospodárskeho rozvoja. Mnohé miestne a regionálne samosprávy sú vlastníčkami alebo prevádzkovateľmi regionálnych letísk, zabezpečujú potrebnú infraštruktúru a služby potrebné na ich fungovanie a prispievajú k ich financovaniu, niekedy aj značne;

40. zdôrazňuje, že úlohou miestnych, resp. regionálnych samospráv musí byť neustále zlepšovanie modelov mobility a výber najvhodnejších druhov dopravy vrátane úvah o kladoch a záporoch prístupnosti regionálnych letísk. Pokiaľ ide o klimaticky neutrálnu dopravu, mali by sa na spomenutý účel podporovať najmä projekty kolektívnej, ale aj individuálnej mobility s nízkymi alebo nulovými emisiami, infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a inovatívne nabíjacie stanice pre vozidlá verejnej dopravy vrátane integrácie hromadnej dopravy. Tam, kde je to možné, by sa pozornosť mala venovať najmä potrebe zaručiť pre občanov železničné spojenia s letiskami, čo zároveň povedie k dekarbonizácii hospodárstva;

41. poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy môžu v spolupráci s leteckým priemyslom zohrávať dôležitú úlohu pri príprave spoločných regionálnych komunikačných kampaní na zvýšenie informovanosti verejnosti o bezpečnosti letov, environmentálnych inováciách zavedených v lietadlách, bezpečnosti letísk, ako aj o výhodách multimodality spočívajúcej na leteckej, železničnej, cestnej a námornej doprave;

42. sa domnieva, že riadiace orgány letísk musia urýchlene zrevidovať svoje stratégie rozvoja s cieľom nielen prispôsobiť ich v kontexte meniaceho sa trhu leteckej dopravy v dôsledku pandémie COVID-19, ale predovšetkým s cieľom zohľadniť potrebu investovať do udržateľného rozvoja a príspevok klimaticky neutrálnej dopravy;

43. pripomína, že v stratégii pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2021 – 2030, ktorú Európska komisia prijala v marci 2021, sa uvádza, že je potrebné začleniť práva osôb so zdravotným postihnutím do všetkých politík a oblastí vrátane dopravy. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že je dôležité, aby subjekty zodpovedné za správu letísk plne prispôsobili regionálne letiská potrebám osôb so zdravotným postihnutím, ktorým treba zabezpečiť neobmedzený prístup ku všetkým ponúkaným službám;

Rýchle a koordinované opatrenia ako kľúč k oživeniu hospodárstva

44. vyzýva Európsku komisiu, aby presadzovala riešenia, pomocou ktorých možno počas pandémie zabezpečiť voľný pohyb v rámci Európskej únie. Jednotné pravidlá, ako je digitálny COVID preukaz EÚ, nepochybne prispievajú k obnove mobility vrátane leteckej dopravy, ako aj cestovného ruchu, ktorý s ňou úzko súvisí. Nesmú však byť v žiadnom ohľade diskriminujúce pre cestujúcich a ich zavedenie by nemalo zaťažovať, a to ani finančne, výlučne regionálne letiská.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Plán zameraný na budúcnosť opatrovateľov a opatrovateľských služieb – miestne a regionálne príležitosti v kontexte európskej výzvy

(2021/C 440/11)

Spravodajca: Heinrich DORNER (AT/SES), člen vlády spolkovej krajiny Burgenland

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Politické priority

1. si uvedomuje vplyv starnutia obyvateľstva⁽¹⁾, meniace sa sociálne a rodinné štruktúry, ako aj zmeny v oblasti starostlivosti týkajúcej sa ľudí s osobitnými potrebami, požiadavky moderného sveta práce a z toho vyplývajúcu rastúcu potrebu formálneho a neformálneho poskytovania starostlivosti, pričom poslednú z uvedených zaisťujú najmä rodinní príslušníci. Zároveň uznáva, že z dlhodobého hľadiska je dôležité rozvíjať programy na podporu aktívneho starnutia a zastavenie predčasného zhoršovania duševného a fyzického zdravia starších ľudí. Pri vypracúvaní takýchto programov by sa mali zohľadniť aj opatrenia na aktívnejšie zapojenie starších ľudí do spoločnosti a zlepšenie infraštruktúry pre nich. Posilnením možností zapojenia sa podporí sebaurčenie v starobe a napomôže sa predchádzať osamelosti a sociálnej izolácii;
2. konštatuje, že vplyv starnutia obyvateľstva je výraznejší vo vidieckych oblastiach, najmä v oblastiach zasiahnutých vyludňovaním alebo v zaostávajúcich regiónoch, kde je starostlivosť o starších a odkázaných ľudí menej dostupná a vyžaduje si väčšiu podporu zo strany komunitných služieb. V tejto súvislosti je dôležité zvážiť aj negatívne účinky migrácie opatrovateľov z menej rozvinutých regiónov do rozvinutejších, čo vedie k závažnému nedostatku personálu v rozvinutých regiónoch. Uznáva význam miestnych služieb vo vidieckych a vyludnených oblastiach pre staršie a závislé osoby ako typológiu zdrojov zameraných na podporu udržania ľudí v ich zvyčajnom prostredí, podporu ich samostatnosti, nezávislosti pri vykonávaní ich každodenných činností a rozvoji ich sociálneho začlenenia uplatňovaním rôznych technických, materiálnych a/alebo hospodárskych podporných opatrení, ako aj podporou univerzálneho prístupu. Postupné starnutie obyvateľstva je zároveň jasne viditeľné aj v mestských oblastiach, kde prudko rastie podiel starších ľudí, a tým aj potreba zamestnancov a novej infraštruktúry (zariadenia opatrovateľskej starostlivosti, asistované bývanie atď.);
3. uznáva kľúčovú úlohu, ktorú odvetvie starostlivosti zohrávalo popri sektore zdravotníctva počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19. Naliehavo preto žiada, aby sa plne dodržiavali spravodlivé pracovné podmienky a zaisťovalo primerané odmeňovanie opatrovateľov, čo predstavuje prvoradú povinnosť v snahe uznať ich služby;
4. vyzýva regióny a mestá, aby pokračovali vo svojom doterajšom úsilí o riešenie nedostatku opatrovateľov a prípadne ho zintenzívnili s cieľom zabrániť v strednodobom a dlhodobom horizonte hrozbe nedostatku týchto zamestnancov. Tento nedostatok sa týka tak mestských, ako aj vidieckych oblastí, pričom pozornosť by sa mala venovať oblastiam zasiahnutým demografickým poklesom, vzdialeným regiónom alebo zaostávajúcim regiónom, kde je starostlivosť o starších a odkázaných ľudí menej dostupná. Výbor uznáva význam celoživotného prístupu vo vzťahu k výzvam súvisiacim so starnutím obyvateľstva⁽²⁾ a v súvislosti so súčasnými preťaženými zdravotníckymi službami v dôsledku pandémie a vyzýva Európsku komisiu, aby zaručila finančné nástroje, ktoré sú priamo dostupné pre mestá a regióny, s cieľom umožniť im účinne riešiť nedostatok pracovníkov v oblasti opatrovateľstva;
5. v súvislosti s krátkodobým nedostatkom zamestnancov v dôsledku krízy (COVID-19) a z nej vyplývajúcej obmedzenej cezhraničnej mobility zdravotníckych pracovníkov a opatrovateľov upozorňuje na predchádzajúce politické odporúčania VR (napr. vytvorenie „zdravotných koridorov“ medzi pohraničnými regiónmi)⁽³⁾;

⁽¹⁾ V roku 2020 patrilo 20,6 % obyvateľstva EÚ do vekovej skupiny 65 rokov a viac. To bolo o 3 percentuálne body viac ako pred desiatimi rokmi. Eurostat, 16.3.2021: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-1>.

⁽²⁾ COM(2021) 50 final.

⁽³⁾ Stanovisko VR na tému *Vykonávanie a budúce vyhliadky cezhraničnej zdravotnej starostlivosti* (COR-2019-04597).

6. podporuje celkový cieľ, ktorým je umožniť ľuďom v núdzi využívať opatrovateľské služby potrebné z odborného hľadiska a preferované zo strany osôb, ktorým sa poskytuje starostlivosť;

7. považuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v oblasti starostlivosti o osoby v núdzi za potenciálnu príležitosť vyrovnat sa s očakávaným nárastom nezamestnanosti v celej Európe, najmä v súvislosti s dôsledkami krízy spôsobenej ochorením COVID-19, a urobiť tak dôležitý krok, pokiaľ ide o zachovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti Európskej únie. Je zrejmé, že vytvorenie nových služieb starostlivosti o staršie a závislé osoby vedie k tvorbe nových pracovných miest, ktoré pomáhajú stimulovať hospodárstvo a udržať obyvateľstvo vo vidieckych a vyludnených oblastiach. Miestne sociálne služby v týchto geograficky zraniteľných oblastiach sú jasným prvkom dynamiky vidieka a sociálnej a územnej súdržnosti;

8. upozorňuje, že oblasť opatrovateľstva sa musí nielen transformovať ako taká, ale sa musí tiež pretaviť do nových modelov: od starostlivosti k prevencii a inklúzii; od kvality starostlivosti ku kvalite života, od inštitúcií k domácnostiam; od profesionalizácie po spoločnú tvorbu s rodinou s cieľom zapojiť ju; od lekárskeho hľadiska k hľadisku podpory a služieb; od jednotného modelu pre všetkých k možnosti vybrať si životný štýl; od systémového prístupu k orientácii na klienta; od strachu z technológie k jej začleneniu; od používania tradičných riešení k používaniu digitálnych riešení, ktoré stavajú do popredia človeka; od používania kritických ukazovateľov výkonnosti k „používaniu zdravého rozumu“;

9. víta cieľ zelenej knihy Európskej komisie o starnutí začať rozsiahlu orientačnú diskusiu o starnutí so zámerom prerokovať spôsoby predvídania a zohľadnenia súvisiacich výziev a príležitostí a upozorňuje najmä na zistenia a vyhlásenia uvedené v bode 5.1 tejto zelenej knihy ⁽⁴⁾;

10. upriamuje pozornosť na akčný plán Európskeho piliera sociálnych práv a so záujmom očakáva iniciatívu v oblasti dlhodobej starostlivosti plánovanú na rok 2022, pričom poukazuje na zásadu 18 piliera, v ktorej sa stanovuje, že každý má právo na cenovo dostupné a kvalitné služby dlhodobej starostlivosti, najmä domácu starostlivosť a komunitné služby ⁽⁵⁾;

11. opakovane vyzýva Európsku komisiu, aby zväžila vypracovanie dohody o starostlivosti pre Európu, podobnej záruke pre mladých ľudí s cieľom uspokojiť potreby v oblasti starostlivosti v rámci prístupu založeného na právach, ktorý kladie starostlivosť do centra hospodárskej činnosti a zvyšuje investície do zdravia a starostlivosti v súlade so stratégiou hospodárstva zameraného na dobré životné podmienky. Vyzýva Komisiu a nalieha na členské štáty, aby do Dohovoru MOP č. 189 ⁽⁶⁾ začlenili požiadavky pracovníkov a pracovníčok v domácnosti, pokiaľ ide o pracovné podmienky. VR v tomto stanovisku tiež žiadal Európsku úniu, aby preskúmala a rozvinula barcelonské ciele tak, aby boli povinné, a aby zaviedla ciele v oblasti starostlivosti nad rámec barcelonských cieľov (Barcelona+) s cieľom zohľadniť potreby starostlivosti v starnúcich spoločnostiach a uznať, že v sektore starostlivosti vo veľkej miere prevládajú ženy, ale odmeňovanie v ňom nezodpovedá jeho spoločenskej hodnote;

Štatistické súvislosti a výhľad

12. poukazuje na nedávne prognózy, podľa ktorých sa v Európe do roku 2070 zvýši podiel ľudí vo veku 65 rokov a viac zo súčasných 20 % na približne 30 % a podiel ľudí vo veku 80 rokov a viac sa zdvojnásobí na viac ako 13 % ⁽⁷⁾. To znamená, že dôjde k nárastu počtu ľudí starších ako 65 rokov z 87 na viac ako 150 miliónov, pričom počet osôb nad 80 rokov sa zvýši z 23 na 62 miliónov;

13. uznáva, že počet ľudí, ktorí v EÚ môžu potrebovať dlhodobú starostlivosť, sa zvýši z 19,5 milióna v roku 2016 na 23 milióna v roku 2030 a 30,5 milióna v roku 2050 ⁽⁸⁾;

14. poznamenáva, že ak sa má zachovať súčasný pomer piatich opatrovateľov poskytujúcich dlhodobú starostlivosť na 100 osôb vo veku od 65 rokov, musí sa v krajinách OECD do roku 2040 zvýšiť počet pracovníkov v tomto sektore o 13,5 milióna ⁽⁹⁾. Len v období 2018 – 2030 je na uspokojenie rastúcich potrieb v EÚ-27 potrebných celkovo 11 miliónov nových kvalifikovaných pracovníkov v oblasti zdravotnej a opatrovateľskej starostlivosti ⁽¹⁰⁾;

⁽⁴⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁵⁾ COM(2021) 102 final.

⁽⁶⁾ Stanovisko VR na tému *Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky VR 2020 – 2025* (COR-2020-02016).

⁽⁷⁾ COM(2020) 241 final – *Správa o vplyve demografických zmien*.

⁽⁸⁾ COM(2021) 50 final.

⁽⁹⁾ OECD (2020), *Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly* (Kto sa postará? Získanie a udržanie opatrovateľov pre starších ľudí), <https://www.oecd.org/els/health-systems/who-cares-attracting-and-retaining-elderly-care-workers-92c0ef68-en.htm>.

⁽¹⁰⁾ JRC121698 – JRC (2021), *Health and long-term care workforce: demographic challenges and the potential contribution of migration and digital technology* (Zdravotná a dlhodobá starostlivosť: Demografické výzvy a potenciálny prínos migrácie a digitálnych technológií).

15. zdôrazňuje obrovský potenciál odvetvia starostlivosti pre trh práce a v tejto súvislosti upozorňuje na skutočnosť, že v nasledujúcich desiatich rokoch bude v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb potenciálne k dispozícii osem miliónov pracovných miest ⁽¹¹⁾;

16. ďalej zdôrazňuje, že strieborná ekonomika ⁽¹²⁾ zahŕňajúca opatrovateľské služby pre starších ľudí je silným nástrojom na boj proti vyludňovaniu, ktorý poskytuje okamžité riešenia problémov súvisiacich so starnutím a nezamestnanosťou v najviac znevýhodnených vidieckych oblastiach. Strieborná ekonomika vytvára pre regióny konkurenčné výhody a výhody z hľadiska súdržnosti a prináša výhody pre všetky zúčastnené subjekty (TRIPLE WIN). Postupné starnutie, ktorému už čelia mnohé naše regióny, sa navyše stáva aktívnym zdrojom vytvárajúcim pracovné miesta a bohatstvo a meniacim stereotypy a prístupy, pri ktorých je potrebná zmena;

Miestny a regionálny význam

17. vyzýva mestá a regióny Európskej únie, aby z dôvodu strednodobej až dlhodobej hrozby nedostatku zamestnancov riešili príčiny nedostatočného počtu opatrovateľov a opatrovateľiek. Týka sa to najmä regiónov, ktorých systémy sú odkázané na zamestnancov zo susedných krajín a ktoré čelili ich krátkodobému nedostatku z dôvodu uzatvorenia hraníc v dôsledku pandémie;

18. si uvedomuje regionálne rozdiely a priority v Európe ⁽¹³⁾, pokiaľ ide o formálnu a neformálnu starostlivosť, pričom tú neformálnu zaisťujú najmä rodinní príslušníci, a je odhodlaný podporovať rozmanitosť ponúkaných služieb a regionálnych riešení na uspokojenie príslušných potrieb v oblasti starostlivosti;

19. podporuje vytváranie sietí regiónov v celej Európe a nabáda ich, aby podporovali spoločnú výmenu skúseností a spoločný a koordinovaný rozvoj činností. Poukazuje na dôležitú úlohu regiónov a miest pri vypracúvaní osobitných opatrení v oblasti starostlivosti o staršie a závislé osoby a ich opatery s cieľom priblížiť miestne služby vidieckym oblastiam postihnutých starnutím a vyludňovaním, ako stratégie na riešenie potrebnej starostlivosti o tieto skupiny žijúce na týchto geograficky zraniteľných územiach, ktoré čelia väčším ťažkostiam pri prístupe k základným miestnym službám s cieľom zaručiť riadnu sociálnu a zdravotnú starostlivosť v bežnom životnom prostredí;

Vplyv na ženy

20. pokiaľ ide o rodové hľadisko, zdôrazňuje skutočnosť, že 92 % žien v EÚ pravidelne, t. j. viac ako jeden deň týždenne, vykonáva neplatenú opatrovateľskú prácu, zatiaľ čo 81 % žien v EÚ sa každodenne stará o príbuzných ⁽¹⁴⁾, a že ženy predstavujú väčšinu zamestnancov v oblasti zdravotnej a opatrovateľskej starostlivosti ⁽¹⁵⁾. Táto situácia je obzvlášť pálčivá v prípade žien žijúcich vo vidieckych a vyludnených prostrediach, kde je skutočne ťažký prístup k základným nevyhnutným službám zdravotnej a sociálnej opatery a starostlivosti;

21. zdôrazňuje, že prevažnú väčšinu opatrovateľských prác v Európe zabezpečujú príbuzní v rámci domácej starostlivosti, najmä ženy, často bez špecializovanej odbornej prípravy alebo odborného usmernenia a bez primeranej odmeny a sociálnej ochrany, čo je v konečnom dôsledku príčinou zväčšujúcich sa súčasných rozdielov v dôchodkoch žien a mužov;

22. uznáva potrebu politík a programov zameraných na odbremenenie žien od zaťaženia spôsobeného opatrovateľskou prácou, ktorá je v prevažnej väčšine neplatená. Neplatení opatrovatelia, ako aj ich neprispievajúci rodinní príslušníci musia byť informovaní o tom, že starostlivosť je práca, a podľa toho s ňou treba zaobchádzať. Neplatená opatrovateľská práca nie je záväzkom, ani povinnosťou žien a mala by sa rovnomerne rodovo rozdeliť, aby sa zaručila ich ekonomická nezávislosť, tak ako sa uvádza v stratégii EÚ pre rodovú rovnosť;

⁽¹¹⁾ COM(2021) 50 final.

⁽¹²⁾ Podľa Európskej komisie možno „striebornú ekonomiku“ vymedziť ako ekonomické príležitosti, ktoré vyplývajú z verejných a spotrebiteľských výdavkov spojených so starnutím populácie a zo špecifických potrieb osôb nad 50 rokov.

⁽¹³⁾ JRC121698.

⁽¹⁴⁾ EIGE (2021) (Európsky inštitút pre rodovú rovnosť), *Gender inequalities in care and consequences for the labour market* (Rodové rozdiely v oblasti starostlivosti a dôsledky pre trh práce).

<https://eige.europa.eu/publications/gender-inequalities-care-and-consequences-labour-market>.

⁽¹⁵⁾ JRC121698.

23. upozorňuje na vysoký podiel žien ochotných vykonávať opatrovateľské činnosti napriek neistým pracovným podmienkam a nízkej odmene vzhľadom na to, že pochádzajú z krajín s nízkymi mzdami. Tieto ženy sú vo väčšine prípadov prisťahovalkyne, a preto by mali mať prístup k službám v oblasti integrácie vo svojom materinskom jazyku a k informáciám o svojich právach a službách prístupných pre prisťahovalkyne. Mimoriadny význam má úplné vykonávanie smernice o vysielaní pracovníkov a zabezpečenie toho, aby táto konkrétna skupina pracovníkov nebola vylúčená z ochrany vnútroštátnych zákonných minimálnych miezd. V tejto súvislosti „zdôrazňuje, že potreba ‚vzostupnej konvergencie‘ minimálnych miezd je naliehavá aj vzhľadom na zistenie, že nízke mzdy zostávajú charakteristickým znakom zamestnanosti v Európskej únii“ a že ženy „predstavujú 59 % osôb s minimálnou mzdou“⁽¹⁶⁾, pričom pripomína, že EÚ musí naďalej pomáhať členským štátom pri vykonávaní účinných a inkluzívnych sociálnych politík a politík zamestnanosti a pri uskutočňovaní reforiem, ktoré sú na to potrebné;

24. zdôrazňuje potrebu riešiť neisté pracovné podmienky opatrovateľov bývajúcich v domácnosti v EÚ, pričom sú to väčšinou ženy a často migrantky z tretích krajín, z ktorých niektoré pracujú neregulárne ako migrantky bez dokladov a niektoré sú zapojené do cirkulujúcej alebo dočasnej migrácie. V tejto súvislosti rovnako ako Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) zdôrazňuje, že s opatrovateľmi bývajúcimi v domácnosti by sa malo zaobchádzať podobne ako s ostatnými opatrovateľmi a naliehavo vyzýva na zlepšenie záruk v smernici o sankciách voči zamestnávateľom (2009/52/ES) s cieľom chrániť pracovné práva pracovníkov bez dokladov a na dôsledné uplatňovanie smernice o právach obetí (2012/29/EÚ) so zámerom poskytnúť účinnú podporu opatrovateľom bývajúcim v domácnosti, ktorí sú obeťami vykorisťovania, bez ohľadu na ich migračný status⁽¹⁷⁾;

Odporúčania pre príslušné zainteresované strany

25. zdôrazňuje, že je potrebné zlepšiť šírenie informácií medzi občanmi a komunikáciu s nimi, pokiaľ ide o súčasný dopyt po zdravotníckych povolaniach s cieľom pritiahnuť viac uchádzačov o zamestnanie, usilovať sa výrazne znížiť rodové rozdiely a dosiahnuť, že v budúcnosti bude tieto povolania vykonávať viac mužov. Miestne a regionálne samosprávy by sa do tohto úsilia mohli zapojiť organizovaním seminárov, workshopov a propagovaním povolaní v oblasti starostlivosti s osobitným zameraním na mužov s cieľom bojovať proti rodovým stereotypom a nedostatočnej informovanosti. To by malo sprevádzať spoločné úsilie o zlepšenie pracovných podmienok v sektore starostlivosti v snahe zatriktívniť povolania v oblasti starostlivosti, a to aj medzi mladými ľuďmi a najmä vo vylúdených oblastiach a/alebo v oblastiach s oveľa starším obyvateľstvom;

26. poukazuje na to, že v kontexte súčasnej krízy spôsobenej ochorením COVID-19 možno pracovné miesta, ako aj kontinuitu poskytovania starostlivosti v oblasti opatrovania zabezpečiť prostredníctvom vytvárania odolných štruktúr zamestnávateľov (týka sa to najmä vlastnickej štruktúry a využívania vzniknutých ziskov);

27. uznáva, že dobrá rovnováha medzi pracovným a súkromným životom zohráva zásadnú úlohu pri výbere povolania potenciálnych uchádzačov. V tomto zmysle si profesionálna starostlivosť vyžaduje také modely pracovného času, ktoré umožňujú a podporujú zosúladenie rodinného a pracovného života a voľného času;

28. zdôrazňuje, že okrem fyzického zdravia zamestnancov je kľúčovým faktorom pri vytváraní a udržiavaní zdravého pracovného prostredia aj ich duševné zdravie a že personál preto musí dostať náležitú odbornú podporu (napr. dohľad a celené ďalšie vzdelávanie, podporu duševného zdravia), čím sa zároveň vyšle jasný signál, že sa vyvíjajú snahy o zabránenie rastúcej miery vyhorenia v tejto profesii;

29. zdôrazňuje, že je dôležité prehodnotiť nové štrukturálne požiadavky na domovy pre starších ľudí, aby sa dosiahla rovnováha medzi novými normami pre zdravie a bezpečnosť vrátane tých, ktoré sa týkajú prevencie a kontroly infekcií, čo bude v prospech obyvateľov týchto domovov, ako aj ich zamestnancov. Celkovým cieľom je zaistiť optimálne prostredie, životné a pracovné podmienky a tiež podporiť sociálne kontakty;

30. považuje využívanie technických nástrojov na vykonávanie opatrovateľských činností, účinnej a komplexnej dokumentácie a multiprofesionálnej komunikácie za dôležitú podporu s cieľom uľahčiť každodennú prácu opatrovateľov a ošetrovateľov;

⁽¹⁶⁾ Stanovisko VR na tému *Primerané minimálne mzdy v Európskej únii* (COR-2020-05859).

⁽¹⁷⁾ Stanovisko z vlastnej iniciatívy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému *Práva opatrovateľov bývajúcich v domácnosti* (SOC/535 – EESC-2016-00941).

31. upozorňuje na rastúci význam digitalizácie aj v sektore starostlivosti. Žiada, aby sa na tento účel poskytla domovom pre starších ľudí osobitná technická pomoc s cieľom podporiť telemedicínu ako nástroj na účinnejšie riadenie starostlivosti o zdravie ich obyvateľov. Okrem toho sa budú ďalej rozvíjať digitálne nástroje a nástroje starostlivosti na diaľku, ktoré sa počas pandémie už používali na monitorovanie a kontrolu ľudí žijúcich v izolácii a bez akejkoľvek skutočnej pomoci zo strany rodiny, čím sa zlepši prístup obyvateľstva k opatrovateľským službám. Tento rozvoj však musia sprevádzať opatrenia na preklenutie digitálnej priepasti vo všetkých oblastiach, ako sú napríklad digitálne rodové rozdiely, rozdiely vo vidieckych oblastiach alebo u staršieho obyvateľstva. Podobne musia byť odborníci v tomto sektore vyškolení v používaní týchto nových nástrojov prostredníctvom systémov kontinuálnej odbornej prípravy. Okrem toho je potrebné vyvinúť nový koordinovaný a integrovaný systém na komunikáciu medzi systémom zdravotnej starostlivosti, opatrovateľmi a rodinami. Kľúčový význam má prístup k odbornej príprave v oblasti nových komunikačných technológií pre opatrovateľov v rezidenčných zariadeniach a ich obyvateľov;

32. sa domnieva, že finančná podpora na obdobie odbornej prípravy je dôležitým sprievodným opatrením v snahe uľahčiť zainteresovaným osobám, ktoré majú záujem, rozhodnúť sa pre toto povolanie alebo zmenu profesijného zamerania;

33. podporuje primerané odmeňovanie opatrovateľov a opatrovateľiek, ktoré odráža sociálnu a spoločenskú hodnotu tejto práce;

34. pripomína, že v zásade č. 9 Európskeho piliera sociálnych práv o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom sa uvádza, že „rodičia a osoby s opatrovateľskými povinnosťami majú právo na primeranú dovolenku, pružné formy organizácie práce a prístup k opatrovateľským službám“. V tejto súvislosti poukazuje na to, že k dodržiavaniu tejto zásady môžu prispieť aj opatrenia verejnej podpory na nábor opatrovateľov prostredníctvom dotácií alebo iných foriem financovania, čo prispeje tiež k regularizácii a zlepšeniu pracovných podmienok opatrovateľov;

35. odporúča, aby členské štáty EÚ zaviedli základné rámcové podmienky sociálnej ochrany rodín opatrovujúcich svojich rodinných príslušníkov. Týka sa to pokrytia nákladov na živobytie, ako aj nemocenského, úrazového a dôchodkového poistenia pre túto kategóriu osôb; Príbuzní, ktorí pôsobia ako opatrovatelia, by nemali byť nútení vzdať sa svojho zamestnania a príspevky z verejných zdrojov nemožno spájať s nezamestnanosťou. Rozhodnutie starať sa o príbuzného je vždy ťažké a nemalo by sa spájať so zbytočným obetovaním sa;

36. zdôrazňuje význam odbornej podpory v oblasti neformálnej starostlivosti, ktorú zaisťujú najmä rodinní príslušníci, s cieľom sprostredkovať pre osoby opatrojúce rodinných príslušníkov potrebné zručnosti a zároveň zabezpečiť primeranú kvalitu opatrení v oblasti starostlivosti. Okrem toho je potrebné vytvoriť ponuky na odbremenenie týchto osôb (napr. v centrách krátkodobej starostlivosti), aby sa v prípade potreby mohla dočasne zmierniť záťaž pre osoby opatrojúce rodinných príslušníkov;

37. vyzýva členské štáty EÚ a príslušné zainteresované strany na miestnej a regionálnej úrovni, aby uskutočňovali pravidelné prieskumy týkajúce sa príslušných skupín obyvateľstva s cieľom využiť výsledky a ich zmeny ako východisko pre strategický rozvoj služieb;

Odporúčania pre Európsku komisiu

38. vyzýva Európsku komisiu, aby aktualizovala existujúci európsky rámec kvality pre služby dlhodobej starostlivosti z roku 2012 s cieľom držať krok s najnovším vývojom v oblasti poskytovania dlhodobej starostlivosti a súvisiacich požiadaviek na zručnosti a so zreteľom na to, aby sa uľahčila mobilita opatrovateľov. Z tohto dôvodu navrhuje Európskej komisii a členským štátom, aby sa pre povolanie „opatrovateľ starších a závislých osôb“ v inštitucionalizovaných aj neinštitucionalizovaných zariadeniach zdravotnej starostlivosti zaviedlo európske označenie kvality s cieľom zaručiť dodržanie zásady, podľa ktorej by opatrovatelia poskytujúci takéto služby boli adekvátne spôsobilí a kvalifikovaní. Je potrebné stanoviť spoločné referenčné normy v súčasnom európskom kontexte prostredníctvom schváleného certifikátu kvality prispôbeného potrebám každého členského štátu. Výbor zdôrazňuje, že práva osôb, ktorým sa poskytuje starostlivosť, a ich fyzická a duševná pohoda musia zostať najvyššou prioritou vrátane prevencie a zmiernenia osamelosti;

39. navrhuje, aby Európska komisia a členské štáty EÚ zväzili vypracovanie celoeurópskej stratégie a spoločnej definície povolania opatrovateľa (vrátane opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, ktorých služby by sa mali považovať za súčasť poskytovania dlhodobej starostlivosti), pričom by sa do toho mali zapojiť mestá a regióny a sociálni partneri. Táto stratégia by mala zvýšiť povedomie aj prostredníctvom mediálnej propagácie zameranej na podporu udržateľného obrazu zdravotníckych a opatrovateľských povolaní;

40. ďalej navrhuje, aby Európska komisia zohľadnila návrhy týkajúce sa uznania a účinnej podpory príbuzných ako opatrovateľov;

41. vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala návrh na vytvorenie účinného systému zberu a analýzy údajov súvisiacich tiež s prácou opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, ktorá je z veľkej časti nezdokumentovaná, s cieľom poskytnúť členským štátom a regiónom pevný základ pre budúcu medziregionálnu koordináciu;
42. odporúča, aby Európska komisia vytvorila platformu pre vzájomné odborné výmeny a umožnila prezentovať príklady osvedčených postupov v oblasti starostlivosti a opatrovateľstva, ako aj spoločných programov, ako sú plány sociálnej starostlivosti alebo stratégie na podporu rodín opatrujúcich svojich rodinných príslušníkov;
43. víta možnosti financovania a podpory, ktoré ponúkajú súčasné a budúce štrukturálne fondy EÚ (ESF 2014 – 2020 s REACT-EU alebo ESF+ 2021 – 2027), ako aj synergie a komplementárnosť vytvorené v rámci programu EU4Health na roky 2021 – 2027, a vyzdvihuje prioritu opatrení, ktoré tieto fondy financujú;
44. vyzýva na stanovenie rozpočtových priorít a cielené pridelovanie rozpočtových zdrojov v snahe riešiť nedostatok kvalifikovaných pracovníkov v odvetví sociálno-zdravotnej starostlivosti, najmä so zreteľom na program Európskej komisie pre politiku trhu práce v rámci európskeho semestra. Európska komisia by mala monitorovať vykonávanie a účinnosť svojich odporúčaní.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo

(2021/C 440/12)

Spravodajca: Mikel IRUJO AMEZAGA (ES/EA), minister pre hospodársky a podnikateľský rozvoj vlády autonómneho spoločenstva Navarra

POLITICKÉ ODPORÚČANIA**EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV**

Význam európskeho akčného plánu pre sociálne hospodárstvo v záujme podpory prínosu sociálneho hospodárstva k miestnemu a regionálnemu rozvoju v Európe

1. víta záväzok Európskej komisie predložiť v štvrtom štvrťroku 2021 akčný plán pre sociálne hospodárstvo v súlade s požiadavkami Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, medziskupiny Európskeho parlamentu pre sociálnu ekonomiku, GECES⁽¹⁾, niekoľkých vlád EÚ a európskych sietí, ktoré sa zaviazali rozvíjať sociálne hospodárstvo, ako napríklad *Social Economy Europe* alebo REVES⁽²⁾;
2. sa domnieva, že intervencia Európskej únie na podporu rozvoja sociálneho hospodárstva je obzvlášť dôležitá v súčasnom kontexte, v ktorom sa v dôsledku hospodárskej a sociálnej krízy spôsobenej ochorením COVID-19 musí zmobilizovať plný potenciál podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva na oživenie hospodárstva, podporu kolektívneho podnikania a vytváranie kvalitných pracovných miest;
3. pripomína, že podľa Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁽³⁾ je súčasťou sociálneho hospodárstva v Európe (EÚ28) 2,8 milióna podnikov a subjektov, ktoré zamestnávajú 13,6 milióna pracovníkov, čo predstavuje približne 6,3 % pracujúcej populácie v EÚ. Sociálne hospodárstvo zahŕňa aj viac ako 232 miliónov členov družstiev, vzájomných spoločností a podobných subjektov a 82,8 milióna dobrovoľníkov;
4. poukazuje na to, že európske sociálne hospodárstvo tvoria rozmanité podniky a subjekty, ako sú družstvá – v najrozmanitejších družstevných modeloch – vzájomné spoločnosti, združenia, nadácie alebo rôzne formy sociálnych podnikov, a tiež iné právne formy špecifické pre každý členský štát, ako sú zamestnanecké spoločnosti, spoločnosti so spoločenským vplyvom, inštitúcie solidarity atď.;
5. pripomína, že táto rozmanitosť podnikov a subjektov, ktoré sú prítomné vo všetkých odvetviach činnosti, má spoločnú črtu, ktorou je silná identita založená na spoločných hodnotách a charakteristikách, ako je prednosť ľudí a sociálnych cieľov pred kapitálom, rodová rovnosť, demokratická správa a opätovné investovanie väčšiny ziskov na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja spoločnosti alebo subjektu alebo spoločného a všeobecného záujmu;
6. vyzdvihuje územné ukotvenie podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva, ktoré sa nikdy nepremiestňujú – keďže vznikli na určitom území a vlastnia ich ľudia usadení na tomto území – a sú pevne odhodlané podporovať hospodársky a sociálny rozvoj miesta, kde pôsobia; pripomína význam sociálneho hospodárstva pre rozvoj vidieka, pretože stimuluje rozvoj miestnych zdrojov a pomáha zamedziť vyľudňovaniu. Zároveň treba mať na zreteli významnú úlohu, ktorú títo aktéri zohrávajú pri rozvoji sociálneho hospodárstva vo vidieckych oblastiach a z hľadiska ich prepojenia s mestskými oblasťami, čo pomáha udržať obyvateľstvo na vidieku a vytvárať väčšiu sociálnu súdržnosť;
7. zdôrazňuje, že subjekty sociálneho hospodárstva sa riadia zásadami a hodnotami, ktoré umožňujú rozvoj zlučiteľný s hospodárskymi aj environmentálnymi aspektmi, a preukazujú veľkú angažovanosť pri dosahovaní cieľov Agendy 2030. Preto predstavujú pluralistické hospodárstvo, rovnováhu a udržateľnosť z globálneho hľadiska, čo je potrebné na to, aby mohli prispieť k realizácii všetkých 17 cieľov udržateľného rozvoja;

⁽¹⁾ Expertná skupina Európskej komisie pre sociálne podnikanie.

⁽²⁾ Európska sieť miest a regiónov za sociálne hospodárstvo.

⁽³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-875-en-n.pdf>.

8. vyzýva Európsku komisiu, aby vytvorila európsky regulačný rámec pre sociálne hospodárstvo, ktorý by poskytoval spoločnú definíciu a pre organizáciu a integráciu podnikov spĺňajúcich určité organizačné a prevádzkové kritériá, čo by si vyžadovalo rozhodujúcu podporu na rozvoj tohto odvetvia;
9. považuje tiež za vhodné nasmerovať subjekty sociálneho hospodárstva k cieľom udržateľného rozvoja;
10. poukazuje na to, že prostredníctvom Paktu pre zručnosti by Komisia mala podporovať odbornú prípravu pracovníkov v sociálnom hospodárstve a ich prístup k celoživotnému vzdelávaniu v oblastiach, ako je digitalizácia vrátane mediálnej gramotnosti, participatívne vedenie, odolnosť alebo ekologická transformácia, s cieľom podporovať ich pri vstupe podnikov sociálneho hospodárstva na trh práce alebo zotrvaní na ňom. V záujme dosiahnutia tohto cieľa navrhuje spolupracovať s priemyselným ekosystémom sociálneho hospodárstva, do ktorého by boli zapojené najmä orgány verejnej správy, centrá odbornej prípravy a univerzity. Okrem toho Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike môže poskytovať podporu pri propagovaní kurzov odbornej prípravy zameraných na ochranu životného prostredia a podporu obehového hospodárstva. VR preto poukazuje na návrhy uvedené v stanovisku VR na tému *Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť*, ktoré obsahuje aj podnety týkajúce sa tejto problematiky z pohľadu miestnych a regionálnych samospráv, čo má veľký význam aj pre oblasť sociálneho hospodárstva;
11. vyzýva na preskúmanie potenciálu sociálneho hospodárstva v oblasti odbornej prípravy a aktívnych politík zamestnanosti, ako aj rozvoja zručností a kompetencií, s osobitným dôrazom na skupiny, ktoré majú väčšie ťažkosti s prístupom na trh práce, ako sú mladí ľudia, dlhodobo nezamestnaní, osoby so zdravotným postihnutím alebo obyvatelia odľahlých oblastí s obmedzeným prístupom k digitálnym zdrojom;
12. vyzýva Európsku komisiu, aby preskúmala otázku prevodov podnikov na zamestnancov prostredníctvom vzorcov sociálneho hospodárstva. Toto preskúmanie, ktoré by sa malo zaoberať aj potenciálom sociálneho hospodárstva pre priemyselné podnikanie, by mala dopĺňať platforma EÚ pre výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi, miestnymi a regionálnymi samosprávami a sieťami sociálneho hospodárstva;
13. vyzdvihuje význam potenciálu podnikateľských združení (klastrov) sociálneho hospodárstva, z hľadiska ich integrácie do európskych hodnotových reťazcov a vytvárania spojení s inými podnikateľskými subjektmi, orgánmi verejnej správy, centrami odborného vzdelávania, odbornými školami, univerzitami a výskumnými centrami v snahe dosiahnuť strategické ciele a spoločne využívať zdroje;
14. uznáva potenciál začlenenia sociálneho hospodárstva do európskej platformy pre spoluprácu klastrov⁽⁴⁾ s cieľom uľahčiť vytváranie aliancií a zapojenie týchto podnikov a subjektov do strategických hodnotových reťazcov;
15. zdôrazňuje význam začlenenia sociálneho hospodárstva do stratégií inteligentnej špecializácie ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Ďalej pripomína, že sociálne hospodárstvo môže úspešne napredovať v sociálnej inovácii, a v tejto súvislosti poukazuje na to, že „iniciatívy sociálneho hospodárstva tým, že sú založené na spolupráci a občianskej angažovanosti osôb, ktoré tvoria spoločenstvá, prispievajú k zvyšovaniu sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti, ako aj úrovne dôvery v celej Európskej únii“⁽⁵⁾;
16. vyzdvihuje význam stimulovania medziregionálnej spolupráce v oblasti sociálneho hospodárstva ako kľúčového nástroja na vytváranie nadnárodných klastrov, na zabezpečenie cezhraničných synergii a špecifickej spolupráce, ktorú najvzdialenejšie regióny vyvíjajú prostredníctvom svojich fór na spoluprácu s tretími krajinami, a na podporu internacionalizácie podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva na jednotnom trhu. V tejto súvislosti poukazuje na to, že tematická platforma sociálneho hospodárstva v rámci európskej platformy inteligentnej špecializácie je užitočným nástrojom na podporu medziregionálnej spolupráce spájajúcej sedem európskych regiónov, ktorých skúsenosti a vyskúšané overené postupy by sa mali zohľadniť v budúcom európskom akčnom pláne pre sociálne hospodárstvo;
17. vyzýva Komisiu, aby zvýšila ambície a súdržnosť svojich iniciatív na podporu úlohy miestnych a regionálnych samospráv pri propagovaní sociálneho hospodárstva. Pripomína, že mnohé miestne a regionálne samosprávy už majú ambiciózne stratégie a akčné plány na podporu sociálneho hospodárstva. Komisia by ich mala identifikovať a zohľadniť pri rozvíjaní budúceho európskeho akčného plánu pre sociálne hospodárstvo a mala by taktiež podporovať výmenu najlepších postupov a existujúcich iniciatív medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami (napr. prostredníctvom siete miestnych a regionálnych samospráv na podporu sociálneho hospodárstva);

⁽⁴⁾ <https://clustercollaboration.eu/social-economy>.

⁽⁵⁾ COR-2016-06945.

18. vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala štúdiu o regionálnych a miestnych verejných politikách na podporu sociálneho hospodárstva v EÚ, ktorá by zahŕňala niekoľko príkladov z iných regiónov a miestnych samospráv na celosvetovej úrovni;

19. uznáva významný vplyv iniciatívy Európske regióny sociálneho hospodárstva (ESER) a projektu Misie sociálnej ekonomiky na budovanie širokého spoločenstva miestnych a regionálnych samospráv, ktoré sa zaviazali rozvíjať sociálne hospodárstvo, a vyzýva Komisiu, aby posilnila tento program v rámci akčného plánu pre sociálne hospodárstvo;

20. vyzýva Komisiu, aby spolu s členskými štátmi a sieťami sociálneho hospodárstva podporovala zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do GECES. V tejto súvislosti žiada vytvoriť pracovnú skupinu GECES pre regionálne a miestne politiky sociálneho hospodárstva;

21. žiada, aby analýzy, štúdie, navrhované opatrenia a monitorovacie a podporné nástroje a mechanizmy týkajúce sa sociálneho hospodárstva, ktoré zhromažďujú štatistické údaje o pracovníkoch alebo zložení rôznych foriem podnikov sociálneho hospodárstva, zahrnuli rodové hľadisko, aby bolo možné poskytovať údaje diferencované podľa pohlavia a doplniť rodové ukazovatele;

Podpora zviditeľnenia sociálneho hospodárstva

22. vyzýva Komisiu, aby vytvorila jednotnú online platformu na podporu podnikov, subjektov a podnikania prostredníctvom foriem sociálneho hospodárstva, ktorá by obsahla všetky európske štúdie a správy o sociálnom hospodárstve, ako aj príležitosti, ktoré EÚ týmto podnikom a subjektom ponúka;

23. odporúča, aby sa táto online platforma vytvorila a riadila v spolupráci s európskymi sieťami sociálneho hospodárstva a GECES;

24. odporúča Komisii, aby akčný plán pre sociálne hospodárstvo zahŕňal rozsiahlu komunikačnú kampaň, na ktorej príprave a realizácii by sa podieľal Výbor regiónov, Európsky hospodársky a sociálny výbor a siete sociálneho hospodárstva. Táto kampaň je nevyhnutná na podporu kolektívneho podnikania a zlepšenie informovanosti o európskych nástrojoch na podporu sociálneho hospodárstva;

25. vyzýva Komisiu, aby vypracovala príručku pre verejné politiky v oblasti sociálneho hospodárstva, ktorá zohľadní rôznorodosť právnych foriem sociálneho hospodárstva v Európe a podporí miestne a regionálne samosprávy;

26. pripomína, že rozmanitosť sociálneho hospodárstva a jeho schopnosť ponúkať inovačné riešenia hlavných hospodárskych, sociálnych, vzdelávacích a environmentálnych výziev je kľúčovým faktorom jeho úspechu;

27. vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom demokratického a transparentného procesu za účasti Výboru regiónov, EHSV a GECES zvolila každoročne európske hlavné mesto sociálneho hospodárstva;

28. navrhuje lepšiu integráciu a zviditeľnenie sociálneho hospodárstva v rámci siete Enterprise Europe Network. Ďalej odporúča, aby sa v kritériách hodnotenia ponúk v súvislosti s ocenením Podnikateľský región roka (EER) kládol väčší dôraz na sociálne hospodárstvo;

29. pripomína význam podpory, financovania a posilňovania európskych sietí sociálneho hospodárstva a miest a regiónov angažujúcich sa v oblasti sociálneho hospodárstva ako kľúčových partnerov pri vykonávaní akčného plánu a informovanie o príležitosti, ktoré sociálne hospodárstvo vytvára;

Zlepšenie prístupu podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva k financovaniu

30. berie na vedomie dodatočné ťažkosti, ktorým čelia podniky a subjekty sociálneho hospodárstva pri prístupe k financovaniu, čiastočne v dôsledku skutočnosti, že ich obchodné modely, ktoré uprednostňujú kolektívny alebo všeobecný záujem pred maximalizáciou zisku, sú nedostatočne zviditeľňované a chápané;

31. pripomína kľúčovú úlohu Kohézneho fondu, a najmä EFRR a ESF, pri financovaní projektov sociálneho hospodárstva;

32. žiada, aby sa posilnilo kolektívne podnikanie vo všetkých oblastiach sociálneho hospodárstva vytvorením nástrojov finančnej podpory na zakladanie podnikov sociálneho hospodárstva a na to, aby sa im pomohlo reagovať na budúce podnikateľské výzvy;

33. zdôrazňuje, že program InvestEU bude mať kľúčový význam pre financovanie inovačných projektov sociálneho hospodárstva prostredníctvom svojich štyroch línií politiky s osobitným zameraním na oblasť „MSP“ a „sociálnych investícií a zručností“, ktoré zahŕňajú mikrofinancovanie a financovanie podnikov sociálneho hospodárstva;

34. odporúča Komisii, aby do poradného výboru zapojila aj člena Výboru regiónov a aby mali v investičnom výbore zastúpenie aj odborníci na financovanie podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva;

35. vyzýva Európsku komisiu, aby vypracovala jasnú, transparentnú a účinnú taxonómiu sociálnych a environmentálnych investícií;

36. poukazuje na význam finančných aktérov sociálneho hospodárstva (etické a družstevné banky, úverové družstvá, mikrofinancovanie, sociálne finančné inštitúcie, vzájomné a družstevné poisťovacie spoločnosti atď.) pre oblasť udržateľného financovania, na dôležitosť ich fungovania vo vidieckych oblastiach a v menej rozvinutých regiónoch a ich úsilie o finančné začlenenie zraniteľných skupín a investície do reálnej ekonomiky;

37. žiada, aby sa v súvislosti s prístupom podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva k financovaniu zohľadňovalo rodové hľadisko, keďže ženy majú v porovnaní s mužmi väčšie ťažkosti dostať sa k úverom a finančným prostriedkom. Túto skutočnosť treba mať na zreteli už pri navrhovaní každého nástroja zameraného na zlepšenie prístupu k financovaniu;

Podpora podnikateľského vzdelávania prostredníctvom sociálneho hospodárstva

38. v súlade so závermi Rady z roku 2015 o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hnacej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe pripomína, že je dôležité podporovať vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti podnikania prostredníctvom foriem sociálneho hospodárstva na všetkých úrovniach vzdelávania od základného po vysokoškolské vzdelávanie (vrátane univerzitného a odborného vzdelávania);

39. poukazuje na to, že projekty, ako je *Social Economy Business School*, ktorý podporuje sedem európskych regiónov v rámci platformy inteligentnej špecializácie, poskytujú inovačné riešenia tejto nedostatočnej odbornej prípravy v podnikoch sociálneho hospodárstva a sú zamerané na odbornú prípravu kompetentných odborníkov schopných sprevádzať a usmerňovať rast týchto podnikov a subjektov;

40. pripomína, že podniky a subjekty sociálneho hospodárstva si vyžadujú osobitné zručnosti, ako je napríklad inkluzívne vedenie, ktoré sa vzťahujú aj na tradičné podniky;

41. vyzýva Komisiu, aby viac využívala program Erasmus+ na podporu vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti podnikania a pôsobenia v sektore sociálneho hospodárstva. V tejto súvislosti navrhuje preskúmať možnosti väčšieho využívania programu Erasmus pre mladých podnikateľov zo strany podnikov a subjektov sociálneho hospodárstva, najmä v najodľahlejších európskych regiónoch, kde vzhľadom na veľkú vzdialenosť od európskeho kontinentu mladí ľudia čelia väčším obmedzeniam z hľadiska mobility;

42. vyzýva na preskúmanie nových možností podpory vzdelávania, odbornej prípravy a zvyšovania kvalifikácie pracovníkov v sociálnom hospodárstve prostredníctvom koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností a znalostnej aliancie. Súbor poznatkov a zručností získaných na všetkých úrovniach vzdelávania a tiež prostredníctvom neformálneho vzdelávania by mal navyše podnecovať ľudí k tomu, aby svoje vedomosti využívali čo najlepšie, t. j. aby rozvíjali „mäkké zručnosti“, a pomôcť im ľahšie sa prispôsobiť neustále sa meniacemu prostrediu;

Zlepšenie prístupu na trhy a k sociálne zodpovednému verejnému obstarávaniu

43. pripomína, že podniky a subjekty sociálneho hospodárstva čelia v porovnaní s inými MSP dodatočným prekážkam pri cezhraničnom pôsobení na jednotnom trhu. Tieto ťažkosti vyplývajú z rozmanitosti – a niekedy aj z neexistencie – kompletných právnych rámcov pre všetky právne formy sociálneho hospodárstva, ako sú družstvá, vrátane rozmanitosti podtypov družstiev, vzájomných spoločností, združení, nadácií a sociálnych podnikov a iných;

44. pripomína dôležitú úlohu žien v riadení sociálnych podnikov pre úspech podnikateľského vzdelávania v sociálnom hospodárstve;

45. poukazuje tiež na nedostatok európskych nástrojov na prekonanie týchto prekážok. Vytvorenie nadnárodného európskeho združenia zloženého z členov z viacerých krajín je preto aj naďalej zložité, čo platí tiež pre vzájomné spoločnosti a nadácie v dôsledku chýbajúceho európskeho právneho rámca;

46. vyzýva Komisiu, aby naďalej podporovala sociálne zodpovedné verejné obstarávanie medzi európskymi orgánmi verejnej správy ako kľúčový nástroj na zvýšenie transparentnosti vo verejnom obstarávaní, boj proti korupčným praktikám, podporu hospodárskej súťaže a účasti na verejnom obstarávaní zo strany podnikateľských subjektov rôznej veľkosti a na podporu sociálne zodpovedných obchodných praktík, ako sú postupy, ktoré charakterizujú sociálne hospodárstvo;

47. vyzýva na rozšírenie projektu *Buying for Social Impact* (Nákup so sociálnym vplyvom), v rámci ktorého sa analyzovala transpozícia smernice o verejnom obstarávaní v pätnástich členských štátoch a organizovali sa podujatia na vnútroštátnej/územnej úrovni s cieľom šíriť príležitosti na zodpovedné verejné obstarávanie do iných členských štátov EÚ;

48. vyzýva všetky miestne a regionálne orgány verejnej správy, aby vypracovali transparentné a sociálne zodpovedné stratégie verejného obstarávania a verejné zákazky podmienili okrem iného dodržiavaním spravodlivých miezd a iných podmienok stanovených zákonom a/alebo kolektívnymi zmluvami vrátane subdodávateľských reťazcov;

Akčný plán zahŕňajúci následné opatrenia a nástroje a podporujúci štruktúrovaný dialóg s aktérmi sociálneho hospodárstva a inými inštitúciami

49. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila aspoň päťročný horizont na vykonávanie akčného plánu pre sociálne hospodárstvo vrátane hodnotenia ex ante, mechanizmov ročného hodnotenia a hodnotenia ex post, ako aj pre obnovenú verziu tohto plánu po jeho ukončení;

50. vyzýva Komisiu, aby posilnila svoje mechanizmy monitorovania a podpory politík sociálneho hospodárstva, ako je expertná skupina pre sociálne podnikanie (GECES), interná pracovná skupina Komisie pre sociálne hospodárstvo a stály a štruktúrovaný dialóg o sociálnom hospodárstve s Výborom regiónov a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom, pričom treba zabezpečiť rodovo vyvážené zloženie;

51. vyzýva Komisiu, aby preskúmala začlenenie zamestnávateľov zo sociálneho hospodárstva do medziodvetvového sociálneho dialógu, a to vrátane opatrení na posilnenie a konsolidáciu európskej organizácie zamestnávateľov sociálneho hospodárstva.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Prípravné akty)

VÝBOR REGIÓNOV

INTERACTIO – HYBRID – 145. PLENÁRNE ZASADNUTIE VR, 30. 6. 2021 – 1. 7. 2021

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akt o digitálnych službách a akt o digitálnych trhoch

(2021/C 440/13)

Spravodajkyňa:	Rodi KRATSA (EL/EES), predsedníčka regiónu Iónske ostrovy
Referenčný dokument:	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o jednotnom trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a o zmene smernice 2000/31/ES COM(2020) 825 final Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o súťažeschopných a spravodlivých trhoch digitálneho sektora (akt o digitálnych trhoch) COM(2020) 842 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Toto nariadenie by sa malo uplatňovať na poskytovateľov určitých služieb informačnej spoločnosti vymedzených v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 ²⁶ , teda všetkých služieb, ktoré sa bežne poskytujú za odmenu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti príjemcu. Konkrétne by sa malo vzťahovať na poskytovateľov sprostredkovateľských služieb, a to najmä tých, ktoré pozostávajú zo služieb známych ako „občasný prenos“, „kešing“ a „hosting“, keďže exponenciálny nárast využívania týchto služieb, hlavne na všetky druhy legitímnych a sociálne prospešných účelov, posilnil aj ich úlohu pri sprostredkovaní a šírení nezákonných alebo inak škodlivých informácií a činností.	Toto nariadenie by sa malo uplatňovať na poskytovateľov určitých služieb informačnej spoločnosti vymedzených v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 ²⁶ , teda všetkých služieb, ktoré sa bežne poskytujú za odmenu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti príjemcu. Konkrétne by sa malo vzťahovať na poskytovateľov sprostredkovateľských služieb, a to najmä tých, ktoré pozostávajú zo služieb známych ako „občasný prenos“, „kešing“ a „hosting“, ako aj vyhľadávače , keďže exponenciálny nárast využívania týchto služieb, hlavne na všetky druhy legitímnych a sociálne prospešných účelov, posilnil aj ich úlohu pri sprostredkovaní a šírení nezákonných alebo inak škodlivých informácií a činností.

Pozmeňovací návrh 2

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 8

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Takáto podstatná väzba s Úniou by sa mala považovať za existujúcu v prípade, že poskytovateľ služieb má v Únii sídlo, alebo ak ho nemá, v prípade existencie významného počtu používateľov v jednom alebo vo viacerých členských štátoch, alebo v prípade, že sa jeho činnosti zaciľujú na jeden alebo viacero členských štátov. Zacielenie činností na jeden alebo viacero členských štátov možno určiť na základe všetkých relevantných okolností vrátane faktorov ako používanie jazyka alebo meny, ktoré sa v danom členskom štáte vo všeobecnosti používajú, alebo možnosti objednať produkty alebo služby, či používania národnej domény najvyššej úrovne. Zacielenie činností na určitý členský štát by sa mohlo odvodiť aj z dostupnosti aplikácie v príslušnom vnútroštátnom obchode s aplikáciami, z poskytovania miestnej reklamy alebo reklamy v jazyku používanom v danom členskom štáte alebo zo spôsobu riadenia vzťahov so zákazníkmi, ako je napr. poskytovanie služieb zákazníkom v jazyku všeobecne používanom v danom členskom štáte. Podstatnú väzbu možno vyvodzovať aj z toho, ak poskytovateľ služieb smeruje svoje činnosti do jedného alebo viacerých členských štátov, ako sa stanovuje v článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012. Na druhej strane iba technická dostupnosť webového sídla z územia Únie sama osebe nemôže byť považovaná za vytvorenie podstatnej väzby s Úniou.	Takáto podstatná väzba s Úniou by sa mala považovať za existujúcu v prípade, že poskytovateľ služieb má v Únii sídlo, alebo ak ho nemá, v prípade existencie významného počtu používateľov v jednom alebo vo viacerých členských štátoch, alebo v prípade, že sa jeho činnosti zaciľujú na jeden alebo viacero členských štátov. Zacielenie činností na jeden alebo viacero členských štátov možno určiť na základe všetkých relevantných okolností vrátane faktorov ako používanie jazyka alebo meny, ktoré sa v danom členskom štáte úradne používajú, alebo možnosti objednať produkty alebo služby, či používania národnej domény najvyššej úrovne. Zacielenie činností na určitý členský štát by sa mohlo odvodiť aj z dostupnosti aplikácie v príslušnom vnútroštátnom obchode s aplikáciami, z poskytovania miestnej reklamy alebo reklamy v ktoromkoľvek z úradných jazykov používaných na území daného členského štátu alebo zo spôsobu riadenia vzťahov so zákazníkmi, ako je napr. poskytovanie služieb zákazníkom v ktoromkoľvek z úradných alebo bežne používaných jazykov na území daného členského štátu. Podstatnú väzbu možno vyvodzovať aj z toho, ak poskytovateľ služieb smeruje svoje činnosti do jedného alebo viacerých členských štátov, ako sa stanovuje v článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012. Na druhej strane iba technická dostupnosť webového sídla z územia Únie sama osebe nemôže byť považovaná za vytvorenie podstatnej väzby s Úniou.

Zdôvodnenie

Cieľom pozmeňovacieho návrhu je dosiahnuť, aby bolo znenie nariadenia jednoznačnejšie a objektívnejšie, s odkazom na oficiálny štatút mien a jazykov. Okrem toho, pokiaľ ide o jazyky, mali by sa zohľadniť úradné jazyky, ako aj jazyky bežne používané v členskom štáte.

Pozmeňovací návrh 3

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 12

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
V záujme dosiahnutia cieľa zaistiť bezpečné, predvídateľné a dôveryhodné online prostredie by sa na účely tohto nariadenia pojem „nezákonný obsah“ mal vymedziť v širokom rozsahu a vzťahovať sa aj na informácie súvisiace s nezákonným obsahom, produktmi, službami a činnosťami. Predovšetkým by sa tento pojem mal chápať tak, že sa bez ohľadu na ich formu vzťahuje na informácie, ktoré sú podľa platných právnych predpisov buď samy osebe nezákonné, ako napríklad nezákonné nenávisťné prejavy alebo teroristický obsah a nezákonný diskriminačný obsah, alebo ktoré sa týkajú nezákonných činností, ako napríklad zdieľanie obrázkov zobrazujúcich sexuálne zneužívanie detí, nezákonné zdieľanie súkromných snímok bez súhlasu, online prenasledovanie, predaj nevyhovujúcich alebo falšovaných produktov, neoprávnené použitie materiálu chráneného autorským právom alebo činnosti zahŕňajúce porušovanie právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa. V tejto súvislosti nie je podstatné, či nezákonnosť informácií alebo činnosti vyplýva z práva Únie alebo z vnútroštátneho práva, ktoré je v súlade s právom Únie, ani aká je presná povaha alebo predmet príslušného právneho predpisu.	V záujme dosiahnutia cieľa zaistiť bezpečné, predvídateľné a dôveryhodné online prostredie by sa na účely tohto nariadenia pojem „nezákonný obsah“ mal vymedziť v širokom rozsahu a vzťahovať sa aj na informácie súvisiace s nezákonným obsahom, produktmi, službami a činnosťami. Predovšetkým by sa tento pojem mal chápať tak, že sa bez ohľadu na ich formu vzťahuje na informácie, ktoré sú podľa platných právnych predpisov buď samy osebe nezákonné, ako napríklad nezákonné nenávisťné prejavy alebo teroristický obsah a nezákonný diskriminačný obsah, ktoré sa týkajú nezákonných činností, ako napríklad poskytovanie nezákonných služieb, ako sú ubytovacie služby a platformy pre krátkodobý prenájom, ktoré nie sú v súlade s pravidlami Únie a vnútroštátnym právom vrátane regionálneho a miestneho práva, zdieľanie obrázkov zobrazujúcich sexuálne zneužívanie detí, nezákonné zdieľanie súkromných snímok bez súhlasu, online prenasledovanie, predaj nevyhovujúcich alebo falšovaných produktov, predaj produktov alebo poskytovanie služieb, ktoré nie sú v súlade s právnymi predpismi o ochrane spotrebiteľa, neoprávnené použitie materiálu chráneného autorským právom alebo činnosti zahŕňajúce porušovanie právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa, alebo poskytovanie služieb, ktoré môžu závažným spôsobom narušiť telesný, duševný alebo morálny vývoj maloletých, vrátane porušenia zákona o audiovizuálnych médiách. V tejto súvislosti nie je podstatné, či nezákonnosť informácií alebo činnosti vyplýva z práva Únie alebo z vnútroštátneho práva, ktoré je v súlade s právom Únie, ani aká je presná povaha alebo predmet príslušného právneho predpisu.

Zdôvodnenie

Nezákonné služby, ktoré nie sú v súlade s právom Únie alebo vnútroštátnym/regionálnym/miestnym právom, by sa mali riešiť explicitnejšie.

Pozmeňovací návrh 4

COM(2020) 825 final – časť 1

Vložiť nové odôvodnenie za odôvodnenie 12

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Dopyt po technologických riešeniach opierajúcich sa o digitálnu infraštruktúru počas pandémie COVID-19 ešte viac prehĺbil priepasť v informačnej asymetrii medzi strážcami prístupu a komerčnými a koncovými používateľmi. Okrem toho by sa pri zaistovaní pripravenosti na budúce krízy mali zohľadniť skúsenosti získané z tejto závislosti od digitálnej infraštruktúry a technologických riešení. Je potrebné uznať význam digitálnej odolnosti v Európe, posilniť ju a vyvinúť spoločné úsilie o jej dosiahnutie.</i>

Zdôvodnenie

Digitálna odolnosť by sa mala lepšie uznať ako základná hodnota a práve tu by sa miestne a regionálne samosprávy mohli vhodne angažovať. Pozmeňovací návrh vychádza z pretrvávajúcej pandémie COVID-19 a obsahuje spresnenie, pokiaľ ide o pripravenosť.

Pozmeňovací návrh 5

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 13

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Vzhľadom na osobitné vlastnosti dotknutých služieb a tomu zodpovedajúcu potrebu, aby ich poskytovatelia podliehali určitým osobitným povinnostiam, je potrebné v rámci širšej kategórie poskytovateľov hostingových služieb vymedzených v tomto nariadení rozlišovať podkategóriu online platforiem. Online platformy, ako sú sociálne siete alebo online trhoviská, by sa mali vymedziť ako poskytovatelia hostingových služieb, ktorí na žiadosť príjemcov služby nielen uchovávajú informácie, ktoré im títo príjemcovia poskytujú, ale ktoré rovnako na ich žiadosť šíria tieto informácie verejnosti. Aby však uložené povinnosti neboli príliš široké, poskytovatelia hostingových služieb by sa nemali považovať za online platformy, ak je verejné šírenie informácií len nepodstatnou a čisto vedľajšou funkčnosťou inej služby a táto funkčnosť sa z objektívnych technických dôvodov nedá používať bez tejto inej hlavnej služby a integrácia tejto funkčnosti nie je prostriedkom na obchádzanie uplatniteľnosti pravidiel uvedených v tomto nariadení, ktoré sa vzťahujú na online platformy. Takúto funkčnosť by napríklad mohla predstavovať sekcia online novín určená na komentáre, ak je zrejme, že je doplnková k hlavnej službe, ktorú predstavuje uverejňovanie správ v rámci redakčnej zodpovednosti vydavateľa.	Vzhľadom na osobitné vlastnosti dotknutých služieb a tomu zodpovedajúcu potrebu, aby ich poskytovatelia podliehali určitým osobitným povinnostiam, je potrebné v rámci širšej kategórie poskytovateľov hostingových služieb vymedzených v tomto nariadení rozlišovať podkategóriu online platforiem. Online platformy, ako sú sociálne siete, platformy na šírenie obsahu alebo online trhoviská, by sa mali vymedziť ako poskytovatelia hostingových služieb, ktorí na žiadosť príjemcov služby nielen uchovávajú informácie, ktoré im títo príjemcovia poskytujú, ale ktoré rovnako na ich žiadosť šíria tieto informácie verejnosti. Aby však uložené povinnosti neboli príliš široké, poskytovatelia hostingových služieb by sa nemali považovať za online platformy, ak je verejné šírenie informácií len nepodstatnou a čisto vedľajšou funkčnosťou inej služby a táto funkčnosť sa z objektívnych technických dôvodov nedá používať bez tejto inej hlavnej služby a integrácia tejto funkčnosti nie je prostriedkom na obchádzanie uplatniteľnosti pravidiel uvedených v tomto nariadení, ktoré sa vzťahujú na online platformy. Takúto funkčnosť by napríklad mohla predstavovať sekcia online novín určená na komentáre, ak je zrejme, že je doplnková k hlavnej službe, ktorú predstavuje uverejňovanie správ v rámci redakčnej zodpovednosti vydavateľa.

Pozmeňovací návrh 6

COM(2020) 825 final – časť 1

Vložiť nové odôvodnenie za odôvodnenie 13

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Členské štáty môžu na príslušných úrovniach riadenia a tam, kde je to vhodné, v závislosti od daného rozdelenia zákonných právomocí stanoviť povinnosti sprostredkovateľov služieb týkajúce sa poskytovania informácií, pričom právo požadovať informácie zo strany súdnych alebo správnych orgánov podľa článku 9 tohto nariadenia je v súlade s nariadením (EÚ) 2016/679.</i>

Pozmeňovací návrh 7

COM(2020) 825 final – časť 1

Vložiť nové odôvodnenie za odôvodnenie 38

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Keďže cieľom tohto nariadenia je zaistiť bezpečné, predvídateľné a dôveryhodné online prostredie, uplatňuje sa základná zásada „čo je nezákonné offline, je nezákonné aj online“.</i>

Zdôvodnenie

Zásada „čo je nezákonné offline, je nezákonné aj online“ je kľúčovou zásadou pri regulácii online služieb a mala by sa v návrhu výslovne uviesť.

Pozmeňovací návrh 8

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 50

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
S cieľom zabezpečiť účinné a primerané uplatňovanie tejto povinnosti bez toho, aby sa ukladala neprimeraná záťaž, by príslušné online platformy mali vynaložiť primerané úsilie na overenie spoľahlivosti informácií, ktoré poskytujú dotknutí obchodníci, a to najmä prostredníctvom voľne dostupných oficiálnych online databáz a online rozhraní, ako sú vnútroštátne obchodné registre a systém výmeny informácií o DPH⁴⁵, alebo tým, že požiadajú príslušných obchodníkov o poskytnutie dôveryhodných podporných dokumentov, ako sú kópie dokladov totožnosti, overených bankových výpisov, osvedčení spoločností a osvedčení z obchodného registra. Na účely splnenia tejto povinnosti môžu použiť aj iné zdroje, ktoré sú dostupné na použitie na diaľku a poskytujú podobný stupeň spoľahlivosti. Od príslušných online platforiem by sa však nemalo vyžadovať, aby vykonávali rozsiahle alebo nákladné zisťovanie skutočností online či uskutočňovali overovanie na mieste. Rovnako by sa takéto online platformy, ktoré vynaložili primerané úsilie požadované týmto nariadením, nemali chápať tak, že zaručujú spoľahlivosť informácií pre spotrebiteľa alebo iné zainteresované strany. Svoje online rozhranie by tieto online platformy mali takisto navrhovať a organizovať tak, aby obchodníci mohli plniť svoje povinnosti vyplývajúce z práva Únie, najmä požiadavky stanovené v článkoch 6 a 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ⁴⁶, článku 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES⁴⁷ a článku 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/6/ES⁴⁸.	S cieľom zabezpečiť účinné a primerané uplatňovanie tejto povinnosti bez toho, aby sa ukladala neprimeraná záťaž, by príslušné online platformy mali vynaložiť primerané úsilie na overenie spoľahlivosti informácií, ktoré poskytujú dotknutí obchodníci, a to najmä prostredníctvom voľne dostupných oficiálnych online databáz a online rozhraní, ako sú vnútroštátne obchodné registre a systém výmeny informácií o DPH⁴⁵, alebo tým, že požiadajú príslušných obchodníkov o poskytnutie dôveryhodných podporných dokumentov, ako sú kópie dokladov totožnosti, overených bankových výpisov, osvedčení spoločností a osvedčení z obchodného registra. Na účely splnenia tejto povinnosti môžu použiť aj iné zdroje, ktoré sú dostupné na použitie na diaľku a poskytujú podobný stupeň spoľahlivosti. Svoje online rozhranie by tieto online platformy mali takisto navrhovať a organizovať tak, aby obchodníci mohli plniť svoje povinnosti vyplývajúce z práva Únie, najmä požiadavky stanovené v článkoch 6 a 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ⁴⁶, článku 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES⁴⁷ a článku 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/6/ES⁴⁸.

Zdôvodnenie

Pojem „rozsiahle alebo nákladné zisťovanie skutočností online“ je príliš vágny pre právne záväzný text. Rovnako by sa nemalo navrhovať, že online platformy by mali byť ušetrené od akéhokoľvek úsilia o overenie spoľahlivosti informácií, ktoré poskytujú obchodníci.

Pozmeňovací návrh 9

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 72

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Úloha zabezpečiť primeraný dohľad a presadzovanie povinností stanovených v tomto nariadení by sa v zásade mala zveriť členským štátom. Na tento účel by mali vymenovať aspoň jeden orgán, ktorý bude mať za úlohu uplatňovať toto nariadenie a presadzovať jeho dodržiavanie. Členské štáty by však podľa svojej vnútroštátnej ústavnej, organizačnej a administratívnej štruktúry mali mať možnosť poveriť osobitnými úlohami a právomocami v oblasti dohľadu alebo presadzovania dodržiavania predpisov, pokiaľ ide o uplatňovanie tohto nariadenia, viac než jeden príslušný orgán, napríklad orgány v konkrétnych odvetviach, ako sú regulačné orgány elektronických komunikácií, regulačné orgány pre médiá alebo orgány na ochranu spotrebiteľa.	Úloha zabezpečiť primeraný dohľad a presadzovanie povinností stanovených v tomto nariadení by sa v zásade mala zveriť členským štátom. Na tento účel by mali vymenovať aspoň jeden orgán, ktorý bude mať za úlohu uplatňovať toto nariadenie a presadzovať jeho dodržiavanie. Členské štáty by však podľa svojej vnútroštátnej ústavnej, organizačnej a administratívnej štruktúry mali mať možnosť poveriť osobitnými úlohami a právomocami v oblasti dohľadu alebo presadzovania dodržiavania predpisov, pokiaľ ide o uplatňovanie tohto nariadenia, viac než jeden príslušný orgán, napríklad orgány v konkrétnych odvetviach, ako sú regulačné orgány elektronických komunikácií, regulačné orgány pre médiá alebo orgány na ochranu spotrebiteľa. Miestne a regionálne samosprávy by mali byť poverené úlohami dohľadu alebo presadzovania práva, ak to členské štáty považujú za vhodné, pričom by mali poskytnúť zdroje potrebné na vykonávanie navrhovaných činností.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy by mali byť zapojené do tohto procesu a mali by byť neustále informované o dohľade a presadzovaní dodržiavania predpisov.

Je však tiež potrebné poskytnúť primerané zdroje na vykonávanie týchto činností.

Pozmeňovací návrh 10

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 76

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Keďže neexistuje všeobecná požiadavka, aby poskytovatelia sprostredkovateľských služieb zabezpečili fyzickú prítomnosť na území jedného z členských štátov, je potrebné zaistiť jednoznačnosť, pokiaľ ide o členský štát, ktorého právomoc sa na týchto poskytovateľov vzťahuje na účely presadzovania pravidiel stanovených v kapitolách III a IV príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Na poskytovateľa by sa mala vzťahovať právomoc toho členského štátu, v ktorom sa nachádza jeho hlavné sídlo, teda tam, kde poskytovateľ má svoje ústredie alebo registrované sídlo, v ktorom sa vykonávajú hlavné finančné operácie a uskutočňuje prevádzková kontrola. Pokiaľ ide o poskytovateľov, ktorí nemajú sídlo v Únii, ale ponúkajú v Únii služby, a preto patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, právomoc by mal mať členský štát, v ktorom títo poskytovatelia vzhľadom na funkciu právnych zástupcov podľa tohto nariadenia vymenujú svojho právneho zástupcu. V záujme účinného uplatňovania tohto nariadenia by však všetky členské štáty mali mať právomoc vo vzťahu k poskytovateľom, ktorí neurčia právneho zástupcu, a to za	Keďže neexistuje všeobecná požiadavka, aby poskytovatelia sprostredkovateľských služieb zabezpečili fyzickú prítomnosť na území jedného z členských štátov, je potrebné zaistiť jednoznačnosť, pokiaľ ide o členský štát, ktorého právomoc sa na týchto poskytovateľov vzťahuje na účely presadzovania pravidiel stanovených v kapitolách III a IV príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Na poskytovateľa by sa mala vzťahovať právomoc toho členského štátu, v ktorom sa nachádza jeho hlavné sídlo, teda tam, kde poskytovateľ má svoje ústredie alebo registrované sídlo, v ktorom sa vykonávajú hlavné finančné operácie a uskutočňuje prevádzková kontrola. Pokiaľ ide o poskytovateľov, ktorí nemajú sídlo v Únii, ale ponúkajú v Únii služby, a preto patria do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, právomoc by mal mať členský štát, v ktorom títo poskytovatelia vzhľadom na funkciu právnych zástupcov podľa tohto nariadenia vymenujú svojho právneho zástupcu. V záujme účinného uplatňovania tohto nariadenia by však všetky členské štáty mali mať právomoc vo vzťahu k poskytovateľom, ktorí neurčia právneho zástupcu, a to za

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
predpokladu, že sa dodrží zásada <i>ne bis in idem</i> . Na tento účel by mal každý členský štát, ktorý vykonáva právomoc vo vzťahu k takýmto poskytovateľom, bez zbytočného odkladu informovať všetky ostatné členské štáty o opatreniach, ktoré prijal pri výkone tejto právomoci.	predpokladu, že sa dodrží zásada <i>ne bis in idem</i> . Na tento účel by mal každý členský štát, ktorý vykonáva právomoc vo vzťahu k takýmto poskytovateľom, bez zbytočného odkladu informovať všetky ostatné členské štáty a prípadne miestne a regionálne samosprávy o opatreniach, ktoré prijal pri výkone tejto právomoci.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy by mali byť informované o opatreniach, ktoré sa týkajú služieb poskytovaných na ich území.

Pozmeňovací návrh 11

COM(2020) 825 final – časť 1

Odôvodnenie 88

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
S cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie tohto nariadenia je na úrovni Únie potrebné zriadiť nezávislú poradnú skupinu, ktorá by mala Komisii poskytovať podporu a pomáhať jej pri zosúladovaní činností koordinátorov digitálnych služieb. Tento Európsky výbor pre digitálne služby by mal pozostávať z koordinátorov digitálnych služieb, a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť koordinátorov v prípadoch, kde si to vyžaduje vnútroštátne rozdelenie úloh a právomocí, pozývať na zasadnutia výboru alebo vymenúvať ad hoc delegátov z iných príslušných orgánov, poverených osobitnými úlohami podľa tohto nariadenia. Ak sa na zasadnutí zúčastní viacero zástupcov z jedného členského štátu, hlasovacie právo by malo zostať obmedzené na jedného zástupcu za každý členský štát.	S cieľom zabezpečiť jednotné uplatňovanie tohto nariadenia je na úrovni Únie potrebné zriadiť nezávislú poradnú skupinu, ktorá by mala Komisii poskytovať podporu a pomáhať jej pri zosúladovaní činností koordinátorov digitálnych služieb. Tento Európsky výbor pre digitálne služby by mal pozostávať z koordinátorov digitálnych služieb, a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť koordinátorov v prípadoch, kde si to vyžaduje vnútroštátne rozdelenie úloh a právomocí, pozývať na zasadnutia výboru alebo vymenúvať ad hoc delegátov z iných príslušných orgánov, poverených osobitnými úlohami podľa tohto nariadenia. Ak sa na zasadnutí zúčastní viacero zástupcov z jedného členského štátu, hlasovacie právo by malo zostať obmedzené na jedného zástupcu za každý členský štát. Európsky výbor pre digitálne služby by mal mať k dispozícii kvalifikované osoby na plnenie týchto úloh, pričom jeho zloženie by malo byť rodovo vyvážené.

Pozmeňovací návrh 12

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 2 písm. r) (nové)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>„oprávnený záujem“ sú najmä tie naliehavé dôvody verejného záujmu uznané ako také v judikatúre Súdneho dvora EÚ a patrí medzi ne: verejný poriadok, verejná bezpečnosť, ochrana verejnosti, verejné zdravie, zachovanie finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia, ochrana spotrebiteľa, príjemcov služieb a pracovníkov, ochrana mládeže, poctivosť obchodných transakcií, boj proti podvodom, ochrana životného prostredia a mestského prostredia, zdravie zvierat, duševné vlastníctvo, zachovanie historického, kultúrneho a umeleckého dedičstva, ciele sociálnej politiky a ciele politiky v oblasti kultúry, bývanie, podpora kultúry, výskumu a vedy, zabezpečenie pluralizmu v médiách; a rodová rovnosť;</i>

Zdôvodnenie

Mali by sa vymedziť naliehavé dôvody verejného záujmu, ktoré by mali byť neoddeliteľnou súčasťou tohto nariadenia. Medzi tieto dôvody by mala patriť rodová rovnosť a ďalšie prvky.

Pozmeňovací návrh 13

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 2 písm. s) (nové)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>„príslušný orgán“ je príslušný orgán na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni určený v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi zodpovedný za presadzovanie tohto nariadenia a ochranu oprávnených záujmov vrátane boja proti nezákonným materiálom na internete. Členský štát môže určiť aj viaceré príslušné orgány;</i>

Zdôvodnenie

Medzi pojmy vymedzené v článku 2 by sa mal zahrnúť aj pojem „príslušný orgán“, keďže v článku 38 ods. 1 sa uvádzajú len povinnosti koordinátorov digitálnych služieb.

Pozmeňovací návrh 14

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 5 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak poskytovaná služba informačnej spoločnosti pozostáva z uchovávaní informácií poskytovaných príjemcom služby, poskytovateľ služby nie je zodpovedný za informácie uchovávané na žiadosť príjemcu služby pod podmienkou, že poskytovateľ:	Ak poskytovaná služba informačnej spoločnosti pozostáva z uchovávaní informácií poskytovaných príjemcom služby, poskytovateľ služby nie je zodpovedný za informácie uchovávané na žiadosť príjemcu služby pod podmienkou, že poskytovateľ:

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
a) nemá skutočnú vedomosť o nezákonnej činnosti alebo nezákonnom obsahu a vzhľadom na nároky na náhradu škody si nie je vedomý skutočností alebo okolností, z ktorých by bolo zrejmé, že ide o nezákonnú činnosť alebo nezákonný obsah, alebo	a) nemá skutočnú vedomosť o nezákonnej činnosti alebo nezákonnom obsahu a vzhľadom na nároky na náhradu škody si nie je vedomý skutočností alebo okolností, z ktorých by bolo zrejmé, že ide o nezákonnú činnosť alebo nezákonný obsah, alebo
b) po získaní takejto vedomosti alebo povedomia urýchlene koná, aby nezákonný obsah odstránil alebo k nemu znemožnil prístup.	b) po získaní takejto vedomosti alebo povedomia koná bez zbytočného odkladu a v každom prípade do 72 hodín , aby nezákonný obsah odstránil alebo k nemu znemožnil prístup.

Zdôvodnenie

Lehoty treba špecifikovať a nemôžu zostať neohraničené. Navrhovaná lehota je podobná lehotám stanoveným v právnych predpisoch viacerých členských štátov. V nemeckom zákone o presadzovaní na sieťach sa pre zjavne nezákonný obsah dokonca stanovuje len 24-hodinová lehota.

Pozmeňovací návrh 15

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 8 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Po prijatí príkazu konať proti konkrétnemu nezákonnému obsahu vydaného príslušnými vnútroštátnymi súdnymi alebo správными orgánmi na základe uplatniteľného práva Únie alebo vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie poskytovateľa sprostredkovateľských služieb bez zbytočného odkladu informujú orgán, ktorý príkaz vydal, o tom, ako príkaz vykonali, pričom uvedú prijaté opatrenia, ako aj čas ich prijatia.	Po prijatí príkazu konať proti konkrétnemu nezákonnému obsahu vydaného príslušnými vnútroštátnymi súdnymi alebo správными orgánmi na základe uplatniteľného práva Únie alebo vnútroštátneho, regionálneho alebo miestneho práva a tam, kde je to vhodné, v závislosti od príslušného rozdelenia zákonných právomocí , v súlade s právom Únie poskytovateľa sprostredkovateľských služieb bez zbytočného odkladu informujú orgán, ktorý príkaz vydal, o tom, ako príkaz vykonali, pričom uvedú prijaté opatrenia, ako aj čas ich prijatia.

Zdôvodnenie

Tento pozmeňovací návrh objasňuje pojem „uplatniteľné právo“.

Pozmeňovací návrh 16

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 8 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Členské štáty zabezpečia, aby príkazy uvedené v odseku 1 spĺňali tieto podmienky:	Členské štáty zabezpečia, aby príkazy uvedené v odseku 1 spĺňali tieto podmienky:
a) príkaz obsahuje tieto prvky:	a) príkaz obsahuje tieto prvky:
— odôvodnenie, v ktorom sa vysvetľuje, prečo informácie predstavujú nezákonný obsah, s odkazom na konkrétne ustanovenie právnych predpisov Únie alebo vnútroštátneho práva, ktoré bolo porušené,	— odôvodnenie, v ktorom sa vysvetľuje, prečo informácie predstavujú nezákonný obsah, s odkazom na konkrétne ustanovenie právnych predpisov Únie alebo vnútroštátneho práva, ktoré bolo porušené,

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
— jeden alebo viac presných jednotných vyhľadávačov zdrojov a v prípade potreby ďalšie informácie umožňujúce identifikáciu dotknutého nezákonného obsahu, — informácie o prostriedkoch nápravy, ktoré má k dispozícii poskytovateľ služby a príjemca služby, ktorý obsah poskytol; b) územnú pôsobnosť príkazu na základe uplatniteľných pravidiel práva Únie a vnútroštátneho práva vrátane charty a prípadne všeobecných zásad medzinárodného práva, ktorá nepresahuje rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie jeho cieľa; c) príkaz sa vystaví v jazyku, ktorý uviedol poskytovateľ, a zasiela sa kontaktnému miestu určenému poskytovateľom v súlade s článkom 10.	— jeden alebo viac presných jednotných vyhľadávačov zdrojov a v prípade potreby ďalšie informácie umožňujúce identifikáciu dotknutého nezákonného obsahu, — informácie o prostriedkoch nápravy, ktoré má k dispozícii poskytovateľ služby a príjemca služby, ktorý obsah poskytol; b) územnú pôsobnosť príkazu na základe uplatniteľných pravidiel práva Únie a vnútroštátneho práva vrátane charty a prípadne všeobecných zásad medzinárodného práva, ktorá nepresahuje rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na dosiahnutie jeho cieľa; c) príkaz je formulovaný jednoznačne a vystaví sa v jazyku, ktorý sa používa v príslušnom členskom štáte, a aspoň v jednom oficiálnom pracovnom jazyku EÚ (angličtina, francúzština, nemčina), ktorý uviedol poskytovateľ, a zasiela sa kontaktnému miestu určenému poskytovateľom v súlade s článkom 10.

Zdôvodnenie

Súčasný návrh otvára pre poskytovateľa služieb neprijateľné možnosti odstúpiť od zmluvy len prostredníctvom výberu nie bežného obchodného jazyka a predstavuje neprimeranú prekážku pre zasahujúci orgán. Cieľom pozmeňovacieho návrhu je odstrániť riziko obmedzením výberu na minimálne jeden z troch oficiálnych pracovných jazykov EÚ.

Pozmeňovací návrh 17

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 9

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
1. Poskytovatelia sprostredkovateľských služieb po prijatí príkazu na poskytnutie konkrétnej informácie o jednom alebo viacerých konkrétnych jednotlivých príjemcoch služby, ktorý vydali príslušné vnútroštátne súdne alebo správne orgány na základe uplatniteľného práva Únie alebo vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie, bez zbytočného odkladu informujú orgán, ktorý príkaz vydal, o jeho prijatí a o tom, ako bol príkaz vykonaný. 2. Členské štáty zabezpečia, aby príkazy uvedené v odseku 1 spĺňali tieto podmienky: a) príkaz obsahuje tieto prvky: — odôvodnenie, v ktorom sa vysvetľuje cieľ, na ktorý sa informácie požadujú, a prečo je požiadavka na poskytnutie informácií nevyhnutná a primeraná na určenie toho, či príjemcovia sprostredkovateľských služieb dodržiavajú uplatniteľné pravidlá Únie alebo vnútroštátne pravidlá, okrem prípadov, keď takéto odôvodnenie nemožno poskytnúť z dôvodov súvisiacich s predchádzaním trestným činom, ich vyšetrovaním, odhaľovaním a stíhaním,	1. Poskytovatelia sprostredkovateľských služieb po prijatí príkazu na poskytnutie konkrétnej informácie o jednom alebo viacerých konkrétnych jednotlivých príjemcoch služby, ktorý vydali príslušné vnútroštátne súdne alebo správne orgány na základe uplatniteľného práva Únie alebo vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie, bez zbytočného odkladu informujú orgán, ktorý príkaz vydal, o jeho prijatí a o tom, ako bol príkaz vykonaný. 2. Členské štáty zabezpečia, aby príkazy uvedené v odseku 1 spĺňali tieto podmienky: a) príkaz obsahuje tieto prvky: — odôvodnenie, v ktorom sa vysvetľuje cieľ, na ktorý sa informácie požadujú, a prečo je požiadavka na poskytnutie informácií nevyhnutná a primeraná na určenie toho, či príjemcovia sprostredkovateľských služieb dodržiavajú uplatniteľné pravidlá Únie alebo vnútroštátne pravidlá, okrem prípadov, keď takéto odôvodnenie nemožno poskytnúť z dôvodov súvisiacich s predchádzaním trestným činom, ich vyšetrovaním, odhaľovaním a stíhaním,

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
— informácie o prostriedkoch nápravy, ktoré má k dispozícii poskytovateľ a dotknutí príjemcovia služby; b) v príkaze sa od poskytovateľa vyžaduje len poskytnutie informácií, ktoré už boli zhromaždené na účely poskytovania služby a ktoré má pod kontrolou; c) príkaz sa vystaví v jazyku, ktorý uviedol poskytovateľ, a zasiela sa kontaktnému miestu určenému poskytovateľom v súlade s článkom 10. 3. Koordinátor digitálnych služieb z členského štátu vnútroštátneho súdneho alebo správneho orgánu vydávajúceho príkaz bez zbytočného odkladu prostredníctvom systému zriadeného v súlade s článkom 67 zašle kópiu príkazu uvedeného v odseku 1 všetkým koordinátorom digitálnych služieb. 4. Podmienkami a požiadavkami stanovenými v tomto článku nie sú dotknuté požiadavky vnútroštátneho trestného procesného práva v súlade s právom Únie.	— informácie o prostriedkoch nápravy, ktoré má k dispozícii poskytovateľ a dotknutí príjemcovia služby; b) v príkaze sa od poskytovateľa vyžaduje len poskytnutie informácií, ktoré už boli zhromaždené na účely poskytovania služby a ktoré má pod kontrolou; c) príkaz sa vystaví v jazyku, ktorý uviedol poskytovateľ, a zasiela sa kontaktnému miestu určenému poskytovateľom v súlade s článkom 10. 3. Koordinátor digitálnych služieb z členského štátu vnútroštátneho súdneho alebo správneho orgánu vydávajúceho príkaz bez zbytočného odkladu prostredníctvom systému zriadeného v súlade s článkom 67 zašle kópiu príkazu uvedeného v odseku 1 všetkým koordinátorom digitálnych služieb. 4. Podmienkami a požiadavkami stanovenými v tomto článku nie sú dotknuté požiadavky vnútroštátneho trestného procesného práva v súlade s právom Únie. 5. <i>Členské štáty môžu poskytovateľom sprostredkovateľských služieb stanoviť povinnosť informovať príslušné národné, regionálne alebo miestne verejné orgány o informáciách, ktoré im poskytli príjemcovia ich služieb, alebo povinnosť poskytnúť príslušným orgánom na požiadanie informácie umožňujúce identifikáciu príjemcov ich služieb, s ktorými uzavreli dohody o uchovávaní údajov.</i>

Zdôvodnenie

V DSA by sa malo objasniť, že členské štáty môžu platformám stanoviť povinnosť poskytovať informácie (národným, regionálnym, miestnym) orgánom, aby v odôvodnených prípadoch bolo možné identifikovať príjemcov.

Pozmeňovací návrh 18

COM(2020) 825 final

Článok 10 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Poskytovatelia sprostredkovateľských služieb zverejnia informácie potrebné na jednoduchú identifikáciu jednotlivých kontaktných miest a komunikáciu s nimi.	Poskytovatelia sprostredkovateľských služieb bez zbytočného odkladu zverejnia informácie potrebné na jednoduchú identifikáciu jednotlivých kontaktných miest a komunikáciu s nimi.

Zdôvodnenie

Objasnenie z dôvodu správneho presadzovania.

Pozmeňovací návrh 19

COM(2020) 825 final

Článok 12 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
1. Do svojich obchodných podmienok zahrnú poskytovatelia sprostredkovateľských služieb informácie o všetkých obmedzeniach, ktoré v súvislosti s využívaním svojej služby zavedú vo vzťahu k informáciám poskytovaným príjemcami služby. Tieto informácie musia obsahovať údaje o akýchkoľvek politikách, postupoch, opatreniach a nástrojoch používaných na účely moderovania obsahu vrátane algoritmického rozhodovania a ľudskej kontroly. Musia byť podané jasným a jednoznačným jazykom a verejne dostupné v ľahko prístupnom formáte.	1. Do svojich obchodných podmienok zahrnú poskytovatelia sprostredkovateľských služieb informácie o všetkých obmedzeniach, ktoré v súvislosti s využívaním svojej služby zavedú vo vzťahu k informáciám poskytovaným príjemcami služby. Tieto informácie musia obsahovať údaje o akýchkoľvek politikách, postupoch, opatreniach a nástrojoch používaných na účely moderovania obsahu vrátane algoritmického rozhodovania a ľudskej kontroly. Musia byť podané jasným a jednoznačným jazykom a verejne dostupné v ľahko prístupnom formáte. <i>Týka sa to aj opatrení na zabezpečenie toho, aby príjemca služby mohol bez obmedzení zrušiť odber sprostredkovateľských služieb. V praxi nebude prihlásenie na odber ani zrušenie odberu náročnejšie pre žiadneho príjemcu služby.</i>

Zdôvodnenie

Zrušiť prihlásenie na odber na základnej platforme by malo byť rovnako jednoduché ako prihlásiť sa na odber. Informácie týkajúce sa procesu zrušenia odberu by takisto mali byť verejne dostupné v ľahko prístupnom formáte.

Pozmeňovací návrh 20

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 14 ods. 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Poskytovateľ tiež bez zbytočného odkladu oznámi tomuto jednotlivcovi alebo subjektu svoje rozhodnutie v súvislosti s informáciami, na ktoré sa oznámenie vzťahuje, pričom poskytne informácie o prostriedkoch nápravy v súvislosti s týmto rozhodnutím.	Poskytovateľ tiež bez zbytočného odkladu a v každom prípade do 5 pracovných dní oznámi tomuto jednotlivcovi alebo subjektu svoje rozhodnutie v súvislosti s informáciami, na ktoré sa oznámenie vzťahuje, pričom poskytne informácie o prostriedkoch nápravy v súvislosti s týmto rozhodnutím.

Zdôvodnenie

Pre povinnú reakciu na oznámenie podľa článku 14 sa musí stanoviť jasný časový rámec.

Pozmeňovací návrh 21

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 19 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Online platformy prijímú potrebné technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa oznámenia predložené dôveryhodnými nahlasovateľmi prostredníctvom mechanizmov uvedených v článku 14 spracúvali a aby sa o nich rozhodovalo prednostne a bezodkladne.	Online platformy prijímú potrebné technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa oznámenia predložené dôveryhodnými nahlasovateľmi prostredníctvom mechanizmov uvedených v článku 14 spracúvali a aby sa o nich rozhodovalo prednostne, bezodkladne a v každom prípade do 48 hodín .

Zdôvodnenie

Na to, aby online platformy zabezpečili vysoký stupeň súladu, je nevyhnutný krátky časový rámec pre povinné reakcie na oznámenia podľa článku 19.

Pozmeňovací návrh 22

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 22

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
1. Ak online platforma umožňuje spotrebiteľom uzatvárať s obchodníkmi zmluvy na diaľku, zabezpečí, aby obchodníci mohli využívať jej služby na propagáciu posolstiev o produktoch alebo službách alebo na ich ponúkajú spotrebiteľom nachádzajúcim sa v Únii len vtedy, ak pred použitím svojich služieb získa tieto informácie: a) meno/názov, adresu, telefónne číslo a adresu elektronickej pošty obchodníka; b) kópiu identifikačného dokumentu obchodníka alebo akúkoľvek inú elektronicú identifikáciu v zmysle článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014⁵⁰; c) údaje o bankovom účte obchodníka, ak je obchodník fyzickou osobou; d) názov, adresu, telefónne číslo a adresu elektronickej pošty hospodárskeho subjektu v zmysle článku 3 ods. 13 a článku 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1020⁵¹ alebo akéhokoľvek príslušného aktu práva Únie; e) ak je obchodník zapísaný v obchodnom alebo podobnom verejnom registri, obchodný register, v ktorom je obchodník zapísaný a jeho registračné číslo alebo rovnocenný prostriedok identifikácie v tomto registri; f) čestné vyhlásenie obchodníka, ktorým sa zaväzuje ponúkať len produkty alebo služby, ktoré sú v súlade s uplatniteľnými pravidlami práva Únie.	1. Ak online platforma umožňuje uzatvárať so spotrebiteľmi zmluvy na diaľku, zabezpečí, aby fyzické alebo právnické osoby, ktoré prostredníctvom platformy ponúkajú výrobky alebo služby, mohli využívať jej služby na propagáciu posolstiev o produktoch alebo službách alebo na ich ponúkajú spotrebiteľom nachádzajúcim sa v Únii len vtedy, ak pred použitím svojich služieb získa tieto informácie: a) meno/názov, adresu, telefónne číslo a adresu elektronickej pošty príjemcu; b) ak je príjemca zapísaný vo verejnom registri, registračné číslo alebo rovnocenný identifikačný údaj z tohto registra;

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
2. Online platforma po prijatí uvedených informácií vynaloží primerané úsilie na posúdenie toho, či sú informácie uvedené v odseku 1 písm. a), d) a e) spoľahlivé, pričom využije akúkoľvek voľne prístupnú oficiálnu online databázu alebo online rozhranie, ktoré sprístupnili členské štáty alebo Únia, alebo požiada obchodníka o poskytnutie podporných dokumentov zo spoľahlivých zdrojov. 3. Ak online platforma zistí náznaky toho, že akákoľvek informácia uvedená v odseku 1 získaná od dotknutého obchodníka je nepresná alebo neúplná, požiada obchodníka, aby informáciu v rozsahu potrebnom na zabezpečenie presnosti a úplnosti všetkých informácií opravil, a to bezodkladne alebo v lehote stanovenej právnymi predpismi Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi. Ak obchodník uvedené informácie neopraví alebo nedoplní, online platforma pozastaví poskytovanie svojej služby obchodníkovi dovtedy, kým žiadosti nevyhoví. 4. Informácie získané podľa odsekov 1 a 2 online platforma bezpečne uchováva počas trvania svojho zmluvného vzťahu s dotknutým obchodníkom. Následne tieto informácie odstráni.	2. Ak poskytovateľ výrobkov alebo služieb spĺňa požiadavky na obchodníka podľa práva Únie, online platforma okrem povinností stanovených v odseku 1 zabezpečí, aby obchodník mohol jej služby využívať iba na propagáciu posolstiev o produktoch alebo službách alebo na ich ponúkanie spotrebiteľom nachádzajúcim sa v Únii len vtedy, ak pred použitím jej služieb online platforma získa tieto informácie: a) kópiu identifikačného dokumentu obchodníka alebo akúkoľvek inú elektronickú identifikáciu v zmysle článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014; b) údaje o bankovom účte obchodníka, ak je obchodník fyzickou osobou; c) názov, adresu, telefónne číslo a adresu elektronickej pošty hospodárskeho subjektu v zmysle článku 3 ods. 13 a článku 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1020 alebo akéhokoľvek príslušného aktu práva Únie; d) ak je obchodník zapísaný v obchodnom alebo podobnom verejnom registri, obchodný register, v ktorom je obchodník zapísaný a jeho registračné číslo alebo rovnocenný prostriedok identifikácie v tomto registri; e) čestné vyhlásenie obchodníka, ktorým sa zaväzuje ponúkať len produkty alebo služby, ktoré sú v súlade s uplatniteľnými pravidlami práva Únie. 3. Online platforma po prijatí uvedených informácií vynaloží svoje najväčšie úsilie na posúdenie toho, či sú informácie uvedené v odseku 1 písm. a) a b) a v odseku 2 písm. c) a d) spoľahlivé, pričom využije akúkoľvek voľne prístupnú oficiálnu online databázu alebo online rozhranie, ktoré sprístupnili členské štáty alebo Únia, alebo požiada príjemcu o poskytnutie podporných dokumentov zo spoľahlivých zdrojov. 4. Ak online platforma zistí náznaky toho, že akákoľvek informácia uvedená v odseku 1 alebo 2 získaná od dotknutého príjemcu je nepresná alebo neúplná, požiada príjemcu, aby informáciu v rozsahu potrebnom na zabezpečenie presnosti a úplnosti všetkých informácií bezodkladne opravil. Ak príjemca uvedené informácie neopraví alebo nedoplní, online platforma pozastaví poskytovanie svojej služby príjemcovi dovtedy, kým žiadosti nevyhoví.

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
5. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, platforma sprístupní informácie tretím stranám len vtedy, ak sa to vyžaduje v súlade s uplatniteľným právom vrátane príkazov uvedených v článku 9 a akýchkoľvek príkazov vydaných príslušnými orgánmi členských štátov alebo Komisiou na účely plnenia ich úloh podľa tohto nariadenia. 6. Online platforma sprístupní príjemcom služby informácie uvedené v odseku 1 písm. a), d), e) a f) jasným, ľahko dostupným a zrozumiteľným spôsobom. 7. Online platforma navrhne a usporiada svoje online rozhranie tak, aby obchodníci mohli podľa uplatniteľného práva Únie plniť svoje povinnosti týkajúce sa predzmluvných informácií a informácií o bezpečnosti výrobkov.	5. Informácie získané podľa odsekov 1, 2 a 3 online platforma bezpečne uchováva počas trvania svojho zmluvného vzťahu s dotknutým príjemcom. Následne tieto informácie odstráni. 6. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 3, platforma sprístupní informácie tretím stranám len vtedy, ak sa to vyžaduje v súlade s uplatniteľným právom vrátane príkazov uvedených v článku 9 a akýchkoľvek príkazov vydaných príslušnými orgánmi členských štátov alebo Komisiou na účely plnenia ich úloh podľa tohto nariadenia. 7. Online platforma sprístupní príjemcom služby informácie uvedené v odseku 1 písm. a) a b) a odseku 2 písm. c), d) a e) jasným, ľahko dostupným a zrozumiteľným spôsobom. 8. Online platforma navrhne a usporiada svoje online rozhranie tak, aby príjemcovia mohli podľa uplatniteľného práva Únie plniť svoje povinnosti týkajúce sa predzmluvných informácií a informácií o bezpečnosti výrobkov.

Zdôvodnenie

Podstatnú časť služieb ponúkajú fyzické osoby, nie odborníci v zmysle vymedzenia pojmu „obchodník“. Tieto fyzické osoby zvyčajne nedodržiavajú národné alebo miestne predpisy o krátkodobom prenájme a vedú nedeklarované podniky bez dodržiavania súvisiacich pravidiel.

Pozmeňovací návrh 23

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 25 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak sa počet obyvateľov Únie zvýši alebo zníži aspoň o 5 % v porovnaní s počtom obyvateľov v roku 2020 alebo, po úprave prostredníctvom delegovaného aktu, s počtom obyvateľov v roku, v ktorom bol prijatý posledný delegovaný akt, Komisia prijme delegované akty v súlade s článkom 69 s cieľom upraviť priemerný mesačný počet príjemcov služieb v Únii uvedený v odseku 1. V takom prípade upraví počet tak, aby zodpovedal 10 % počtu obyvateľov Únie v roku, v ktorom prijme delegovaný akt, zaokrúhlenému nahor alebo nadol, aby sa počet mohol vyjadriť v miliónoch.	Ak sa počet obyvateľov Únie zvýši alebo zníži aspoň o 5 % v porovnaní s počtom obyvateľov v roku 2020 alebo, po úprave prostredníctvom delegovaného aktu, s počtom obyvateľov v roku, v ktorom bol prijatý posledný delegovaný akt, Komisia prijme delegované akty v súlade s článkom 69 s cieľom upraviť priemerný mesačný počet príjemcov služieb v Únii uvedený v odseku 1. V takom prípade upraví počet tak, aby zodpovedal 7 % počtu obyvateľov Únie v roku, v ktorom prijme delegovaný akt, zaokrúhlenému nahor alebo nadol, aby sa počet mohol vyjadriť v miliónoch.

Zdôvodnenie

Akt o digitálnych službách by sa mal zamerať na užšie obmedzenia týkajúce sa veľmi veľkých online platforiem.

Pozmeňovací návrh 24

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 31 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Na základe odôvodnenej žiadosti a v primeranej lehote uvedenej v žiadosti poskytnú veľmi veľké online platformy koordinátorovi digitálnych služieb v mieste usadenia alebo Komisii prístup k údajom, ktoré sú potrebné na monitorovanie a posúdenie dodržiavania tohto nariadenia. Koordinátor digitálnych služieb a Komisia používajú tieto údaje len na uvedené účely.	Na základe odôvodnenej žiadosti a v primeranej lehote uvedenej v žiadosti, najneskôr však do 72 hodín , poskytnú veľmi veľké online platformy koordinátorovi digitálnych služieb v mieste usadenia alebo Komisii prístup k údajom, ktoré sú potrebné na monitorovanie a posúdenie dodržiavania tohto nariadenia. Koordinátor digitálnych služieb a Komisia používajú tieto údaje len na uvedené účely.

Zdôvodnenie

Na zabezpečenie vysokého stupňa súladu je nevyhnutná krátka lehota na povinné reakcie na žiadosť koordinátora digitálnych služieb v krajine usadenia.

Pozmeňovací návrh 25

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 41 ods. 1 písm. a)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak je to potrebné na vykonávanie ich úloh, majú koordinátori digitálnych služieb vo vzťahu ku konaniu poskytovateľov sprostredkovateľských služieb, na ktorých sa vzťahuje právomoc ich členského štátu, aspoň tieto vyšetrovacie právomoci: a) právomoc požadovať od týchto poskytovateľov, ako aj od akýchkoľvek iných osôb konajúcich na účely súvisiace s ich obchodnou, podnikateľskou, remeselnou alebo profesijnou činnosťou, o ktorých možno logicky predpokladať, že majú povedomie o informáciách týkajúcich sa podozrenia z porušenia tohto nariadenia, vrátane organizácií vykonávajúcich audity uvedené v článku 28 a článku 50 ods. 3, aby takéto informácie poskytli v primeranej lehote;	Ak je to potrebné na vykonávanie ich úloh, majú koordinátori digitálnych služieb vo vzťahu ku konaniu poskytovateľov sprostredkovateľských služieb, na ktorých sa vzťahuje právomoc ich členského štátu, aspoň tieto vyšetrovacie právomoci: a) právomoc požadovať od týchto poskytovateľov, ako aj od akýchkoľvek iných osôb konajúcich na účely súvisiace s ich obchodnou, podnikateľskou, remeselnou alebo profesijnou činnosťou, o ktorých možno logicky predpokladať, že majú povedomie o informáciách týkajúcich sa podozrenia z porušenia tohto nariadenia, vrátane organizácií vykonávajúcich audity uvedené v článku 28 a článku 50 ods. 3, aby takéto informácie poskytli v primeranej lehote a v každom prípade najneskôr do 72 hodín ;

Zdôvodnenie

Zavedením konkrétneho záväzného časového rámca sa zaručí rýchle konanie poskytovateľov a obmedzia sa škody.

Pozmeňovací návrh 26

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 45 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak má koordinátor digitálnych služieb dôvodné podozrenie, že poskytovateľ sprostredkovateľskej služby, na ktorého sa nevzťahuje právomoc dotknutého členského štátu, porušil toto nariadenie, požiada koordinátora digitálnych služieb v mieste usadenia, aby vec posúdil a na zabezpečenie súladu s týmto nariadením prijal potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva.	Ak má koordinátor digitálnych služieb dôvodné podozrenie, že poskytovateľ sprostredkovateľskej služby, na ktorého sa nevzťahuje právomoc dotknutého členského štátu, porušil toto nariadenie, požiada koordinátora digitálnych služieb v mieste usadenia, aby vec posúdil a na zabezpečenie súladu s týmto nariadením prijal potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva.

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak má výbor dôvodné podozrenie, že poskytovateľ sprostredkovateľských služieb porušil toto nariadenie spôsobom zasahujúcim aspoň tri členské štáty, môže odporučiť koordinátorovi digitálnych služieb v mieste usadenia, aby vec posúdil a na zabezpečenie súladu s týmto nariadením prijal potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva.	Ak má výbor dôvodné podozrenie, že poskytovateľ sprostredkovateľských služieb porušil toto nariadenie spôsobom zasahujúcim aspoň tri členské štáty, požiada koordinátora digitálnych služieb v mieste usadenia, aby vec posúdil a na zabezpečenie súladu s týmto nariadením prijal potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva.

Zdôvodnenie

Výbor by nemal koordinátorovi digitálnych služieb v mieste usadenia odporúčať, ale mal by od neho žiadať, aby vec posúdil a na zabezpečenie súladu s týmto nariadením prijal potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva.

Pozmeňovací návrh 27

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 45 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
V žiadosti alebo odporúčaní podľa odseku 1 sa uvedie aspoň:	V žiadosti podľa odseku 1 sa uvedie aspoň:
a) kontaktné miesto dotknutého poskytovateľa sprostredkovateľských služieb, ako sa stanovuje v článku 10;	a) kontaktné miesto dotknutého poskytovateľa sprostredkovateľských služieb, ako sa stanovuje v článku 10;
b) opis relevantných skutočností, príslušných ustanovení tohto nariadenia a dôvodov, prečo má koordinátor digitálnych služieb, ktorý zaslal žiadosť, alebo výbor podozrenie, že poskytovateľ porušil toto nariadenie;	b) opis relevantných skutočností, príslušných ustanovení tohto nariadenia a dôvodov, prečo má koordinátor digitálnych služieb, ktorý zaslal žiadosť, alebo výbor podozrenie, že poskytovateľ porušil toto nariadenie;
c) akékoľvek ďalšie informácie, ktoré koordinátor digitálnych služieb, ktorý zaslal žiadosť, alebo výbor považujú za relevantné, v prípade potreby vrátane informácií zhromaždených z vlastnej iniciatívy alebo návrhov na prijatie konkrétnych vyšetrovacích opatrení alebo opatrení v oblasti presadzovania práva, medzi nimi aj predbežných opatrení.	c) akékoľvek ďalšie informácie, ktoré koordinátor digitálnych služieb, ktorý zaslal žiadosť, alebo výbor považujú za relevantné, v prípade potreby vrátane informácií zhromaždených z vlastnej iniciatívy alebo návrhov na prijatie konkrétnych vyšetrovacích opatrení alebo opatrení v oblasti presadzovania práva, medzi nimi aj predbežných opatrení.

Zdôvodnenie

Nemalo by ísť iba o odporúčanie, ale o žiadosť.

Pozmeňovací návrh 28

COM(2020) 825 final – časť 1

Článok 46 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak má koordinátor digitálnych služieb v mieste usadenia dôvodné podozrenie, že niektorá veľmi veľká online platforma porušila toto nariadenie, môže požiadať Komisiu, aby na zabezpečenie súladu s týmto nariadením v súlade s oddielom 3 prijala potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva. Takáto žiadosť musí obsahovať všetky informácie uvedené v článku 45 ods. 2 a uvádzať dôvody žiadosti o zásah Komisie.	Ak majú koordinátor digitálnych služieb v mieste usadenia alebo koordinátori digitálnych služieb najmenej v troch členských štátoch dôvodné podozrenie, že niektorá veľmi veľká online platforma porušila toto nariadenie, môžu požiadať Komisiu, aby na zabezpečenie súladu s týmto nariadením v súlade s oddielom 3 prijala potrebné vyšetrovacie opatrenia a opatrenia v oblasti presadzovania práva. Takáto žiadosť musí obsahovať všetky informácie uvedené v článku 45 ods. 2 a uvádzať dôvody žiadosti o zásah Komisie.

Zdôvodnenie

Cieľom tohto nariadenia by malo byť poskytnúť koordinátorom digitálnych služieb nástroje na spoločné konanie v prípade, ak existuje dôvodné podozrenie, že veľmi veľká online platforma toto nariadenie porušila.

Pozmeňovací návrh 29

COM(2020) 842 final – časť 1

Za odôvodnenie 1 vložiť nové odôvodnenie

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Niet pochýb o tom, že na európskom trhu už roky dominujú platformy strážcov prístupu poskytujúce základné platformové služby. Aj keď na budovaní úspešného podniku nie je nič protisúťažné, je potrebné napraviť nadmernú koncentráciu trhovej sily a potenciálne zneužívanie postavenia.</i>

Zdôvodnenie

Na budovaní úspešných podnikov, akými mnohé platformy sú, nie je nič protisúťažné. Je však potrebné zdôrazniť celkovú relevantnosť a dôsledky obchodných modelov založených na údajoch a spomenúť informačné asymetrie medzi strážcami prístupu a koncovými a komerčnými používateľmi, pretože to je z veľkej časti dôvod, prečo sa návrh považoval za nevyhnutný.

Pozmeňovací návrh 30

COM(2020) 842 final – časť 1

Odôvodnenie 9

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<i>Fragmentácii vnútorného trhu možno účinne predísť, len ak sa členským štátom zabráni uplatňovať vnútroštátne pravidlá špecifické pre typy podnikov a služieb, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie. Zároveň, keďže cieľom tohto nariadenia je doplniť presadzovanie súťažného práva, malo by sa spresniť, že týmto nariadením nie sú dotknuté články 101 a 102 ZFEÚ, zodpovedajúce vnútroštátne pravidlá hospodárskej súťaže ani iné vnútroštátne pravidlá hospodárskej súťaže týkajúce sa jednostranného správania, ktoré sú založené na individuálnom posudzovaní postavenia a správania na trhu vrátane pravdepodobných účinkov a presného rozsahu zakázaného správania a ktoré podnikom umožňujú argumentovať efektívnosťou a objektívnym odôvodnením predmetného správania. Uplatňovanie takýchto pravidiel by však nemalo mať vplyv na povinnosti uložené strážcom prístupu podľa tohto nariadenia a na ich jednotné a účinné uplatňovanie na vnútornom trhu.</i>	<i>Nič v tomto nariadení nebráni členským štátom v tom, aby uložili rovnaké, prísnejšie alebo odlišné povinnosti podnikom s cieľom presadzovať oprávnené verejné záujmy v súlade s právom Únie. Takýmto oprávneným verejným záujmom môže byť okrem iného ochrana spotrebiteľov, boj proti nekalej hospodárskej súťaži a ochrana slobody a pluralizmus v médiách. Predovšetkým nič v tomto nariadení nebráni členským štátom, aby tieto oprávnené záujmy presadzovali uložením povinností podnikom, ktoré majú postavenie strážcu prístupu v zmysle tohto nariadenia, ako aj iným podnikom. Keďže cieľom tohto nariadenia je doplniť presadzovanie súťažného práva, malo by sa spresniť, že týmto nariadením nie sú dotknuté články 101 a 102 ZFEÚ, zodpovedajúce vnútroštátne pravidlá hospodárskej súťaže ani iné vnútroštátne pravidlá hospodárskej súťaže týkajúce sa jednostranného správania, ktoré sú založené na individuálnom posudzovaní postavenia a správania na trhu vrátane pravdepodobných účinkov a presného rozsahu zakázaného správania a ktoré podnikom umožňujú argumentovať efektívnosťou a objektívnym odôvodnením predmetného správania.</i>

Pozmeňovací návrh 31

COM(2020) 842 final – časť 1

Odôvodnenie 11

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Toto nariadenie by zároveň malo dopĺňať pravidlá (bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie týchto pravidiel) vyplývajúce z iných právnych predpisov Únie upravujúcich niektoré aspekty poskytovania služieb, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, predovšetkým z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1150 ⁽¹⁾, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) xx/xx/EÚ [DSA] ⁽²⁾, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 ⁽³⁾, zo smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 ⁽⁴⁾, smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 ⁽⁵⁾ a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2010/13 ⁽⁶⁾, ako aj z vnútroštátnych pravidiel zameraných na presadzovanie, resp. (podľa okolností) vykonávanie uvedenej legislatívy Únie. ⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1150 z 20. júna 2019 o podpore spravodlivosti a transparentnosti pre komerčných používateľov online sprostredkovateľských služieb (Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 57). ⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) .../.. – návrh jednotného trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a zmeny smernice 2000/31/ES. ⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1). ⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 92). ⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (Ú. v. EÚ L 337, 23.12.2015, s. 35). ⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/13/EÚ z 10. marca 2010 o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) (Ú. v. EÚ L 95, 15.4.2010, s. 1).	Toto nariadenie by zároveň malo dopĺňať pravidlá (bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie týchto pravidiel) vyplývajúce z iných právnych predpisov Únie upravujúcich niektoré aspekty poskytovania služieb, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, predovšetkým z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1150, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) xx/xx/EÚ [DSA], nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679, zo smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790, smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2010/13 ⁽¹⁾, ako aj z vnútroštátnych pravidiel prijatých v súlade s legislatívou Únie. ⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/13/EÚ z 10. marca 2010 o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) (Ú. v. EÚ L 95, 15.4.2010, s. 1).

Pozmeňovací návrh 32

COM(2020) 842 final – časť 1

Odôvodnenie 13

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Najmä online sprostredkovateľské služby, internetové vyhľadávače, operačné systémy, online sociálne siete, služby platforiem na zdieľanie videí, interpersonálne komunikačné služby nezávislé od číslovania, služby cloud computingu a online reklamné služby dokážu ovplyvniť veľký počet koncových používateľov aj podnikov, z čoho vyplýva riziko nekalých obchodných praktík. Mali by preto byť zahrnuté do vymedzenia základných platformových služieb a spadať do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia. Online sprostredkovateľské služby môžu figurovať aj v oblasti finančných služieb a môžu sprostredkovať alebo sa používať na poskytovanie takýchto služieb, ktorých neúplný zoznam je uvedený v prílohe II k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 ⁽¹⁾. Za určitých okolností by pojem „koncoví používatelia“ mal zahŕňať používateľov, ktorí sa tradične považujú za komerčných používateľov, ale v danej situácii nevyužívajú základné platformové služby na poskytovanie tovaru alebo služieb iným koncovým používateľom – napríklad podniky využívajúce služby cloud computingu na vlastné účely. ⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 241, 17.9.2015, s. 1).	Najmä online sprostredkovateľské služby vrátane (online) trhov, obchodov so softvérovými aplikáciami, digitálnych hlasových asistentov a platforiem začleňujúcich technológie hlasovej asistencie, online sprostredkovateľských služieb v iných odvetviach, ako je mobilita, doprava alebo energetika, ako aj online vyhľadávače, operačné systémy, webové prehliadače, online sociálne siete, služby platforiem na zdieľanie videí, interpersonálne komunikačné služby nezávislé od číslovania, služby cloud computingu a online reklamné služby dokážu ovplyvniť veľký počet koncových používateľov aj podnikov, z čoho vyplýva riziko nekalých obchodných praktík. Mali by preto byť zahrnuté do vymedzenia základných platformových služieb a spadať do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia. Online sprostredkovateľské služby môžu figurovať aj v oblasti finančných služieb a môžu sprostredkovať alebo sa používať na poskytovanie takýchto služieb, ktorých neúplný zoznam je uvedený v prílohe II k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 ⁽¹⁾. Za určitých okolností by pojem „koncoví používatelia“ mal zahŕňať používateľov, ktorí sa tradične považujú za komerčných používateľov, ale v danej situácii nevyužívajú základné platformové služby na poskytovanie tovaru alebo služieb iným koncovým používateľom – napríklad podniky využívajúce služby cloud computingu na vlastné účely. ⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú. v. EÚ L 241, 17.9.2015, s. 1).

Pozmeňovací návrh 33

COM(2020) 842 final – časť 1

Odôvodnenie 43

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Strážca prístupu môže mať za určitých okolností dvojité rolu ako poskytovateľ základných platformových služieb, ktorý poskytuje základnú platformovú službu svojim komerčným používateľom, a zároveň konkurent týchto komerčných používateľov pri poskytovaní rovnakých alebo podobných služieb alebo produktov tým istým koncovým používateľom. Za týchto okolností môže strážca prístupu vďaka tejto dvojitej roli využiť údaje získané z transakcií jeho komerčných používateľov na základnej platforme na účely svojich vlastných služieb, ktoré sú podobné ako služby jeho komerčných používateľov. Môže ísť napríklad o prípad, keď strážca prístupu poskytuje komerčným používateľom online trh alebo obchod s aplikáciami a zároveň ponúka služby ako online maloobchodník alebo poskytovateľ aplikačného softvéru, ktorý konkuruje týmto komerčným používateľom. Aby strážcovia prístupu nemali z tejto dvojitej roly nespravodlivú výhodu, malo by sa zabezpečiť, aby nepoužívali žiadne agregované ani neagregované údaje (vrátane prípadných anonymizovaných a osobných údajov), ktoré nie sú verejne dostupné, pri ponúkaní podobných služieb, ako ponúkajú ich komerční používatelia. Táto povinnosť by sa mala vzťahovať na strážcu prístupu ako celok, okrem iného vrátane jeho organizačného útvaru, ktorý súťaží s komerčnými používateľmi základnej platformovej služby.	Strážca prístupu môže mať za určitých okolností dvojité rolu ako poskytovateľ základných platformových služieb, ktorý poskytuje základnú platformovú službu svojim komerčným používateľom, a zároveň konkurent týchto komerčných používateľov pri poskytovaní rovnakých alebo podobných služieb alebo produktov tým istým koncovým používateľom. Za týchto okolností môže strážca prístupu vďaka tejto dvojitej roli využiť údaje získané z transakcií jeho komerčných používateľov na základnej platforme na účely svojich vlastných služieb, ktoré sú podobné ako služby jeho komerčných používateľov. Môže ísť napríklad o prípad, keď strážca prístupu poskytuje komerčným používateľom online trh alebo obchod s aplikáciami a zároveň ponúka služby ako online maloobchodník alebo poskytovateľ aplikačného softvéru, ktorý konkuruje týmto komerčným používateľom. Aby strážcovia prístupu nemali z tejto dvojitej roly nespravodlivú výhodu, malo by sa zabezpečiť, aby nepoužívali žiadne agregované ani neagregované údaje (vrátane prípadných anonymizovaných a osobných údajov) pri ponúkaní podobných služieb, ako ponúkajú ich komerční používatelia. Táto povinnosť by sa mala vzťahovať na strážcu prístupu ako celok, okrem iného vrátane jeho organizačného útvaru, ktorý súťaží s komerčnými používateľmi základnej platformovej služby.

Zdôvodnenie

Táto definícia by strážcom prístupu poskytla príliš veľký manévrovací priestor.

Pozmeňovací návrh 34

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 1 ods. 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Členské štáty nesmú ukladať strážcom prístupu ďalšie povinnosti formou zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych úkonov na účely zabezpečenia súťaže-schopnosti a spravodlivosti trhov. Tým nie sú dotknuté pravidlá, ktoré sledujú iné legitímne verejné záujmy v súlade s právom Únie. Predovšetkým žiadne z ustanovení tohto nariadenia nebráni členským štátom ukladať podnikom vrátane poskytovateľov základných platformových služieb povinnosti, ktoré sú v súlade s právom Únie, ak tieto povinnosti nesúvisia s príslušnými podnikmi v postavení strážcov prístupu v zmysle tohto nariadenia, s cieľom chrániť spotrebiteľov alebo bojovať proti prejavom nekalej hospodárskej súťaže.	Členské štáty nesmú ukladať strážcom prístupu ďalšie povinnosti formou zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych úkonov na účely zabezpečenia súťaže-schopnosti a spravodlivosti trhov. Tým nie sú dotknuté pravidlá, ktoré sledujú iné legitímne verejné záujmy v súlade s právom Únie. Predovšetkým žiadne z ustanovení tohto nariadenia nebráni členským štátom ukladať podnikom vrátane poskytovateľov základných platformových služieb povinnosti, ktoré sú v súlade s právom Únie, s cieľom chrániť spotrebiteľov, bojovať proti prejavom nekalej hospodárskej súťaže, podporovať pluralizmus v médiách alebo presadzovať oprávnené záujmy.

Pozmeňovací návrh 35

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 1 ods. 6

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie článkov 101 a 102 ZFEÚ. Nie je ním dotknuté ani uplatňovanie: vnútroštátnych pravidiel zakazujúcich protisúťažné dohody, rozhodnutia združení podnikov, zosúladené postupy a zneužívanie dominantného postavenia; vnútroštátnych pravidiel hospodárskej súťaže zakazujúcich iné formy jednostranného správania, pokiaľ sa uplatňujú na iné podniky než strážcov prístupu alebo sú ich výsledkom dodatočné povinnosti strážcov prístupu; nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 ⁽¹⁾ a vnútroštátnych pravidiel kontroly koncentrácií; nariadenia (EÚ) 2019/1150 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) .../... ⁽²⁾. ⁽¹⁾ Nariadenie Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1). ⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) .../... – návrh jednotného trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a zmeny smernice 2000/31/ES.	Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie článkov 101 a 102 ZFEÚ. Nie je ním dotknuté ani uplatňovanie: vnútroštátnych pravidiel zakazujúcich protisúťažné dohody, rozhodnutia združení podnikov, zosúladené postupy a zneužívanie dominantného postavenia; vnútroštátnych pravidiel hospodárskej súťaže zakazujúcich iné formy jednostranného správania; nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 a vnútroštátnych pravidiel kontroly koncentrácií; nariadenia (EÚ) 2019/1150 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) .../... Predovšetkým, nič v tomto nariadení nebráni členským štátom v tom, aby uložili povinnosti podnikom, ktoré nie sú strážcami prístupu, alebo dodatočné povinnosti strážcom prístupu.

Pozmeňovací návrh 36

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 1 ods. 7

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Vnútroštátne orgány nesmú prijímať rozhodnutia, ktoré by boli v rozpore s rozhodnutím prijatým Komisiou podľa tohto nariadenia. Komisia a členské štáty úzko spolupracujú a koordinujú svoje opatrenia na presadzovanie práva.	Vnútroštátne orgány nesmú prijímať rozhodnutia, ktoré by boli v rozpore s rozhodnutím prijatým Komisiou podľa tohto nariadenia. Pokiaľ ide o opatrenia na presadzovanie práva, Komisia a členské štáty, ktoré interne postupujú koordinovane s príslušnými orgánmi na nižšej ako celoštátnej úrovni, úzko spolupracujú a úzko koordinujú svoju činnosť tam, kde je to vhodné.

Zdôvodnenie

Je potrebné zdôrazniť úlohu miestnych a regionálnych samospráv. Existujú špecifické platformy, napríklad platformy zamerané na ubytovanie alebo fungujúce na úrovni dediny či mesta. Miestne a regionálne samosprávy sú pri podpore príslušných opatrení na presadzovanie práva závislé od vnútroštátnej a európskej úrovne.

Pozmeňovací návrh 37

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 2 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
„základná platformová služba“ je ktorákoľvek z týchto služieb:	„základná platformová služba“ je ktorákoľvek z týchto služieb:
a) online sprostredkovateľské služby;	a) online sprostredkovateľské služby;
b) internetové vyhľadávače;	b) internetové vyhľadávače;
c) online služby sociálnej siete;	c) online služby sociálnej siete;
d) služby platformy na zdieľanie videí;	d) služby platformy na zdieľanie videí;
e) interpersonálne komunikačné služby nezávislé od číslovaní;	e) interpersonálne komunikačné služby nezávislé od číslovaní;
f) operačné systémy;	f) operačné systémy;
g) služby cloud computingu;	g) služby cloud computingu;
hh) reklamné služby vrátane akýchkoľvek reklamných sietí, reklamných búrz a akýchkoľvek iných sprostredkovateľských služieb v oblasti reklamy, ktoré poskytuje poskytovateľ ktorejkoľvek zo základných platformových služieb uvedených v písmenách a) až g);	h) reklamné služby vrátane akýchkoľvek reklamných sietí, reklamných búrz a akýchkoľvek iných sprostredkovateľských služieb v oblasti reklamy, ktoré poskytuje poskytovateľ ktorejkoľvek zo základných platformových služieb uvedených v písmenách a) až g);
	i) webové prehliadače

Pozmeňovací návrh 38

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 2 ods. 24 (nový)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	„webový prehliadač“ je klientský softvérový program, ktorý funguje na webovom serveri alebo inom internetovom serveri a používateľovi na internete umožňuje prístup k údajom a ich zobrazovanie alebo interakciu s materiálmi uloženými na serveroch, ktoré sú pripojené k tejto sieti, pričom môže ísť aj o samostatný webový prehliadač, integrovaný webový prehliadač, webový prehliadač, ktorý je súčasťou softvéru, alebo iný podobný prehliadač;

Pozmeňovací návrh 39

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 3 ods. 8

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Strážca prístupu musí splniť povinnosti stanovené v článkoch 5 a 6 do šiestich mesiacov od zaradenia základnej platformovej služby do zoznamu podľa odseku 7 tohto článku.	Strážca prístupu musí splniť povinnosti stanovené v článkoch 5 a 6 čo najskôr, v každom prípade však do troch mesiacov od zaradenia základnej platformovej služby do zoznamu podľa odseku 7 tohto článku.

Pozmeňovací návrh 40

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 4 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Komisia pravidelne a aspoň raz za dva roky preskúma, či označení strážcovia prístupu naďalej spĺňajú požiadavky stanovené v článku 3 ods. 1, alebo či dané požiadavky spĺňajú noví poskytovatelia základných platformových služieb. Pravidelným preskúmaním sa tiež zistí, či treba upraviť zoznam dotknutých základných platformových služieb strážcu prístupu.	Komisia pravidelne a aspoň raz za dva roky preskúma, či označení strážcovia prístupu naďalej spĺňajú požiadavky stanovené v článku 3 ods. 1. Komisia okrem toho pravidelne a aspoň raz za 12 mesiacov preskúma , či dané požiadavky spĺňajú noví poskytovatelia základných platformových služieb bez ohľadu na krajinu, v ktorej sú usadení . Pravidelným preskúmaním sa tiež zistí, či treba upraviť zoznam dotknutých základných platformových služieb strážcu prístupu.

Zdôvodnenie

Pravidelné preskúmanie je potrebné, pretože trh sa rýchlo vyvíja.

Pozmeňovací návrh 41

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 4 ods. 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Komisia priebežne uverejňuje a aktualizuje zoznam strážcov prístupu a zoznam základných platformových služieb, v súvislosti s ktorými musia dodržiavať povinnosti stanovené v článkoch 5 a 6.	Komisia priebežne uverejňuje a aktualizuje zoznam strážcov prístupu a zoznam základných platformových služieb, v súvislosti s ktorými musia dodržiavať povinnosti stanovené v článkoch 5 a 6. Komisia by mala zverejniť výročnú správu, v ktorej budú uvedené zistenia z jej činností monitorovania, a predložiť ju Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie.

Zdôvodnenie

Táto výročná správa by mohla obsahovať všetky závery, rozhodnutia a výsledky vyšetrovaní vykonaných Komisiou na jednej strane a všetky informácie, ktoré nahlásil strážca prístupu na strane druhej, aby sa zabezpečila vysoká úroveň transparentnosti pri presadzovaní aktu o digitálnych trhoch.

Pozmeňovací návrh 42

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 5 písm. b)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
b) umožní komerčným používateľom ponúkať rovnaké produkty alebo služby koncovým používateľom prostredníctvom online sprostredkovateľských služieb tretích strán za ceny alebo za podmienok, ktoré sa líšia od cien alebo podmienok ponúkaných prostredníctvom online sprostredkovateľských služieb strážcu prístupu;	b) umožní komerčným používateľom ponúkať rovnaké produkty alebo služby koncovým používateľom prostredníctvom online sprostredkovateľských a pridružených služieb tretích strán za ceny alebo za podmienok, ktoré sa líšia od cien alebo podmienok ponúkaných prostredníctvom online sprostredkovateľských a pridružených služieb strážcu prístupu;

Zdôvodnenie

Je potrebné zahrnúť pridružené služby.

Pozmeňovací návrh 43

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 5 písm. h) (nové)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>strážca prístupu sa svojou povahou považuje za poskytovateľa základnej infraštruktúry, a preto nemá možnosť odmietnuť prístup k službám komerčným a koncovým používateľom. V prípade odmietnutia prístupu k základnej platformovej službe poskytovanej strážcom prístupu sa komerčný alebo koncový používateľ môže odvolať. Na tento účel by mal Poradný výbor pre digitálne trhy ustanovený v článku 32 tohto nariadenia pôsobiť ako jednotné kontaktné miesto;</i>

Zdôvodnenie

Mala by sa uviesť potreba jednotného kontaktného miesta.

Pozmeňovací návrh 44

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 6 ods. 1 (nový)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>zabezpečiť nepretržitý, štandardizovaný a automatizovaný tok informácií, zaručí kompatibilitu aplikačných programovacích rozhraní (API) strážcu prístupu s proprietárnymi systémami správnych orgánov a orgánov presadzovania práva a nebude vytvárať ďalšiu administratívnu záťaž vytváraním prostredia API, ktoré nie je vhodné na účinnú spoluprácu a presadzovanie práva v zmysle tohto nariadenia.</i>

Zdôvodnenie

Pri účinnom plnení svojich administratívnych povinností sú členské štáty odkázané na poskytovanie dostatočných údajov od strážcov prístupu. Preto je dôležité, aby strážcovia prístupu poskytli technické prostriedky na zabezpečenie interoperability svojich rozhraní s príslušnými proprietárnymi systémami orgánov členských štátov s cieľom zabezpečiť nepretržitý, automatizovaný a štandardizovaný tok informácií v záujme účinnej spolupráce.

Pozmeňovací návrh 45

COM(2020) 842 final – časť 1

Článok 7 ods. 8 (nový)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	<i>Na zabezpečenie dodržiavania povinností strážcov prístupu sa zriadi Poradný výbor pre digitálne trhy ako jednotné kontaktné miesto, pričom by sa malo podporovať, aby do jeho postupoch boli zapojení aj národní sociálni partneri.</i>

Zdôvodnenie

Zriadenie jednotného kontaktného miesta s účasťou národných sociálnych partnerov.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV,

Úvod

1. víta návrhy Európskej komisie týkajúce sa aktu o digitálnych službách (DSA) a aktu o digitálnych trhoch (DMA) a ambíciu zaviesť harmonizované a horizontálne pravidlá na modernizáciu právnych predpisov EÚ o digitálnych službách a online platformách;
2. sa domnieva, že návrhmi sa vytvára primeraná rovnováha pri riešení zneužívania trhu a zlyhaní trhu, podporujú sa rovnaké podmienky na európskom digitálnom jednotnom trhu a zabraňuje sa utlmeniu inovácií a účinného fungovania európskeho digitálneho jednotného trhu;
3. varuje pred akýmkoľvek zmenami návrhov, ktoré by viedli k nadmernej regulácii brániacej inováciám a vytvárajúcej dodatočnú regulačnú záťaž pre podniky. Zdôrazňuje, že len vyvážené regulačné prostredie priaznivé pre podnikanie môže pomôcť EÚ, aby v plnej miere dosiahla svoj cieľ, ktorým je digitálna transformácia;
4. zastáva názor, že návrhmi DSA a DMA sa rieši právna neistota a administratívna záťaž, ktoré vyplývajú z fragmentácie právnych predpisov členských štátov a EÚ upravujúcich digitálne služby vrátane najnovšej judikatúry. Súdržný a harmonizovaný právny prístup ako základná požiadavka uľahčuje, aby miestne a regionálne samosprávy pochopili a uplatňovali horizontálne pravidlá, ktorými sa vymedzujú zodpovednosti a povinnosti poskytovateľov digitálnych služieb, a posilňuje (digitálny) jednotný trh;
5. berie na vedomie silný miestny a regionálny rozmer návrhov DSA a DMA. Digitálne služby ovplyvňujú každodenný život občanov a niektoré odvetvia, v ktorých sú určité platformy aktívne, napríklad bývanie a ubytovacie zariadenia v oblasti cestovného ruchu, mestská doprava a poskytovanie verejných služieb, sú regulované na miestnej a regionálnej úrovni; zdôrazňuje v tejto súvislosti potrebu regulačného prístupu, ktorý umožňuje inovácie, konkurencieschopnosť Európy a spravodlivú hospodársku súťaž;
6. víta skutočnosť, že návrhy sa zaoberajú aj mnohými obavami, ktoré vyjadril VR vo svojom stanovisku na tému *Európsky rámec regulačných riešení pre kolaboratívne hospodárstvo*⁽¹⁾;
7. zastáva názor, že obchodné modely informačných služieb sú založené na údajoch a informáciách a sú citlivé na časový faktor. Požaduje preto účinné poskytovanie informácií o prístupe k údajom, ako aj o odstraňovaní nezákonného obsahu a zabezpečenie transparentného monitorovania a podávania správ zo strany Európskej komisie;

⁽¹⁾ Stanovisko Výboru regiónov *Európsky rámec regulačných riešení pre kolaboratívne hospodárstvo*, spravodajca: Peter Florianschütz (AT/SES). Spis ECON-VI/048.

8. upozorňuje na príležitosti, ktoré online platformy ponúkajú v oblasti podpory verejnej diskusie a poskytovania informácií občanom. Poznomenáva, že v dôsledku pandémie COVID-19 miestne a regionálne samosprávy využívajú online platformy v ešte väčšej miere a že počas pandémie sa preukázala schopnosť tradičných MSP a startupov prinášať prelomové inovácie v reakcii na potreby skutočného sveta a vytvárať nové pracovné miesta a synergie;

9. zdôrazňuje, že rovnaké podmienky v digitálnom sektore sú prvoradé, najmä pre MSP, ktoré ponúkajú svoje produkty a služby na platformách a ktorých marketing a predaj závisia od digitálnych platforiem⁽²⁾. V tejto súvislosti víta plánovaný zákaz sebauprednostňovania;

Zodpovednosť za nezákonný obsah a konanie

10. sa domnieva, že hlavná výzva v prípade návrhu aktu o digitálnych službách spočíva v ochrane základných zásad smernice o elektronickom obchode, ktorá funguje dobre, a najmä v zachovaní všeobecnej koncepcie, ktorá je základom článkov 13 a 14, súčasných postupov oznamovania a prijímania opatrení a potreby zohľadniť novú dynamiku trhu a zlyhania trhu;

11. konštatuje, že v nariadení sa vymedzuje len formálny postup riešenia prípadov týkajúcich sa nezákonného obsahu a že je na členských štátoch, aby určili, čo predstavuje v zmysle nariadenia nezákonný obsah;

12. víta skutočnosť, že v rámci základnej požiadavky pri poskytovaní služieb na európskom digitálnom jednotnom trhu budú poskytovatelia online služieb zodpovední za nezákonné konanie alebo šírenie nezákonného obsahu. Realizovať sa to bude prostredníctvom harmonizovaných pravidiel týkajúcich sa výnimiek zo zodpovednosti a moderovania obsahu, jasných povinností v oblasti zverejňovania informácií a transparentnosti a jasných povinností náležitej starostlivosti pre určité sprostredkovateľské služby; v tejto súvislosti zdôrazňuje veľkosť a rozsah platforiem, ktoré významne ovplyvňujú ich schopnosť prijímať proaktívne opatrenia proti nezákonnému obsahu na internete;

13. pokiaľ ide o právo na anonymitu používateľov, poukazuje na to, že je zakotvené vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov (GDPR)⁽³⁾, zdôrazňuje však, že by mala prevážiť zásada „čo je nezákonné offline, je nezákonné aj online“;

14. rozlišuje v tejto súvislosti medzi úplnou anonymitou a úplnou neidentifikovateľnosťou a poukazuje na technológie blockchain, ktoré uľahčujú takýto prístup. Zdôrazňuje, že všetky opatrenia týkajúce sa moderovania obsahu by mali byť sprevádzané vhodnými zárukami, aby sa zabezpečila primeranosť týchto postupov;

Dohľad a vyšetrowanie

15. podporuje zavedenie kontrol založených na algoritmoch a povinností v oblasti transparentnosti v prípade problémov medzi dodávateľmi a potvrdzuje, že tieto opatrenia majú potenciál poskytnúť podstatnú podporu miestnym a regionálnym samosprávam, ktoré môžu zistiť, že na ich území sa prevádzkujú online služby bez toho, aby sa dodržiavali príslušné právne predpisy;

Presadzovanie

16. podporuje návrh, podľa ktorého presadzovanie bude zahŕňať systém pozostávajúci z Európskeho výboru pre digitálne služby, koordinátora digitálnych služieb a vnútroštátnych koordinátorov digitálnych služieb, pričom Európska komisia bude vykonávať monitorovaciu úlohu. Poskytne sa tak podpora tým miestnym a regionálnym samosprávam, ktoré majú problémy pri presadzovaní miestnych právnych predpisov v oblasti digitálnych služieb usadených v iných členských štátoch EÚ vzhľadom na ich nedostatočné zdroje a nedostatočnú kapacitu viesť spor v inom členskom štáte EÚ;

17. zdôrazňuje potrebu nadviazať účinnú spoluprácu medzi orgánmi členských štátov s cieľom ustanoviť koordinátorov digitálnych služieb, vymieňať si údaje a presadzovať uplatniteľné pravidlá; poukazuje aj na to, že miestne a regionálne samosprávy podávajú správy príslušným koordinátorom digitálnych služieb v iných členských štátoch a sú súčasťou tohto procesu;

⁽²⁾ Z prieskumu agentúry Bundesnetzagentur (Nemecká spolková agentúra pre sieťové odvetvia – elektrickú energiu, plyn, telekomunikácie, pošty a železnice) z októbra 2020 vyplýva, že MSP sú značne závislé od online platforiem, najmä pokiaľ ide o marketing a predaj. Bundesnetzagentur – predbežné výsledky – verejná konzultácia o digitálnych platformách.

⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

18. vyjadruje znepokojenie nad tým, že zatiaľ čo na postupy a príkazy týkajúce sa oznamovania a prijímania opatrení sa vzťahuje kapitola II (články 8 a 9), na jurisdikciu sa vzťahuje kapitola III, čo môže viesť k právnym problémom v súvislosti s presadzovaním týchto ustanovení; takisto je znepokojený tým, že mechanizmus cezhraničnej spolupráce nemusí byť postačujúci;

Prístup k údajom

19. uznáva význam spoločného využívania údajov pre účinné presadzovanie na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a zdôrazňuje, že prístup k údajom je najmä pre verejné samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni zásadnou otázkou; bez prístupu k príslušným údajom z platforiem pôsobiacich na danom území nie je možné presadzovať uplatniteľné pravidlá a zabezpečiť kontrolné mechanizmy; pripomína nedávne stanovisko VR, podľa ktorého nejednotné prístupy vedú k ďalšej fragmentácii, a malo by sa im zabrániť⁽⁴⁾;

20. víta zavedenie príslušných požiadaviek na spoločné využívanie údajov, keďže dobrovoľná samoregulácia nepostačuje na zabezpečenie prístupu k údajom pre miestne a regionálne samosprávy;

21. vyzýva Európsku komisiu, aby poskytla poradenstvo v súvislosti so spoločným súborom štandardných požiadaviek na interoperabilitu proprietárnych systémov orgánov. Malo by sa zväziť vytvorenie API (aplikačných programovacích rozhraní);

22. podporuje ustanovenia o prenosnosti údajov a zdôrazňuje, že zrušiť odber služby by nemalo byť podstatne ťažšie ako prihlásiť sa na jej odber;

Miestne hospodárstvo

23. zdôrazňuje význam navrhovaných nariadení pre miestne hospodárstvo, pretože harmonizované pravidlá budú prínosom pre MSP a startupy. Nariadenia tvoria rámec, v kontexte ktorého sa môžu MSP rozširovať na jednotnom trhu. Z prieskumu združenia Eurochambres poukazujúceho na potenciál rozširovania operácií na jednotnom trhu vyplynulo, že MSP sa podieľajú na digitálnom trhu viac ako kedykoľvek predtým, ale údaje z prieskumu Eurobarometra zo septembra 2020 ukazujú, že iba 4 % z nich predávajú svoj tovar na internete spotrebiteľom v iných členských štátoch⁽⁵⁾;

24. víta skutočnosť, že cieľom týchto návrhov je podporiť konkurencieschopný, dynamický a odolný priemysel a inovácie v Európe, a zdôrazňuje ich význam pre miestne a regionálne samosprávy, ktoré podporujú miestnych aktérov prostredníctvom mechanizmov financovania a podpory;

25. vyjadruje nádej, že súčasné návrhy prinesú prelomové zmeny v službách ako zakladanie spoločností, podávanie daňových priznaní, účasť na verejnom obstarávaní, elektronická identifikácia a digitálne podpisy;

26. poznamenáva, že mnohí menší aktéri závisia pri obchodných transakciách od zavedených ekosystémov online platforiem a že pandémiou COVID-19 sa ďalej zvýšila závislosť menších podnikov odkázaných na zavedené ekosystémy online platforiem pri oslovovaní komerčných používateľov a spotrebiteľov;

27. vyzýva Európsku komisiu, aby do svojich legislatívnych návrhov účinnejšie zapracovala rôzne stupne digitálnej transformácie na regionálnej úrovni. V tejto súvislosti spolupracuje s príslušnými inštitúciami a vedomostnými centrami s cieľom pomôcť porozumieť spleťosti vzťahov, ktoré stoja za hybnými silami zmeny na národnej a regionálnej úrovni, a vypracovať silné, no zároveň flexibilné inovatívne stratégie v oblasti digitálnej transformácie. Prostredníctvom týchto stratégií sa znížia zistené rozdiely medzi členskými štátmi a regiónmi a rozdiely medzi izolovanými, vidieckymi, okrajovými a mestskými oblasťami;

28. v kontexte hospodárskej obnovy v Európe považuje digitálnu, ako aj environmentálnu a klimatickú súdržnosť za nevyhnutný dodatočný rozmer tradičnej koncepcie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti zakotvenej v Zmluve o EÚ a požaduje jej ich väčšie uznanie ako základných hodnôt vzhľadom na zmeny na udržateľnejšie hospodárske modely;

⁽⁴⁾ Stanovisko Výboru regiónov *Stratégia pre digitálnu budúcnosť Európy a stratégia pre dáta*, spravodajca: Mark Weinmeister (DE/ELS). Spis ECON-VII/004.

⁽⁵⁾ Rýchly prieskum Eurobarometra 486 citovaný v Eurochambres, *Všeobecné odporúčania k aktu o digitálnych službách*, 9. decembra 2020: Akt o digitálnych službách – ODPORÚČANIA ZDRUŽENIA EUROCHAMBRES.

29. zastáva názor, že je potrebné zabrániť „dvojitej digitálnej priepasti“ v dôsledku nedostatočnej infraštruktúry a gramotnosti a zručností v oblasti IT. V prípade prehĺbených rozdielov v dôsledku pandémie COVID-19 je naliehavo potrebné podporovať budovanie kapacít pre občanov a podniky, najmä tradičné MSP, startupy a verejný sektor;

Vplyv na žurnalistiku a médiá

30. sa domnieva, že je potrebné podrobne sa zaoberať financovaním reklám v platenom spravodajskom obsahu; regulačné zmeny môžu mať v budúcnosti silný vplyv na životaschopné obchodné modely poskytovateľov spravodajských služieb, a preto VR žiada, aby sa venovala väčšia pozornosť pluralite médií;

31. upozorňuje, že je dôležité, aby právne predpisy boli maximálne jasné a súdržné a aby sa zabránilo neúmyselným dôsledkom; zdôrazňuje, že súčasťou DSA by mal byť horizontálny rámec osobitne relevantný pre odvetvové právne predpisy, ako je napr. porušovanie autorských práv, teroristický obsah, detská pornografia alebo nezákonné nenávistné prejavy a nezákonné produkty; domnieva sa, že smernica o autorskom práve⁽⁶⁾, smernica o audiovizuálnych mediálnych službách (AMSD)⁽⁷⁾ a všeobecné nariadenie o ochrane údajov by sa v zásade mali vo vzťahu k DSA a DMA považovať za *lex specialis*;

32. zastáva názor, že je potrebné podporovať kompetencie na vnútroštátnej a nižšej než celoštátnej úrovni v závislosti od príslušného rozdelenia zákonných právomocí a nástroje vzťahujúce sa na mediálne a informačné trhy s cieľom prispieť ku kultúrnym identitám, chrániť pluralizmus a účinne bojovať proti nenávistným prejavom a riešiť problematiku škodlivých informácií online takisto ako offline. Príslušné orgány v členských štátoch by mali mať naďalej právo zachovať alebo zaviesť prísnejšie právne predpisy na presadzovanie oprávnených záujmov;

Subsidiarita

33. sa domnieva, že tieto dva návrhy, ktoré vychádzajú z článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v ktorom sa stanovujú opatrenia na zabezpečenie fungovania vnútorného trhu, sú v súlade so zásadou subsidiarity. Aby sa zabránilo fragmentácii jednotného trhu, sú potrebné harmonizované podmienky pre cezhraničné služby, ktoré možno zaručiť mechanizmami koordinovaného dohľadu a spolupráce v oblasti digitálnych služieb medzi orgánmi na úrovni EÚ;

34. zastáva názor, že takéto opatrenia slúžia na dosiahnutie súdržnosti v celej EÚ a sú dostatočné na to, aby prinútili poskytovateľov z tretích krajín určiť právneho zástupcu pre záujmy spotrebiteľov v EÚ podľa vzoru všeobecného nariadenia o ochrane údajov;

35. zdôrazňuje, že v európskych právnych predpisoch sa musí vždy zohľadňovať záruka miestnej a regionálnej samosprávy, ktorá je zakotvená v primárnom práve v článku 4 ods. 2 Zmluvy o EÚ;

Výnimky z návrhov: zdaňovanie a pracovné podmienky

36. zdôrazňuje, že v týchto dvoch nariadeniach sa priamo nerieši miestne zdaňovanie digitálnych služieb, napríklad turistické poplatky;

37. sa domnieva, že návrhy aktu o digitálnych službách a aktu o digitálnych trhoch by sa mali vnímať aj v širšom politickom kontexte. To zahŕňa najmä spravodlivé zdaňovanie digitálneho hospodárstva, ako sú aktualizované pravidlá zdaňovania zohľadňujúce skutočnosť, že digitalizované spoločnosti a ich obchodné modely sa môžu zapájať do podnikateľských činností v jurisdikcii bez fyzickej prítomnosti v danej jurisdikcii. V tejto súvislosti pripomína, že je potrebné uznať úlohu, ktorú koncoví používatelia zohrávajú pri vytváraní hodnoty pre spoločnosti. Preto súhlasí s výzvou Európskeho parlamentu adresovanou Komisii, aby do júna 2021 predložila návrhy na objasnenie a harmonizáciu zdaňovania digitálnych obchodných činností všetkých aktérov vrátane tých so sídlom mimo EÚ. Takáto reforma by sa mala vnímať a vykonávať v širšom medzinárodnom rámci, a najmä v inkluzívnom rámci G20/OECD. Zdôrazňuje, že je dôležité posilniť rovnaké podmienky pre poskytovateľov tradičných služieb a digitálnych služieb v EÚ tým, že sa zabezpečí, aby daňové pravidlá zodpovedali realite moderného globálneho hospodárstva a chránili konkurencieschopnosť a atraktivnosť Európy z hľadiska zahraničných investícií;

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 92).

⁽⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/13/EÚ z 10. marca 2010 o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správnym opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) (Ú. v. EÚ L 95, 15.4.2010, s. 1).

38. poznamenáva, že od Európskej komisie sa takisto očakáva, že v roku 2021 predloží samostatný legislatívny návrh týkajúci sa pracovných podmienok pracovníkov platforiem, a pripomína, že VR sa vyjadril k miestnym a regionálnym regulačným výzvam a problémom súvisiacim s prácou pre platformy ⁽⁸⁾, najmä k otázkam vyplývajúcim z pandémie COVID-19 ⁽⁹⁾;

39. teší sa na spoluprácu s Európskou komisiou, Európskym parlamentom a Radou na ďalšom zdokonaľovaní európskeho rámca regulačných riešení v oblasti online služieb tak, aby sa využil potenciál na väčšie európske inovácie a rast, rozširovanie a prosperovanie startupov, pričom sa upriami pozornosť na otvorený a konkurencieschopný obchod v Európe, ktorý vždy podporoval rast.

V Bruseli 30. júna 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁸⁾ Stanovisko Výboru regiónov *Práca v platformách – miestne a regionálne regulačné výzvy*, spravodajca: Dimitrios Birmas. Spis SEDEC-VI/051.

⁽⁹⁾ Stanovisko Výboru regiónov *Stratégia pre digitálnu budúcnosť Európy a stratégia pre dáta*, spravodajca: Mark Weinmeister (DE/EELS). Spis ECON/VII-004.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Odolnosť kritických subjektov

(2021/C 440/14)

Spravodajca:	Mario GUARENTE (EKR/IT), starosta mesta Potenza
Referenčný dokument:	Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o odolnosti kritických subjektov COM(2020) 829 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

Článok 3 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Stratégia obsahuje minimálne tieto prvky:	Stratégia obsahuje minimálne tieto prvky:
a) strategické ciele a priority na účely zvýšenia celkovej odolnosti kritických subjektov s prihliadnutím na cezhraničné a medziodvetvové vzájomné závislosti;	a) strategické ciele a priority na účely zvýšenia celkovej odolnosti kritických subjektov s prihliadnutím na cezhraničné a medziodvetvové vzájomné závislosti;
b) rámec riadenia na dosiahnutie strategických cieľov a priorít vrátane opisu úloh a zodpovedností rôznych orgánov, kritických subjektov a iných strán zapojených do vykonávania stratégie;	b) rámec riadenia na dosiahnutie strategických cieľov a priorít vrátane opisu úloh a zodpovedností rôznych orgánov, kritických subjektov a iných strán zapojených do vykonávania stratégie;
c) opis opatrení potrebných na zvýšenie celkovej odolnosti kritických subjektov vrátane vnútroštátneho posúdenia rizika, identifikácie kritických subjektov a subjektov rovnocenných kritickým subjektom a opatrení na podporu kritických subjektov prijatých v súlade s touto kapitolou;	c) opis opatrení potrebných na zvýšenie celkovej odolnosti kritických subjektov vrátane vnútroštátneho posúdenia rizika, identifikácie kritických subjektov a subjektov rovnocenných kritickým subjektom a opatrení na podporu kritických subjektov prijatých v súlade s touto kapitolou;
d) politický rámec pre posilnenú koordináciu medzi príslušnými orgánmi určenými podľa článku 8 tejto smernice a podľa [smernice o kybernetickej bezpečnosti] na účely výmeny informácií o incidentoch a kybernetických hrozbách a vykonávania úloh dohľadu.	d) politický rámec pre posilnenú koordináciu medzi príslušnými orgánmi určenými podľa článku 8 tejto smernice a podľa [smernice o kybernetickej bezpečnosti] na účely výmeny informácií o incidentoch a kybernetických hrozbách a vykonávania úloh dohľadu;
	e) usmernenia pre komunikačné činnosti, ktoré vyvažujú požiadavky dôvernosti poskytovania informácií o rizikách vo vzťahu k miestnym a regionálnym samosprávam a obyvateľstvu na dotknutých územiach.
Stratégia sa aktualizuje v prípade potreby a aspoň každé štyri roky.	Stratégia sa aktualizuje v prípade potreby a aspoň každé štyri roky.

Zdôvodnenie

Komunikačné a informačné činnosti týkajúce sa rizík katastrof, ktoré môžu ovplyvniť infraštruktúru na danom území, vo vzťahu k miestnym samosprávam, ako aj obyvateľstvu, sú dôležitým nástrojom na zvýšenie odolnosti kritických subjektov, ako sa stanovuje aj v prioritě č. 1 sendaiského rámca⁽¹⁾. Tento cieľ sa dosiahne tak, že sa osobitná pozornosť bude venovať aj požiadavkám dôveryhodnosti kritických informácií.

Pozmeňovací návrh 2

Článok 4 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Príslušné orgány určené podľa článku 8 vypracujú zoznam základných služieb v odvetviach uvedených v prílohe. Do [troch rokov od nadobudnutia účinnosti tejto smernice] a následne v prípade potreby a aspoň každé štyri roky vykonajú posúdenie všetkých relevantných rizík, ktoré môžu ovplyvniť poskytovanie týchto základných služieb, s cieľom identifikovať kritické subjekty v súlade s článkom 5 ods. 1 a pomôcť týmto kritickým subjektom prijať opatrenia podľa článku 11.	Príslušné orgány určené podľa článku 8 vypracujú zoznam základných služieb v odvetviach uvedených v prílohe. Do [troch rokov od nadobudnutia účinnosti tejto smernice] a následne v prípade potreby a aspoň každé štyri roky vykonajú posúdenie všetkých relevantných rizík, ktoré môžu ovplyvniť poskytovanie týchto základných služieb, s cieľom identifikovať kritické subjekty v súlade s článkom 5 ods. 1 a pomôcť týmto kritickým subjektom prijať opatrenia podľa článku 11.
V posúdení rizika sa zohľadňujú všetky relevantné prírodné riziká a riziká spôsobené ľudskou činnosťou vrátane nehôd, prírodných katastrof, ohrozenia verejného zdravia, antagonistických hrozieb vrátane trestných činov terorizmu podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541.	V posúdení rizika sa zohľadňujú všetky relevantné prírodné riziká a riziká spôsobené ľudskou činnosťou vrátane nehôd, prírodných katastrof, ohrozenia verejného zdravia, antagonistických hrozieb vrátane trestných činov terorizmu podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541, pričom sa osobitná pozornosť venuje aj stavu existujúcej fyzickej infraštruktúry, aby sa mohli stanoviť vhodné programy modernizácie alebo výstavby novej infraštruktúry.

Zdôvodnenie

Stav existujúcej fyzickej infraštruktúry je dôležitou súčasťou súčasnej a budúcej schopnosti kritických subjektov predchádzať možným incidentom a zvládať ich, a preto by sa mal zahrnúť do posúdenia rizík a následných programov obnovy alebo výstavby novej infraštruktúry.

Pozmeňovací návrh 3

Článok 6 ods. 1 písm. c) a e)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Pri určovaní závažnosti rušivého vplyvu uvedeného v článku 5 ods. 2 písm. c) členské štáty zohľadňujú tieto kritériá:	Pri určovaní závažnosti rušivého vplyvu uvedeného v článku 5 ods. 2 písm. c) členské štáty zohľadňujú tieto kritériá:
a) počet používateľov využívajúcich službu, ktorú poskytuje subjekt;	a) počet používateľov využívajúcich službu, ktorú poskytuje subjekt;
b) závislosť iných odvetví uvedených v prílohe od tejto služby;	b) závislosť iných odvetví uvedených v prílohe od tejto služby;

⁽¹⁾ <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>.

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
c) vplyv, ktorý by mohli mať incidenty z hľadiska rozsahu a trvania na hospodárske a spoločenské činnosti, životné prostredie a verejnú bezpečnosť;	c) vplyv, ktorý by mohli mať incidenty z hľadiska rozsahu a trvania na hospodárske a spoločenské činnosti, životné prostredie a verejnú bezpečnosť, v konzultácii s miestnymi a regionálnymi samosprávami, pokiaľ je to relevantné;
d) trhový podiel subjektu na trhu s takýmito službami;	d) trhový podiel subjektu na trhu s takýmito službami;
e) geografická oblasť, ktorú by incident mohol ovplyvniť, vrátane akýchkoľvek cezhraničných vplyvov;	e) geografická oblasť, ktorú by incident mohol ovplyvniť, vrátane akýchkoľvek cezhraničných vplyvov, v konzultácii s miestnymi a regionálnymi samosprávami, pokiaľ je to relevantné;
f) význam subjektu z hľadiska zachovania dostatočnej úrovne služby berúc do úvahy dostupnosť alternatívnych spôsobov poskytovania danej služby.	f) význam subjektu z hľadiska zachovania dostatočnej úrovne služby berúc do úvahy dostupnosť alternatívnych spôsobov poskytovania danej služby.

Zdôvodnenie

Miestne a regionálne samosprávy môžu lepšie posúdiť vplyv incidentov na miestnej a regionálnej úrovni.

Pozmeňovací návrh 4

Článok 8 ods. 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Členské štáty zabezpečia, aby ich príslušné orgány vždy, keď je to vhodné a v súlade s právom Únie a vnútroštátnym právom, konzultovali a spolupracovali s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, najmä tými, ktoré sú zodpovedné za civilnú ochranu, presadzovanie práva a ochranu osobných údajov, ako aj s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane kritických subjektov.	Členské štáty zabezpečia, aby ich príslušné orgány vždy, keď je to vhodné a v súlade s právom Únie a vnútroštátnym právom, konzultovali a spolupracovali s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi – a prípadne s miestnymi a regionálnymi samosprávami – najmä tými, ktoré sú zodpovedné za civilnú ochranu, presadzovanie práva a ochranu osobných údajov, ako aj s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane kritických subjektov.

Zdôvodnenie

Rozdelenie právomocí sa môže v jednotlivých členských štátoch líšiť.

Pozmeňovací návrh 5

Článok 9 ods. 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Členské štáty podporujú kritické subjekty pri zvyšovaní ich odolnosti. Táto podpora môže zahŕňať vypracúvanie poradenského materiálu a metodiky, podporu v súvislosti s organizovaním cvičení na testovanie ich odolnosti a poskytovanie odbornej prípravy zamestnancom kritických subjektov.	Členské štáty podporujú kritické subjekty pri zvyšovaní ich odolnosti. Táto podpora môže zahŕňať vypracúvanie poradenského materiálu a metodiky, podporu v súvislosti s organizovaním cvičení na testovanie ich odolnosti a poskytovanie odbornej prípravy zamestnancom kritických subjektov, ako aj propagáciu komunikačných a informačných činností týkajúcich sa relevantných rizík vo vzťahu k miestnym samosprávam a obyvateľstvu na potenciálne dotknutých územiach.

Zdôvodnenie

Komunikácia zohráva kľúčovú úlohu pri posilňovaní odolnosti komún.

Pozmeňovací návrh 6

Článok 16 ods. 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Skupina pre odolnosť kritických subjektov sa skladá zo zástupcov členských štátov a Komisie. Ak je to relevantné pre plnenie jej úloh, skupina pre odolnosť kritických subjektov môže vyzvať zástupcov zainteresovaných strán, aby sa zúčastnili na jej práci.	Skupina pre odolnosť kritických subjektov sa skladá zo zástupcov členských štátov a Komisie, ako aj zo zástupcu Európskeho výboru regiónov v úlohe pozorovateľa . Ak je to relevantné pre plnenie jej úloh, skupina pre odolnosť kritických subjektov môže vyzvať zástupcov zainteresovaných strán, aby sa zúčastnili na jej práci.

Zdôvodnenie

VR môže prispieť k práci skupiny pre odolnosť kritických subjektov zastupovaním záujmov miestnych a regionálnych samospráv a odovzdávaním vlastných skúseností a poznatkov získaných v praxi.

Pozmeňovací návrh 7

Článok 16 ods. 3

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Skupina pre odolnosť kritických subjektov má tieto úlohy:	Skupina pre odolnosť kritických subjektov má tieto úlohy:
a) podporovať Komisiu v rámci pomoci členským štátom pri posilňovaní ich schopnosti prispievať k zabezpečeniu odolnosti kritických subjektov v súlade s touto smernicou;	a) podporovať Komisiu v rámci pomoci členským štátom pri posilňovaní ich schopnosti prispievať k zabezpečeniu odolnosti kritických subjektov v súlade s touto smernicou;
b) hodnotiť stratégie v oblasti odolnosti kritických subjektov uvedené v článku 3 a určiť najlepšie postupy v súvislosti s týmito stratégiami;	b) hodnotiť stratégie v oblasti odolnosti kritických subjektov uvedené v článku 3 a určiť najlepšie postupy v súvislosti s týmito stratégiami;
c) uľahčiť výmenu najlepších postupov, pokiaľ ide o identifikáciu kritických subjektov členskými štátmi v súlade s článkom 5, a to aj pokiaľ ide o cezhraničné závislosti a riziká a incidenty;	c) uľahčiť výmenu najlepších postupov, pokiaľ ide o identifikáciu kritických subjektov členskými štátmi v súlade s článkom 5, a to aj pokiaľ ide o cezhraničné závislosti a riziká a incidenty;
d) prispievať na požiadanie k príprave usmernení uvedených v článku 6 ods. 3 a akýchkoľvek delegovaných a vykonávacích aktov podľa tejto smernice;	d) prispievať na požiadanie k príprave usmernení uvedených v článku 6 ods. 3 a akýchkoľvek delegovaných a vykonávacích aktov podľa tejto smernice;
e) každoročne preskúmať súhrnné správy uvedené v článku 8 ods. 3;	e) každoročne preskúmať súhrnné správy uvedené v článku 8 ods. 3;
f) uskutočňovať výmenu najlepších postupov v oblasti výmeny informácií týkajúcich sa oznamovania incidentov uvedených v článku 13;	f) uskutočňovať výmenu najlepších postupov v oblasti výmeny informácií týkajúcich sa oznamovania incidentov uvedených v článku 13;
g) analyzovať správy poradných misií a poskytovať k nim poradenstvo v súlade s článkom 15 ods. 3;	g) analyzovať správy poradných misií a poskytovať k nim poradenstvo v súlade s článkom 15 ods. 3;
h) uskutočňovať výmenu informácií a najlepších postupov v oblasti výskumu a vývoja v súvislosti s odolnosťou kritických subjektov v súlade s touto smernicou;	h) uskutočňovať výmenu informácií a najlepších postupov v oblasti výskumu a vývoja v súvislosti s odolnosťou kritických subjektov v súlade s touto smernicou;

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
i) vo vhodných prípadoch uskutočňovať výmenu informácií v otázkach týkajúcich sa odolnosti kritických subjektov s príslušnými inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie;	i) vo vhodných prípadoch uskutočňovať výmenu informácií v otázkach týkajúcich sa odolnosti kritických subjektov s príslušnými inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie;
	j) vymieňať si skúsenosti a údaje týkajúce sa území, ktoré sú užitočné pre vypracovanie stratégií v oblasti odolnosti, prostredníctvom zapojenia miestnych a regionálnych samospráv.

Zdôvodnenie

Výmena skúseností a údajov týkajúcich sa území by významným spôsobom prispela k navrhovaniu a vykonávaniu účinných stratégií v oblasti odolnosti.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

- víta skutočnosť, že rozsah pôsobnosti návrhu smernice sa výrazne rozšíril tak, aby zahŕňal energetiku, dopravu, zdravotníctvo, pitnú vodu, odpadovú vodu, digitálnu infraštruktúru, verejnú správu a vesmír;
- naliehavo vyzýva Európsku komisiu, aby zvážila ďalšie rozšírenie odvetví, ktoré sa majú začleniť do smernice tak, aby zahŕňali aj odvetvie distribučných reťazcov základných komodít, a najmä odvetvie výroby, spracovania a distribúcie potravín;
- so zreteľom na zložitosť odvetvia distribučného reťazca zdôrazňuje potrebu dôkladne rozvinúť túto tému, a to podporou konkrétnych štúdií s cieľom vytvoriť spoľahlivý metodický rámec na jeho hodnotenie a ochranu;
- aj vzhľadom na dramatické skúsenosti spojené s pandémiou COVID-19 dúfa, že sa prijímú opatrenia na posilnenie distribučných reťazcov základných komodít diverzifikáciou distribučnej siete a zvýšením počtu možných dodávateľov spôsobom zodpovedajúcim významu tovaru, ktorý sa má distribuovať;
- zdôrazňuje, že hoci väčšina právnych predpisov v tejto oblasti sa stanovuje na úrovni EÚ alebo na národnej úrovni, miestne a regionálne samosprávy plnia základné úlohy a disponujú kompetenciami v oblasti ochrany svojho územia, a preto musia zohrávať osobitnú a dôležitú úlohu pri prispievaní k odolnosti kritických infraštruktúr, ktoré sú na ich území, a to odovzdávaním vlastných poznatkov a skúseností;
- víta posun od ochrany infraštruktúry k posilneniu odolnosti subjektov, ktoré ju prevádzkujú, ale zdôrazňuje, že ochrana štruktúr alebo infraštruktúry by sa nemala zanedbávať, pričom by sa mali zohľadniť možné fyzické škody v prípade prírodných katastrof alebo katastrof spôsobených ľudskou činnosťou a ich potenciálne závažné dôsledky nielen na národnej, ale aj na miestnej a regionálnej alebo cezhraničnej úrovni;
- zdôrazňuje pridanú hodnotu miestnych a regionálnych samospráv v cezhraničných situáciách, najmä pokiaľ ide o pochopenie rizík a posudzovanie závažnosti incidentov a možných následkov, ako aj vzájomné odvetvové a územné prepojenia;
- súhlasí s tým, že s cieľom zabezpečiť komplexný prístup k odolnosti kritických subjektov by každý členský štát mal mať stratégiu pripravenú v spolupráci s miestnymi a regionálnymi samosprávami stanovujúcu ciele a politické opatrenia, ktoré sa majú vykonať, a to na základe posúdenia všetkých relevantných prírodných a ľudskou činnosťou spôsobených rizík, ktoré môžu ovplyvniť poskytovanie základných služieb, ako sú incidenty, prírodné katastrofy, ohrozenia verejného zdravia alebo teroristické útoky;
- zdôrazňuje, že členské štáty by sa mali dohodnúť na spoločnom chápaní toho, čo je kritický subjekt a ako ho chrániť s cieľom určiť najlepšie spôsoby zvýšenia odolnosti kritických subjektov vzhľadom na výrazný vplyv na fungovanie vnútorného trhu;
- zdôrazňuje osobitnú situáciu najvzdialenejších regiónov, ktorých jedinečné okolnosti spôsobujú mimoriadnu zraniteľnosť týchto regiónov a v ktorých je zrejma potreba zabezpečiť odolnosť ich infraštruktúry;

11. považuje za užitočné, aby Komisia vypracovala vhodné usmernenia na zabezpečenie účinného a jednotného uplatňovania smernice vo všetkých členských štátoch a usmerňovala činnosti súvisiace s posudzovaním a možné následné opatrenia na základe holistického prístupu, ktorý zohľadní všetky medzisektorové a cezhraničné vzájomné závislosti s cieľom primerane zvýšiť odolnosť vrátane ochrany, predchádzania rizikám, kontinuity činnosti a obnovy;
12. zdôrazňuje, že posilnenie spolupráce medzi regiónmi napríklad prostredníctvom programov INTERREG alebo európskych zoskupení územnej spolupráce (EZÚS) s cieľom zvýšiť odolnosť kritických subjektov, vrátane fyzickej infraštruktúry, má zásadný význam, aby sa zabránilo zničeniu alebo poškodeniu takýchto zariadení, ktoré by mohli mať závažné cezhraničné účinky;
13. sa domnieva, že pri vykonávaní vnútroštátnych posúdení rizík by sa mala zohľadňovať subnárodná úroveň, keďže fyzické umiestnenie zariadení kritického subjektu môže tiež určiť vplyv a možné dôsledky na mieste;
14. súhlasí s tým, že je potrebné posilniť odolnosť identifikovaných kritických subjektov, zároveň však vyjadruje znepokojenie nad pomerne vysokou finančnou záťažou, ktorú by mohlo predstavovať dodržiavanie povinností predpokladaných v návrhu smernice;
15. zdôrazňuje, že Komisia by mala zabezpečiť osobitné podporné už existujúce programy vrátane finančnej podpory pre kritické subjekty, najmä verejné subjekty, ak je to potrebné na uľahčenie prijatia účinných a včasných opatrení;
16. sa domnieva, že stratégia na posilnenie odolnosti kritických subjektov by sa mala pripraviť na vnútroštátnej úrovni po konzultácii s miestnou a regionálnou úrovňou;
17. súhlasí s tým, že v prípade incidentu musia kritické subjekty o tom bezodkladne informovať príslušný orgán a uviesť „všetky dostupné informácie potrebné na to, aby príslušný orgán mohol pochopiť povahu, príčinu a možné dôsledky incidentu“, a žiada, aby sa na celoštátnej úrovni vytvorili siete a mechanizmy spolupráce medzi príslušnými orgánmi vrátane miestnych a regionálnych samospráv a príslušných sektorov, zamerané na krízové riadenie s možnosťou rýchleho zásahu v krízovej situácii, pokiaľ ešte neexistujú žiadne celoštátne štruktúry a mechanizmy spolupráce na riešenie kríz;
18. zdôrazňuje, že každý členský štát je zodpovedný za ochranu základnej infraštruktúry a zabezpečenie odolnosti kľúčových subjektov nachádzajúcich sa na svojom území. Súhlasí s tým, že kritické subjekty osobitného európskeho významu, t. j. tie, ktoré poskytujú základné služby viac ako tretine alebo vo viac ako tretine členských štátov, by mali podliehať osobitnému dohľadu;
19. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť riadenie na zvládanie rizika prostredníctvom podpory cezhraničnej spolupráce a medzi členskými štátmi;
20. súhlasí s tým, že vzhľadom na to, že v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany a Európskej referenčnej siete na ochranu kritickej infraštruktúry už existujú rôzne štruktúry a nástroje, je potrebné ich zohľadniť aj na účely navrhovanej smernice;
21. uznávajúc zásadnú úlohu komunikácie pri zvyšovaní odolnosti komunít odporúča, aby sa v súlade s cieľmi stanovenými v sendaiskom rámci propagovali a podporovali komunikačné a informačné iniciatívy týkajúce sa rizík katastrof, ktoré môžu ovplyvniť kritickú infraštruktúru na danom území, a to tak vo vzťahu k miestnym samosprávam, ako aj obyvateľstvu;
22. sa domnieva, že koordinácia, komunikácia a výmena osvedčených postupov medzi národnou, regionálnou a miestnou úrovňou a medzi členskými štátmi môžu podporiť účinnejšiu spoluprácu z hľadiska zdrojov, poznatkov a synergií počas celého cyklu krízového riadenia.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Revidované nariadenie o trans-európskej energetickej infraštruktúre pripravenej na zelenú a digitálnu transformáciu

(2021/C 440/15)

Spravodajca:	Robert Sorin NEGOIȚĂ (RO/SES), starosta 3. obvodu, Bukurešť
Referenčný dokument:	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre trans-európsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 COM(2020) 824 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

Odôvodnenie 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(1) Komisia vo svojom oznámení z 11. decembra 2019 pod názvom Európska zelená dohoda vytýčila novú stratégiu rastu, ktorej cieľom je transformovať Úniu na spravodlivú a prosperujúcu spoločnosť s moderným a konkurencieschopným hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje, kde budú do roku 2050 čisté emisie skleníkových plynov na nule a kde hospodársky rast nezávisí od využívania zdrojov. V oznámení Komisie o pláne cieľov v oblasti klímy, v ktorom sa navrhuje zvýšenie úrovne zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030 aspoň na 55 % – ambícia, ktorú schválila Európska rada 11. decembra 2020 – a v jeho súvisiacom posúdení vplyvu sa potvrdzuje, že energetický mix budúcnosti sa bude veľmi líšiť od súčasnosti, a podčiarkuje sa potreba preskúmania a v prípade potreby revízie právnych predpisov v oblasti energetiky. Súčasné investície do energetickej infraštruktúry zjavne nepostačujú na transformáciu a vybudovanie energetickej infraštruktúry budúcnosti. To tiež znamená, že je potrebné mať infraštruktúru na podporu tejto európskej energetickej transformácie vrátane rýchlej elektrifikácie, rozšírenia výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšeného využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových plynov, integrácie energetického systému a väčšieho využívania inováčných riešení.	(1) Komisia vo svojom oznámení z 11. decembra 2019 pod názvom Európska zelená dohoda vytýčila novú stratégiu rastu, ktorej cieľom je transformovať Úniu na spravodlivú a prosperujúcu spoločnosť s moderným a konkurencieschopným hospodárstvom, ktoré efektívne využíva zdroje, kde budú do roku 2050 čisté emisie skleníkových plynov na nule a kde hospodársky rast nezávisí od využívania zdrojov. V oznámení Komisie o pláne cieľov v oblasti klímy, v ktorom sa navrhuje zvýšenie úrovne zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030 aspoň na 55 % – ambícia, ktorú schválila Európska rada 11. decembra 2020 – a v jeho súvisiacom posúdení vplyvu sa potvrdzuje, že energetický mix budúcnosti sa bude veľmi líšiť od súčasnosti, a podčiarkuje sa potreba preskúmania a v prípade potreby revízie primárnych a sekundárnych právnych predpisov v oblasti energetiky na európskej, národnej a regionálnej úrovni . Súčasné investície do energetickej infraštruktúry zjavne nepostačujú na transformáciu a vybudovanie energetickej infraštruktúry budúcnosti a zároveň na zabezpečenie dodávok energie, ktoré zohľadňujú osobitné potreby a potenciál rôznych regiónov . To tiež znamená, že je potrebné mať infraštruktúru na podporu tejto európskej energetickej transformácie vrátane rýchlej elektrifikácie, rozšírenia výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, zvýšeného využívania obnoviteľných a nízkouhlíkových plynov, rozvoja systémov diaľkového vykurovania a chladenia , integrácie energetického systému a väčšieho využívania inováčných riešení na to, aby sa naša spoločnosť stala ekologickou, udržateľnou a cenovo dostupnou a aby sa zlepšili životné podmienky .

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 2

Odôvodnenie 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(5) Z hodnotenia nariadenia (EÚ) č. 347/2013 jasne vyplynulo, že tento rámec skutočne zlepšil integráciu sietí členských štátov, stimuloval obchod s energiou, a tým prispel ku konkurencieschopnosti Únie. Projekty spoločného záujmu v oblasti elektrickej energie a plynu výrazne prispeli k bezpečnosti dodávok. Pokiaľ ide o plyn, infraštruktúra je v súčasnosti dobre prepojená a odolnosť dodávok sa od roku 2013 výrazne zlepšila. Regionálna spolupráca v regionálnych skupinách a prostredníctvom cezhraničného rozdelenia nákladov je dôležitým faktorom, ktorý umožňuje realizáciu projektov. V mnohých prípadoch však cezhraničné rozdelenie nákladov nevedlo k zmenšeniu medzery vo financovaní projektu, ako sa plánovalo. Hoci sa väčšina povolovacích konaní skrátila, v niektorých prípadoch je tento proces stále dlhý. Finančná pomoc z Nástroja na prepájanie Európy (NPE) bola dôležitým faktorom, keďže granty na štúdie pomohli v rámci projektov znížiť riziká v počiatočných fázach vývoja, zatiaľ čo granty na práce podporili projekty zamerané na odstránenie úzkych miest, ktoré trhové financovanie nedokázalo dostatočne riešiť.	(5) Z hodnotenia nariadenia (EÚ) č. 347/2013 jasne vyplynulo, že tento rámec skutočne zlepšil integráciu sietí väčšiny členských štátov, stimuloval obchod s energiou, a tým prispel ku konkurencieschopnosti Únie. Projekty spoločného záujmu v oblasti elektrickej energie a plynu výrazne prispeli k bezpečnosti dodávok. Pokiaľ ide o plyn, infraštruktúra je vo väčšine regiónov v súčasnosti dobre prepojená a odolnosť dodávok sa od roku 2013 výrazne zlepšila. Dodnes však existujú celé regióny, ktoré nedokázali dostatočne zlepšiť svoje plynárenské siete, energetickú bezpečnosť a odolnosť. Stále existujú projekty na distribúciu plynu, ktoré sú v rôznych fázach realizácie a ktoré sa ešte len musia dokončiť. Regionálna spolupráca v regionálnych skupinách a prostredníctvom cezhraničného rozdelenia nákladov je dôležitým faktorom, ktorý umožňuje realizáciu projektov. V mnohých prípadoch však cezhraničné rozdelenie nákladov nevedlo k zmenšeniu medzery vo financovaní projektu, ako sa plánovalo. Hoci sa väčšina povolovacích konaní skrátila, v niektorých prípadoch je tento proces stále dlhý. Finančná pomoc z Nástroja na prepájanie Európy (NPE) bola dôležitým faktorom, keďže granty na štúdie pomohli v rámci projektov znížiť riziká v počiatočných fázach vývoja, zatiaľ čo granty na práce podporili projekty zamerané na odstránenie úzkych miest, ktoré trhové financovanie nedokázalo dostatočne riešiť a ktoré sú mimoriadne dôležité na zaistenie bezpečnej a spravodlivej energetickej transformácie.

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 3

Odôvodnenie 11

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(11) Bezpečnosť dodávok je jednou z hlavných hnacích síl nariadenia (EÚ) č. 347/2013 a prostredníctvom projektov spoločného záujmu sa výrazne zlepšila. Okrem toho sa v posúdení vplyvu klimatických cieľov Komisie očakáva výrazné zníženie spotreby zemného plynu, pretože jeho neznížené využívanie nie je zlučiteľné s uhlíkovou neutralitou. Na druhej strane spotreba bioplynu, obnoviteľných a nízkouhlíkových vodíkových a syntetických plyných palív sa do roku 2050 výrazne zvýši. Preto infraštruktúra zemného plynu už nepotrebuje podporu prostredníctvom politiky TEN-E. Plánovanie energetickej infraštruktúry by malo zodpovedať tejto meniacej sa situácii v oblasti zemného plynu.	(11) Bezpečnosť dodávok je jednou z hlavných hnacích síl nariadenia (EÚ) č. 347/2013 a prostredníctvom projektov spoločného záujmu sa výrazne zlepšila. Okrem toho sa v posúdení vplyvu klimatických cieľov Komisie očakáva výrazné zníženie spotreby zemného plynu, pretože jeho neznížené využívanie nie je zlučiteľné s uhlíkovou neutralitou. Na druhej strane spotreba bioplynu, obnoviteľných a nízkouhlíkových vodíkových a syntetických plyných palív sa do roku 2050 výrazne zvýši. Preto nová infraštruktúra zemného plynu už nepotrebuje podporu prostredníctvom politiky TEN-E. Plánovanie energetickej infraštruktúry by malo zodpovedať tejto meniacej sa situácii v oblasti zemného plynu. Projekty týkajúce sa zemného plynu v mnohých krajinách EÚ zároveň pomáhajú znižovať emisie CO₂, tým, že uľahčujú prechod od tuhých fosílnych palív. Revízia predmetného nariadenia EÚ nesmie mať negatívny vplyv na zatiaľ nedokončené projekty.

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 4

Odôvodnenie 15

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(15) Okrem toho by sa mala vytvoriť nová kategória infraštruktúry pre inteligentné plynárenské siete na podporu investícií do integrácie plynov z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových plynov, ako sú bioplyn, biometán a vodík, do siete a pomôcť pri riadení výsledného komplexnejšieho systému založeného na inovačných digitálnych technológiách.	(15) Okrem toho by sa mala vytvoriť nová kategória infraštruktúry pre inteligentné plynárenské siete na podporu investícií do integrácie plynov z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových plynov, ako sú bioplyn, biometán a čistý vodík, do siete a pomôcť pri riadení výsledného komplexnejšieho systému založeného na inovačných digitálnych technológiách, ako aj na technologických a technických riešeniach pre kvalitu plynu a správu siete kontrolného riadenia a zberu údajov (SCADA).

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 5

Odôvodnenie 25

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(25) Mali by sa vytvoriť regionálne skupiny s cieľom navrhnuť a preskúmať projekty spoločného záujmu, ktoré budú základom vypracovania regionálnych zoznamov projektov spoločného záujmu. V záujme dosiahnutia širokej zhody by uvedené regionálne skupiny mali zabezpečiť úzku spoluprácu medzi členskými štátmi, národnými regulačnými orgánmi, realizátormi projektov a príslušnými zainteresovanými stranami. V súvislosti s touto spoluprácou by národné regulačné orgány mali v prípade potreby poradiť regionálnym skupinám napríklad v otázkach realizovateľnosti regulačných aspektov navrhovaného projektu a uskutočniteľnosti navrhovaného harmonogramu regulačného schvaľovania.	(25) Mali by sa vytvoriť regionálne skupiny s cieľom navrhnuť a preskúmať projekty spoločného záujmu, ktoré budú základom vypracovania regionálnych zoznamov projektov spoločného záujmu. V záujme dosiahnutia širokej zhody by uvedené regionálne skupiny mali zabezpečiť úzku spoluprácu medzi členskými štátmi, národnými regulačnými orgánmi, miestnymi a regionálnymi samosprávami , realizátormi projektov a príslušnými zainteresovanými stranami. V súvislosti s touto spoluprácou by národné regulačné orgány mali v prípade potreby poradiť regionálnym skupinám napríklad v otázkach realizovateľnosti regulačných aspektov navrhovaného projektu a uskutočniteľnosti navrhovaného harmonogramu regulačného schvaľovania.

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 6

Článok 1 odsek 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Článok 1 Predmet úpravy 1. Týmto nariadením sa stanovujú usmernenia pre včasný rozvoj a interoperabilitu prioritných koridorov a oblastí transeurópskej energetickej infraštruktúry uvedených v prílohe I (ďalej len „prioritné koridory a oblasti energetickej infraštruktúry“), ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 a cieľa klimatickej neutrality do roku 2050.	Článok 1 Predmet úpravy 1. Týmto nariadením sa stanovujú usmernenia pre včasný rozvoj a interoperabilitu prioritných koridorov a oblastí transeurópskej energetickej infraštruktúry uvedených v prílohe I (ďalej len „prioritné koridory a oblasti energetickej infraštruktúry“), ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti klímy a energetiky do roku 2030, cieľa klimatickej neutrality do roku 2050, cieľov v oblasti biodiverzity stanovených do roku 2030 a k zaisteniu a stimulácii energetickej bezpečnosti, integrácie trhu, spravodlivej hospodárskej súťaže, diverzifikácie dodávok energie a dostupnej energie pre všetkých.

Zdôvodnenie

Revízia nariadenia o TEN-E (vrátane plánovania infraštruktúry) by mala byť v súlade s cieľmi zelenej dohody, s klimatickou neutralitou do roku 2050 a cieľom „na nikoho nezabudnúť“, čo znamená zaistenie cenovo dostupnej energie pre všetkých.

Pozmeňovací návrh 7

Článok 2

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
(4) „projekt spoločného záujmu“ je projekt, ktorý je potrebný na realizáciu prioritných koridorov a oblastí energetickej infraštruktúry stanovených v prílohe I a ktorý je súčasťou zoznamu projektov spoločného záujmu Únie uvedeného v článku 3;	(4) „projekt spoločného záujmu“ je projekt, ktorý je potrebný na realizáciu prioritných koridorov a oblastí energetickej infraštruktúry stanovených v prílohe I a ktorý je súčasťou zoznamu projektov spoločného záujmu Únie uvedeného v článku 3. Pri posudzovaní projektov sa zohľadnia národné stratégie rozvoja a miestny a regionálny potenciál miesta, kde sa projekt bude realizovať, aby sa zabezpečil optimálny prínos;
[...]	[...]
(16) „adaptácia na zmenu klímy“ je proces, ktorým sa zabezpečuje odolnosť proti potenciálnym nepriaznivým vplyvom zmeny klímy na energetickú infraštruktúru prostredníctvom posúdenia zraniteľnosti voči zmene klímy a rizika, a to aj prostredníctvom príslušných adaptačných opatrení.	(16) „adaptácia na zmenu klímy“ je proces, ktorým sa zabezpečuje odolnosť proti potenciálnym nepriaznivým vplyvom zmeny klímy na energetickú infraštruktúru prostredníctvom posúdenia zraniteľnosti voči zmene klímy a rizika, a to aj prostredníctvom príslušných adaptačných opatrení.
	(17) „udržateľnosť“ znamená potenciál akéhokoľvek typu projektu prispieť k dosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality. Posudzuje sa z hľadiska začlenenía obnoviteľných zdrojov energie do siete alebo zníženia emisií skleníkových plynov, ktoré budú vyprodukované počas očakávaného trvania projektu.

Zdôvodnenie

Medzi vymedzeniami chýba pojem „udržateľnosť“. Vzhľadom na dlhé obdobie trvania by sa mala dôkladne posúdiť možnosť, že by projekt stal uviaznutým aktívom, keďže systém napreduje smerom k uhlíkovej neutralite.

Pozmeňovací návrh 8

Článok 3 ods. 3 písm. a)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
a) každý jednotlivý návrh projektu spoločného záujmu si vyžaduje schválenie štátov, ktorých územia sa projekt týka; ak štát neudelí svoj súhlas, predloží dotknutej skupine svoje opodstatnené dôvody;	a) každý jednotlivý návrh projektu spoločného záujmu si vyžaduje schválenie štátov, ktorých územia sa projekt týka; ak štát neudelí svoj súhlas, predloží dotknutej skupine svoje opodstatnené dôvody. S cieľom zabrániť konfliktom na regionálnej úrovni a na úrovni členských štátov a zabezpečiť sprostredkovateľa na zaistenie riadnej transpozície a dodržiavania ustanovení tohto nariadenia zriadi Európska únia na tento účel jediný orgán;

Zdôvodnenie

Vyplýva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 9

Článok 4 ods. 2 písm. a)

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
a) projekt významne prispieva k cieľom Únie a tretej krajiny v oblasti dekarbonizácie a k udržateľnosti, okrem iného začlenením energie z obnoviteľných zdrojov do sústavy a prenosom výroby energie z obnoviteľných zdrojov do hlavných spotrebiteľských centier a úložísk, a	a) projekt významne prispieva k cieľom Únie a tretej krajiny v oblasti dekarbonizácie a k udržateľnosti, okrem iného začlenením energie z obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov do sústavy a prenosom výroby energie z obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov do hlavných spotrebiteľských centier a úložísk, a

Zdôvodnenie

Vyplýva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 10

Článok 5 ods. 5

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
5. Príslušné orgány uvedené v článku 8 predložia každoročne do 31. januára agentúre a príslušnej skupine správu uvedenú v odseku 4 tohto článku doplnenú o informácie o pokroku a prípadne o oneskoreniach pri realizácii projektov spoločného záujmu nachádzajúcich sa na ich príslušnom území, pokiaľ ide o postupy vydávania povolení, a o dôvodoch týchto oneskorení. Pripomienky príslušných orgánov k správe sa zreteľne vyznačia a vypracujú bez toho, aby sa zmenil text, ktorý uviedli realizátori projektov.	5. Príslušné orgány zriadené na európskej úrovni a v členských štátoch podľa článku 8 tohto nariadenia predložia každoročne do 31. januára agentúre a príslušnej skupine správu uvedenú v odseku 4 tohto článku doplnenú o informácie o pokroku a prípadne o oneskoreniach pri realizácii projektov spoločného záujmu nachádzajúcich sa na ich príslušnom území, pokiaľ ide o postupy vydávania povolení, a o dôvodoch týchto oneskorení. Pripomienky príslušných orgánov k správe sa zreteľne vyznačia a vypracujú bez toho, aby sa zmenil text, ktorý uviedli realizátori projektov.

Zdôvodnenie

Vyplýva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 11

Článok 8

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Článok 8 Organizácia postupu vydávania povolení 3. Bez toho, aby boli dotknuté príslušné požiadavky podľa medzinárodného práva a práva Únie, príslušný orgán uľahčuje vydávanie komplexného rozhodnutia. Komplexné rozhodnutie je konečným dôkazom toho, že projekt spoločného záujmu dosiahol stav pripravenosti na výstavbu a v tejto súvislosti neexistujú žiadne iné požiadavky na akékoľvek dodatočné povolenia alebo oprávnenia. Komplexné rozhodnutie sa vydáva v lehote uvedenej v článku 10 ods. 1 a 2 a v súlade s jedným z týchto režimov:	Článok 8 Organizácia postupu vydávania povolení 3. Bez toho, aby boli dotknuté príslušné požiadavky podľa regionálneho a vnútroštátneho práva , práva Únie a medzinárodného práva , príslušný orgán uľahčuje vydávanie komplexného rozhodnutia. Komplexné rozhodnutie je konečným dôkazom toho, že projekt spoločného záujmu dosiahol stav pripravenosti na výstavbu a v tejto súvislosti neexistujú žiadne iné požiadavky na akékoľvek dodatočné povolenia alebo oprávnenia. Komplexné rozhodnutie sa vydáva v lehote uvedenej v článku 10 ods. 1 a 2 a v súlade s jedným z týchto režimov:

Zdôvodnenie

Vyplýva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 12

Článok 9

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Transparentnosť a účasť verejnosti 1. Do [1. mája 2023] členský štát alebo príslušný orgán, prípadne v spolupráci s ostatnými dotknutými orgánmi, uverejní aktualizovanú príručku postupov pre vydávanie povolení vzťahujúcu sa na projekty spoločného záujmu, ktorá obsahuje aspoň informácie uvedené v bode 1 prílohy VI. Príručka nie je právne záväzná, môže sa však odvolávať na príslušné právne ustanovenia alebo ich citovať. Príslušné vnútroštátne orgány koordinujú a hľadajú synergie so susednými krajinami pri vypracúvaní svojej príručky postupov. [...] 4. Ak sa tak na základe vnútroštátnych právnych predpisov ešte nevyžaduje na rovnakej alebo vyššej úrovni, realizátor projektu alebo príslušný orgán, ak je to stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi, uskutoční najmenej jednu verejnú konzultáciu pred predložením konečnej a úplnej žiadosti príslušnému orgánu podľa článku 10 ods. 1 písm. a). Uvedenou verejnou konzultáciou nie je dotknutá žiadna verejná konzultácia, ktorá sa má uskutočniť po predložení žiadosti o povolenie podľa článku 6 ods. 2 smernice 2011/92/EÚ. V rámci verejnej konzultácie sa zabezpečuje informovanosť zainteresovaných strán uvedených v prílohe VI bode 3 písm. a) o danom projekte v počiatočnom štádiu a pomôže sa určiť najvhodnejšia poloha alebo trasa, a to aj vzhľadom na vhodné aspekty adaptácie na zmenu klímy v súvislosti s projektom, a príslušné otázky, ktoré bude treba v rámci žiadosti riešiť. [...]	Transparentnosť a účasť verejnosti 1. Do [1. mája 2023] členský štát alebo príslušný orgán, prípadne v spolupráci s ostatnými dotknutými orgánmi, uverejní aktualizovanú príručku postupov pre vydávanie povolení vzťahujúcu sa na projekty spoločného záujmu, ktorá obsahuje aspoň informácie uvedené v bode 1 prílohy VI. Príručka nie je právne záväzná, odvoláva sa však na príslušné právne ustanovenia alebo ich cituje. Príslušné vnútroštátne a regionálne orgány spolupracujú s orgánmi susedných krajín na účely výmeny osvedčených postupov a uľahčenia vydávania povolení. [...] 4. Ak sa tak na základe vnútroštátnych právnych predpisov ešte nevyžaduje na rovnakej alebo vyššej úrovni, realizátor projektu alebo príslušný orgán, ak je to stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi, uskutoční najmenej jednu verejnú konzultáciu pred predložením konečnej a úplnej žiadosti príslušnému orgánu podľa článku 10 ods. 1 písm. a). Uvedenou verejnou konzultáciou nie je dotknutá žiadna verejná konzultácia, ktorá sa má uskutočniť po predložení žiadosti o povolenie podľa článku 6 ods. 2 smernice 2011/92/EÚ. V rámci verejnej konzultácie sa zabezpečuje informovanosť zainteresovaných strán uvedených v prílohe VI bode 3 písm. a) o danom projekte v počiatočnom štádiu a pomôže sa určiť najvhodnejšia poloha alebo trasa vrátane ich alternatív v relevantných prípadoch, a to aj vzhľadom na vhodné aspekty adaptácie na zmenu klímy v súvislosti s projektom, a príslušné otázky, ktoré bude treba v rámci žiadosti riešiť. [...]

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 13

Článok 16

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Umožnenie investícií s cezhraničnými vplyvmi 1. Efektívne vynaložené investičné náklady (okrem nákladov na údržbu) týkajúce sa projektu spoločného záujmu, ktorý patrí do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. a), b), c) a e) a projektov spoločného záujmu, ktoré patria do kategórie stanovenej v prílohe II bode 3, ak sú v kompetencii národných regulačných orgánov, znášajú príslušní PPS alebo realizátori projektov prenosovej/prepravnej infraštruktúry členských štátov, pre ktoré má projekt čistý pozitívny vplyv, a pokiaľ ich nekryjú poplatky za preťaženie alebo iné poplatky, zaplatia ich užívatelia siete v poplatkoch za prístup do siete v uvedených členských štátoch. 2. Ustanovenia tohto článku sa uplatňujú na projekt spoločného záujmu spadajúci do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. a), b), c) a e), ak aspoň jeden realizátor projektu požiada príslušné vnútroštátne orgány, aby sa uplatňovali na náklady na projekt. Podľa vhodnosti sa uplatňujú na projekty spoločného záujmu patriace do kategórie vymedzenej v prílohe II bode 3, len ak sa už vykonalo posúdenie dopytu na trhu, ktoré preukázalo, že nemožno očakávať, že efektívne vynaložené investičné náklady budú pokryté poplatkami. 4. [...] Pri cezhraničnom rozdeľovaní nákladov sa príslušné národné regulačné orgány v konzultácii s dotknutými PPS snažia o vzájomnú dohodu založenú najmä na informáciách uvedených v odseku 3 písm. a) a b). Ich posúdenie je založené na rovnakom scenári ako pri postupe výberu na vypracovanie zoznamu Únie, v ktorom je uvedený projekt spoločného záujmu. Ak projekt spoločného záujmu zmiernuje negatívne externality, ako sú kruhové toky, a uvedený projekt spoločného záujmu sa v členskom štáte realizuje pri zdroji negatívnej externality, takéto zmiernenie sa nepovažuje za cezhraničný prínos, a preto netvorí základ rozdelenia nákladov medzi PPS členských štátov postihnutých uvedenými negatívnymi externalitami.	Umožnenie investícií s cezhraničnými vplyvmi 1. Efektívne vynaložené investičné náklady (okrem nákladov na údržbu) týkajúce sa projektu spoločného záujmu, ktorý patrí do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. a), b), c), d) a e) a bode 2 písm. a) a projektov spoločného záujmu, ktoré patria do kategórie stanovenej v prílohe II bode 3 a v prílohe IV bode 1 písm. c), ak sú v kompetencii národných regulačných orgánov, znášajú príslušní prevádzkovatelia sústavy alebo realizátori projektov prenosovej/prepravnej a/alebo distribučnej infraštruktúry členských štátov, pre ktoré má projekt čistý pozitívny vplyv, a pokiaľ ich nekryjú poplatky za preťaženie alebo iné poplatky, zaplatia ich užívatelia siete v poplatkoch za prístup do siete v uvedených členských štátoch. 2. Ustanovenia tohto článku sa uplatňujú na projekt spoločného záujmu spadajúci do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. a), b), c), d) a e) a bode 2 písm. a) a v prílohe IV bode 1 písm. c), ak aspoň jeden realizátor projektu požiada príslušné vnútroštátne orgány, aby sa uplatňovali na náklady na projekt. Podľa vhodnosti sa uplatňujú na projekty spoločného záujmu patriace do kategórie vymedzenej v prílohe II bode 3, len ak sa už vykonalo posúdenie dopytu na trhu, ktoré preukázalo, že nemožno očakávať, že efektívne vynaložené investičné náklady budú pokryté poplatkami. 4. [...] Pri cezhraničnom rozdeľovaní nákladov sa príslušné národné regulačné orgány v konzultácii s dotknutými prevádzkovateľmi sústavy snažia o vzájomnú dohodu založenú najmä na informáciách uvedených v odseku 3 písm. a) a b). Ich posúdenie je založené na rovnakom scenári ako pri postupe výberu na vypracovanie zoznamu Únie, v ktorom je uvedený projekt spoločného záujmu. Ak projekt spoločného záujmu zmiernuje negatívne externality, ako sú kruhové toky, a uvedený projekt spoločného záujmu sa v členskom štáte realizuje pri zdroji negatívnej externality, takéto zmiernenie sa nepovažuje za cezhraničný prínos, a preto netvorí základ rozdelenia nákladov medzi prevádzkovateľov sústavy členských štátov postihnutých uvedenými negatívnymi externalitami.

Zdôvodnenie

Inteligentné systémy nízkeho napätia a inteligentné plynárenské siete umožňujú občanom, aby sa stali výrobcami-spoitrebitelmi a prispeli k energetickej transformácii. Projekty inteligentných sústav sú v súčasnosti v zozname projektov spoločného záujmu nedostatočne zastúpené z dôvodu reštriktívneho vymedzenia inteligentných sústav v súčasnom nariadení o TEN-E. Cieľom pozmeňovacieho návrhu je jeho rozšírenie.

Pozmeňovací návrh 14

Článok 18 ods. 4

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
4. Projekty spoločného záujmu spadajúce do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. d), bodoch 2 a 5 sú tiež oprávnené na finančnú pomoc Únie vo forme grantov na práce, ak dotknutí realizátori projektov môžu jednoznačne preukázať značné pozitívne externality projektu, ako je bezpečnosť dodávok, flexibilita systému, solidarita alebo inovácia, a poskytnúť jasný dôkaz o ich nedostatočnej životaschopnosti z obchodného hľadiska podľa analýzy nákladov a prínosov, podnikateľského plánu a posudkov vypracovaných najmä potenciálnymi investormi alebo veriteľmi, prípadne národným regulačným orgánom.	4. Projekty spoločného záujmu spadajúce do kategórií uvedených v prílohe II bode 1 písm. d), bodoch 2, 4 a 5 sú tiež oprávnené na finančnú pomoc Únie vo forme grantov na práce, ak dotknutí realizátori projektov môžu jednoznačne preukázať značné pozitívne externality projektu, ako je bezpečnosť dodávok, flexibilita systému, solidarita alebo inovácia, a poskytnúť jasný dôkaz o ich nedostatočnej životaschopnosti z obchodného hľadiska podľa analýzy nákladov a prínosov, podnikateľského plánu a posudkov vypracovaných najmä potenciálnymi investormi alebo veriteľmi, prípadne národným regulačným orgánom.

Zdôvodnenie

Elektrolyzéry by mali byť oprávnené na financovanie z NPE. Najmä v počiatočných fázach závisia investície do sietí od výrobných kapacít, a preto sa musia posudzovať spoločne. Elektrolyzéry majú cezhraničný vplyv, najmä ak spájajú výrobu vodíka s dopytom v cezhraničných regiónoch.

Pozmeňovací návrh 15

Príloha II

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
3. Pokiaľ ide o vodík: a) potrubia na prepravu vodíka, ktoré umožňujú prístup viacerým užívateľom siete na transparentnom a nediskriminačnom základe, ktoré sú tvorené najmä vysokotlakovými vodíkovými potrubiami, s výnimkou potrubí na miestnu distribúciu vodíka; b) podzemné zásobníky, ktoré sú napojené na vysokotlakové vodíkové potrubia uvedené v písmene a); c) zariadenia na príjem, skladovanie a spätné splyňovanie alebo dekompresiu skvapalneného vodíka alebo vodíka, ktorý je súčasťou iných chemických látok s cieľom vtlačiť vodík do siete; d) každé vybavenie alebo zariadenie potrebné na bezpečnú, zabezpečenú a efektívnu prevádzku vodíkového systému alebo na umožnenie dvojsmernej kapacity vrátane kompresorových staníc.	3. Pokiaľ ide o vodík: a) potrubia na prepravu vodíka, ktoré umožňujú prístup viacerým užívateľom siete na transparentnom a nediskriminačnom základe, ktoré sú tvorené najmä vysokotlakovými vodíkovými potrubiami, s výnimkou potrubí na miestnu distribúciu vodíka; b) podzemné zásobníky, ktoré sú napojené na vysokotlakové vodíkové potrubia uvedené v písmene a); c) zariadenia na príjem, skladovanie a spätné splyňovanie alebo dekompresiu skvapalneného vodíka alebo vodíka, ktorý je súčasťou iných chemických látok s cieľom vtlačiť vodík do siete; d) každé vybavenie alebo zariadenie potrebné na bezpečnú, zabezpečenú a efektívnu prevádzku vodíkového systému alebo na umožnenie dvojsmernej kapacity vrátane kompresorových staníc;

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ktorékoľvek zo zariadení uvedených v písmenách a), b), c) a d) môže byť novovybudovaným zariadením alebo zariadením prerobeným z plynárenského, špecializovaným vodíkovým zariadením, alebo môže byť kombináciou oboch.	e) každé vybavenie alebo zariadenie umožňujúce používanie paliva z čistého vodíka v odvetví dopravy v rámci základnej a súhrnnej siete TEN-T. Ktorékoľvek zo zariadení uvedených v písmenách a), b), c) a d) môže byť novovybudovaným zariadením alebo zariadením prerobeným z plynárenského, špecializovaným vodíkovým zariadením, alebo môže byť kombináciou oboch.

Zdôvodnenie

Začlenenie povedie k lepšiemu prepojeniu dopravnej a energetickej politiky. Je dôležité, aby bola zahrnutá tak základná, ako aj súhrnná sieť TEN-T, pretože to lepšie zodpovedá súčasným oblastiam vodíkového údolia, v ktorých sa plánujú rozsiahle investície do vodíka.

Pozmeňovací návrh 16

Príloha IV

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
PRÍLOHA IV PRAVIDLÁ A UKAZOVATELE TÝKAJÚCE SA KRITÉRIÍ PRE PROJEKTY SPOLOČNÉHO ZÁUJMU A PRE PROJEKTY VO VZÁJOMNOM ZÁUJME c) v prípade inteligentných elektrizačných sústav je projekt určený pre vybavenia a zariadenia na úrovni veľmi vysokého napätia a vysokého napätia. Zahŕňa prevádzkovateľov prenosových sústav , prevádzkovateľov prenosových a distribučných sústav alebo prevádzkovateľov distribučných sústav z najmenej dvoch členských štátov. Prevádzkovatelia distribučných sústav sa môžu zapojiť len s podporou prevádzkovateľov prenosových sústav z najmenej dvoch členských štátov, ktorí sú do projektu úzko zapojení a zabezpečujú interoperabilitu. Projekt sa týka najmenej 50 000 užívateľov, výrobcov, spotrebiteľov alebo výrobcov-spotrebiteľov elektrickej energie v oblasti spotreby v objeme najmenej 300 gigawatthodín/rok, z čoho aspoň 20 % pochádza z variabilných obnoviteľných zdrojov;	PRÍLOHA IV PRAVIDLÁ A UKAZOVATELE TÝKAJÚCE SA KRITÉRIÍ PRE PROJEKTY SPOLOČNÉHO ZÁUJMU A PRE PROJEKTY VO VZÁJOMNOM ZÁUJME c) v prípade inteligentných elektrizačných sústav je projekt určený pre vybavenia a zariadenia najmä na úrovni veľmi vysokého napätia alebo vysokého napätia. Zahŕňa prevádzkovateľov prenosových alebo distribučných sústav z najmenej dvoch členských štátov pokrývajúcich najmenej 50 000 užívateľov, ktorí vyrábajú alebo spotrebúvajú elektrinu alebo vykonávajú oboje v oblasti spotreby vo výške najmenej 300 gigawatthodín/rok, z čoho najmenej 20 % pochádza z obnoviteľných zdrojov, ktoré sú svojou povahou variabilné. V rámci projektu sa môže tiež plánovať virtuálne cezhraničné prepojenie;

Zdôvodnenie

Inteligentné sústavy nízkeho napätia umožňujú občanom, aby sa stali výrobcami-spotrebiteľmi a prispeli k energetickej transformácii. Projekty inteligentných sústav sú v súčasnosti v zozname projektov spoločného záujmu nedostatočne zastúpené z dôvodu reštriktívneho vymedzenia inteligentných sústav v súčasnom nariadení o TEN-E. Cieľom pozmeňovacieho návrhu je jeho rozšírenie.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV

1. víta návrh nariadenia na revíziu usmernení pre transeurópsku energetickú infraštruktúru (TEN-E). Uznáva, že hoci ciele súčasného nariadenia zostávajú do veľkej miery platné, súčasný rámec TEN-E zatiaľ naplno nezohľadňuje očakávané zmeny energetického systému, ktoré vyplynú z nového politického kontextu a rýchleho technologického vývoja, so zámerom stanoviť ambicioznejšie ciele do roku 2030 a dosiahnuť cieľ klimatickej neutrality do roku 2050 v rámci Európskej zelenej dohody. Zdôrazňuje, že zmena klímy, ktorej sa teraz nedá zabrániť, bude mať v Európe významný vplyv napriek úsiliu o jej zmiernenie a adaptáciu na ňu, a preto vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili svoje snahy o aktualizáciu energetickej infraštruktúry ako kľúčového faktora energetickej transformácie, pričom treba zaručiť ochranu klímy a prírody a dodržať kritériá udržateľnosti v zmysle cieľov udržateľného rozvoja;

2. s potešením konštatuje, že v budúcom rámci sa zachová kľúčová úloha regionálnych skupín v procese identifikácie a výberu projektov spoločného záujmu, pri ktorých je mimoriadne dôležité zaručiť príslušné regionálne a miestne zastúpenie;
3. víta návrh na aktualizáciu zoznamu projektov spoločného záujmu v snahe dostatočne zohľadniť najnovší technologický vývoj a zahrnúť všetky príslušné kategórie infraštruktúry so zreteľom na cieľ klimatickej neutrality a cieľ bezpečnosti dodávok. Osobitne víta začlenenie inteligentných sieťových riešení, integráciu inteligentných systémov (systémy používania elektrickej energie na získavanie plyných palív a iné odvetvia), výroby vodíka a syntetických plynov z obnoviteľných zdrojov energie, elektrolyzéro, sústav na mori a distribučných sústav. Zdôrazňuje, že diaľkové vykurovanie a chladenie má veľký potenciál z hľadiska energie z obnoviteľných zdrojov a odpadového tepla, niekedy aj na regionálnej úrovni a naprieč hranicami členských štátov. Víta vylúčenie plynárenskej infraštruktúry pre metán a ropovodov, ak to nemá nepriaznivý vplyv alebo neželané vedľajšie účinky v dôsledku osobitnej miestnej alebo regionálnej situácie;
4. víta povinnosť spĺňať pri všetkých projektoch záväzné kritériá udržateľnosti a dodržiavať zásadu „nespôsobovať škodu“, ktorá sa uvádza v Európskej zelenej dohode (v súlade s článkom 17 nariadenia EÚ o taxonómii ⁽¹⁾) ako dôležitý krok smerom k dosiahnutiu kolektívnych ekologických cieľov EÚ;
5. poznamenáva, že posudzovanie projektov v rámci TEN-E zahŕňa mnoho prvkov, ktoré treba zohľadniť, najmä osobitné miestne a regionálne výzvy vyplývajúce z energetickej transformácie a cieľov v oblasti klímy, význam energetickej stability, bezpečnosti a dodávok, prístup k energii pre všetkých európskych občanov a zároveň zachovanie cenovej dostupnosti energie, boj proti energetickej chudobe, prepojenie s národnými, regionálnymi a miestnymi energetickými stratégiami a súlad s už existujúcimi programami a projektmi;
6. zdôrazňuje, že energetická infraštruktúra zohráva kľúčovú úlohu pri energetickej transformácii a môže mať významný vplyv na životné prostredie a hospodárstvo. Vyzýva preto Komisiu, aby vytvorila stály mechanizmus pre regionálne skupiny na dialóg s príslušnými miestnymi a regionálnymi samosprávami, ktorý je v súlade s rámcom viacúrovňového dialógu o klíme a energetike, ako sa stanovuje v nariadení o riadení energetickej únie;
7. zdôrazňuje potrebu stabilného rámca vydávania povolení. V súčasnosti sú postupy udeľovania povolení stále veľmi zdĺhavé, a to aj v prípade projektov spoločného záujmu. V niektorých členských štátoch môžu pokrok sťažovať už existujúce postupy, ktoré sú protichodné, a to niekedy aj v kombinácii s konkrétnym inštitucionálnym kontextom. Okrem toho môže existovať aj nesúhlas verejnosti vzhľadom na nedostatočnú pozornosť venovanú zapojeniu zainteresovaných strán;
8. žiada, aby sa priznanie prioritného štatútu projektom spoločného záujmu starostlivo zvažovalo a aby boli vylúčené také projekty, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na klímu alebo na chránené biotopy alebo druhy;
9. zdôrazňuje, že postupy vydávania povolení sa musia dokončiť s potrebnou náležitou starostlivosťou. VR však podporuje kroky obsiahnuté v článku 10 návrhu nariadenia s cieľom zabezpečiť ukončenie povolovacích konaní zo strany rôznych kompetentných orgánov v primeranom čase. V tejto súvislosti je nevyhnutné zriadiť jednotné kontaktné miesta s dostatočnými právomocami, rozhodovacou právomocou a viazané jasnými lehotami. To zase povedie k väčšej bezpečnosti pre účastníkov projektu a k lepšiemu odhadu miery ich vystavenia riziku pri vstupe do tohto procesu;
10. víta skutočnosť, že Európska únia venuje čoraz väčšiu pozornosť úlohe čistého vodíka, získavaného predovšetkým použitím energie z obnoviteľných zdrojov, a víta tento návrh Európskej komisie, ktorý je odpoveďou na jeho výzvu, aby sa revíziou príslušných právnych predpisov EÚ o transeurópskych energetických sieťach a najmä vhodným prispôbením požiadaviek na projekty spoločného záujmu na základe TEN-E ⁽²⁾ a prispôbením celoeurópskych desaťročných plánov rozvoja siete zaviedol priaznivejší právny rámec EÚ pre rozvoj trhu a infraštruktúru. Podporuje tiež zavedenie osobitných kategórií pre vodíkovú infraštruktúru v rámci nariadenia o TEN-T, ako sú siete na prenos vodíka (vrátane existujúcich plynovodov preorientovaných na prepravu ekologického vodíka), prenos a skladovanie, či elektrolyzéry, ktoré musia byť oprávnené na získanie finančnej podpory z Nástroja na prepájanie Európy;

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

(2) Stanovisko na tému *Príprava plánu pre čistý vodík – príspevok miestnych a regionálnych samospráv ku klimaticky neutrálnej Európe*, spravodajkyňa Birgit Honé (DE/SES), COR-2020-00549.

11. zdôrazňuje potrebu elektrifikácie a úlohu čistého vodíka pri odklone od fosílnych palív a znižovaní pretrvávajúcich emisií znečisťujúcich odvetví, ako je priemysel a ťažká doprava, kde môže byť priama elektrifikácia obmedzená. Pripomína, že vodík z obnoviteľných zdrojov by mal byť prioritou a vodík s nízkymi emisiami uhlíka by sa mal využívať na účely dekarbonizácie, dokiaľ vodík z obnoviteľných zdrojov nebude schopný plniť túto úlohu samostatne. Vyzýva preto inštitúcie EÚ, členské štáty a priemysel, aby zvýšili kapacitu výroby elektrickej energie a vodíka z obnoviteľných zdrojov s cieľom zabrániť kontraproduktívnej hospodárskej súťaži medzi elektrolyzérmi na výrobu vodíka a inými priamymi spôsobmi využívania elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov⁽³⁾. Okrem toho vyzýva Komisiu na jasnú taxonómiu „obnoviteľných“ plynov;

12. zdôrazňuje, že pre klimaticky neutrálnu dopravu (mobilita) a pre výrobu ekologického vodíka je potrebné, aby sa v EÚ v krátkom čase podstatne zvýšili kapacity výroby energie z obnoviteľných zdrojov a rozšírili zodpovedajúce technológie;

13. zdôrazňuje, že je dôležité, aby činnosti v rámci nariadenia o TEN-E boli plne v súlade s príslušnými plánovacími nástrojmi, najmä s národnými energetickými a klimatickými plánmi (NEKP). V tejto súvislosti opätovne pripomína, že je tiež dôležité, aby miestne a regionálne samosprávy mohli v plnej miere prispievať k NEKP svojho štátu, a vyzýva na optimálne zastúpenie miestnych a regionálnych samospráv počas celého tohto procesu;

14. pripomína, že odvetvie dopravy je zodpovedné za štvrtinu emisií CO₂ v EÚ a je jediným odvetvím, v ktorom sa emisie v porovnaní s východiskovým stavom z roku 1990 neznížili. Zdôrazňuje potenciál vodíka byť jedným z nástrojov používaných na znižovanie emisií CO₂ v jednotlivých druhoch dopravy, najmä tam, kde je úplná elektrifikácia ťažšia alebo ešte nie je možná. Pripomína, že je potrebné budovať infraštruktúru na dopĺňanie paliva s cieľom podporiť využívania vodíka v odvetví dopravy;

15. sa nazdáva, že v rámci revízie nariadenia o transeurópskej dopravnej sieti (TEN-T)⁽⁴⁾ by sa mal klásť oveľa väčší dôraz na nízkouhlíkové technológie pohonu nákladných vozidiel a autokarov, ako aj plavidiel vnútrozemskej plavby, ako sú elektrické motory, ktoré sú napájané prostredníctvom vodíkových palivových článkov alebo nadzemného trolejového vedenia, ako aj bioplyn a iné formy energie, ktoré zodpovedajú požiadavkám na udržateľnosť a znižovanie emisií skleníkových plynov. Rozvoj príslušnej infraštruktúry pozdĺž koridorov základnej a súhrnnej siete je predpokladom zavádzania týchto technológií. Na tento účel by sa mali poskytovať dostatočné finančné prostriedky v rámci NPE;

16. zdôrazňuje potrebu vytvoriť synergie medzi TEN-T, TEN-E a stratégiami pre alternatívne palivá. V tejto súvislosti víta zámer Komisie vybudovať v rámci stratégie pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu infraštruktúru vodíkových čerpacích staníc a preskúmať smernicu o infraštruktúre pre alternatívne palivá, čo ponúka príležitosť stanoviť osobitné požiadavky a harmonizované normy pre postupné zabezpečenie hustoty siete vodíkových čerpacích staníc v členských štátoch, regiónoch a mestách;

17. sa domnieva, že by sa mal prijať otvorenejší prístup k vymedzeniu cezhraničných projektov, aby sa zohľadnili nielen veľké projekty prenosu, ale aj miestne, decentralizované a často participatívne projekty inteligentných sietí bez fyzických hraníc. Regionálne a miestne decentralizované projekty presahujúce štátne hranice by skutočne mohli mať pozitívny vplyv nielen na regionálne a vnútroštátne systémy, ale aj na rôzne členské štáty, napr. integráciou obnoviteľných zdrojov energie, riešením problému preťaženia a zabránením negatívnym externalitám;

18. zdôrazňuje, že so zámerom prispieť čo najlepšie k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy a posilniť postavenie spotrebiteľov je potrebné prepracovať rámec pre TEN-E, aby sa mohol plne zohľadniť potenciál výrobcov-spotrebiteľov, miestnych energetických spoločností a nových technológií⁽⁵⁾. Vyzdvihuje význam elektrizačnej sústavy vysokého a nízkeho napätia, čo si vyžaduje vybudovanie požadovanej infraštruktúry, aby mnoho nových a decentralizovaných výrobcov mohlo dodávať elektrinu do systému. Zdôrazňuje, že je tiež potrebné napojiť nových maloobjemových výrobcov na sieť nízkeho a vysokého napätia. Vyzýva Komisiu, aby preložila rámec na zoskupenie niekoľkých malých projektov s cieľom umožniť im splniť kritériá podľa platných právnych predpisov. Pre miestne a regionálne samosprávy má v tejto súvislosti veľký význam flexibilita, aby mohli zostaviť určité súhrnné projekty a potenciálne získať finančné prostriedky na toto úsilie;

⁽³⁾ Zásadu doplnkovosti predložil Európsky parlament vo svojej správe s názvom Európska stratégia pre vodík (A9-0116/2021 ITRE Jens Geier).

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0116_SK.html#_ftn20

⁽⁵⁾ Ako napríklad: uskladňovanie energie, reakcia na strane spotreby, mikrosiete (prípadne cezhraničné), elektrická mobilita.

19. poznamenáva, že nariadenie o TEN-E ako ústredný pilier rozvoja energetickej infraštruktúry Európskej únie, a teda kľúčový príspevok k dosiahnutiu klimatickej neutrality, vo všeobecnosti rešpektuje zásady aktívnej subsidiarity a proporcionality. Zdôrazňuje pridanú hodnotu regionálnej spolupráce pri realizácii cezhraničných projektov, transparentnosť, regulačnú istotu a prístup k financovaniu. Požaduje plné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv ako partnerov, a nie iba ako zainteresovaných strán, v súlade s týmito zásadami aktívnej subsidiarity a proporcionality.

V Bruseli 1. júla 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK